

05

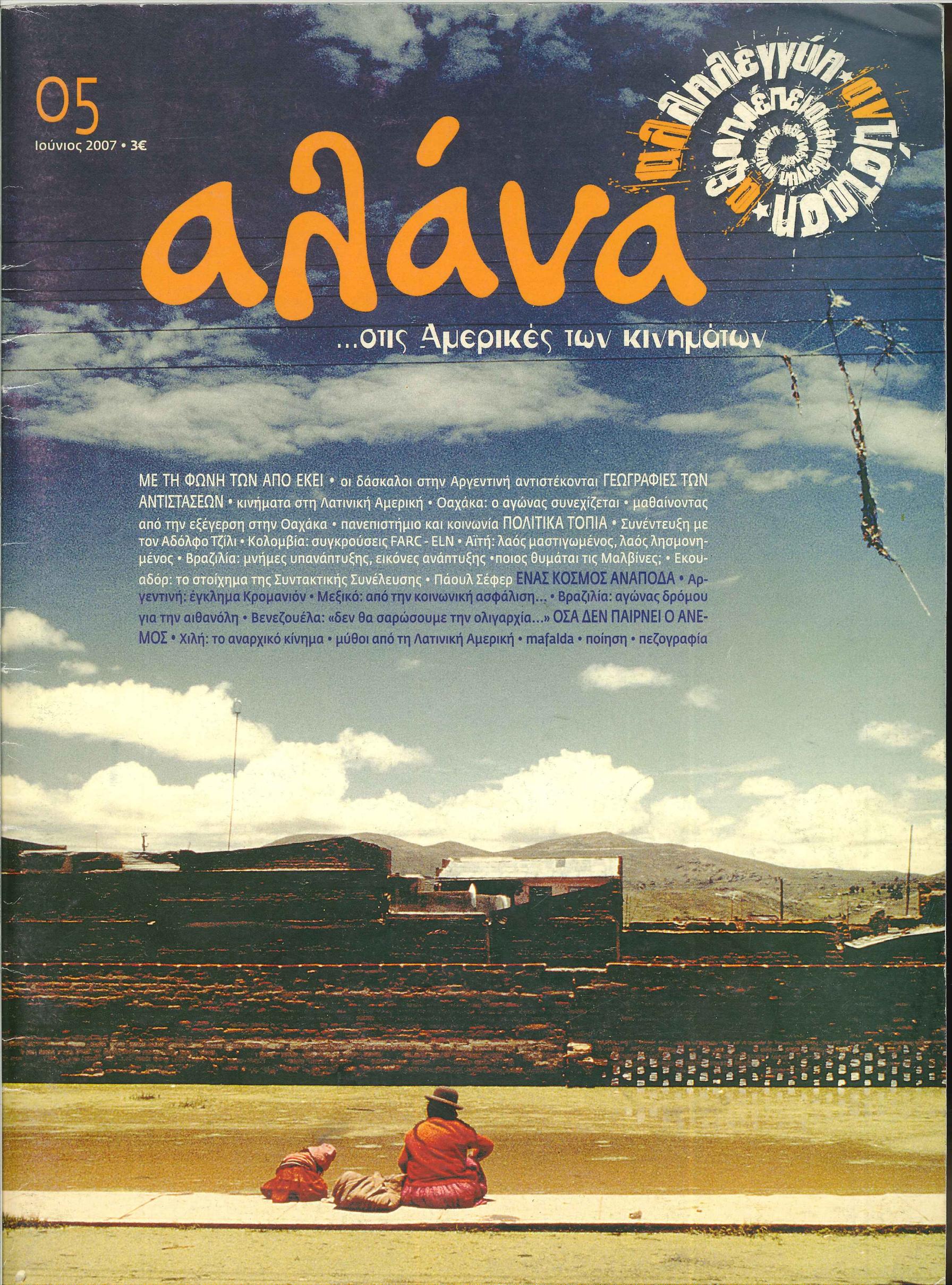
Ιούνιος 2007 • 3€

anáva

...ΟΤΙΣ Αμερικές των κινημάτων

ΜΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΕΚΕΙ • οι δάσκαλοι στην Αργεντινή αντιστέκονται ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ • κινήματα στη Λατινική Αμερική • Οαχάκα: ο αγώνας συνεχίζεται • μαθαίνοντας από την εξέγερση στην Οαχάκα • πανεπιστήμιο και κοινωνία ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ • Συνέντευξη με τον Αδόλφο Τζίλι • Κολομβία: συγκρούσεις FARC - ELN • Αϊτή: λαός μαστιγωμένος, λαός ληφμονημένος • Βραζιλία: μνήμες υπανάπτυξης, εικόνες ανάπτυξης • ποιος θυμάται τις Μαλβίνες; • Εκουαδόρ: το στοίχημα της Συντακτικής Συνέλευσης • Πάουλ Σέφερ ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΑΠΟΔΑ • Αργεντινή: έγκλημα Κρομανιόν • Μεξικό: από την κοινωνική ασφάλιση... • Βραζιλία: αγώνας δρόμου για την αιθανόλη • Βενεζουέλα: «δεν θα σαρώσουμε την ολιγαρχία...» ΟΣΑ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ • Χιλή: το αναρχικό κίνημα • μύθοι από τη Λατινική Αμερική • mafalda • ποίηση • πεζογραφία

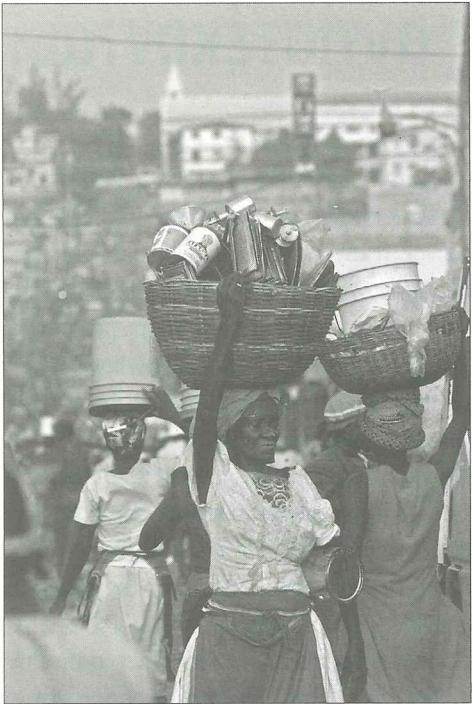

μετά από

έναν χρόνο

αλάνας...

ΜΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΕΚΕΙ

οι δάσκαλοι στην Αργεντινή αντιστέκονται 2

ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ

κινήματα στη Λατινική Αμερική:	
να πάρουμε ξανά την πρωτοβουλία στα χέρια μας	4
Οαχάκα: ο αγώνας και η αντίσταση συνεχίζονται.....	6
μαθαίνοντας από την εξέγερση στην Οαχάκα	8
πανεπιστήμιο και κοινωνία:	
σε αναζήτηση μιας δημιουργικής αλληλεγγύης	10
ειδήσεις: Κολομβία, Χιλή	12
Ροστόκ	13
ειδήσεις: Μεξικό, Βραζιλία	14
η αυλή των θαυμάτων	16

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ

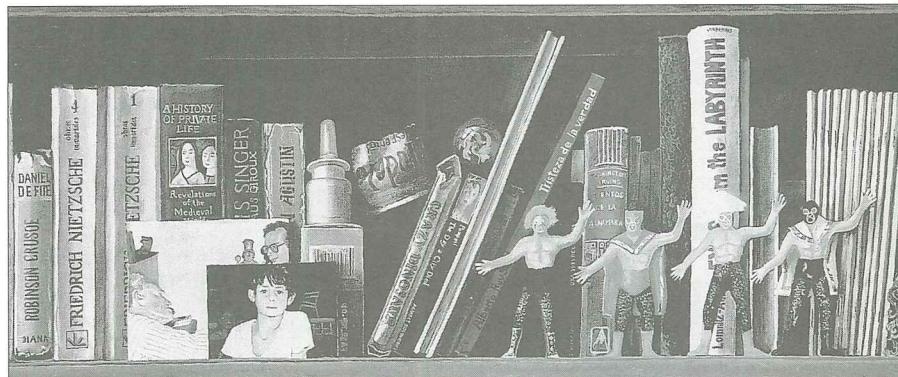
Μεξικό: κινήσεις στην κοινωνία, αλλαγές στη χώρα	18
Κολομβία: συγκρούσεις FARC - ELN	22
Ευρωπαϊκή Ένωση	23
Αϊτή: λαός μαστιγωμένος, λαός λησμονημένος	24
Βραζιλία: μνήμες υπανάπτυξης, εικόνες ανάπτυξης.....	29
ποιος θυμάται τις Μαλβίνες;	32
Εκουαδόρ: το στοίχημα της Συντακτικής Συνέλευσης.....	33
ουστ!!! Πάσχα Σέφερ	34

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΑΠΟΔΑ

Αργεντινή: έγκλημα Κρομανιόν	36
Μεξικό: από την κοινωνική ασφάλιση στην ιδιωτική ανασφάλεια.....	38
Μεξικό: το πρόσωπο της δημοκρατίας	39
Βραζιλία: αγώνας δρόμου για την αιθανόλη	40
Βενεζουέλα: «δεν θα σαρώσουμε την ολιγαρχία...»	43

ΟΣΑ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ

το αναρχικό κίνημα στη Χιλή	44
μύθοι από τη Λατινική Αμερική.....	48
mafalfa	50
ποίηση (Οκτάβιο Πας, Πάμπλο Αντόνιο Κουάδρα).....	55
πεζογραφία	
Πάκο Ιγνάσιο Τάιμπο II	56
Χούστο Αρόγιο	59
Χούλιο Κορτάσαρ	61
ποίηση (Μπόρχες)	64

αλάνα

Το περιοδικό αυτό αποτελεί το προϊόν μιας συλλογικότητας που ερευνά και συζητά τις εξελίξεις στις Αμερικές.

Σε αυτή την «αλάνα» συναντήθηκαν οι: Γιάννης Αλμπάνης, Μιχάλης Αντσάκης, Ιωάννα Βίτσου, Κωνσταντίνα Γαβαλά, Στέλιος Γαβριηλίδης, Αρίστος Γιανόπουλος, Βάσια Εξάρχου, Ραούλ Ζημέκη, Κρίτων Ηλιόπουλος, Άννα Θεοδωρίδη Κώστας Κατσούδας, Νίκος Καρακόστας, Νίκος Κοκκάλας, Αντζερού Κωσταράνη, Γιάννης Κωσταρής, Εύη Κώτσου, Ελένη Μαλλιαρού, Ευγενία Μιχαλοπούλου, Λευτέρης Μπέκος, Σίλβια Μπηγνάμη, Μυρτώ Μπολώτα, Ιμμακούλα Νερβίλη, Ελπίδα Νίκου, Ματούλα Παπαδημητρίου, Κώστας Παπαθωμόπουλος, Κρίστη Πετροπούλου, Ιάσων Πιπίνη, Σαντιάγο Ρομάν, Λούσια Σκρομόφ, Δήμητρα Σούλιου, Σταύρος Σταυρίδης, Χρήστος Στεφάνου, Αγγελική Στουπάκη, Αδόλφο Τζίλη, Ηλίας Τζουράς, Μαριώ Χαϊδοπούλου-Βρυχέα, Τασούλα Χεπάκη, Χρήστος Χρυσανθακόπουλος

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ: Κεντρική διάσηση: ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ 210-38.13.928, «ΑΜΟΝΙ» (Πλ. Μερικούρη, Α. Πετράλωνα), «ΒΑΒΕΛ» (Λόντον 1 & Z. Πηγής), «ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ» (Θεμιστοκλέους 37), «ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ», (Μπενάκη 53), «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ», (Βαλτετσίου 53), «ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ» (Γραβιάς 1), «ΠΟΛΙΤΕΙΑ» (Ασκληπιού 22), «SOLARIS» (Μπότσαρη 6), «ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ» (Ρ. Φερραρίου 25, Ηλιούπολη), ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ για το ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ και ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟ ΕΜΠΟΡΙΟ «ο Σπόρος» (Σπ. Τρικούπη 21), «ΛΕΣΧΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ ΑΝΕΜΟΣ» (Δερβενίων 50 και Μπενάκη), «ΝΟΣΟΤΡΟΣ Ελεύθερος Κοινωνικός Χώρος» (Θεμιστοκλέους 66), Αριστερό Σκήμα Νικαίας (Ηλιούπολεως 36) και στα περίπτερα της πλατείας Εξαρχείων και Κάνιγγος.

ΑΓΡΙΝΙΟ: «ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ» (Καζαντζή 12), καφέ «ΑΛΒΕΔΟΝ» (Πλ. Παναγοπούλου) • **ΒΕΡΟΙΑ - ΚΟΖΑΝΗ:** Βιβλιοπωλείο «ΣΥΝ-είδηση» & Κρίστη Πετροπούλου, τηλ. 23310-25875 • **ΓΙΑΝΝΕΝΑ:** καφέ «Θυμωμένο Πορτράτο» (Καποδιστρίου 20) • **ΔΡΑΜΑ:** Νουσιάδης Αγγελος 25210-21795 • **ΖΑΚΥΝΘΟΣ:** βιβλιοπωλείο «ΘΕΩΡΙΑ» (Τερτούπη 32) • **ΗΡΑΚΛΕΙΟ:** καφέ «Αλκιόνη»

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ. Η «αλάνα» συναντίεται κάθε πρώτη Κυριακή του μήνα (το βραδάκι), στο Στέκι Μεταναστών, Τσαμαδού Ι3, Εξάρχεια, τηλ.: 210-33.04.679, e-mail: e.alana@gmail.com

ΚΛΕΙΟ: «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ» (Αναλίψεως 19, 2810-34106), Αριστερής Παπαδάκης, τηλ. 2810-242451 •

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (Φιλίπου 5), • **ΚΑΛΑΜΑΤΑ:** Θεοδωρόπουλος, Σωτήρης, 6976-856885 • **ΝΑΥΠΛΙΟ:** βιβλιοπωλείο «ΑΡΤΙΟΝ» • **ΠΑΤΡΑ:** ουζερί «ΧΑΣΟΜΕΡΙ» (απέναντι από τα Κάστρα), Αποστόλης Παπαποστάλου 6974-409173, Γίαννης Αδαλόπουλος 2610-273547 • **ΠΡΕΒΕΖΑ:** Διονύσης Παπανίκος 6936-684864 • **ΡΕΘΥΜΝΟ:** ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ • **ΣΠΑΡΤΗ:** «ΙΔΙΟΜΟΡΦΙ» (Δωριέων 45, 27310-82203) • **ΤΡΙΠΟΛΗ:** Κατερίνα Ρέβελα, 6972-155463 • **ΧΑΝΙΑ:** ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (Χατζημιχάλη Νταλιάνη 67), βιβλιοπωλεία: «ΣΧΗΜΑ» (Δημοκρατίας 38), «ΠΟΛΥΕΔΡΟ» (Μπονιαλί 26) •

ΧΙΟΣ: καφέ «Αλκιόνη»

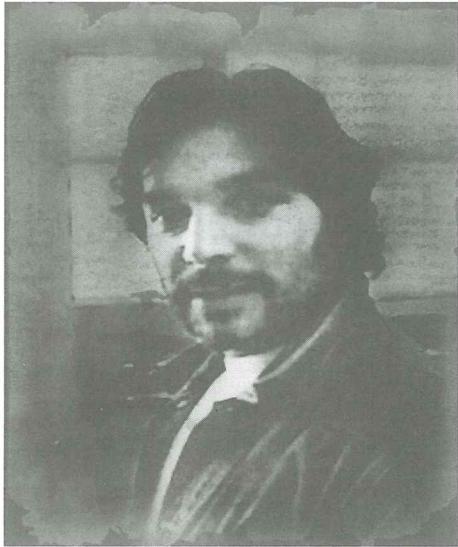
Συνδρομή: ίδι ευρώ για 4 τεύχη

Αρ. λογαριασμού: Αγροτική Τράπεζα, οοζ οι οι1287 45

☒ Επιτρέπεται και πρωθείται η αναδημοσίευση τμημάτων ή ολόκληρων κειμένων. Αν το θυμηθείτε, αναφέρετε την πηγή.

Η Εθνική Φωνή των Δασκάλων

επιλογή-μετάφραση: Μυρτώ Μπολότα

Τον Φεβρουάριο του 2007 ο υπουργός Παιδείας της Αργεντινής, Ντανιέλ Φίλμους, ανακοίνωσε αυξήσεις μισθών στους εκπαιδευτικούς, για τις οποίες όμως όρισε υπεύθυνες τις πολιτειακές κυβερνήσεις.

Οι περισσότερες κυβερνήσεις έδωσαν αυξήσεις κατώτερες από τις ανακοινωθείσες, στο μεγαλύτερο μέρος τους «μαύρες» και υπό τη μορφή «μπόνους».

Παρά τις χλιαρές αντιδράσεις των επίσημων συνδικάτων τους, οι δασκάλες και οι δάσκαλοι αντέδρασαν σε πολλές περιφέρειες της χώρας, όπως στη Σάντα Κρους, όπου τα σχολεία καταλήφθηκαν από τη χωροφυλακή (!), τη Σάλτα, το Τσάκο και αλλού όπου οι εκπαιδευτικοί βρέθηκαν αντιμέτωποι με βάρβαρη καταστολή.

Στις 3 Απριλίου, στην περιφέρεια Νεουκέν, στην Παταγονία, στα μπλόκα των δασκάλων έπεσε νεκρός ο δάσκαλος Κάρλος Φουεντεάλμπα από δακρυγόνο που τον βρήκε στο κεφάλι.

Ο Κάρλος, ο δάσκαλος, προστέθηκε στον ήδη μεγάλο κατάλογο νεκρών που μετράει ο κόσμος της Αργεντινής που αντιστέκεται.

Στη συνέχεια δημοσιεύουμε κείμενο δασκάλου στο Νεουκέν, στο οποίο περιγράφονται τα γεγονότα όπως ο ίδιος τα βίωσε και στη συνέχεια τον σύντομο χαιρετισμό που απεύθυνε η γυναίκα του Κάρλος Φουεντεάλμπα, δασκάλα και η ίδια, στο γυμνάσιο που εργάζονταν.

οι δάσκαλοι στην Αργεντινή αντιστέκονται...

Ο κόσμος τούς κοιτά να περνούν και αναρωτιέται ποιοι να είναι. Τι κάνουν αυτοί οι άνθρωποι που περπατάνε πίσω από ένα φορτηγό περνώντας μέσα από τη στέπα της Παταγονίας. Ο κόσμος αναρωτιέται τι μπορεί να έχουν κάνει για να περπατάνε κάτω από τον ήλιο. Ποιο παράξενο κίνητρο τους οδηγεί να συνεχίζουν προς τα μπρος, τώρα που βρέχει, καλυμμένοι από ένα μακρύ καραβόπανο και, το πιο περίεργο, χαμογελαστοί.

Με τι γελάνε; Γιατί χορεύουν; Γιατί το φορτηγό κουβαλάει τη μουσική αντί να κουβαλάει τους ίδιους;

Είναι δασκάλες και δάσκαλοι που έχουν αποφασίσει να μεταφέρουν με γρήγορο βήμα τη διαμαρτυρία τους, πεπεισμένοι ότι αυτή η οδός είναι η σωστή, σίγουροι ότι είναι εφοδιασμένοι με τα απαραίτητα γι' αυτό το ταξίδι.

Περπατούν πίσω από το φορτηγό που θα μπορούσε να τους μεταφέρει αλλά αυτοί, αντί ν' ανέβουν οι ίδιοι, έχουν βάλει άλλα πράγματα, πιο σημαντικά, όπως η μουσική ή το νερό και ένα μικρόφωνο που θα το πάρουν στα χέρια τους φτάνοντας στο Τσάτο ή το Κάλι, μέχρι να ενημερώσουν ότι το μέλλον έχει ένα όνομα γλυκό και ότι έχει φτάσει πια η ώρα.

Προχωρούν πάνω σε ένα λεπτό στρώμα ερήμου που με δυσκολία καλύπτει ένα γιγαντιαίο κοίτασμα πετρελαίου.

Σύντομα συνειδητοποιώ ότι τα περισσότερα φορτηγά που διασταυρώνονται με αυτό το άλλο, το τόσο-μη-φορτηγό, είναι εκείνα ακριβώς που μεταφέρουν τα υγρά του υπεδάφους.

Προχωρούν οι οδοιπόροι, αυλακώνοντας το έδαφος με τα πόδια τους. Καθώς περνούν οι ώρες, τα πόδια γίνονται μαύρα και λίγο λίγο βυθίζονται σ' αυτό το έδαφος-πηγάδι.

Οι οδοιπόροι είναι εργάτες της εκπαίδευσης από το συνδικάτο Ατέν του Νεουκέν και κατευθύνονται προς έναν κάμπο πετρελαίου για να δηλώσουν ότι ναι, τα σχολεία μπορούν να λειτουργήσουν, να απαιτήσουν δημόσιο σχολείο κατάλληλο για όλους, να ζητήσουν αξιοπρεπείς μισθούς.

Ο κόσμος, γνωρίζοντας τους κυβερνώντες, αμφιβάλλει κατά πόσο το αίτημά τους θα εισακουστεί, αλλά αρχίζουν πια να καταλαβαίνουν τα πάντα, συμπεριλαμβανομένων του γέλιου και της χαράς. Αυτοί οι εργάτες πορεύονται γελώντας και τραγουδώντας γιατί έχουν δίκιο.

Έχουν δίκιο.

Αξίζουν αξιοπρεπείς μισθούς και πορεύονται πάνω στο στρώμα του εδάφους, που μετά βίας κρύβει το πετρέλαιο αλλά δεν κρύβει την αδικία.

Ως εκπαιδευτικοί γνωρίζουν ότι ο καλύτερος τρόπος για να διδάξεις είναι να φυτέψεις μια ερώτηση και όλοι αυτοί μαζί είναι μια ερώτηση που πορεύεται στην έρημο.

Στην εποχή των μέιλ και των μηνυμάτων στον τηλε-

φωνητή, τίποτα δεν έχει αλλάξει όταν θέλεις να ακουστεί ενα αίτημα.

Σε πέντε σχεδόν ημέρες διανύουν τα διακόσια χιλιόμετρα και, παρόλο που είναι 15.000 οι σύντροφοι που μπαίνουν στο Νεούκεν, η κυβέρνηση δεν παίρνει στα σοβαρά την επίσκεψη τους γυρνάει την πλάτη με περιφρόνηση.

Μερικές μέρες αργότερα αρχίζουν τα μπλόκα των δρόμων. Ανάμεσα στους ταξιδιώτες που βλέπουν την πορεία τους να διακόπτεται υπάρχουν ορισμένοι αποφασιστικά αλληλέγγυοι, άλλοι που στην πορεία θέτουν τα ερωτήματα τους σχετικά με αυτή τη χώρα, την τόσο αχανή και γεμάτη προβλήματα, και άλλοι που δεν βρίσκουν ανάμεσα στα είδη της σκέψης που xειρίζονται όνομα γι' αυτό που βλέπουν.

Πέρασε η πορεία, περνάνε οι διαδηλωτές αλλά δεν υπάρχει κανένας τρόπος να τους καταλάβουν. Όταν οι δασκάλες και οι δάσκαλοι μιλάνε για τα όνειρά τους, από τη μεριά της η κυβέρνηση μιλάει για επιχειρήσεις. Παρόλο που το θέμα είναι το ίδιο, ο τρόπος που το xειρίζεται ο καθένας, τους οδηγεί σε διαφορετικές υποθέσεις.

Επανέρχονται τα μπλόκα, γιατί αυτόν που έχει δίκιο τον βοηθάει η γαλήνια πεποίθηση και η χαρά ότι πράττει το σωστό. Τώρα πια, κάτι στον τρόπο που διαπραγματεύονται οι αιώνιοι υποψήφιοι αρχίζει να σπάει και έτσι, ενάντια σ' εκείνους που πορεύονται και ελπίζουν, ρίχνουν δακρυγόνα και σφαίρες.

Ένα βλήμα εκρίγνυται στο κεφάλι του Κάρλος, ενός αγαπητού καθηγητή xημείας και σ' ένα δευτερόλεπτο σκορπίζει στην άσφαλτο της Σενιγιόσα όλες τις γνώσεις του, μαζί με τη χαρά του για το πόσο καλά πάνε οι μαθητές του της τρίτης τάξης.

Το ραδιόφωνο υπερβάλλει, λέγοντας ότι ο σύντροφος παλεύει ανάμεσα στη ζωή και τον θάνατο, μια και όλοι γνωρίζουμε ότι σε έναν αγώνα ακούγονται και οι δύο πλευρές και εδώ το βλήμα που θρυμμάτισε το κρανίο έχει τον λόγο.

Όταν υπάρχει ένα έγκλημα υπάρχει κι ένας εγκληματίας, παρόλο που οι ευθύνες τείνουν να διαχυθούν μεταξύ αυτών που έδωσαν τη διαταγή και αυτών που επέδειξαν τη δέουσα υπακοή. Για άλλη μια φορά.

Σομπίς, δειλέ, δολοφόνε. Πόσους ακόμη από εμάς σκέφτεσαι να πυροβολήσεις; Πόσοι θάνατοι πιστεύεις ότι λείπουν ώστε να αποκτήσεις δίκιο για κάποιον λόγο;

Ο κόσμος που τους βλέπει να περνούν ξέρει ποιοι είναι. Τα ονόματα ορισμένων θα γραφτούν στο κυβερνείο με την απαίτηση για δικαιοσύνη.

Κι έτσι θα είναι για πάντα.

Μέχρι να αποδοθεί δικαιοσύνη.

Γιατί, όπως μας λέει ο Φρέιρε στοχαζόμενος πάνω στη μοίρα: «τα πράγματα δεν είναι έτσι από το πεπρωμένο, αλλά γιατί έτσι τα έκαναν οι άνθρωποι, και θα τα αλλάξουμε».

Ραφαέλ Ουρεταμπισκάγια,
δάσκαλος στο Νεούκεν

«Κάρλος Φουεντεάλμπα, παρών»

«Τον Κάρλος τον εκτέλεσαν δεν εκτέλεσαν όμως μόνο τον Κάρλος, εκτέλεσαν και όλη την οικογένειά του, και ξέρω ότι εν μέρει εκτέλεσαν και όλα εικένα τα πράγματα που ήταν εκείνος. Αυτή η ίδια η εκτέλεση έδωσε σε όλους μας ζωή για να τον θυμόμαστε στα μικρά και μεγάλα πράγματα.

Δεν βγήκα πρωτύτερα να μιλήσω, για να προστατεύσω τις κόρες μου. Εκείνο που είπα στη μεγάλη μου κόρη, την Καμίλα, ήταν ότι θα πάω στο σχολείο όπου η μαμά ξέρει να μιλά. Θα μιλήσω στους μαθητές, που ξέρουν ήδη ότι θα είναι και δικοί μου για πάντα, μια και εξακολουθώνται νιώθω δασκάλα. Ελπίζω να συνέρθω και να βρω τη δύναμη ώστε όλο αυτό να μη με διαλύσει. Το να είσαι δάσκαλος είναι τιμή στη ζωή· και για μένα είναι το μέγιστο.

Αντί να σας πω ότι ήταν ένας στρατευμένος στην πολιτική, θα σας πω ότι ήταν ένας στρατευμένος στη ζωή, γεννημένος στο Χουνίν των Άνδεων. Ο τόπος που αγαπά, που κουβαλάει στην ψυχή του, το βουνό, το Λανίν, η λίμνη Ουεστουλαφέν, είναι ο τόπος όπου ο ίδιος επιθυμούσε να βρίσκεται και είναι εκεί που πρόκειται να τον πάω.

Μ' αυτά τα λόγια η Σάντρα Ροδρίγκες αναφέρθηκε στον άντρα της Κάρλος Αλμπέρτο Φουεντεάλμπα, στην τελετή κατά την οποία δόθηκε το όνομά του στο γυμνάσιο όπου δίδασκε, στη φτωχογειτονιά Κουένκα 15.

- κινήματα στη Λατινική Αμερική **04**
- Οαχάκα: ο αγώνας και η αντίσταση συνεχίζονται **06**
- μαθαίνοντας από την εξέγερση στην Οαχάκα **08**
- πανεπιστήμιο και κοινωνία: σε αναζήτηση μιας δημιουργικής αλληλεγγύης **10**
- Κολομβία, Χιλή: ειδήσεις **12**
- Ροστόκ **13**
- Μεξικό, Βραζιλία: ειδήσεις **14**
- Βραζιλία: ειδήσεις **15**
- η αυλή των θαυμάτων **16**

ΝΕΩΥΠΟΦΙΕΣ ΤΩΝ ΑΥΤΟΓΟΥΣΤΟΥΣ

ΚΙΝΗΜΑΤΑ
ΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ

va πάρουμε ξανά την Πρωτοβουλία στα χέρια μας

του Ραούλ Ζιμπέκι, για την «αλάνα»

Τα τελευταία χρόνια, τα κοινωνικά κινήματα της Ν. Αμερικής βρίσκονται μπροστά σ'ένα πρωτοφανές σκηνικό: η πλειοψηφία των κυβερνήσεων της περιοχής αυτοπροσδιορίζεται ως προοδευτική ή αριστερή και ένα από τα ερωτήματα που τίθενται, σχετικά με την πορεία τους, είναι εάν το πλαίσιο αυτής της νέας πραγματικότητας -για τη διαμόρφωση της οποίας έπαιξαν σημαντικό ρόλο και τα ίδια τα κινήματα- ευνοεί την ανάπτυξή τους ή εάν, αντίθετα, την αναχαίτιζει.

Συγκεκριμένα, οι εφτά από τις δέκα χώρες της Ν. Αμερικής έχουν κυβερνήσεις οι οποίες δηλώνουν ότι βρίσκονται στο πλευρό των κοινωνικών κινημάτων. Αυτό το νέο σκηνικό τα έχει επηρεάσει σε τέτοιο βαθμό που, πραγματικά, δεν μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν όπως πριν.

Θα λέγαμε ότι, σε γενικές γραμμές, υπάρχουν δυο σημαντικές διαφοροποίησεις σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Καταρχήν, η αντίθεση ανάμεσα στις νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις και τα κοινωνικά κινήματα έχει ατονήσει και δεν κατέχει πλέον την πρώτη θέση. Η αυξανόμενη πόλωση ανάμεσα στις νέες κυβερνήσεις και τις παλαιές πολιτικές δυνάμεις της δεξιάς -οι οποίες τελευταία έχουν ανανεώσει το ρεπερτόριό τους με καινούργια θέματα και συνθήματα- τείνει να υποκαταστήσει τα κινήματα στον πρωταγωνιστικό ρόλο που κατείχαν κατά την προηγούμενη περίοδο. Στη Βενεζουέλα και τη Βολιβία, η δεξιά καταφέρνει να κινητοποιεί σημαντικά τμήματα του πληθυσμού. Στη Βολιβία, οι δεξιές παρατάξεις χρησιμοποιούν έναν αυτόνομο πολιτικό λόγο, που αφενός εγκλωβίζει και αφετέρου ομογενοποιεί την κοινωνία. Κάτι παρόμοιο ενδέχεται να συμβεί και στο Εκουαδόρ με την κυβέρνηση του Ραούλ Κορέα. Στην Αργεντινή, η δεξιά συσπειρώνεται για να εμποδίσει την εκδίκαση των υποθέσεων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα χρόνια της δικτατορίας, ενώ κατάφερε να οργανώσει μια μεγάλη αγροτική απεργία κατά της διασπαστικής πολιτικής του Νέστορ Κίρσονερ. Στη Βραζιλία, το κεντρικό σύνθημα των προεκλογικών κινητοποιήσεων της δεξιάς ήταν η διαφορά της κυβέρνησης Λούλα.

Το καινοφανές είναι ότι η δεξιά καταφέρνει να κινητοποιεί σημαντικά τμήματα μεσαίων στρωμάτων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, κατορθώνει να κατεβάζει στους δρόμους εκατοντάδες χιλιάδες συμπαθούντων. Υπό αυτές

τις συνθήκες, τα κινήματα, δεν αντιμετωπίζουν μόνο τον κίνδυνο της υποκατάστασής τους από τις δυνάμεις της δεξιάς αλλά, επιπλέον, βρίσκονται συχνά στη δύσκολη θέση να υποστηρίζουν κυβερνήσεις με τις οποίες έχουν ελάχιστες ή και καθόλου πολιτικές συγκλίσεις.

Η δεύτερη σημαντική διαφοροποίηση είναι η αλλαγή που παρατηρείται στις σχέσεις μεταξύ των προοδευτικών/αριστερών κυβερνήσεων και των κοινωνικών στρωμάτων που αποτελούν τη βάση των κοινωνικών κινημάτων. Πρόκειται για σχέσεις σύνθετες, που, στο σύνολό τους σχεδόν, άρχισαν να οικοδομούνται στη βάση των προηγούμενων πολιτικών για την αντιμετώπιση της φτώχειας. Σε γενικές γραμμές, υπάρχουν δυο μοντέλα πολιτικής στη λατινοαμερικανή πόλη. Το πρώτο, που ακολουθείται στο Εκουαδόρ και εν μέρει στη Βολιβία, επικεντρώνεται στην «ενίσχυση των κοινωνικών οργανώσεων», στις οποίες, μετά την ίδρυση του Σχεδίου Ανάπτυξης των Ιθαγενικών και Μαύρων Πληθυσμών του Εκουαδόρ, στα μέσα της δεκαετίας του '90, έχει ανατεθεί η αποκλειστική ευθύνη σχεδιασμού και υλοποίησης των προγραμμάτων στρίξης. Τα προγράμματα αυτά έχουν πλήξει ουσιαστικά τα κοινωνικά κινήματα. Στο Εκουαδόρ, επιχείρησαν να διασπάσουν τη Συνομοσπονδία Ιθαγενικών Εθνοτήτων και, παρότι δεν το πέτυχαν, κατάφεραν να την αποδυναμώσουν αρκετά.

Στη Βραζιλία, την Αργεντινή και την Ουρουγουάνη, οι πολιτικές των προοδευτικών, σε σύγκριση με τις προηγούμενες κυβερνήσεις, έχουν κάνει ποιοτικά άλματα όσον αφορά στην αντιμετώπιση της φτώχειας. Βέβαια, όλα αυτά τα προγράμματα χρηματοδοτούνται και υποστηρίζονται από την Παγκόσμια Τράπεζα, όπως ακριβώς και τα προηγούμενα. Στην πραγματικότητα, δεν μπορούμε πια να μιλάμε για πολιτικές «εστιασμένες» σε λίγους, αφού στη Βραζιλία οι φτωχοί αγγίζουν το 25% του πληθυσμού, ενώ στην Αργεντινή και

την Ουρουγουάν το ποσοστό αυτό κυμαίνεται μεταξύ του 10 με 20%. Παράλληλα, παρατηρούμε έναν σημαντικό επαναπροσδιορισμό των σχέσεων μεταξύ κράτους και λαϊκών στρωμάτων και την οικοδόμηση νέων, αρκετά διαφορετικών από αυτές που υπήρχαν κατά την περίοδο των κρατών πρόνοιας.

Το αποτέλεσμα αυτών των πολιτικών είναι ότι, αφενός, μπλοκάρουν τη δυνατότητα δράσης των κινημάτων, δηλαδή των φτωχών οργανωμένων στρωμάτων και, αφετέρου, απειλούν την ίδια την αυτονομία τους που κατέκτησαν κατά την προηγούμενη περίοδο του σκληρού και αριγούς νεοφιλελευθερισμού. Δύο βασικά γεγονότα συντελούν σ' αυτή την απόδυνάμωση: πρώτον, τα επιδόματα φτώχιας που παράγουν πελατειακές και, κατά συνέπεια, κάθετες σχέσεις μεταξύ «των υπουργείων κοινωνικής πρόνοιας» και του πλήθους των μη οργανωμένων φτωχών, οι οποίοι τώρα φαίνονται λιγότερο διατεθειμένοι να αντιδράσουν και δεύτερον, το γεγονός ότι πολλοί επικεφαλής των κινημάτων, που έχουν καταλάβει κατώτερες θέσεις εργασίας στις προοδευτικές κυβερνήσεις, παίρνουν αποστάσεις από τις οργανώσεις τους ή, ακόμα χειρότερα, τις θέτουν σε σχέσεις υποτέλειας με τις κυβερνήσεις, για τις οποίες οι ίδιοι δουλεύουν.

Σ' αυτή τη νέα κατάσταση, είναι πραγματικά ανώφελο να επιμένουμε να επαναλαμβάνουμε τις παλαιές πολιτικές, παρότι στο παρελθόν υπήρχαν αποτελεσματικές. Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνουμε, προκειμένου να ξεπεράσουμε την τρέχουσα αδυναμία μας, είναι να αναγνωρίσουμε τις πολιτικές αλλαγές που συντελούνται. Είναι απαραίτητο επίσης να επιμένουμε

στην ενδυνάμωση της πολιτιστικής, πολιτικής και υλικής αυτονομίας. Στην ήπιερο μας, εκτός από τους Ζαπατίστας, ο Χωρίς Γη της Βραζιλίας είναι αυτοί που έχουν τις πιο ξεκάθαρες αναλύσεις. Δεν δίστασαν να κινητοποιήσουν για να υποστηρίξουν τον Λούλα στον δεύτερο γύρο των εκλογών, προκειμένου να κόψουν το δρόμο στη δεξιά. Ωστόσο, έχουν ήδη ξεκινήσει καμπάνιες και μια σειρά κινητοποιήσεων, γιατί έχουν συνειδητοποιήσει πλήρως ότι, αν δεν υπάρχει πίεση από τα κάτω, ο Λούλα δεν θα κουνήσει ούτε το μικρό του δαχτυλάκι για να ξεκινήσει την αγροτική μεταρρύθμιση. Επίσης, παρότι απαραίτητο, το κατέβασμα στους δρόμους δεν αποτελεί λύση για όλα τα προβλήματα. Όπως τονίζει ο Ζοά Πέρδο Στέντιλε, υπεύθυνος του MST, θα πρέπει παράλληλα να μελετήσουμε, να αναλύσουμε και να κατανοήσουμε τις νέες πραγματικότητες που γεννιούνται στο πλαίσιο των νέων διακυβερνήσεων (σημ. «αλάνας»: το κείμενο του Ζ. Π. Στέντιλε με τίτλο «Οι προκλήσεις για τα κοινωνικά κινήματα της Λατινικής Αμερικής» δημοσιεύτηκε στο τεύχος 4 του περιοδικού μας).

Τέλος, φαίνεται αναπόφευκτη η αναγκαιότητα δημιουργίας νέων σχέσεων μεταξύ των οργανωμένων τμημάτων και των από κάτω που δεν είναι οργανωμένοι. Διαφορετικά, δεν θα μπορέσουμε να ξαναπάρουμε την πρωτοβουλία στα χέρια μας, παρότι προς το παρόν δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια ούτε το πώς, ούτε με ποιους, ούτε το πού. Ωστόσο, όπως όλα δείχνουν, οι φτωχογειτονίες των μεγαλουπόλεων θα αποτελέσουν το νέο σκηνικό των μελλοντικών εξεγέρσεων. Οι Χωρίς Γη της Βραζιλίας υπολογίζουν στο κίνημα του χιπ χοπ, δηλαδή, στους νέους, μαύρους, φτωχούς. Στο Μπουένος Άιρες αρχίζουν να διαφαίνονται νέες σχέσεις μεταξύ των νέων που συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις των πικετέρος, της νεολαίας που επηρεάζεται από τη μουσική του περιθώριου και των μεταναστών από την Παραγουάν και τη Βολιβία. Σε κάθε περίπτωση, στις περιοχές αυτές που «δαιμονοποιούνται» από την εξουσία, ακόμα και από το προοδευτικό της κομμάτι, υπάρχει ένας κόσμος δυνατοτήτων που μπορεί να τροφοδοτήσει τα νέα κινήματα.

μετάφραση: Δήμητρα Σούλιου

Οαχάκα

Το 2006 η Οαχάκα έζησε μια από τις μεγαλύτερες εξεγέρσεις αλλά και μια εξαιρετικά βάρβαρη καταστολή: 26 νεκροί, 140 φυλακισμένοι, 80 «εξαφανισμένοι», εκατοντάδες τραυματίες. Πολλοί, μετά την καταστολή της 25ης Νοεμβρίου, εκτίμησαν ότι το κίνημα της Οαχάκα βγήκε πτητημένο. Πως το βαρύ τίμημα και η πλημμυρίδα των κινητοποιήσεων δεν χρησιμεψαν σε τίποτα. Ο κυβερνήτης Ουλίσες Ρουίς, που στο αίτημα της αποπομπής του συσπειρώθηκε η πλειοψηφία του λαού της Οαχάκα, είναι ακόμα στη θέση του.

Ωστόσο, οι πέντε πρώτοι μήνες του 2007 έδειξαν πως το κίνημα, παρά τη βάρβαρη καταστολή, είναι ζωντανό. Ούτε η εσωτερική κρίση που ξέσπασε μετά την καταστολή (λόγω διαφωνιών των πολιτικών, κυρίως, οργανώσεων για τα αίτια της «πττας» και τον τρόπο συνέχισης του αγώνα), ούτε η κατοχή της πόλης από την ομοσπονδιακή και πολιτειακή αστυνομία, ούτε οι απαγωγές, ούτε τα πογκρόμ, ούτε ο χρηματισμός κάποιων από τους εκπροσώπους του, ούτε οι εκστρατείες δαιμονοποίησής του, κατάφεραν να το παραλύσουν.

Οι μαζικές κινητοποιήσεις στις 3 Φλεβάρη, στις 8 Μάρτη και στις 1 και 2 του Μάη, καθώς και οι αναρίθμητες συναντήσεις, εκδηλώσεις και τοπικές κινητοποιήσεις είναι αδιαμφισβήτητα σημάδια ότι κάτω από την φαινομενικά επιβληθείσα «κοινωνική γαλήνη», βράζει η σύγκρουση και δεν θα αργήσει να ξεπάσει με δύναμη.

ο αγώνας και η αντίσταση συνεχίζονται

Είναι αλήθεια ότι στη βάση του κινήματος υπάρχει φόβος. Ο φόβος, που είχε εξαφανιστεί κατά τους πέντε μήνες της εξεγέρσης, μετά την καταστολή ξανακατοίκησε την πόλη.

Είναι, επίσης, αλήθεια πως η καταστολή αλλά και η συζήτηση εντός της APPO (Λαϊκής Συνέλευσης των Λαών της Οαχάκα), για συμμετοχή ή όχι στις εκλογές για ανανέωση του Πολιτειακού Κογκρέσου και των δημοτικών αρχών, προκάλεσαν σοβαρούς κλυδωνισμούς και κρίση. Κρίση, που εκφράστηκε και δημόσια, με αλληλοκαταγγελίες μεταξύ συλλογικοτήτων που πρόσκεινται στην Άλλη Καμπάνια και διαφωνούσαν με την πρόταση για συμμετοχή στις εκλογές, και οργανώσεων που πρόσκεινται κυρίως στο PRD.

Ωστόσο, η απόφαση που πήρε σε σχέση με τις εκλογές η πρώτη Συνέλευση, τον Γενάρη του 2007, είναι ενδεικτική μιας άλλης κουλτούρας, που κατακτήθηκε στη διάρκεια της εξεγέρσης στη βάση του κινήματος: παρά τις ισχυρές διαφωνίες, η Συνέλευση της APPO αποφάσισε -ανοίγοντας χώρο σε όλες τις συνισταμένες της- ότι δεν θα κατεβάσει υποψήφιους ως APPO, ούτε θα πρωθήσει μέλη και εκπροσώπους της ως υποψήφιους πολιτικών κομμάτων. Θα σεβαστεί, ωστόσο, την απόφαση εκείνων από τα μέλη της που, είτε ως άτομα, είτε ως οργανώσεις, επιθυμούν να συμμετάσχουν στην εκλογική διαδικασία.

Η Οαχάκα εξακολουθεί να ονειρεύεται και να παλεύει...

Ο φόβος, από την άλλη, ξεπερνιέται καθημερινά στους δρόμους. Και μεταμορφώνεται σε αγανάκτηση, οργή και δράση. Από την πρώτη «δειλή» πορεία, τον Γενάρη, που συγκέντρωσε μόλις 5.000 ανθρώπους, φτάσαμε στην πορεία των 500.000 στις 2 του Μάη.

Οι καταλήψεις κυβερνητικών κτιρίων συνεχίζονται. Ο Ουλίσες Ρουίς, κάθε φορά που επιχείρησε να οργανώσει επίσημη εκδήλωση σε δημόσια κτίρια, βρήκε μπροστά του εμπόδιο έναν ανθρώπινο κλοιό. Οι ελάχιστες εκδηλώσεις που κατάφεραν να πραγματοποιήσουν, κυρίως συναντήσεις με αξιωματούχους της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης, έγιναν στο αεροδρόμιο. «Το μόνο μέρος όπου αισθάνεται σίγουρος», λένε στην Οαχάκα. Χιλιάδες άνθρωποι εξακολουθούν να κατεβαίνουν στους δρόμους, σε μικρότερες ή μεγαλύτερες διαδηλώσεις, ζητώντας την απελευθέρωση όλων των κρατουμένων (μέχρι στιγμής το κίνημα έχει πετύχει την αποφυλάκιση 125 φυλακισμένων) και την

παραίτηση του Ρουίς. Τα λαϊκά δημαρχεία, που ξεπίδησαν κατά τη διάρκεια της εξέγερσης, εξακολουθούν να λειτουργούν. Τα τρία ραδιόφωνα της APPO, στυλοβάτες της εξέγερσης και κύριοι στόχοι της καταστολής, από τον Μάρτη του 2007 εκπέμπουν ξανά. Η εικόνα ανθρώπων που συντονίζουν τη δράση τους σε διαδικασίες και συγκεντρώσεις με ένα ραδιοφωνάκι στο αυτή, ξαναγύρισε στους δρόμους της πόλης.

Οι ιθαγενείς λαοί, στη συνάντησή τους τον Γενάρη, δεσμεύτηκαν να συνεχίσουν τον αγώνα. Οι τρόποι αντίστασής τους και η κουλτούρα του συλλογικού, την οποία επινοτικά μετέφεραν από τις κοινότητές τους στην πόλη, διαπερνά ολόκληρη την κοινωνία της Οαχάκα. Της οποίας, άλλωστε, αποτελούν την πλειοψηφία. Έκφραση αυτής της κουλτούρας του συλλογικού είναι οι εκατοντάδες οργανώσεις βάσης που υπάρχουν στην Οαχάκα. Πουθενά άλλού στο Μεξικό δεν συναντάς ένα τόσο συνεκτικό, πυκνό και δομημένο ιστό οργανώσεων βάσης. Η Κομούνα της Οαχάκα τράφηκε και εμπνεύστηκε από την κουλτούρα κοινοτισμού των ιθαγενών της.

Η ανακήρυξη Αυτόνομου Δήμου από τον λαό των Τρίκι', τον Φλεβάρη, ήταν μόνο η αρχή. Και στους 16 ιθαγενείς λαούς της Οαχάκα, οι συζητήσεις για την έκφραση της αυτονομίας σε επίπεδο διακυβέρνησης, έχουν ήδη ξεκινήσει με ένταση.

Από την άλλη μεριά, **το κίνημα των δασκάλων**, ο βάρβαρης καταστολή του οποίου στις 14 Ιουνίου 2006 πυροδότησε την παλλαϊκή εξέγερση, βρίσκεται ξανά στους δρόμους. Αφού πέρασε την εσωτερική κρίση που προκάλεσε η προδοτική στάση κάποιων στελεχών του, στο Συνέδριο του επαναδιατύπωσης τους στόχους του, κοινωνικούς, πολιτικούς και οικονομικούς, θέτοντας ως αδιαπραγμάτευτους όρους την εκπλήρωση των υπεσχημένων, την απελευθέρωση των κρατουμένων και την παραίτηση του Ουλίσες Ρουίς. Η διασπαστική κίνηση της Εστέρ Γκορδίγιο² να δημιουργήσει καινούργιο συνδικάτο δασκάλων στην Οαχάκα, στο οποίο μάλιστα η κυβέρνηση παρέδωσε 188 σχολεία, αναζωπύρωσε την οργή των δασκάλων. Στις 15 Μαΐου, Ημέρα του Δασκάλου στο Μεξικό, 50.000 δάσκαλοι, για πρώτη φορά μετά την καταστολή, κατέλαβαν ειρηνικά το Σόκαλο, την κεντρική πλατεία της Οαχάκα. Επανέλαβαν ρητά τη συμμετοχή τους στην APPO και ανήγγειλαν πορεία 7.000 δασκάλων στην Πόλη του Μεξικού, στο πλαίσιο του αγώνα ενάντια στον νόμο για το ασφαλιστικό³. Και ανακοίνωσαν την απόφασή τους να καταλάβουν το Σόκαλο από τις 16 Ιουλίου και να εμποδίσουν τη διοργάνωση της Guelaguetza⁴ από τον κυβερνήτη. Την απόφαση στηρίζει ολόκληρη η APPO, που εκείνη τη μέρα, πέρα από την παρεμπόδιση της επίσημης διοργάνωσης, οργανώνει τη δική της Guelaguetza.

Κι αν η **πρώτη Συνέλευση της APPO**, τον Γενάρη, εξαντλήθηκε στη διαμάχη για την αναγκαιότητα ή μη της συμμετοχής στις εκλογές, οι αποφάσεις της δεύτερης πολιτειακής Συνέλευσης, που τελείωσε στις 4 Ιουνίου, μοιάζουν να αντανακλούν τη θέληση των οργανώσεων βάσης και να ξεπερνούν τις διαφωνίες όσων θέλουσαν να εγκλωβίσουν το κίνημα σε μια αντίθεση, υπαρκτή μεν, αλλά που αφορά μόνο μια μικρή πτυχή του αγώνα. Γιατί η εξέγερση στην Οαχάκα είναι πραγματικά μια εξέγερση των από κάτω και η συνέχειά της δεν εξαρτάται από την ύπαρξη και τις διαφωνίες «ηγετών», αυτόκλητων κατασκευασμένων από τα MME.

«Οι διαφωνίες είναι φυσιολογικές. Άλλα είμαστε σε θέση να αναγνωρίζουμε ότι οι πολιτικοί μας στόχοι και τα κοινά μας είναι πολύ πιο σημαντικά. Μας είναι απολύτως καθαρό ότι ο σεβασμός στην πολυμορφία μας, που είναι και η δύναμή μας, μας υποχρεώνει να εφαρμόσουμε στην πράξη όλες τις συμφωνίες μας».

Έτσι, σύμφωνα με τις αποφάσεις της **δεύτερης πολιτειακής Συνέλευσης**: από την πρώτη εβδομάδα του Ιουνίου ξεκινάνε καταυλισμοί και μπλόκα στους βασικούς δρόμους της πόλης. Και προετοιμάζεται η μεγάλη πορεία για τις 14 Ιουνίου, στην επέτειο της καταστολής του κινήματος των δασκάλων. Και επειδή ο αγώνας ενάντια στη λήθη είναι αγώνας ενάντια στην εξουσία, η APPO, σε μια συμβολική και πραγματική κίνηση, θα αλλάξει όλα τα ονόματα των κεντρι-

κών δρόμων της πόλης με ονόματα των νεκρών της και σημαντικές ημερομηνίες του αγώνα.

Οι επερχόμενες εκλογές ίσως δεν επιτρέπουν στον Ουλίσες Ρουίς, που έχει αποδοθεί σε μια ασύστολη εξαγορά ψήφων υπέρ του PRI, να αντιμετωπίσει αυτή τη στιγμή το κίνημα με καταστολή. Άλλα τα πάντα στην Οαχάκα είναι ρευστά. Είναι πολλές οι δυνάμεις που αντιπαλεύουν.

Η χύτρα και ο ατμός...

Μια μεταφορά, που χρησιμοποιεί ο Γκουστάβο Εστέβας, μοιάζει να είναι εξαιρετικά εύστοχη: «Χρόνια διαφθοράς και αχαλώτου αυταρχισμού μετέτρεψαν την Οαχάκα σε μια χύτρα ταχύτητας που έβραζε σε σιγανή φωτιά. Ο Ουλίσες Ρουίς έριξε ξύλα στη φωτιά, ώσπου η πίεση πέταξε το καπάκι στις 14 Ιουνίου. Η Συνέλευση των Λαών της Οαχάκα ένωσε τη δυσαρέσκεια που έβραζε μέσα στη χύτρα και τη μετέτρεψε σε μετασχηματιστική δράση. Η αγριότητα της Ομοσπονδιακής Αστυνομίας έβαλε ένα βαρύ καπάκι πάνω στην Οαχάκα, στις 25 του περασμένου Νοεμβρίου. Άλλα η φωτιά συνεχίζει να καίει. Η πίεση συνεχίζει να συσωρεύεται και οποιαδήποτε στιγμή θα πετάξει ξανά το καπάκι. Η εμπειρία ίσως επιτρέψει στην πίεση να εκφραστεί πιο οργανωμένα αυτή τη φορά. Άλλα κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τι θα γίνει... Γιατί, όταν δεν πρόκειται για την κατάληψη της εξουσίας αλλά για το «να αλλάξουμε τον κόσμο», ο ατμός της χύτρας, που συμπυκνώνεται συνεχώς σε εμπειρία, επενεργεί αποτρέποντας τον αυτοδιασκορπισμό του. Περιστασιακά, βιολεύεται σε λέβητες που ο ίδιος δημιουργεί στο πέρασμά του. Άλλα δεν μπορεί να συγκρατηθεί σε «οργανωτικούς μπχανισμούς» ούτε να καθοδηγηθεί από «ηγετικές οργανώσεις». Και οι μεν και οι δε, για να παίξουν έναν σημαντικό ρόλο, πρέπει να αποποιηθούν τις πυραμιδικές μορφές τους, να μάθουν να ενεργούν ως δίκτυο, να μάθουν να διοικούν υπακούοντας. Και να προσαρμόζονται συνεχώς στους όρους και τους τρόπους των πραγματικών ανδρών και γυναικών, αυτών που είναι ο ατμός, η ώθηση. Αυτών που, εν τέλει, καθορίζουν την πορεία και τις δυνατότητες του κινήματος».

Ευγενία Μιχαλοπούλου

1. «αλάνα», τ. 4, σ. 20.

2. Πρόεδρος του απόλυτα ελεγχόμενου από το κράτος Εθνικού Συνδικάτου των Εργαζομένων στην Εκπαίδευση. Πρόσωπο με ισχυρές πολιτικές διασυνδέσεις και πρωτεργάτης της πρόσφατης νοθείας στις εκλογές του 2006.

3. «αλάνα», τ. 5, σ. 38.

4. Πρόκειται για παραδοσιακή γιορτή της Οαχάκα, που έχει μετατραπεί σε τεράστια φολκλορική φέστα από τον Ουλίσες Ρουίς τα τελευταία χρόνια και αποτελεί το βαρύ πυροβολικό της τουριστικής βιομηχανίας της Οαχάκα. Το 2006, η APPO εμπόδισε τη διεξαγωγή της, καταστρέφοντας τις μεγάλες κατασκευές που είχαν στηθεί στην πόλη για τη γιορτή.

5. La Jornada, 23 Απριλίου 2007. Gustavo Esteva, La olla y el vapor.

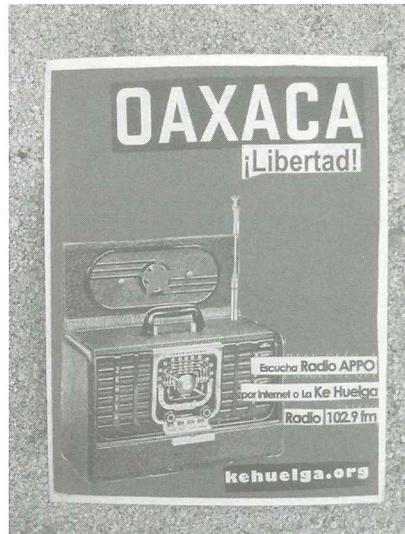
Πηγές: <http://www.jornada.unam.mx>

<http://www.asambleapopulardeoaxaca.com/boletines/>

<http://www.narconews.com/>

μαθαίνοντας από την εξέγερση στην Οαχάκα

Στις 25 Μάρτη βρέθηκε στην Ελλάδα, καλεσμένος της «αλάνας», ο Ομάρ Ολιβέρα Εσπινόσα, μέλος του Συνδικάτου των Δασκάλων και της Λαϊκής Συνέλευσης των Λαών της Οαχάκα (APPO). Σε δύο εκδηλώσεις που συνδιοργανώθηκαν, στην Αθήνα με τη Συσπείρωση Πανεπιστημιακών και στη Θεσσαλονίκη με ομάδες και σχήματα δασκάλων και φοιτητών, ο Ομάρ Ολιβέρα μίλησε για την εξέγερση στην Οαχάκα και την εμπειρία του κινήματος των δασκάλων.

Εκείνες τις μέρες οι κινητοποιήσεις στον χώρο της παιδείας βρίσκονταν σε κρίσιμο σημείο. Το κίνημα στα Πανεπιστήμια, έχοντας καταφέρει να αποκρούσει τα σχέδια για την αναθεώρηση του Συντάγματος που οδηγούσαν στην άλωση της δημόσιας δωρεάν τριτοβάθμιας παιδείας, αναζητούσε αγωνιστικά όρους για τη συνέχεια με στόχο τον νόμο-πλαίσιο. Ήτσι, η φωνή των εξεγερμένων δασκάλων της Οαχάκα έφτασε σε ένα κοινό προβληματισμένο και ανίσυχο, ένα κοινό που η εμπειρία των αγώνων ενός ολόκληρου χρόνου και στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης, είχε τροφοδοτήσει με ελπίδες και όνειρα για μια αλλιώτικη δημόσια παιδεία.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ
ΤΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ
και η εξέγερση
της ΟΑΧΑΚΑ

Δευτέρα
26 Μαρτίου
ώρα 7 μ.μ.
αίθουσα Γκίνη
Πολυτεχνείο

Συζήτηση με τον
Ομάρ Ολιβέρα
Εσπινόσα

Ο Ομάρ Ολιβέρα Εσπινόσα
είναι μέλος του συνδικάτου
των δασκάλων και της Λαϊκής
Συνέλευσης των Λαών της
Οαχάκα (APPO), συντονιστής
του ραδιοφωνικού σταθμού
των δασκάλων της
Οαχάκα (Ράδιο Πλαντόν).

• ΑΛΑΝΑ [αλληλεγγύη, αντίσταση, «ξιοπρέπειο» ... στη Αμερική των κυριαρχών]
• ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ

Ο σύντροφος Ομάρ, δάσκαλος από την Οαχάκα, ήταν κατηγορηματικός όταν μίλησε για την πολύμηνη εξέγερση στην πόλη του, εξέγερση που πήρε τα χαρακτηριστικά μιας συνολικής ανατροπής της ζωής στην πόλη: αν θέλουμε να αλλάξουμε τον κόσμο, πρώτα πρέπει να πάρουμε στα χέρια μας τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ύστερα να πάρουμε τα μέσα παραγωγής. Οι εξεγερμένοι της Οαχάκα κατέλαβαν τα ιδιωτικά και κρατικά κανάλια της πόλης, τους ραδιοσταθμούς, αναμετρήθηκαν πολλές φορές με τις δυνάμεις καταστολής. Ξέφυγαν, επανήλθαν, επινόησαν εναλλακτικές μορφές πληροφόρησης. Οι «άλλοι», οι κυρίαρχοι, ήξεραν πολύ καλά την καθοριστική σημασία αυτών των κινήσεων. Και δεν δίστασαν να καταστρέψουν τους αναμεταδότες των κρατικών καναλιών προκειμένου να μη μείνουν στα χέρια των εξεγερμένων.

Ένα κίνημα για την παιδεία, κίνημα αντίστασης στην ιδιωτικοποίηση, υπεράσπισης των εισοδημάτων των δασκάλων, διεκδίκησης του δικαιώματος στη μόρφωση για τους φτωχούς και αποκλεισμένους, πυροδότηση την εξέγερση. Τους ξέρουμε αυτούς τους αγώνες και στη χώρα μας. Είδαμε μαθητές, δασκάλους, φοιτητές και καθηγητές να κατεβαίνουν συχνά στους δρόμους τον τελευταίο χρόνο, με παρόμοια αιτήματα. Και είδαμε με πόσο λυσσασμένο τρόπο τα μέσα ενημέρωσης, ιδιωτικά και κρατικά, τους συκοφάντησαν, ενεργοποιώντας τις καλλιεργημένες φοβίες των θεατών τους και τα συντηρητικά αντανακλαστικά τους. Δεν έφτασε το κίνημα στην Ελλάδα στα επίπεδα και τις μορφές του κινήματος των δασκάλων της Οαχάκα. Αναζήτησε, όμως, με τον δικό του τρόπο, τη διέξοδο από τον ασφυκτικό κλοιό της παραπληροφόρησης και της προπαγάνδας. Κάποιοι δοκίμασαν να παρέμβουν στις εκπομπές της «εικονικής δημοκρατίας». Και, συχνά, κονιορτοποιήθηκαν οι θέσεις τους στον ορυμαγδό των κραυγών

και των εικόνων. Άλλοι πάλι δοκίμασαν να στήσουν κανάλια εναλλακτικής πληροφόρησης. Και ίσως πέτυχαν να δημιουργήσουν, παράλληλα με τη δημόσια ζωή των συνελεύσεων και των διαδιλώσεων, έναν δημόσιο χώρο διαλόγου και ενημέρωσης στις εναλλακτικές ιστοσελίδες που έφτιαξαν. Πολύ μακριά από το να πάρει τα μέσα στα χέρια του, το κίνημα της παιδείας κατάλαβε πως είναι εξαιρετικά σημαντικό ο λόγος και οι δράσεις του να φτάσουν σε κείνους που δυνητικά βρίσκονται στο πλάι του.

Υπήρξε μια πτυχή τουτης της συλλογικής εμπειρίας, που πραγματικά διέρρεψε την υγειονομική ζώνη που δοκίμασαν να επιβάλλουν γύρω του κυβέρνηση και νεοφιλελεύθεροι κάθε είδους με τη διαχείριση των μέσων: ένας πολύ μεγάλος αριθμός από εκδηλώσεις πληροφόρησης και συμπαράστασης έγινε στην Ελλάδα. Σε γειτονίες της Αθήνας και σε επαρχιακές πόλεις, κάποιοι και κάποιες έπαιρναν την πρωτοβουλία για τούτες τις εκδηλώσεις που σκορπίζονταν παντού απρόβλεπτα. Αποδείχτηκε, έτσι, ότι η κοινωνία δεν είναι όπως την παρουσιάζουν τα μέσα, νεκρή, απαθής, διαιρεμένη σε επιθετικά άτομα που αποζητούν μόνο το προσωπικό κέρδος. Αποδείχτηκε πως υπάρχουν παντού άνθρωποι που σκέφτονται αλλιώς, βασανίζονται με τις επιλογές τους και παλεύουν για μια αξιοπρεπή υπεράσπιση της ζωής και των αξιών τους.

Στην Οαχάκα, η δύναμη της κοινωνίας να αντιδρά και να αντιστέκεται ενεργοποιήθηκε σε κλίμακα πρωτοφανή. Εδώ, μπορεί οι εκδηλώσεις να εμπόδιζαν την ανάπτυξη ενός ρεύματος επιθετικότητας απέναντι στις κινητοποιήσεις από «օργισμένους γονείς» ή «αγανακτισμένους πολίτες». Μπορεί να εξασφάλισαν, μαζί με την ακτινοβολία των αγώνων, μια υπόγεια συμπαράσταση ή μια ανοικτή στήριξη, χωρίς την οποία η αντοχή του πανεπιστημιακού κινήματος ή του κινήματος των δασκάλων θα ήταν πενιχρή. Εκεί, όμως, η συμπαράσταση πήρε μορφές συλλογικής διαχείρισης της ζωής. Οι γονείς των μαθητών μαγείρευαν για τους απεργούς δασκάλους, τους φρόντιζαν για να έχουν τη δύναμη να αγωνίζονται, ήταν μαζί τους στα οδιοφράγματα και τις διαδιλώσεις. Η κοινωνική αλληλεγγύη πήρε τέτοιες μορφές, που οδήγησε στο σημείο όλος ο λαός της πόλης και των πόλεων γύρω της να αναλάβει το σύνολο των λειτουργιών της κοινής ζωής. Είδαμε, μας είπε ο Ομάρ, ότι μπορούμε να ζήσουμε, και να ζήσουμε καλά, χωρίς τους στρατιώτες τους, την αστυνομία τους, τη διεφθαρμένη διοίκηση, τους μηχανισμούς λίστευσης του κοινού πλούτου, χωρίς τις διαιρέσεις και τις διακρίσεις. Και το είδαν αυτό γιατί το ίδιο το κίνημα ανάπτυξε μορφές και διαύλους επικοινωνίας, που έδωσαν στον καθένα και την καθεμιά τη δύναμη να πράξει, να δημιουργήσει, να γνωρίσει τους διπλανούς, να συντονίσει το βήμα με τους άλλους.

Η συνάντηση με την κοινωνία, και στην Οαχάκα και εδώ, είναι πάνω απ' όλα μια ευκαιρία για το ίδιο το κίνημα να ξαναδεί τη συγκρότησή του, να ελέγξει τη δημοκρατία στο εσωτερικό του, να αναρωτηθεί για τις δυνατότητες που δίνει στον αγώνα η συμβολή όλων

παρά τη διαφορετικότητά τους. Στο κίνημα της παιδείας στην Ελλάδα διασταυρώθηκαν παλιές και νέες μορφές δράσης. Οι μικροκομματικοί υπολογισμοί και ο πρωικός σεχταρισμός διασταυρώθηκαν με συλλογικές διαδικασίες πρωτοφανούς συμμετοχής και δημοκρατίας. Αν, όμως, κάτι απογείωσε τούτη την κίνηση του κόσμου, καταφέρνοντας να ταρακουνήσει την κοινωνία και να δυναμιτίσει τη νεοφιλελεύθερη συναίνεση, ήταν να καθημερινή αλληλεγγύη που γεννήθηκε. Στους δρόμους, ενάντια στην αναβαθμισμένη καταστολή, αλλά και στα αμφιθέατρα και τις αίθουσες, η συμμετοχή στον αγώνα έγινε εμπειρία ζωής. Ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι όλοι εκείνοι που κάθε εβδομάδα τους ράντιζαν με χημικά, τους χτυπούσαν, τους συκοφαντούσαν ως αντικοινωνικά στοιχεία και υποκινούμενους, ποιος μπορεί να αρνηθεί ότι δεν σκόρπισαν τρομαγμένοι αλλά στάθηκαν μαζί, στηριγμένοι στη δύναμη της αλληλεγγύης που περνούσε στα μικρά και στα μεγάλα: ένα ψέκασμα με Μααλόξ στην «αλυσίδα» της περιφρούρησης, ένα σύνθημα της στιγμής που ξεπερνά συλλογικά τον φόβο, μια βραδιά στη σχολή, ένα απόγευμα στη συναυλία, μια ολόκληρη μέρα σε μια συνέλευση που δεν λέει να τελειώσει.

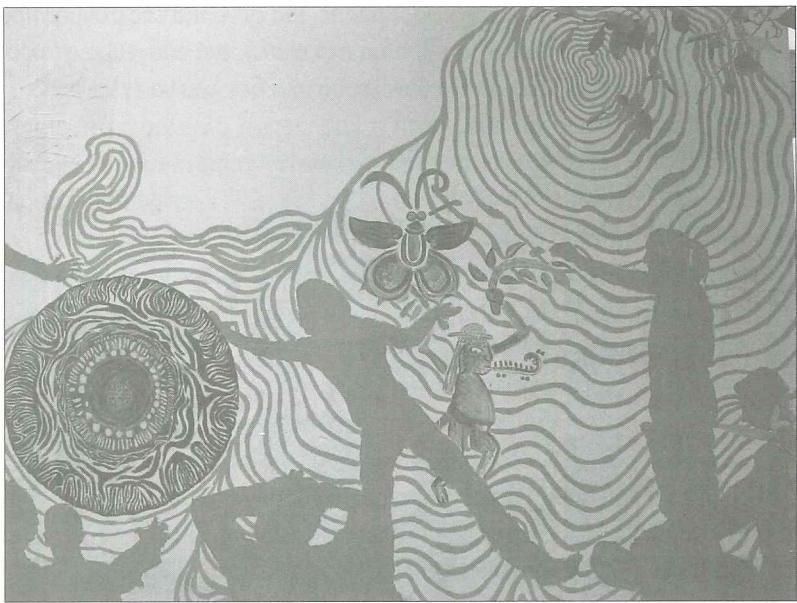
Στην Οαχάκα, όπως και εδώ, αυτή η καθημερινή αλληλεγγύη είναι που μπορεί να γεννά και να τρέφει τη δημοκρατία στο κίνημα, να επιτρέπει συνθέσεις και συναντήσεις. Οι εξεγερμένοι στην Οαχάκα κατάφεραν, στη δύναμη του δικού τους αγώνα, να φτιάξουν δομές άμεσης συμμετοχής και δημοκρατίας, που επέτρεψαν τον διάλογο και την κοινή δράση ανθρώπων που οι απόψεις τους, έως τότε, τους χώριζαν. Εδώ, στα μέτρα ενός αγώνα ολότελα διαφορετικής κλίμακας, δοκιμάστηκαν τέτοιες συναντήσεις. Και, ως έναν βαθμό, ξεπεράστηκαν διαχωριστικές γραμμές. Αν αναζητούμε τι μένει μετά από μια περίοδο έντονων κινητοποιήσεων, χρειάζεται να ψάχουμε όχι μόνο στα αποτελέσματά τους σε σχέση με τα αιτήματα, αλλά και στην ίδια τη μορφή που πήραν κατακτήσεις που αφορούν στη συλλογική συγκρότηση των αντιστάσεων. Και αν στη συλλογική δράση παίζεται η δυνατότητα να ανατραπεί ο νεοφιλελεύθερισμός και η καπιταλιστική βαρβαρότητα, η Οαχάκα μάς έδωσε κάτι πολύ περισσότερο από έναν πρωικό αγώνα. Μας έδωσε το παράδειγμα μιας κινητοποίησης των «από κάτω», που ξαναβρήκε το νόημα μιας γενικευμένης συλλογικής δράσης, χωρίς αυτόκλητες πρωτοπορίες και παραδειγματικές ενέργειες. Η Κομμούνα της Οαχάκα μπόρεσε στη σύντομη ζωή της να δείξει πώς μπορούμε να ζούμε αλλιώς αν ονειρεύομαστε και δημιουργούμε κοινά.

Σταύρος Σταυρίδης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

σε αναζήτηση μιας δημιουργικής αλληλεγγύης

Έχουμε αναφερθεί, σε προηγούμενα τεύχη της «αλάνας», στους αγώνες που διεξάγονται αυτή την εποχή σε πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής, από φοιτητές και εκπαιδευτικούς, για το δικαίωμα στη δωρεάν και δημόσια παιδεία. Κατά βάση, αυτοί οι αγώνες περιβάλλονται με μεγάλη κοινωνική υποστήριξη, ιδίως από τα λαϊκά στρώματα. Πολλές φορές η υποστήριξη αυτή, που κυρίως εμφανίζεται ανάμεσα στα πιο πρωθημένα κινηματικά τμήματα, μεταβάλλεται σε αγωνιστικό δεσμό. Τα τελευταία χρόνια έχουν δραστηριοποιηθεί στον χώρο της εκπαίδευσης πολλές αυτόνομες ομάδες, που ξεφεύγουν από τα πλαίσια των παραδοσιακών πολιτικών πρακτικών και επιδιώκουν αυτή τη σχέση να οικοδομείται και να γίνεται στοιχείο της καθημερινότητάς τους και να μην περιορίζεται μόνο στην περίοδο της αγωνιστικής έξαρσης. Ο κύριος τόπος αυτής της σύνδεσης πανεπιστημίου-κοινωνίας είναι οι αυτοδιαχειρίζομενοι χώροι που έχουν δημιουργήσει φοιτητικές ομάδες μέσα σε πολλά πανεπιστημιακά συγκροτήματα. Συνήθως πρόκειται για κατειλημμένους χώρους, στους οποίους έχουν διθεί χαρακτηριστικές ονομασίες, που δεν επιτρέπουν περιθώρια παρερμηνείας για τις προθέσεις των οργανωτών τους («Τσε Γκεβάρα», «απελευθέρωση», «κατάληψη» κ.λπ.).

«Η OCUPA (κατάληψη) είναι ένας νέος χώρος, απέναντι στη λίθη, στην αμνησία, όπου παράγουμε, διασκεδάζουμε, αγωνίζομαστε και προχωράμε όσοι αναζητάμε την αξιοπρέπεια. Γ' αυτό κάναμε την κατάληψη. Η OCUPA είναι το πρώτο απελευθερωμένο έδαφος μέσα στο πανεπιστήμιο, θ' ακολουθήσουν κι άλλα. Ένας αυτοδιαχειρίζομενος χώρος ανοικτός, όχι μόνο στους φοιτητές αλλά στον καθένα που δημιουργεί μέσα από τη γλώσσα και τον πολιτισμό. Ένας χώρος μέσα απ' τον οποίο θα αποδείξουμε ότι οι προσπάθειες των τρελών δεν είναι απομονωμένες... Υποστήριξε την Αυτοδιαχεί-

ριση, πρόσφερε Ιδέες», λένε οι δημιουργοί της OCUPA στο Πανεπιστήμιο του Κίτο, στο Εκουαδόρ.

«Η κατάληψη «αίθριο Τσε Γκεβάρα» ξεκίνησε στις 4 Σεπτεμβρίου του 2000 και έκτοτε αποτελεί έναν χώρο ελευθεριακής έκφρασης. Στο αίθριο πραγματοποιούνται εκδηλώσεις μουσικής, κινηματογράφου, ζωγραφικής, θεάτρου, λογοτεχνίας. Είναι χώρος πολιτικών συζητήσεων και εδώ γίνονται συνελεύσεις φοιτητών, καθηγητών αλλά και εργατών και αγροτών απ' όλη τη χώρα. Λειτουργούμε ένα φθηνό χορτοφαγικό εστιατόριο, μια καφετέρια, το Ράδιο Κατάληψη καθώς και διάφορα εργαστήρια. Η δέσμευση που έχουμε όλοι με τις περιθωριοποιημένες ομάδες, μας υποχρεώνει να συνδεόμαστε μέσα κι έξω από τον χώρο μας με τα πιο ευάλωτα κομμάτια της κοινωνίας, αποδεχόμενοι το αναφαίρετο δικαίωμα που έχουν οι εργαζόμενοι να χρησιμοποιούν τους δημόσιους χώρους, οι οποίοι έχουν φτιαχτεί με τα χρήματα και τις προσπάθειες των εκμεταλλευόμενων τάξεων... Να σχεδιάσουμε μέσα κι έξω απ' το πανεπιστήμιο χώρους, όπου όλη η κοινωνία συμβάλλει στη δημιουργία νέων κοινωνικών σχέσεων. Οι χώροι που καταλαμβάνουν οι φοιτητές σ' όλες τις σχολές είναι φυτώρια ενός νέου κύματος κοινωνικής κινητοποίησης, είναι χώροι όπου σχηματίζονται δίκτυα με άλλες ομάδες νέων, με οργανωμένα κινήματα και φοιτητές από διάφορες σχολές. Σ' αυτούς τους χώρους γεννιέται μια νέα κοινωνία κάτω απ' τις αρχές της αυτονομίας, της αυτοδιαχείρισης, της αμοιβαίας στήριξης, της αλληλεγγύης, της ισότητας των φύλλων, της ελευθερίας». (Από τη διακήρυξη της κατάληψης «αίθριο Τσε Γκεβάρα» του Αυτόνομου Πανεπιστημίου του Μεξικού, ο οποία συμμετέχει στην «Άλλη Καμπάνια».)

Κάτω από το σύνθημα «να αξιοποιήσουμε το πανεπιστήμιο» διοργανώνονται στο αίθριο εργαστήρια, σεμινάρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.λπ.

Στο νότιο άκρο της πεπίρου, στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Μπουένος Άιρες (UBA), μια αυτόνομη συλλογικότητα φοιτητών ξεκίνησε, το 2003, τη λειτουργία ενός αυτοδιαχειρίζομενου μπαρ-εστιατορίου, όπου τελικά βρήκαν απασχόληση δέκα άτομα, ενώ η τροφοδοσία σε φαγητά γίνεται από τα συλλογικά αυτοδιαχειρίζομενα εγχειρήματα που δημιούργησαν άνεργοι στη γειτονική συνοικία Μπάχο Φλόρες.

Σε μια άλλη συνοικία του Μπουένος Άιρες, στο Αλμάγρο, η συνέλευση της γειτονιάς δημιουργεί τον συ-

νεταιρισμό ανέργων «**Η Κατσαρόλα**», που στεγάζεται στο ίδιο κτίριο με τη σχολή των Κοινωνικών Επιστημών του UBA και τροφοδοτεί με σάντουιτς τα σχολεία της περιοχής.

Στη σχολή **Θετικών Επιστημών**, το MTD (Κίνημα Ανέργων Εργαζομένων) της περιοχής Αλμιράντε Μπράουν, ανέλαβε τη διαχείριση του μπαρ της σχολής, ενώ στη **Φιλοσοφική**, το MTD Solano λειτούργησε μέσα σ' έναν εγκαταλειμμένο χώρο της σχολής έναν φούρνο-ζαχαροπλαστείο, που καλύπτει τις ανάγκες των φοιτητών και του διδακτικού προσωπικού. Οι εκδηλώσεις που έκαναν τα MTD στους πανεπιστημιακούς χώρους υπήρξαν η αφετηρία για να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης με ομάδες φοιτητών και τις πρυτανικές αρχές. Στις ποδιές που χρησιμοποιούν οι δώδεκα εργαζόμενοι στον φούρνο είναι γραμμένα τα συνθήματα: Αυτονομία, Άμεση Δημοκρατία, Κοινωνική Αλλαγή, Δουλειά, Ελευθερία. «Έχουμε ανοίξει έναν χώρο συνάντησης. Εδώ μπορούμε να συζητάμε πολιτικά, να συνδεθούμε με τους φοιτητές, μπορούμε ακόμη και να δημιουργήσουμε ένα άλλο πανεπιστήμιο», διατείνονται.

Δεκάδες **πανεπιστημιακοί ραδιοσταθμοί**, στο Μεξικό και σε άλλες χώρες, έχουν ανοιχτά τα μικρόφωνά τους στις φωνές, τα προβλήματα και τα αιτήματα των λαϊκών στρωμάτων και των οργανώσεών τους.

Στις 17 Μαΐου, στο **Ποτοσί της Βολιβίας**, ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ φοιτητών και αστυνομίας. Κύριο αίτημα των φοιτητικών κινητοποιήσεων είναι η συμμετοχή των κοινωνικών οργανώσεων της περιοχής στα διοικητικά όργανα του πανεπιστημίου UATF. Ήδη, σε ένα άλλο γειτονικό πανεπιστήμιο (Siglo XX), στο πλαίσιο μιας τριμερούς διοίκησης καθηγητών, φοιτητών και εργατών ορυχείων, ο αντιπρύτανης είναι εκπρόσωπος του συνδικάτου των εργατών ορυχείων, που αποτελούν τον κύριο όγκο των εργαζομένων της περιοχής.

Αν αυτά είναι μερικά από τα εναλλακτικά εγχειρήματα που βρίσκουν τρόπους έκφρασης μέσα στους πανεπιστημιακούς χώρους, οι πρωτοβουλίες σύνδεσης με τα κοινωνικά κινήματα έξω από το πανεπιστήμιο, στους

ζωτικούς χώρους αυτών των κινημάτων, αποκτά ακόμα μεγαλύτερη αξία.

Μια πρωτόλεια αλλά εξαιρετικής σημασίας εκδήλωση, είναι η συμμετοχή φοιτητών και καθηγητών στις προσπάθειες **αλφαριθμητισμού** σημαντικών τμημάτων του πληθυσμού, που γίνεται σε διάφορες χώρες της Λατινικής Αμερικής (Βολιβία, Εκουαδόρ, Βενεζουέλα, Αργεντινή, Νικαράγουα, Αϊτή, Μεξικό κ.ά.) και συνήθως βασίζεται στην κουβανέζικη μέθοδο «*Yo sí puedo*». (Ναι, μπορώ).

Στο ίδιο κλίμα και **Βενεζολάνοι φοιτητές**, οι οποίοι, ανάλογα με την ειδικότητά τους, συμμετέχουν στις περίφημες *Misiones* (αποστολές που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση της Βενεζουέλας για να στηρίξει και να ανακουφίσει τα πιο φτωχά λαϊκά στρώματα). **Φοιτητές από το UNAM της Πόλης του Μεξικού** κατεβαίνουν εδώ και χρόνια στις εξεγερμένες κοινότητες της Τσιάπας, για να ενισχύσουν το αυτόνομο εκπαιδευτικό σύστημα που προσπαθούν να αναπτύξουν οι Ζαπατίστας. Και όταν ξέσπασε το κύμα καταστολής προς τους εξεγερμένους του Ατένικο, ομάδες φοιτητών αποφάσισαν να κάνουν τις διακοπές τους εκεί. «Πάμε με εκπαιδευτικά και καλλιτεχνικά εργαστήρια, με μουσική, θέατρο, ζωγραφική, με σεμινάρια ψυχολογίας, με μπριγάδες ιατρικής και οδοντιατρικής περιθάλψης για τον πληθυσμό του Ατένικο, που σήμερα μας χρειάζεται περισσότερο από ποτέ. Θα στήσουμε έναν καταυλισμό στο Ατένικο! Θα φέρουμε το πανεπιστήμιο στο Ατένικο!»

Ομάδα καθηγητών από το **πανεπιστήμιο UBA του Μπουένος Αίρες** έχει αναλάβει την ευθύνη της λειτουργίας μιας σχολής με προσανατολισμό τη λειτουργία και τη διαχείριση κοοπερατίβας. Η σχολή λειτουργεί μέσα στους χώρους της IMPA, ενός εργοστασίου μεταλλουργίας που βρίσκεται υπό εργατικό έλεγχο. Μαθητές είναι εργαζόμενοι επιχειρήσεων υπό εργατικό έλεγχο.

Επίσης, το **MTD της Ματάνσα**, στην Αργεντινή, έχει δημιουργήσει τη δική του σχολή, που χρηματοδοτείται από τις παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσει (φούρνος, ραφείο, εργαστήριο μεταξοτυπίας κ.ά.). Έργο της σχολής είναι η εκπαίδευση ανέργων στις νέες τεχνολογίες και στις διαδικασίες λειτουργίας των κοοπερατίβων.

Στη **Βραζιλία**, ύστερα από μια συνάντηση στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι της κυβέρνησης της Βενεζουέλας, του **πανεπιστημίου Parana** και του MST (Κίνημα των Χωρίς Γη), αποφασίστηκε η δημιουργία μιας σχολής αγροοικολογίας, που θα λειτουργεί σε έναν μόνιμο καταυλισμό του MST και στην οποία θα φοιτούν νέοι από όλες τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, οι οποίοι, ταυτόχρονα με τις σπουδές τους, θα περνούν ένα μέρος του χρόνου τους στα αγροκτήματα του κινήματος.

Στη **Χιλή**, από τον Μάιο του 2006, κάθε Σάββατο φοιτητές από το **πανεπιστήμιο**

πιστήμιο του UNAP, ταξιδεύουν στην κοινότητα Τσαναβαγίτα, όπου λειτουργεί ένα κοινοτικό σχολείο, για να διδάξουν σε διάφορα εργαστήρια σπουδών που έχουν βάλει σε λειτουργία. «Δεν πηγαίνουμε για λογαριασμό κανενός κόμματος, πολύ περισσότερο για λογαριασμό του κράτους και της κακής κυβέρνησης. Δεν θέλουμε να κάνουμε πολιτική παρέμβαση. Θέλουμε μόνο να γνωριστούμε με την κοινότητα, να συνομιλήσουμε, να προβληματιστούμε».

Στη Χιλή, επίσης, ένα ενδιαφέρον στοιχείο είναι η εμφάνιση των **CET (Λαϊκές Επιτροπές για μια νέα εκπαίδευση και δουλειά)**. Οι CET δημιουργήθηκαν το 2006, στη διάρκεια των μεγάλων μαθητικών και φοιτητικών κινητοποιήσεων. Αρχικά ήταν παρέες νεαρών από τις λαϊκές συνοικίες, που καλούσαν μαθητές και φοιτητές να ενημερώσουν για τον αγώνα τους, και τους εκδήλωναν τη συμπαράστασή τους. Στη συνέχεια, λειτούργησαν πιο οργανωμένα και άρχισαν να συντονίζουν τη δράση τους με συλλογικότητες φοιτητών και εκπαιδευτικών, με πολιτιστικά κέντρα, με το δίκτυο λαϊκής οικονομίας κ.ά. Αυτό το δίκτυο, πέρα από τη στήριξη των μαθητικών κινητοποιήσεων, αποφασίζει να ιδρύσει κοινοτικά σχολεία σε συνοικίες και αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, στοχεύουν να δημιουργήσουν λαϊκές βιβλιοθήκες και πολιτιστικά κέντρα, τα οποία θα διαχειρίζεται ο κόσμος της γειτονιάς. Προχωρώντας μάλιστα ένα βήμα παραπέρα, αναζητούν την άμεση οικονομική σχέση ανάμεσα σε κοινοτικούς παραγωγούς και τους λαϊκούς καταναλωτές, επιδιώκοντας να δημιουργήσουν μια εναλλακτική οικονομική δομή παρέναντι στους μηχανισμούς της αγοράς.

Είναι βέβαιο πως στη Λατινική Αμερική θα εκδηλώνονται πολλές ακόμη τέτοιου είδους πρωτοβουλίες (φταίει το κινηματικό νερό και οξυγόνο της περιοχής). Αυτό δεν σημαίνει πως βρισκόμαστε μπροστά σ' ένα γενικευμένο φαινόμενο. Απλά, και στον πανεπιστημιακό χώρο, όπως και σε άλλους χώρους της κοινωνίας, κάποιοι αναζητούν τη σύγχρονη πολιτική σκέψη και πράξη, επιστρέφοντας στο σημείο εκκίνησης, στις αρχές που αποτελούν ίσως την πεμπτουσία του κινήματος: την αλληλεγγύη, τη συμμετοχική διαδικασία, την οριζοντιότητα, την αξιοπρέπεια. Ας ελπίσουμε πως αυτή τη φορά δεν θα τις αποχωριστούν ποτέ.

Στέλιος Γαβριηλίδης

ΚΟΛΟΜΒΙΑ Αναταραχή στην εκπαίδευση

Τις τελευταίες μέρες ο κόσμος της εκπαίδευσης, φοιτητές, μαθητές, καθηγητές, βρίσκεται σε αναβρασμό. Από τις 23 Μαΐου, που κηρύχθηκε η επ' αόριστον απεργιακή κινητοποίηση, πολλές σχολές βρίσκονται υπό κατάληψη και σημειώνονται μαζικότατες διαδηλώσεις σε πολλές πόλεις στη χώρα. Στις 31 Μαΐου η αστυνομία, κάνοντας επίδειξη δύναμης, εισέβαλε στο πανεπιστήμιο της Κάουκα, τραυματίζοντας και συλλαμβάνοντας πολλούς φοιτητές. Η καταστολή, όμως, δεν αποτρέπει τις κινητοποιήσεις και στη δεύτερη μεγαπορεία, στην «κατάληψη της Μπογοτά», όπως την αποκάλεσαν, συμμετείχαν 120.000 άτομα σύμφωνα με την αστυνομία.

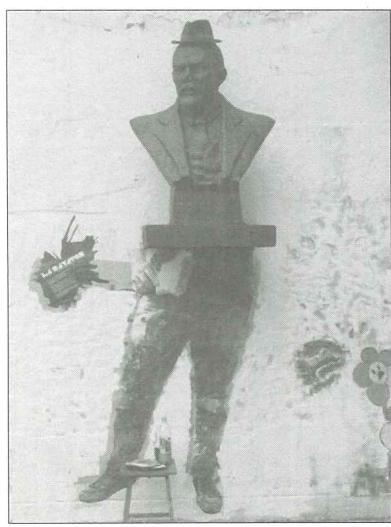
Οι κινητοποιήσεις, που ξεκίνησαν με αίτημα να μην περάσει το Σχέδιο Εθνικής Ανάπτυξης που προωθεί η κυβέρνηση και πλήττει καίρια τη δημόσια παρεία, πάρινοντας στην πορεία έναν όλο και πιο ανοιχτά αντικυβερνητικό χαρακτήρα. Όπως λένε οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές των κινητοποιήσεων: «Η στιγμή είναι τώρα. Ο Ουρίμπε πρέπει να φύγει για να ανοίξει τον δρόμο στη δημιουργία μιας αληθινής δημοκρατίας στην Κολομβία».

Σ.Γ.

ΧΙΛΗ η επιστροφή των πιγκουίνων

Οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ξεκίνησαν έναν νέο κύκλο κινητοποιήσεων, που εκδηλώνεται με καταλήψεις γυμνασίων και διαδηλώσεις. Οι φετινές κινητοποιήσεις έρχονται ως συνέχεια των περσινών, της «εξέγερσης των πιγκουίνων», όπως αποκαλούνται οι μαθητές στη Χιλή. Αν και προς το παρόν οι κινητοποιήσεις δεν έχουν φτάσει τη μαζικότητα των περσινών, ωστόσο επιδεικνύουν μεγάλη μαθητικότητα. Η κυβέρνηση επιλέγει να χτυπήσει το κίνημα με δυναμικούς τρόπους τώρα που βρίσκεται στο ξεκίνημά του. Έτσι, τα λύκεια που καταλαμβάνονται από τους μαθητές, εκκενώνονται βίαια από την αστυνομία. Ο συντονισμός των μαθητών δεν βρίσκεται επίσης στο καλύτερο σημείο του. Για την ώρα η πρωτοβουλία δράσης βρίσκεται κυρίως στις ανεξάρτητες ομάδες μαθητών, οι οποίες έχουν πληθύνει στα λύκεια. Η αντιπαράθεση των μαθητών της Χιλής με την κυβέρνηση τείνει να πάρει χαρακτηριστικά μονιμότητας, με δεδομένη την κυβερνητική πρόθεση να παραχωρηθεί η εκπαίδευση στους σχεδιασμούς των δυνάμεων της αγοράς και την αντίσταση των μαθητών σ' αυτά τα σχέδια. Έτσι, η πρόσκαιρη έκβαση αυτής της αντιπαράθεσης κάθε φορά εξαρτάται από τον συσχετισμό δυνάμεων που διαμορφώνεται ανάμεσα στα αντίπαλα στρατόπεδα.

Σ.Γ.

Ένα βιωματικό κείμενο για τις κινητοποιήσεις στο Ροστόκ

Ένα πολιτικό κείμενο για τις κινητοποιήσεις στο Ροστόκ

Η Μυρτώ μου ζήτησε ένα βιωματικό κείμενο για τις κινητοποιήσεις στο Ροστόκ ενάντια στους G8. Στην αρχή σκεφτόμουν να της γράψω μια πολύ πολύ βαριά πολιτικούρα για τον απολογισμό των κινητοποιήσεων και τις προοπτικές του αντιπαγκοσμιοποιητικού κινήματος, γιατί έχω την αίσθηση ότι η καλή συντρόφισσα παρασύρεται από τις πομφόλυγες του Χόλογουεϊ (άσε που με το που θα το έβλεπε θα έπαιρνε και το γνωστό πολύ θυμωμένο ύφος «δεν μπορεί να είσαι τόσο μαλάκας»). Όσο όμως περνούσαν οι μέρες και σκεφτόμουν αυτά που ζήσαμε στο Ροστόκ, αντιλαμβανόμουν ολοένα και περισσότερο ότι ο διαχωρισμός είναι ψευδής. Γιατί μια πολιτική άξια του ονόματός της, δηλαδή μια επαναστατική πολιτική, δεν μπορεί παρά να αφορά άμεσα στις ζωές των υποκειμένων που τη συντάσσουν, αλλά και γιατί μια ζωή που δεν καθορίζεται θεμελιωδώς από την πολιτική δεν μπορεί να είναι άξια του ονόματός της. Εδώ ακριβώς βρίσκεται η σημασία του Ροστόκ. Η πολύ μεγάλη σημασία του. Το Ροστόκ μας (ξανα)θύμισε την προμηθεϊκή δύναμη της πολιτικής, το ότι κάνουμε πολιτική για να αλλάξουμε τις ζωές μας, το ότι μπορεί να υπάρξει μια τέτοια πολιτική, και ότι ο μόνος τρόπος για να γίνει κάτι τέτοιο είναι η άμεση, βιωματική και εν σώματι συμμετοχή στην παραγωγή της.

Στο κάμπινγκ

Από την πρώτη στιγμή που φτάσαμε στο κάμπινγκ στο Ροστόκ αρχίσαμε να αντιλαμβανόμαστε ότι κάτι σημαντικό συνέβαινε και ότι κάτι ακόμα σημαντικότερο επρόκειτο να συμβεί. Αν ο κομουνισμός είναι το ζην από κοινού (με αυτό το από κοινού να μετατρέπεται στο κεντρικό σημείο αναφοράς της κοινωνικής θέσμισης και του αξιακού συστήματος), τότε το κάμπινγκ του Ροστόκ κάλλιστα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κομουνιστικό. Και αυτό όχι μόνο (και όχι κυρίως) γιατί όλες οι λειτουργίες του στηρίζονταν στην αυτοοργάνωση και την εθελοντική συμμετοχή (πράγμα καθόλου αμελητέο αν σκεφτεί κανείς ότι μπορούσε να περάσεις δέκα μέρες χωρίς να ξοδέψεις δεκάρα). Το κάμπινγκ αυτό ήταν σπουδαίο κυρίως γιατί ήταν ένας χώρος οντολογικής παραγωγής. Ένας χώρος δηλαδή συνάντησης, επικοινωνίας, ανταλλαγής εμπειριών, συντροφικότητας, ένας χώρος αφετηρίας για καινούργιες διαδρομές, ένας χώρος παραγωγής νέων γλωσσών και νέων συναισθημάτων, και πάνω από όλα ένας χώρος όπου παραγόταν η αίσθηση μιας νέας διεθνούς κοινότητας, η χαρά και η άψη ενός «μαζί» που συντάσσει μια καινούργια πολιτική, έναν καινούργιο κόσμο. Γιατί το καινούργιο που κομίζει το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα είναι αυτή η νέα διεθνής κοινότητα, το ότι δεν είμαστε μόνο αλληλέγγυοι με κάποιους που είναι πέρα από τα σύνορα, αλλά το ότι κάνουμε μαζί τους πολιτική. Κάτι που είναι τελείως νέο και ταυτόχρονα απόλυτα αρχαϊκό γιατί δεν πρέπει να ξενάμε ότι αυτές ακριβώς υπήρξαν οι απαρχές του εργατικού κινήματος.

Στην πορεία

Όπως ήταν αναμενόμενο, η πορεία μας εξέπληξε ευχάριστα με τη μαζικότητά της. Αν εξαιρέσει κανείς τις κινητοποιήσεις για το Ιράκ το 2003, τέτοιας έκτασης κινητοποίηση (ογδόντα χιλιάδες κόσμος) είχε να γίνει στη Γερμανία από την εποχή του κινήματος ενάντια στην εγκατάσταση των πυρηνικών πυραύλων Κρουζ. Στο Ροστόκ επαναλίφθηκε αυτό που είχαμε δει και στην Αθήνα με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ τον Μάιο του 2006. Είχαμε δηλαδή μια κινητοποίηση πολύ μεγάλη, πολύ μεγαλύτερη από ό,τι αναμενόταν, και απέριως μεγαλύτερη από τις οργανωτικές δυνατότητες των ομάδων που την προετοίμασαν. Το ότι αυτή η έκπληξη συμβαίνει οπουδήποτε πραγματοποιείται αντιπαγκοσμιοποιητική κινητοποίηση (και γ' αυτό πρέπει να χαρακτηρί-

ζεται αναμενόμενη), είναι ίσως η πιο απτή απόδειξη του κοινωνικού βάθους του αντιπαγκοσμιοποιητικού κινήματος. Ενός κινήματος που επιμένει να διαψεύδει τους σοφολογιότατους που αρέσκονται να το χαρακτηρίζουν εφήμερο και επιφανειακό. Νομίζω ότι όσο περνάει ο καιρός και αυτό το κίνημα κατοχυρώνει και διευρύνει τη θέση του, γίνεται ολοένα και πιο σαφές ότι δεν εκφράζει μόνο τη μαζική αντίθεση στη βαρβαρότητα της παγκοσμιοποίησης. Το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα εκφράζει ταυτόχρονα την πλατιά ανάγκη, τη μαζική επιθυμία για μια καινούργια χειραφετησιακή οικουμενικότητα, για μια ανταγωνιστική στον καπιταλισμό ολότητα που θα εμπεριέχει και θα περιφρουρεί την πολλαπλότητα. Ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι εμφορούνται από την αντίληψη ότι για να σπάσει το καπιταλιστικό φράγμα που περιορίζει την κίνηση της ανθρωπότητας πρέπει τα διάσπατα ρεύματα του κοινωνικού ανταγωνισμού να ενωθούν στην κοίτη ενός καινούργιου ποταμού, ενός ποταμού, όμως, όπου (και εδώ είναι η διαφορά με το πρόσφατο παρελθόν) τα διαφορετικά χρώματα των ρευμάτων που τον συναποτελούν δεν θα αμβλύνονται αλλά θα είναι όσο ορατά ήταν και πριν συνενωθούν.

Στα μπλόκα

Η κορωνίδα της κινητοποίησης ήταν τα μπλόκα στη σύνοδο. Οι δέκα χιλιάδες που έτρεξαν πολλά χιλιόμετρα μέσα στους αγρούς για να αποφύγουν τους Ρόμποκοπ που μετέφεραν τα ελικόπτερα, δεν κατήγαγαν μόνο μια από τις πιο σημαντικές νίκες του κινήματος μπλοκάροντας τη σύνοδο. Ανέδειξαν και πάλι την πολιτική ως περιπέτεια, μια περιπέτεια που βιώνεται με τη χαρά, τον θυμό και τον φόβο που αξίζει σε κάθε περιπέτεια που αξίζει το όνομά της. Οι δέκα χιλιάδες των αγρών δεν διέπραξαν κάποια μεγάλη παρανομία. Άλλα όταν δέκα χιλιάδες κάνουν μια μικρή παρανομία τότε κάτι αρχίζει να συμβαίνει με τον Νόμο...

Γιάννης Αλμπάνης

ΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ
γεννηματερ

ΜΕΞΙΚΟ: η Άλλη Καμπάνια συνεχίζει τώρα με την υπεράσπιση της γης

Τη πρώτη περιοδεία της Άλλης Καμπάνιας¹ στο Μεξικό ήταν μια εμπειρία πλούσια σε γεγονότα και συναισθήματα. Η Άλλη Καμπάνια κατάφερε να χαρτογραφήσει τις αντιστάσεις και τους αγώνες στο Μεξικό και να δημιουργήσει ένα δίκτυο σχέσεων με αντιστάσεις που συστηματικά αγνοούνται και υποβαθμίζονται.

Η άγρια καταστολή στο Ατένκο και αργότερα στην Οαχάκα, σημάδεψε την πρώτη αυτή περίοδο. Δεν έλειψαν όμως και οι μικρότερης έντασης επιθέσεις σε βάρος ανθρώπων που συμμετέχουν στο εγχείρημα της Άλλης Καμπάνιας, σε διάφορες πολιτείες της χώρας, ενώ παραστρατιωτικές οργανώσεις επικειρούν την αρπαγή της κατειλημένης από το 1994 γης από τις ζαπατίστικες κοινότητες.

Τον Μάρτιο του 2007 ξεκίνησε ο δεύτερος γύρος. Τρεις αντιπροσωπείες των Ζαπατίστας και μια αντιπροσωπεία του Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου, διέτρεξαν τον βορρά του Μεξικού και συνέχισαν να μιλάνε, να μοιράζονται και, κυρίως, να ακούνε τις ιστορίες των αγώνων στο Μεξικό. Αυτή τη φορά η περιοδεία είχε πιο συγκεκριμένο σκοπό: τη δημιουργία ενός εθνικού σχεδίου αγώνα με στόχο την υπεράσπιση της γης. Μια παγκόσμια καμπάνια για την υπεράσπιση των αυτόνομων ιθαγενικών και αγροτικών εδαφών στην Τσιάπιας, στο Μεξικό και στον κόσμο.

«Η γη και το έδαφος είναι κάτι περισσότερο από απλές πηγές δουλειάς και τροφής για εμάς, τους ιθαγενείς λαούς. Είναι πολιτισμός, κοινότητα, ιστορία, όνειρα, μέλλον, ζωή και μπτέρα», εξηγεί η κομαντάντα Κέλι, στην έναρξη της δεύτερης περιόδου της Άλλης Καμπάνιας, στις 25 του Μάρτη, στο Σαν Κριστόμπαλ δε λας Κάσας. Στην παγκόσμια καμπάνια για την υπεράσπιση της ιθαγενικής και αγροτικής γης, ενώθηκε η Vía Campesina και το Κίνημα των Χωρίς Γη (MST) της Βραζιλίας, καθώς και άλλα 66 κινήματα και οργανώσεις από τη χώρα.

Το MST, απευθύνοντας χαιρετισμό, αναφέρει: «Το μεγάλο διεθνές κεφάλαιο, με τη μηχανή πολέμου που διαθέτει, θέλει τώρα να κυριαρχήσει όχι μόνο στα εδάφη μας αλλά και στη διατροφή μας, στον πολιτισμό μας, στη βιοποικιλότητα, στα νερά μας. Ο δικός σας αγώνας και η αντίστασή σας, αδέρφια Ζαπατίστας, είναι για μας μια ανάσα, μια ελπίδα. Ένα κοινωνικό καύσιμο. Είμαστε μαζί σας και εκφράζουμε όλη μας την υποστήριξη στην Παγκόσμια Καμπάνια για την Υπεράσπιση της Γης. Hasta la victoria siempre».

Η δεύτερη περιοδεία στον βορρά της χώρας, σημαδεύτηκε από καταστολή και επιθέσεις και από μια καθαρή προειδοποίηση για όσους επιμένουν να αγωνίζονται στο Μεξικό: στις 3 Μαΐου, έναν χρόνο ακριβώς από την καταστολή στο Ατένκο, ανακοινώθηκαν οι καταδικαστικές αποφάσεις για τρεις από τους φυλακισμένους πηγέτες του Μετώπου των Λαών για την Υπεράσπιση της Γης (FPDT), που είναι ενεργό κομμάτι της Άλλης Καμπάνιας: 67 χρόνια φυλακής.

Οι εμπειρίες αυτές αλλά και η πολιτική κατάσταση στο Μεξικό, επιβάλλουν στην Άλλη Καμπάνια να προετοιμαστεί για την αντιμετώπιση των κατασταλτικών χτυπημάτων που θα έρθουν. Ήδη, με πρόταση της Επιτροπής της Έκτης του EZLN, συζητείται στην Άλλη Καμπάνια η οργανωτική μορφή που μπορεί να πάρει ένα «Πλανεθνικό Μέτωπο Ενάντια στην Καταστολή». «Το μεξικανικό κράτος είναι σαν ένα ζώο πληγμένο και μετά δυσκολίας μπορεί να κρύψει την πραγματικά βίαιην και παράνομη φύση του. Πρέπει να περιμένουμε περισσότερα χτυπήματα, περισσότερους φυλακισμένους, περισσότερους νεκρούς... και πρέπει να προετοιμαστούμε γι' αυτό... Πρέπει να αντέξουμε... Παλεύουμε για έναν κόσμο που δεν θα τον δούμε... για τη χώρα μας, που είναι τόσο μεγάλη που δεν χωράει στο σήμερα, που μας πονάει και καταλαμβάνει ήδη έναν χώρο στο αύριο που ονειρεύομαστε»².

Ελπίδα Νίκου

1. «αλάνα», τ. 2, <http://enlacezapatista.ezln.org.mx/>

2. Υποδιοικητής Μάρκος, Μάρτιος 2007, «Η Άλλη Καμπάνια... ενάντια στην καταστολή».

ΒΡΑΖΙΛΙΑ
Στις 18 Μαΐου, στις 5 τα ξημερώματα, η αστυνομία περικυκλώνει μεγάλη έκταση, 35 χιλιόμετρα από το κέντρο του Σάο Πάολο. Είναι το τέλος της κατάληψης Ζοά Κάντιδο (Joao Candido). Με απόφαση της συνέλευσης αποχωρούν χωρίς αντίσταση οι 3.000 οικογένειες. Ωστόσο, σ' αυτή τη θιλιβερή στιγμή της έξωσης, όταν εκατοντάδες οικογένειες, το ξημέρωμα μέσα στη βροχή, φορτώνονται τις σακούλες με τα λιγοστά τους υπάρχοντα και τραβάνε για το πουθενά, πολλοί πάγια να τους προσφέρουν τη συμπαράστασή τους.

Έπειτα από πολλές διαδηλώσεις, μπλόκα σε οδικούς άξονες, κατασκηνώσεις έξω από κυβερνητικά κτίρια, συναυλία διαμαρτυρίας έξω από υπερπολυτελή καταστήματα της πόλης, έπειτα από αμέτρητες ώρες διαπραγματεύσεων, κατάφεραν να πάρουν την υπόσχεση για κατασκευή κατοικιών από δύο κρατικούς οργανισμούς. Για ίο μέρες μια «αντιπροσωπεία» από 500 περίπου άτομα είχε κατασκηνώσει έξω από το κτίριο της Δημαρχίας. Τελικά η Δημαρχία παραχώρησε ένα άλλο μικρότερο οικόπεδο, όπου μπορούν να μείνουν 350 οικογένειες για 90 μέρες. Οι άλλοι; Αρκετοί θα γυρίσουν πίσω στις φαβέλες, σε σπίτια φίλων και συγγενών, κάτω από τις γέφυρες ή στα άθλια παραπήγματα όπου έμεναν με ενοίκιο.

Η κατάληψη έκλεισε δύο μήνες. Η οργάνωση MTST (Κίνημα Αστέγων Εργαζομένων) εκτιμά πως ήταν ένας νικηφόρος αγώνας και μια πολύπλευρη εμπειρία. Ξεκίνησαν την κατάληψη περίπου 1.000 άνθρωποι και έφτασαν τους 10.000. Επί δύο μήνες οργάνωσαν μόνοι τους την κοινή ζωή τους, το φαγητό τους, τη διασκέδασή τους, την καθημερινή τους πάλη με την εξουσία. Φώναξαν ότι έχουν δικαίωμα να ξεφύγουν από τις ρεματιές όπου πνίγονται με κάθε νεροποντή. Είναι απαράδεκτο να υπάρχουν τόσες άδειες εκτάσεις και άδεια κτίρια και οι άνθρωποι να κοιμούνται στον δρόμο. Διαδήλωσαν ότι είναι αδύνατο να πληρώσουν στέγη με τα μεροκάματα που βγάζουν, ενώ είναι πρόθυμοι να χτίσουν με τα χέρια τους ένα σπίτι, αρκεί να τους δοθεί γη.

Σ' αυτόν τον αγώνα συμπαραστάθηκαν πολλοί και με πολλούς τρόπους. Από ένα απλό πλεκτρονικό μήνυμα συμπαράστασης στη σελίδα της οργάνωσης, μέχρι συναυλίες, συγκέντρωση τροφίμων.

Ο καταυλισμός των άστεγων οικογενειών είχε το όνομα Ζοά Κάντιδο, προς τιμήν ενός μαύρου αγωνιστή, και όσοι συμμετείχαν αποτελούν τώρα μια συλλογικότητα. Όπου κι αν βρουν προσωρινή στέγη, τα «μέλη» πλέον της οργάνωσης Ζοά Κάντιδο θα συνεχίσουν να παίρνουν μέρος στις συνελεύσεις και τις κινητοποιήσεις, μέχρι το κράτος να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις του. K.H.

Για περισσότερες πληροφορίες, φωτογραφίες και επικοινωνία με το κίνημα, δείτε τη σελίδα του: <http://www.mtst.info/>

ΒΡΑΖΙΛΙΑ Κατάληψη της πρυτανείας

Φοιτητές, διδάσκοντες και υπάλληλοι του Πανεπιστημίου του Σάο Πάουλο, κάνουν απεργία και κατάληψη της Πρυτανείας για περισσότερο από έναν μήνα. Καταλήψεις και απεργίες έχουν και άλλα κρατικά πανεπιστήμια της πολιτείας. Διεκδικούν την απόσυρση των Διαταγμάτων του Κυβερνήτη Jose Serra που βάζουν το πανεπιστήμιο σε ακόμα πιο σφιχτό κλοιό, σε οικονομικό περιορισμό, και καταργούν την ήδη κουτσουρεμένη αυτονομία του. Στις 31 Μαΐου, η μεγάλη πορεία φοιτητών και πανεπιστημιακών απαγορεύτηκε να φτάσει στο Προεδρικό Μέγαρο. Οι διαδηλωτές έκλεισαν τον δρόμο επί πέντε ώρες. Με 100 χλμ. μποτιλιάρισμα στην πόλη, έγινε δεκτή η αντιπροσωπία τους και την άλλη μέρα ο κυβερνήτης υποχώρησε σε αρκετά σημεία. Για να γίνει αντιληπτή η επέμβαση του κυβερνήτη στο Πανεπιστήμιο, αρκεί το γεγονός ότι ο Πρύτανης ΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ από τον κυβερνήτη της Πολιτείας ανάμεσα στους τρεις πρώτους υποψήφιους, ενώ βάζει συνεχώς βέτο στην αύξηση του προϋπολογισμού που

ψηφίζει η πολιτειακή βουλή. Το Πανεπιστήμιο του Σάο Πάουλο (USP) είναι ένα δημόσιο πανεπιστήμιο με μεγάλο κύρος, παρ' όλη τη θάλασσα των ιδιωτικών. Ιδρύθηκε τη δεκαετία του 1930 με τη συμβολή ευρωπαίων επιστημόνων, όπως ο Μπροντέλ και ο Λέβι-Στρος, και άντεξε στον οδοστρωτήρα της 20χρονης δικτατορίας. Παρόλο που οι πλούσιοι διαθέτουν άφθονα ιδιωτικά πανεπιστήμια, προτιμούν να στέλνουν τα παιδιά τους στην USP. Μολονότι όλοι οι εργοδότες πλειοδοτούν σε φανφάρες κατά των κρατικών πανεπιστημών, προτιμούν να προσλαμβάνουν τους αποφοίτους τους, προτιμούν έναν γιατρό από δημόσιο πανεπιστήμιο παρά από την «ιατρική σχολή του κ. Τάδε».

Στην κατάληψη συμπαραστέκονται πολλές οργανώσεις και προσωπικότητες, όπως ο σκιτσογράφος Λατούφ, ο τραγουδιστής Τομ Ζε, και άλλοι.

Κρίτων Ηλιόπουλος

ΒΡΑΖΙΛΙΑ Μια ελπιδοφόρα πρωτοβουλία

Μέσα στη χειροτέρευση της ζωής των «από κάτω» και τον άγριο πλουτισμό των «επάνω» και το Πρόγραμμα Επιτάχυνσης της Ανάπτυξης (PAC) που προωθεί η κυβέρνηση της Βραζιλίας, μια νέα ελπιδοφόρα πρωτοβουλία γεννήθηκε. Κοινωνικά κινήματα, συνδικαλιστικές συσπειρώσεις, φοιτητικοί σύλλογοι, το Κίνημα των ακτημόνων εργατών Χωρίς Γη (MST), κινήματα αστέγων στις πόλεις, οργανώσεις γυναικών και πολιτικές οργανώσεις δημιουργησαν ένα Μέτωπο Πάλης.

Στις 25 Μάρτη, 6.000 αντιπρόσωποι διόργανωσαν από όλη τη Βραζιλία συγκεντρώθηκαν σ' ένα γήπεδο του Σάο Πάουλο. Συμμετείχαν ακόμα και οργανώσεις συγγενικές του κυβερνώντος κόμματος, που ως τώρα έδειχναν «μικρότερη αντιπολετεική διάθεση», όπως η μεγαλύτερη συνδικαλιστική ομοσπονδία, η CUT, υπό την πίεση διασπάσεων και εσωτερικών πιέσεων όπως το «Ταξικό Ρεύμα». Το κλίμα της συγκέντρωσης ήταν μαχητικό και ενθουσιώδες, όμως δεν έμειναν εκεί. Αποφάσισαν τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου διεκδικήσεων και ένα χρονοδιάγραμμα αγωνιστικών κινητοποιήσεων για συντονισμό της πάλης. Καθοριστική ημερομηνία για το Μέτωπο, η 23η Μαΐου. Οι συλλογικότητες που συμμετέχουν στο Μέτωπο οργανώνουν απεργίες, διαδηλώσεις και κάθε μορφής διαμαρτυρίες σε όλη τη Βραζιλία. Η επόμενη μεγάλη μάχη έχει οριστεί για τον Ιούνιο, στη διάρκεια των

Παναμερικανικών Αγώνων στο Ρίο. Η γενική κατεύθυνση είναι «ούτε ένα δικαίωμα λιγότερο», μπροστά στον κίνδυνο αντιδραστικών μεταρρυθμίσεων, αλλά και επιθετικά αιτήματα, όπως κρατικοποίησεις ιδιωτικοποιημένων εταιρειών.

Στο Μέτωπο συμμετέχει το Συντονιστικό των Κοινωνικών Κινημάτων (CMS), που είναι πιο κοντά στο κυβερνητικό Εργατικό Κόμμα, η συνδικαλιστική CONLUTAS, που συσπειρώνει πρωτοβάθμια σωματεία πολλών κλάδων, φοιτητικούς συλλόγους και κοινωνικά κινήματα και δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία των πολιτικών κομμάτων PSOL (διάσπαση του PT) και PSTU (τεταρτοδιεθνιστικό), το MST (Χωρίς Γη), κινήματα αστέγων και η Λαϊκή Συνέλευση (Assembleia Popular), ένα συντονιστικό με αγωνιστές της θεολογίας της απελευθέρωσης σε κινήματα πόλης και υπαίθρου. Όπως τονίζει ο Στέντιλε του MST, πρόκειται για έναν συντονισμό δίκως «ηγεμονισμούς ή σεχταρισμούς».

Ως κεντρικό πρόβλημα αναδεικνύεται η πολυδιάσπαση του κινήματος και η αδυναμία του να επηρεάσει τις κεντρικές πολιτικές επιλογές. Πώς θα δημιουργηθεί μια δυναμική συνολικής ανατροπής της σημερινής πολιτικής, πέρα από επιμέρους μέρους διεκδικήσεις; Παράλληλα, είναι ορατή η ανυπαρξία μιας «άλλης» πολιτικής πρότασης, μετά τη λήξη της δεύτερης και τελευταίας θητείας του Λούλα και το τέλος της δυναμικής που γεννήθηκε με το Εργατικό Κόμμα το 1980 και κατέληξε με την ανάληψη της εξουσίας.

Πολλοί μίλησαν με ενθουσιασμό που θύμιζε τις συγκεντρώσεις της δεκαετίας του '80, όμως μάλλον πρέπει να δείξουμε συγκρατημένη αισιοδοξία, παρά τη σημαντική άνοδο των κινητοποιήσεων και των απεργιών το τελευταίο τρίμηνο.

Κρίτων Ηλιόπουλος

γεωγραφίες των αντιστάσεων
... οι κόσμοι των κινημάτων

η αυλή των θαυμάτων...

πλευρά του ωκεανού, στην «αυλή των θαυμάτων» επιθυμούμε να παρουσιάσουμε και να προβάλλουμε εκείνες τις μικρές ή μεγάλες πρωτοβουλίες που κάνουν τη διαφορά...

ομάδα F.A.R.M.A.

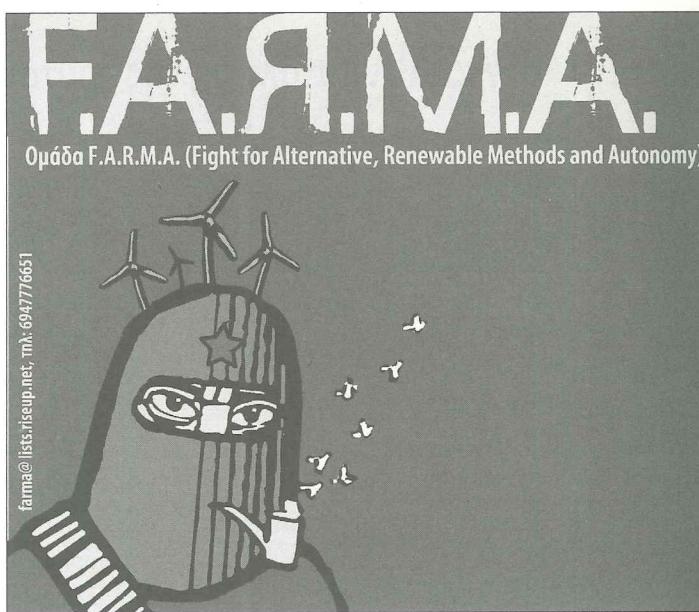
H η ομάδα F.A.R.M.A. (Fight For Alternative Renewable Methods and Autonomy - Αγώνας για Εναλλακτικές Ανανεώσιμες Μεθόδους και Αυτονομία) δραστηριοποιείται εδώ και μερικούς μήνες, με κύριο στόχο τη μελέτη και τη συγκέντρωση πόρων για την κατασκευή μικρής υδροπλεκτρικής μονάδας σε ζαπατίστικη κοινότητα της Τσιάπας. Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργεί εργαστήριο για την κατασκευή DIY (Do It Yourself -Φτιάξτο μόνος σου) ανεμογεννητριών από απλά, φθηνά υλικά, με στόχο την εγκατάστασή τους σε στέκια, καταλήψεις και κοινωνικούς χώρους στην Ελλάδα. Βασικά ζητήματα που ανοίγει είναι η έμπρακτη πολιτική αλληλεγγύη, η ριζοσπαστική οικολογία, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η αυτονομία.

Οι σύγχρονες κοινωνίες καταναλώνουν τεράστιες ποσότητες ενέργειας και, με την εξέλιξη της τεχνολογίας, η ενεργειακή ζήτηση αυξάνεται ολοένα. Στις μέρες μας, το μεγαλύτερο ποσοστό ενέργειας που χρησιμοποιούμε προέρχεται από τις συμβατικές πηγές που, αργά η γρήγορα, θα εξαντληθούν και των οποίων η παραγωγή και η χρήση δημιουργούν μια σειρά περιβαλλοντικών προβλημάτων. Συγκεκριμένα, η καύση των γαιανθράκων παράγει αιθάλην και διοξείδιο του άνθρακα ενώ η καύση του πετρελαίου παράγει επιπλέον οξείδια του αζώτου και του θείου και ελευθερώνεται μόλυβδος. Αποτελέσματα αυτής της ρύπανσης είναι η αιθαλομίχλη (ιδιαίτερα οικεία στους κατοίκους των μεγαλουπόλεων...), το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η δύxiνη βροχή. Είναι χαρακτηριστικό ότι σχεδόν το 95% της ατμοσφαιρικής ρύπανσης οφείλεται στην παραγωγή, τον μετασχηματισμό και τη χρήση των συμβατικών καυσίμων.

Την ίδια στιγμή, η παγκόσμια ζήτηση ενέργειας αυξάνεται και αναμένεται να αυξηθεί κατά 60% μέχρι το 2030 και η θερμοκρασία έχει ήδη αυξηθεί κατά 0,8°C σε σχέση με τα προβιομηχανικά επίπεδα (ο ρυθμός αύξησης είναι ο μεγαλύτερος των τελευταίων 10.000 χρόνων).

Από την άλλη πλευρά, οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), που είναι και οι πρώτες μορφές ενέργειας που χρησιμοποίησε ο άνθρωπος, σχεδόν αποκλειστικά, μέχρι τις αρχές του 200ύ αιώνα, ανανέωνται μέσω του κύκλου της φύσης και άρα θεωρούνται πρακτικά ανεξάντλητες, συμβάλλοντας και στη μείωση της εξάρτησης από συμβατικούς ενεργειακούς πόρους. Απαντούν έτσι στο ενεργειακό πρόβλημα για τη σταθεροποίηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και των υπόλοιπων αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και οδηγούν σε ελάττωση εκπομπών από άλλους ρυπαντές, π.χ. οξείδια θείου και αζώτου που προκαλούν την δύxiνη βροχή. Επιπλέον, είναι διάσπαρτες γεωγραφικά και οδηγούν στην αποκέντρωση του ενεργειακού συστήματος, δίνοντας τη δυνατότητα κάλυψης των ενεργειακών αναγκών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ανακουφίζοντας έτσι τα συστήματα υποδομής, μειώνοντας τις απώλειες από τη μεταφορά ενέργειας και ενισχύοντας την τοπική ενεργειακή ανεξαρτησία και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Έχουν, συνήθως, χαμηλό λειτουργικό κόστος, που δεν επηρεάζεται από τις διακυμάνσεις της διεθνούς οικονομίας και ειδικότερα των τιμών των συμβατικών καυσίμων. Μπορούν να αποτελέσουν σε πολλές περιπτώσεις πυρήνα για την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων περιοχών και πόλη για την τοπική ανάπτυξη. Προσφέρουν τη δυνατότητα ορθολογικής αξιοποίησης των ενεργειακών πόρων, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα των ενερ-

επειδή σημαντικά εναλλακτικά εγχειρήματα δεν γίνονται μόνο στην άλλη

γειακών αναγκών των χροντών (π.χ. ηλιακή ενέργεια για θερμότητα χαμηλών θερμοκρασιών, αιολική ενέργεια για πλεκτροπαραγωγή).

Ουστόσο, δεν είναι κάθε χρήση των ΑΠΕ «καλή». Τα μεγάλα αιολικά πάρκα, για παράδειγμα, προκαλούν πρόβλημα στο οικοσύστημα συντελώντας στη διάβρωση του εδάφους (όπως, π.χ., στην Καλιφόρνια), απαιτώντας καταστροφή δασών για την κατασκευή τους, τη μεταφορά και την εγκατάσταση των ανεμογεννητριών, παράγοντας θόρυβο, αλλοιώνοντας το φυσικό τοπίο, προκαλώντας σκίαση, δημιουργώντας με τα καλώδια κινδύνους για τους κατοίκους της περιοχής αλλά και για την τοπική πανίδα. Τα τεράστια υδροπλεκτρικά έργα στραγγίζουν κοίτες ποταμών, εξαφανίζουν είδη ψαριών και ζώων, βιθίζουν εκτάσεις ολόκληρες δασών ή πεδιάδων κάτω από νερό και ανατρέπουν, εν τέλει, πλήρως τις ισορροπίες των τοπικών οικοσυστημάτων.

Πρέπει να γίνει σαφές πως οι ΑΠΕ είναι πολύτιμες μόνο στον βαθμό που δεν γίνονται ένα ακόμη πεδίο ανταγωνισμού και κερδοσκοπίας για το καπιταλιστικό σύστημα. Όταν μετατρέπονται απλώς σε ένα καινούργιο πεδίο επιχειρηματικής δραστηριότητας, τότε ο σχεδιασμός γίνεται με γνώμονα το κέρδος και κατασκευάζονται τεράστια έργα. Έτσι, οι «καθαρές» μορφές ενέργειας δεν γίνονται η λύση στο οικολογικό πρόβλημα, γίνονται απλώς μια ακόμη επιλογή για τις εταιρείες του ενεργειακού τομέα.

Οι Ζαπατίστας αποτελούν ένα ζωντανό, διαρκώς εξελισσόμενο κίνημα, που προχωράει προσαρμοζόμενο συνεχώς στις ανάγκες των ιθαγενικών πληθυσμών, όπως αυτές εκφράζονται μέσα από αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες. Λειτουργώντας αντιεραρχικά, οι Ζαπατίστας πορεύονται μαθαίνοντας και αναδιαμορφώνοντας ασταμάτητα τους στόχους και τις πρακτικές τους, διατηρώντας την αξιοπρέπεια και την αυτονομία τους, θέτοντας ρητά ως υψηλή προτεραιότητα τον σεβασμό προς το περιβάλλον και οικοδομώντας από τα κάτω έναν κόσμο διαφορετικό με προτάγματα την ισότητα και την αλληλεγγύη.

Εκτός από τις διαρκείς επιθέσεις παραστρατιωτικών

ομάδων, έχουν να αντιμετωπίσουν και το ζήτημα της εξασφάλισης πλεκτρικής ενέργειας καθώς, αρνούμενοι συναλλαγές με το μεξικανικό κράτος, έχουν πρόβλημα με την κάλυψη των βασικών τους αναγκών και με τη λειτουργία ακόμη και των υποδομών που οι ίδιοι έχουν δημιουργήσει.

Κάπως έτσι γεννήθηκε η ιδέα της κατασκευής μιας μικρής υδροπλεκτρικής μονάδας στις εξεγερμένες περιοχές του νοτιανατολικού Μεξικού: Για να βοηθηθεί ουσιαστικά και άμεσα η αυτονομία των κοινοτήτων αυτών από οικονομικά και πολιτικά κέντρα, παράγοντας ενέργεια εκεί που αυτή είναι απαραίτητη και με σεβασμό στις δυνατότητες και τις ανοχές του τοπικού οικοσυστήματος. Με τον σκοπό να προχωρήσει το βάθεμα της αυτονομίας τους και να λυθεί ένα από, καθημερινό τους πρόβλημα. Ας σημειωθεί εδώ πως το σχεδιαζόμενο έργο είναι διαστάσεων τέτοιων που δεν θα επηρεάζει αρντικά την ισορροπία του τοπικού οικοσυστήματος.

Η F.A.R.M.A. αυτή τη στιγμή βρίσκεται σε επαφή με τους Ζαπατίστας και η πρώτη αποστολή μελών της θα γίνει στα τέλη Ιουνίου, έτσι ώστε να γίνουν οι πρώτες επαφές και επί τόπου μελέτες για το έργο.

Κατά το τριήμερο 11, 12, 13 Μαΐου, η ομάδα διοργάνωσε φεστιβάλ με σκοπό να διαδοθεί ο λόγος των Ζαπατίστας, να τεθούν τα ζητήματα των ΑΠΕ και της ριζοσπαστικής οικολογίας σε σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα και να ενισχυθεί οικονομικά το σχέδιο της υδροπλεκτρικής μονάδας. Στο φεστιβάλ έγιναν συζητήσεις, προβολές και συναυλίες και συμμετείχαν ομάδες έμπρακτης πολιτικής αλληλεγγύης στους Ζαπατίστας: Σπόρος, Καμπάνια «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας», Περιοδικό Resistencias και μέλη των Ιταλών Ya Basta. Οι Ya Basta, μια από τις πιο δραστήριες, πολιτικά αλληλεγγυες στους Ζαπατίστας, συλλογικότητες, έχουν, ανάμεσα σε άλλα, κατασκευάσει ένα υδροπλεκτρικό έργο στην

Τσιάπας. Για τον λόγο αυτό, η επαφή που είχαμε μαζί τους κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ μάς ήταν ιδιαίτερα πολύτιμη, καθώς μας προσέφεραν την τεχνογνωσία και την εμπειρία τους από την πραγματικότητα στις εξεγερμένες περιοχές.

Ένα άλλο ζήτημα που απασχολεί την ομάδα και που, πιστεύουμε, συνδέεται με την έννοια της αυτονομίας, είναι το DIY (Do It Yourself), που αντιτίθεται στην λογική πως μόνο οι ειδήμονες και οι μεγάλες εταιρίες, με τις ιδέες-πατέντες, είναι σε θέση να διαχειρίζονται την τεχνολογική γνώση και να παράγουν μηχανές. Ενάντια στην αλλοτριωτική αυτή λογική, που στερεί από τον καθένα την αμεσότητα της ιδιοκατασκευής αυτού που έχει ανάγκη, το DIY αφισιώπτει την αποκλειστικότητα των μεγάλων επιχειρήσεων και την αυθεντία των «ειδημόνων», θέτοντας ως πρόταγμα την ανοιχτή για τον καθένα πρόσβαση στη σύγχρονη τεχνολογία και, γενικότερα, στη γνώση.

Από κει προκύπτει και ένας ακόμη παράλληλος στόχος της ομάδας: Η κατασκευή, με απλά και φτηνά υλικά, μικρών DIY ανεμογεννητριών για καταλήψεις, στέκια και κοινωνικούς χώρους στην Ελλάδα και η διάδοση της αντίστοιχης τεχνογνωσίας, ενάντια σε πατέντες και κέντρα ελέγχου της γνώσης. Ήδη, η πρώτη ανεμογεννητρία έχει ολοκληρωθεί και τοποθετήθηκε πανηγυρικά στην κατάληψη του κτήματος Πραποπούλου στο Χαλάνδρι!

Ακόμη, στα σχέδια της ομάδας είναι να γίνουν παζάρια σε γειτνιές της Αθήνας, με σκοπό αφ' ενός την οικονομική ενίσχυση και αφ' ετέρου την γνωριμία μας με περισσότερο κόσμο και να διατηρούνται, ει δυνατόν, ανοικτοί δίσουλοι επικοινωνίας και πιθανώς συνεργασία με άλλες ομάδες που ασχολούνται με το ζήτημα είτε των Ζαπατίστας, είτε του DIY και του τεχνοακτιβισμού, είτε των ΑΠΕ.

Επικοινωνία: 6947 776651, farma@lists.riseup.net

Αλληλεγγύη στην κοινότητα Χοσέ Μάρμολ, Αργεντινή

Η μικρή κοινότητα Χοσέ Μάρμολ βρίσκεται στην επαρχία Τσάκο της Αργεντινής και κατοικείται κυρίως από κρεολούς, που προέρχονται από τις επιμειζές των ευρωπαίων μεταναστών (που αποκαλούνται γκρίνγκος) με τους ιθαγενείς. Η περιοχή του Τσάκο είναι εξαιρετικά ξερή, με θερμοκρασίες που κυμαίνονται μεταξύ 40 και 50°C και με εντυπωσιακή δασική βλάστηση. Ενώ οι γκρίνγκος συν τω χρόνω απέκτησαν οικονομική και πολιτική δύναμη, οι κρεολοί παρέμειναν πάμπτωχοι, εργαζόμενοι στις αγροτικές και δασικές επιχειρήσεις των γκρίνγκος και ζουν σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας. Η ραγδαία εξάπλωση της καλλιέργειας της σόγιας οδήγησε στη συστηματική αποψίλωση της περιοχής προκειμένου να δημιουργηθούν καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Την καταστροφή των δασών έχει αναλάβει η τεχνολογία. Οι κρεολοί απασχολούνται μόνο σε βαριές χειρωνακτικές εργασίες, όπως μεταφορά κορμών και ξερίζωμα ριζών. Κάτω από εξαντλητικές συνθήκες, δουλεύουν για 12-14 ώρες, με αμοιβή πέντε ευρώ. Δεν έχουν ιατρική περίθαλψη, δεν έχουν πλεκτρισμό, το νερό μεταφέρεται από μακρινή απόσταση, κυρίως από τα παιδιά. Η απουσία του κράτους είναι παντελής και τα ποσοστά αναλφαβητισμού είναι εξαιρετικά υψηλά.

Εδώ και πέντε χρόνια, το MOPIS (Κίνημα για την Κοινωνική Συμμετοχή και Ενσωμάτωση, το οποίο δημιούργησαν φοιτητές του Πανεπιστημίου των Μανάδων της πλατείας του Μάν), ήρθε σε επαφή μαζί τους και αποφάσισε να υιοθετήσει την κοινότητα Χοσέ Μάρμολ, παρέχοντάς τους αρχικά αρωγή σε γραφειοκρατικές δουλειές (συμπλήρωση εντύ-

πων, απεύθυνση σε κρατικές υπηρεσίες κ.λπ.). Στην πορεία η ομάδα αποφάσισε να δραστηριοποιηθεί αποκλειστικά με την κοινότητα και συνδέθηκε με την καθημερινότητα των κατοίκων της, με αποτέλεσμα να ανοίξει ένας διάλογος μεταξύ τους για το πώς μπορούν ν' αντιμετωπίσουν συλλογικά τα προβλήματά τους. Ήδη λειτουργεί μια ομάδα γυναικών στην κοινότητα, ενώ φέτος δύο μέλη της ομάδας αποφάσισαν να ζήσουν στην κοινότητα. Βοήθησαν στη δημιουργία σχολείου, άνοιξαν πηγάδια για την προμήθεια νερού (ένα από αυτά φτιάχτηκε με χρήματα από την Ελλάδα, απ' όπου επίσης μεταφέρθηκαν πρόσφατα και δύο κούτες με φάρμακα τα οποία πρόσφεραν φίλοι φαρμακοποιοί). Στα άμεσα σχέδια είναι η κατάληψη μίας έκτασης δέκα εκταρίων, όπου θα κατασκευαστούν ένας φούρνος, ένα συνεταιριστικό μπακάλικο και ένα κοινοτικό αγρόκτημα. Παραθέτουμε απόσπασμα από το τελευταίο μήνυμα των ανθρώπων της κοινότητας Χοσέ Μάρμολ.

«Για όλα αυτά που κάνουμε δεν παίρνουμε οικονομική βοήθεια ούτε από το κράτος, ούτε από την εκκλησία, ούτε από κάποια εταιρεία. Η παραμικρή βοήθεια είναι πολύτιμη για μας για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε τον αγώνα για το δικαίωμα στη ζωή και στην αξιοπρέπεια. Θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε όχι μόνο για τη βοήθεια που ήδη πήραμε από σας αλλά και για τη συμπαράσταση και την αλληλεγγύη σας. Θα ήταν μεγάλο μας χαρά να επισκεφτείτε την φτωχική μας κοινότητα. Σας ευχαριστούμε».

‘Όποιος/α επιθυμεί να βοηθήσει το εγχείρημα μπορεί να απευθυνθεί στην «αλάνα».

Τοπία

Μεξικό:
κινήσεις στην κοινωνία,
αλλαγές στη χώρα

18

Κολομβία:
συγκρούσεις
FARC - ELN

22

Ευρωπαϊκή
Ένωση

23

Αϊτή:
λαός
μαστιγωμένος,
λαός
λησμονημένος

24

Βραζιλία:
μνήμες
υπανάπτυξης,
εικόνες
ανάπτυξης

29

ποιος θυμάται
τις Μαλβίνες;

32

Εκουαδόρ:
το στοίχημα
Συντακτικής
Συνέλευσης

33

ουστ!!!

34

Πολιτικά

Μεξικό κινήσεις στην κοινωνία αλλαγές στη χώρα

συνέντευξη της «αλάνας» με τον Αδόλφο Τζίλι

Ο Αδόλφο Τζίλι γεννήθηκε το 1928 στο Μπουένος Άιρες. Μετά την Αργεντινή και τη Βολιβία, κατέληξε στο Μεξικό, όπου και φυλακίστηκε την περίοδο 1966-1970. Έχει γράψει πολλά βιβλία με θέματα από τη μεξικανική πραγματικότητα του 20^{ου} αιώνα. Ζει στην Πόλη του Μεξικού, όπου από το 1979 είναι καθηγητής Ιστορίας στο Τμήμα Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών του Αυτόνομου Εθνικού Πανεπιστημίου του Μεξικού (UNAM). Επίσης, συνεργάζεται με την εφημερίδα *La Jornada*. Στα ελληνικά κυκλοφορεί το βιβλίο του «Μεξικάνικη επανάσταση», εκδόσεις Κουκκίδα, 2006.

Μια αρχική παρατήρηση: οι ερωτήσεις σας αφορούν στην άμεση πολιτική του Μεξικού. Κινούνται στο επίπεδο της καθημερινής πολιτικής, κάτι που φαίνεται πιο εύκολο να παρακολουθίσει κανές από τις εφημερίδες και που, παρόλο το προφανές, είναι πολύ δύσκολο να ερμηνεύσει όταν πρόκειται για μια πραγματικότητα μακρινή και ελάχιστα γνωστή. Μπορεί κανείς να έχει την ψευδαίσθηση ότι τα καταλαβαίνει όλα, αλλά να μην βλέπει παρά τη επιφάνεια των πραγμάτων, που είναι αυτή που τα παιχνίδια των πολιτικών και των κομμάτων αφήνουν να φανεί.

Εγώ βλέπω τρία επίπεδα. Ένα, πολύ βραχυπρόθεσμο, αναφέρεται στην καθημερινή πολιτική, την «politique-politicienne» όπως την αποκαλούν στη Γαλλία, που, για κάποιον που παρατηρεί από την Ευρώπη και ακόμα περισσότερο από την Ελλάδα,

δεν είναι παρά ένας αντικατοπτρισμός, ένα επιφανειακό σχόλιο στο στιλ της *«Le Monde»*, γεμάτο γενικεύσεις και στερούμενο κάθε πραγματικότητας. Το άλλο, μεσοπρόθεσμο, αναφέρεται στην οικονομία, την εξέλιξή της, τις σχέσεις και τις αλλαγές της. Το τρίτο, το μακροπρόθεσμο, περικλείει την ιστορία και το πεδίο στο οποίο κινούνται, επανατοποθετούνται και αλλάζουν οι κοινωνικές τάξεις και οι σχέσεις της κοινωνίας στο σύνολό της. Αν εστιαστεί σωστά, μια εξήγηση σε αυτό το επίπεδο είναι πολύ περισσότερο κατανοητή και αποκτά νόημα για κάποιον που θέλει να κοιτάξει αυτή την κοινωνία από μακριά.

Θα προσπαθήσω να απαντήσω στις ερωτήσεις σας, όχι στο επίπεδο της άμεσης πολιτικής, αλλά κυρίως σε αυτό των κινήσεων και των αλλαγών στην κοινωνία και τη χώρα. Δεν ξέρω αν θα το καταφέρω.

Ποιος είναι ο βαθμός ελέγχου των ΗΠΑ στο Μεξικό (πολιτικός, οικονομικός, στρατιωτικός). Ή μήπως η σύμπλευση με τις ΗΠΑ είναι μια επιλογή που έχει κάνει η κυριαρχη πολιτικοοικονομική τάξη του Μεξικού και την οποία έχει τη δύναμη να αλλάξει εάν το θελήσει;

Από τον 19^ο αιώνα και μετά, ένα σημαντικό κομμάτι της ιστορίας του Μεξικού και της εδαφικής του κυριαρχίας βρίσκεται σε συνάρτηση με την επέκταση των Ηνωμένων Πολιτειών και με την αντίσταση σε αυτή την εισβολή, αρχικά εδαφική, στη συνέχεια οικονομική και, τέλος, τεχνολογική, πολιτιστική και στρατιωτική. Οι τελευταίες παίρνουν τη μορφή όχι της απόσπασης εδαφών, όπως στην περίπτωση του πολέμου του 1847, αλλά μιας αυξανόμενης υποταγής στην εξουσία που ασκεί το γειτονικό κράτος σε αυτούς τους τομείς.

Οι ΗΠΑ έχουν εντάξει το Μεξικό σε αυτό που αποκαλούν περιοχή της ππειρωτικής τους ασφάλειας, που εκτείνεται από την Αλάσκα μέχρι το Κανάλι του Παναμά και περιλαμβάνει όλη την Καραϊβική. Οι πηγεμονικές τάξεις του Μεξικού, με μερικές αντιστάσεις και σιωπηρές διαφωνίες, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και κυρίως μετά τη δεκαετία του '70, υποτάσσονται όλοι και περισσότερο σε αυτά τα σχέδια, ιδιαίτερα μετά τη σαφή πολιτική και στρατιωτική υποταγή και την εξαρτημένη οικονομική ένταξη που σήμανε η Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου του 1994.

Σήμερα, μία από τις πιο στρεβλές πλευρές αυτής της εξαρτημένης οικονομικής ένταξης στην αγορά και στις δυνάμεις ασφαλείας των ΗΠΑ, είναι η άνθηση του εμπορίου ναρκωτικών, που αποτελεί έναν από τους κεντρικούς πυλώνες της οικονομίας της χώρας και του οποίου η βασική αγορά βρίσκεται στο Μεξικό. Η χρήση του μεξικανικού στρατού από την κυβέρνηση του Φελίπε Καλντερόν ενάντια στις ισχυρές οργανώσεις των εμπόρων ναρκωτικών (βλ. «αλάν», τ. 5, σ. 39), έχει καταφέρει μέχρι τώρα να αυξήσει το κύμα βίας που αυτές οι εγκληματικές οργανώσεις προκαλούν (ακριβώς όπως συμβαίνει και στην Κολομβία). Δεν έχει διαφράξει, το αντίθετο μάλλον, τους δεσμούς ανάμεσα στο εμπόριο ναρκωτικών και την πολιτική στις δύο πλευρές των συνόρων. Αποτελεί μια αφορμή για την αύξηση της διαφθοράς των στρατιωτικών στελεχών, με την επακόλουθη πρόσθετη αποδυνάμωση των ενόπλων δυνάμεων απέναντι στον βόρειο γείτονα. Επίσης, φέρνει τον στρατό αντιμέτωπο με τον πληθυσμό, δεδομένου ότι στη μάχη ενάντια στο εμπόριο ναρκωτικών έχουν πεθάνει αυτή τη χρονιά, με ευθύνη του στρατού, τουλάχιστον δέκα αθώοι πολίτες, ακόμη και παιδιά. Η αυξανόμενη βία είναι μια από τις χειρότερες συνέπειες αυτής της εξαρτημένης ένταξης, σε μια χώρα που έχει σύνορα μήκους τριών χιλιάδων χιλιόμετρων με τις ΗΠΑ, της οποίας το έδαφος έχει έκταση δύο εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα και πληθυσμό περισσότερο από εκατο εκατομμύρια. Περισσότεροι από τους μισούς ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας ή της ακραίας φτώχειας.

Το Μεξικό, από την άλλη πλευρά, αποτελεί μια διαφορετική πολιτισμική, εθνική, πολιτιστική και πνευματική πραγματικότητα, με ρίζες στο μακρινό παρελθόν και που, όσο και να απορροφηθεί και να ομογεννοποιηθεί από την επονομαζόμενη «αμερικανική νεοτερικότητα» (που διεισδύει φυσικά από όλες τις πλευρές), συνεχίζει τη δική του ζωή ως ανθρώπινη κοινότητα, με μια ιστορία χιλιετών από τους αυτόχθονες πολιτισμούς και μετά, και μια ιστορία πέντε αιώνων από την ισπανική κατάκτηση και έπειτα.

Η επιμονή αυτών των δύο αλληλουσσετιζόμενων ιστορικών καταβολών εκφράζεται σε μια από τις κινήσεις της σύγχρονης κοινωνίας που αναπτύσσονται στην αντίθετη φορά από αυτή της βορειοαμερικανικής κυριαρχίας: την αυξανόμενη μετανάστευση και την παρουσία πολλών εκατομμυρίων Μεξικανών εργαζομένων στις ΗΠΑ, οι οποίοι διατηρούν τους δεσμούς τους με το Μεξικό, συγκεντρώνονται ακόμα στις περιοχές των ΗΠΑ που πριν ανήκαν στο Μεξικό (προφανώς όχι μόνο

σε αυτές) και τα εμβάσματά τους αποτελούν τη δεύτερη πηγή συναλλάγματος για τη χώρα μετά το πετρέλαιο (χωρίς να υπολογίσουμε το τεράστιο και ανυπολόγιστου ύψους συνάλλαγμα που προέρχεται από το εμπόριο ναρκωτικών).

Αυτή η αμοιβαία διείσδυση ανάμεσα στα δύο έθνη διαμορφώνει μια ανθρώπινη και πολιτιστική πραγματικότητα, όχι ακριβώς οικονομική και εμπορική. Για τα μελλοντικά της αποτελέσματα δεν μπορώ να πω τίποτα, γιατί δεν ξέρω.

Υπάρχει τρικομματισμός στο Μεξικό ή πρέπει να μιλάμε για δύο μεγάλες παρατάξεις, από τη μια PAN και PRI μαζί, και από την άλλη το PRD με τους συμμάχους του, χωρίς να παραβλέπουμε πως όλοι αποσκοπούν σε κάποιου είδους διαχείριση του συστήματος; Υπάρχει περίπτωση το PRI να ανακάμψει; Τι εκπροσωπούν τα 3 κόμματα;

Το 1988 ανατράπικε το σύστημα του ενός κρατικού, λαϊκού και φιλελεύθερου κόμματος, του PRI (Θεομικό Επαναστατικό Κόμμα), και ενός συντηρητικού και καθολικού, του PAN (Κόμμα Εθνικής Δράσης), υποταγμένου στο πρώτο και ταυτόχρονα στυλοβάτη του καθεστώτος (κάτι σαν το Καθολικό Κόμμα της κομουνιστικής Πολωνίας μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, που ήταν ένα στοιχείο υποταγμένο και απαράτητο για την ισορροπία του κομουνιστικού καθεστώτος). Το PRD (Δημοκρατικό Επαναστατικό Κόμμα) δημιουργήθηκε ως ένα κόμμα εθνικιστικής αριστεράς, στην παράδοση του προέδρου Λάσαρο Κάρδενας, στο οποίο συνέκλιναν επίσης η παλιά μειοψηφική σοσιαλιστική αριστερά και πολυάριθμα κοινωνικά κινήματα. Ήταν ο απροσδόκητος -και στη συνέχεια κλεμμένος- θρίαμβος του Κουαουτέμοκ Κάρδενας, στις εκλογές του 1988, με τις σημαίες που στη συνέχεια έγιναν και σημαίες του PRD, αυτό που διέρρεψε το σύστημα του κρατικού κόμματος, που ίσχυε από το τέλος της μεξικανικής επανάστασης και κυρίως από το 1929, έτος ήρουσης του PRI από την Προεδρία της Δημοκρατίας, ως πολιτικού σκέλους του κομματικού μπχανισμού.

Σήμερα, υπάρχουν στο Μεξικό τρία μεγάλα κόμματα: το PAN, που συνδέεται με τον επιχειρηματικό κόσμο και που το 2006 έλαβε το 35% των ψήφων, το PRD, που πήρε επίσης 35% και το παλιό PRI, αποκομμένο από τον κρατικό μπχανισμό, που πήρε μόλις το 27% των ψήφων. Το υπόλοιπο ποσοστό κατανέ-

μεται σε μικρότερα περιθωριακά κόμματα. Έτσι είναι διαιρεμένη η Γερουσία καθώς και το Κοινοβούλιο.

Είναι ανακόλουθο για το PRD να προσβάλλει την εγκυρότητα των προεδρικών εκλογών, όπου αναμφίβολα υπήρξε νοθεία αλλά στα πλαίσια αυτών των ποσοστών του εκλογικού σώματος, και να μην προσβάλλει την εγκυρότητα της εκλογής βουλευτών και γερουσιαστών, όπου η αλλοίωση των αποτελεσμάτων πρέπει να είναι ανάλογη αλλά που κανές βουλευτής ή γερουσιαστής δεν θέλει να αμφισβητήσει τη θέση του ούτε να ζητήσει μια νέα καταμέτρηση των ψήφων.

Τα τρία κύρια κόμματα, καθώς και μερικά άλλα μικρότερα και περιθωριακά, απολαμβάνουν μια υπέρογκη και σκανδαλώδη δημόσια χρηματοδότηση, κάτι που καταργεί κάθε εξάρτηση ή υπευθυνότητα των επικεφαλής τους και των οργάνων τους απέναντι στις βάσεις τους. Αυτή η χρηματοδότηση αποκόβει όλη τη λεγόμενη «πολιτική τάξη» από τον πληθυσμό, εκτός από τις εκλογικές περιόδους, όταν όλοι αναζητούν ψήφους για να υπερασπιστούν ή για να αλλάξουν τους συσχετισμούς δυνάμεων μεταξύ τους, εντός του κρατικού μπχανισμού στον οποίο όλοι ανήκουν. Στο εσωτερικό αυτού του μπχανισμού εκφράζονται οι διαφωνίες τους και η μεγαλύτερή τους ανησυχία είναι η διατήρηση των κοινών τους προνομίων. Αυτό είναι που αποκαλούν «ομαλή διακυβέρνηση»...

Θα μπορούσε κανείς να μιλήσει για ένα Μεξικό διαιρεμένο στα δύο; Ένα συντηρητικό βόρειο και ένα αγωνιστικό νότιο;

Όχι. Δεν είναι καθόλου αλήθεια ότι στο Μεξικό υπάρχει ένας «συντηρητικός» Βορράς και ένας «αγωνιστικός» Νότος. Αυτό είναι ένα πλαστό και άχροστο σχήμα, τόσο παλιό όσο και αυτό που συνήθιζαν να χρησιμοποιούν στην περίπτωση της Ιταλίας (ή σε άλλες χώρες της Ευρώπης), στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Καλύτερα να το αφήσουμε αυτό στους δημοσιογράφους που μιλάνε για τα πάντα χωρίς να γνωρίζουν τίποτα.

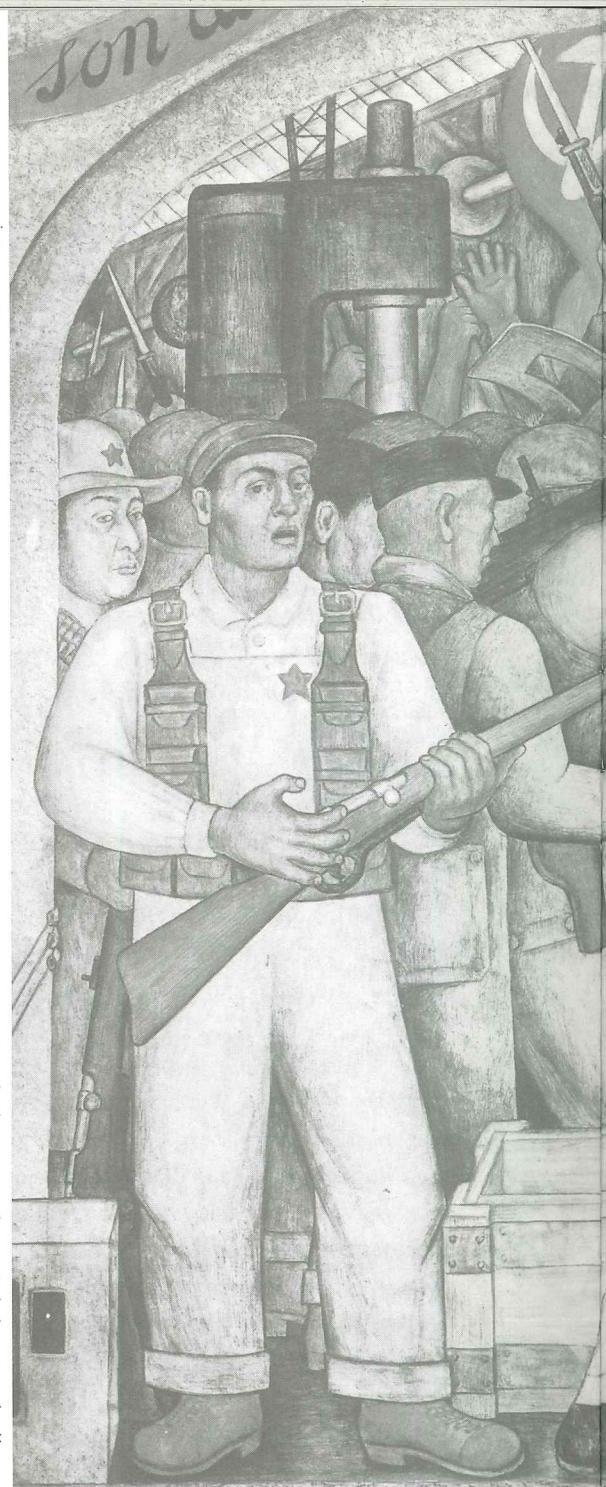
Τί δυνάμεις κινούνται σήμερα στο PRD; Είναι πιθανές εσωτερικές διεργασίες που μπορούν να το οδηγήσουν σε πιο ριζοσπαστικές αγωνιστικές θέσεις; Οι μεγάλες λαϊκές κινητοποιήσεις, μετά την καταγγελία για νοθεία στις εκλογές, είχαν επιπτώσεις στους εσωτερικούς του συσχετισμούς; Ποιοι είναι οι λόγοι που μία αδιάλλακτη στάση απέναντι στη νοθεία και τον Καλντερόν μεταβλήθηκε σε μια χαμπλών τόνων αντιπολίτευση; Τι μένει σήμερα από το κίνημα κατά της νοθείας;

Το PRD διατηρεί μερικές από τις κοινωνικές και εθνικές ανησυχίες που το χαρακτήρισαν την εποχή της δημιουργίας του, έχει όμως απομακρυνθεί από τα κοινωνικά κινήματα και έχει επικεντρωθεί αποκλειστικά στην εκλογική και την κοινοβουλευτική διαδικασία. Σε αυτή τη διαδικασία, στον κομματικό διλαδή μπχανισμό που χρηματοδοτείται από τον δημόσιο προϋπολογισμό, εκφράζονται οι ανησυχίες και εκτυλίσσονται οι σταδιοδρομίες των πηγετικών τους στελεχών. Γ' αυτούς τους χρηματικούς πόρους και για τις θέσεις που εξασφαλίζουν πρόσβαση σε αυτούς, και όχι για τις ιδέες ή για άλλους θεμιτούς λόγους, προκύπτουν, ορισμένες φορές, οι έντονες συγκρούσεις μεταξύ των πηγετών και των στελεχών του PRD. Για πολλούς, η πολιτική σταδιοδρομία μέσα από αυτό το κόμμα είναι, όπως ήταν επίσης και για το PRI, ένας δρόμος που οδηγεί στην κοινωνική άνοδο και σε ψηλότερα εισοδήματα.

Το PRD, αποκομμένο από τα κοινωνικά κινήματα που συνέβαλαν στη δημιουργία του (όχι όμως και από τις γραφειοκρατικές πηγεσίες αυτών των κινημάτων που κατεβάζουν υποψήφιους με το PRD), είναι ένα κόμμα που ζει για τις εκλογές. Και οι εκλογές είναι μια στιγμή της σύνθεσης και επανασύνθεσης του κρατικού μπχανισμού, αλλά πολύ λιγότερο, σχεδόν καθόλου, της ζωής και των κοινωνικών αγώνων του μεξικανικού λαού.

Πιστεύω ότι ο αγώνας ενάντια στην εκλογική νοθεία δεν ήταν αδιάλλακτος, πίσω από την επίσημη του έκφραση, και ήταν υποταγμένος σε έναν και μόνο πηγέτη και στις αποφάσεις του. Ένας πηγέτης που, μαζί με τον στενό κύκλο συνεργατών του, είναι μέρος του πολιτικού συστήματος που περιέγραψα πριν. Ποτέ δεν έγινε ένα κάλεσμα για την αυτόνομη οργάνωση του λαού που έδωσε την ψήφο του στον Λόπες Ομπραδόρ, παρά υπήρξε μια διαρκής υπακοή στις αποφάσεις του. Γ' αυτό και οι κινητοποιήσεις κατέληξαν στην απογοήτευση και την αδρανοποίηση του λαού: αυτή ήταν η μοίρα που του επιφύλασσαν.

Η Εθνική Δημοκρατική Συνέλευση δεν έχει κανένα κοινωνικό έρεισμα. Οι κάρτες των μελών της γράφουν ζεκάθαρα ότι ο καθένας συντάσσεται με τον Λόπες Ομπραδόρ και αυτός είναι που υπογράφει τα εκατοντάδες χιλιάδες διαπιστευτήρια των «οπαδών» του, όπως ο

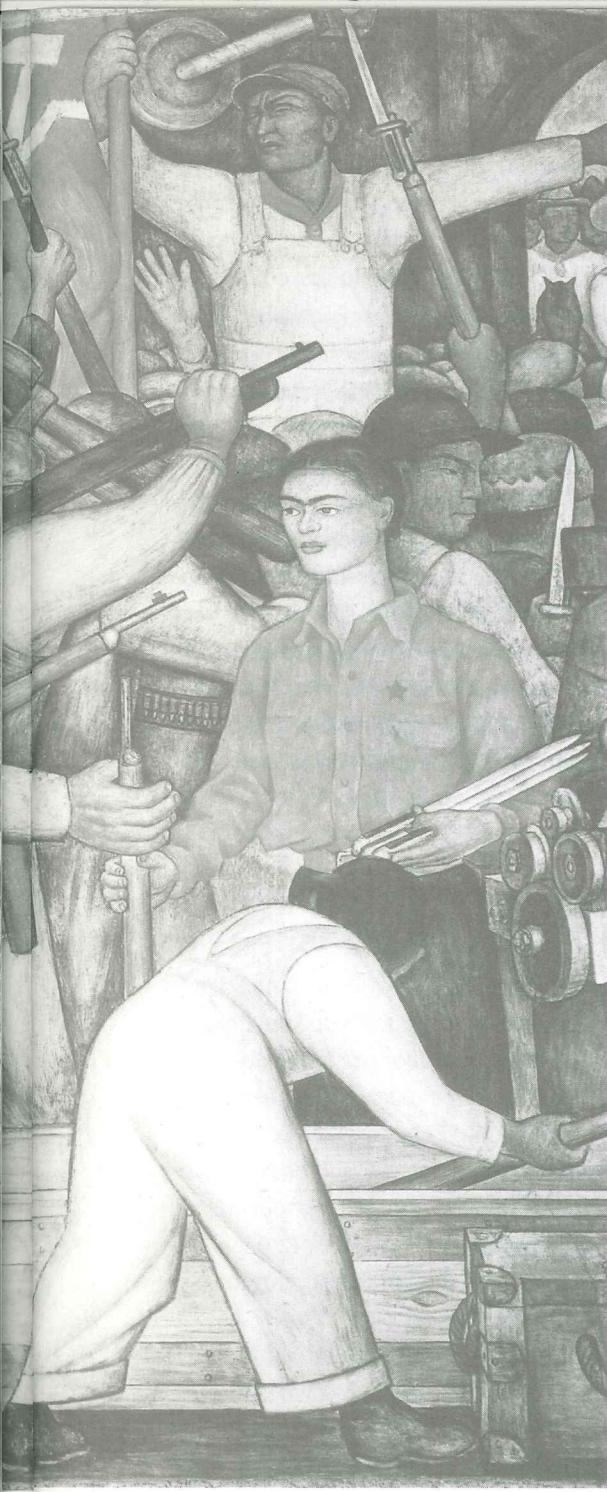

Τοιχογραφία του Ρίβερα, «Η Φρίντα Κάλο μοιράζει τα όπλα στον λαό»

ίδιος τους αποκαλεί. Η υπογραφή του πηγέτη είναι αυτή που νομιμοποιεί τις βάσεις και όχι οι αποφάσεις και οι επιδιώξεις των βάσεων τον πηγέτη.

Δεν υπάρχει το παραμικρό κάλεσμα για αυτόνομη οργάνωση από τα κάτω, για συμμετοχή στους αγώνες, εκ μέρους της Εθνικής Δημοκρατικής Συνέλευσης. Υπάρχουν μόνο πολυπλοκήσιμες συγκεντρώσεις γύρω από τον Ηγέτη. Η τρίτη απ' αυτές θα πραγματοποιηθεί την in Ιουλίου και εκεί, στην πλατεία, θα ψηφιστούν διά ανατάσεως της χειρός οι προτάσεις που ο Ομπραδόρ θα υποβάλλει στο πλήθος. Ο καθένας με την ελάχιστη πολιτική κουλτούρα μπορεί να καταλάβει σε ποια μαζικά κινήματα του παρελθόντος ή του παρόντος προσιδιάζει αυτή η «συνελευσιακή δημοκρατία».

Δεν είναι αυτή η παράδοση ούτε και η οργάνωση των κομμάτων της σοσιαλιστικής

αριστεράς, μικρών ή μεγάλων, ούτε είναι δυνατόν να οργανωθούν με αυτόν τον τρόπο οι κοινωνικοί αγώνες του μεξικανικού λαού.

Στο παρελθόν, ένα μεγάλο κομμάτι από αυτούς που ψήφισαν PRD πάντα πολύ κοντά στους Ζαπατίστας, ιδίως από τα λαϊκά στρώματα. Η στάση των Ζαπατίστας απέναντι στον Ομπραδόρ έχει κόψει τους δεσμούς με αυτά τα στρώματα;

Αυτή η ερώτηση τίθεται με όρους πολιτικών κινήσεων και όχι κοινωνικής πραγματικότητας. Μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων του PRD υποστήριξε ή πάντα ευνοϊκά διακείμενο απέναντι στον EZLN και το ιθαγενικό κίνημα, που είναι ευρύτερο από τον EZLN αλλά που πήρε μετά την εξέγερση της Ινσιαρίου του 1994 μια τεράστια ώθηση και δημοσιοποίηση.

Σε περίπτωση ανάγκης, αυτές οι κοινω-

νικές δυνάμεις θα υποστηρίξουν και θα υπερασπιστούν ξανά τους ιθαγενικούς και τους Ζαπατιστικούς αγώνες. Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους συγκρατείται ακόμα η καταστολή των ιθαγενών από τη Δεξιά, την κυβέρνηση και τον στρατό.

Η στάση του EZLN απέναντι στον Ομπραδόρ δεν έχει κόψει, κατά τη γνώμη μου, κανέναν από αυτούς τους βαθείς δεσμούς με τον λαό, ό,τι και να λένε οι πολιτικοί και οι επιφανειακοί δημοσιογράφοι τους. Οι Ζαπατίστας αρνήθηκαν να ενταχθούν στο κίνημα στήριξης του Λόπες Ομπραδόρ, ενός εκσυγχρονιστή αστού πολιτικού, που περιτριγυρίζεται από άτομα προερχόμενα από το κοντινό περιβάλλον του Κάρλος Σαλίνας. Πρόκειται γι' αυτούς που διηύθυναν την επίθεση ενάντια στη γη, τους αγρότες, τους ιθαγενείς και τις κοινωνικές κατακτήσεις, κατά την εξαετία της κυβέρνησης του Σαλίνας.

Οι Ζαπατίστας αρνήθηκαν να αναμειχθούν στην εκλογική πολιτική της ελίτ που αποτελείται από τα τρία κόμματα -το PAN, το PRI, και το PRD-, ακριβώς τα ίδια κόμματα που αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν στο Σύνταγμα τα ιθαγενικά δικαιώματα, μετά την πορεία του χρώματος της γης, το 2001. Αρνήθηκαν, συγκεκριμένα, να υποταχθούν σε ένα από αυτά τα κόμματα, το PRD, και στον υποψήφιό του, Λόπες Ομπραδόρ.

Γιατί να πάρουν μέρος σε μια πολιτική που αποκλείει τους ιθαγενείς; Γιατί να αναγνωρίσουν τις εκλογές του μεξικανικού κράτους, που αρνήθηκε ρητά να αναγνωρίσει τα δικαιώματά τους στο εσωτερικό της μεξικανικής κοινότητας και διατήρησε τον πολιτικό αποκλεισμό των ιθαγενών; Το να μπουν στην εκλογική αναμέτρηση από την ψεύτικη πόρτα της υποψηφιότητας του PRD θα σήμαινε την συνθηκολόγηση και την υποταγή του EZLN. Νομίζω ότι έκαναν πολύ καλά που διατήρησαν την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους.

Πώς εξηγείται η στροφή της APPO προς τη συμμετοχή στις εκλογές; Υπάρχουν εσωτερικές ανακατατάξεις μετά τη μεγάλη καταστολή; Πώς εξηγείται το μέγεθος της καταστολής; Γιατί μια έντονη αμφισβήτηση στην πολιτεία και κυρίως στην πόλη της Οαχάκα αντιμετωπίζεται με τέτοια κατασταλτική μανία, ενώ μία εξίσου έντονη αμφισβήτηση στην ύπαιθρο της Τσιάπας δεν έχει σήμερα την ίδια αντιμετώπιση;

Η APPO, μια μεγάλη οργανωμένη και πάντα μαχητική κινητοποίηση του λαού της Οαχάκα, είναι ένα συνασπισμός διαφορετικών κινημάτων, διαφορετικού βαθμού κινητοποίησης. Δεν μπορεί να ειπωθεί ότι η APPO συμμετέχει στις εκλογές επειδή μερικά μέλη της θα το κάνουν. Δεν γνωρίζω τους λόγους τους, ούτε είμαι εινήμερος για την παρούσα κατάσταση αυτού του μεγάλου λαϊκού κινήματος που χτυπήθηκε, αλλά του οποίου η εμπειρία για τον λαό της Οαχάκα και του Μεξικού είναι ανεξίτηλη. Αναγκαστικά αυτή η εμπειρία θα ανακτηθεί, τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον, μιας και κανείς δεν μπορεί να τη σβήσει από τις συνειδήσεις.

Η αντίσταση στην Τσιάπας είναι τόσο δυνατή όσο και στην Οαχάκα, παρόλο που από μακριά, ακόμα και από την Πόλη του Μεξικού, μπορεί να είναι λιγότερο ορατή. Αυτή η αντίσταση, που δέχεται μια συνεχή καταστολή στις κοινότητες της Τσιάπας, έχει καταφέρει να δημιουργήσει οργανωτικές μορφές αυτονομίας, όπως είναι τα Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης. Αλλά, χωρίς να έχω μια άμεση και πρόσφατη πληροφόρηση για τη λειτουργίας τους, δεν μπορώ να πω πολλά επί του προκειμένου. Το ίδιο μπορεί να ειπωθεί και για την Οαχάκα: η αντίσταση συνεχίζεται, μπορεί όμως κανείς να δει τις μορφές της στον ίδιο τον τόπο και όχι τόσο από μακριά.

Θα μπορούσε να γίνει μια αποτίμηση της Άλλης Καμπάνιας; Σήμερα οι Ζαπατίστας είναι πιο κοντά σε άλλες αντιστάσεις που υπάρχουν. Η Άλλη Καμπάνια συνετέλεσε στο να ενισχυθούν οι αντιστάσεις που υπήρχαν, ή στη δημιουργία νέων; Μπορεί κανείς να πει πως η Ζαπατιστική φωνή σήμερα είναι ισχυροποιημένη και έχει μια πανεθνική εμβέλεια;

Δεν έχω την πληροφόρηση, ούτε νιώθω ικανός να κάνω την αξιολόγηση της Άλλης Καμπάνιας που μου ζητάτε.

Ποια είναι η κατάσταση όσον αφορά στην αυτονομία στις Ζαπατιστικές περιοχές; Μέσα από ποιους θεσμούς και μέτρα εκφράζεται σήμερα αυτή η αυτονομία; Η επιλογή για την Άλλη Καμπάνια, αδυνάτισε το σκέλος της λειτουργίας της αυτονομίας ή αυτή ακολουθεί τη δική της πορεία;

Για τους ίδιους λόγους, δεν μπορώ να απαντήσω κατάλληλα σε αυτή την ερώτηση, περισσότερο από ό,τι ήδη απάντησα σε προηγούμενες ερωτήσεις.

μετάφραση: Κώστας Παπαθωμόπουλος

ΚΟΛΟΜΒΙΑ Συγκρούσεις FARC - ELN

Τους τελευταίους μήνες έχουν σημειωθεί επανειλημμένες συγκρούσεις μεταξύ των δύο κύριων αντάρτικων οργανώσεων της Κολομβίας, των FARC (Ένοπλες Επαναστατικές Δυνάμεις της Κολομβίας) και του ELN (Στρατός Εθνικής Απελευθέρωσης). Οι δύο αυτές οργανώσεις έκαναν την εμφάνισή τους στις αρχές της δεκαετίας του '60 και είναι τα παλαιότερα εν ενεργείᾳ αντάρτικα κινήματα της περιόδου. Οι FARC (15-20.000 αντάρτες) είναι προσκείμενες στο Κομουνιστικό Κόμμα, ενώ οι καταβολές του ELN (περίπου 5.000 αντάρτες, αλλά με ισχυρότατη επιρροή στο μαζικό κίνημα) είναι γκεβαρικές. Δεν είναι η πρώτη φορά που σημειώνονται ένοπλες αντιπαραθέσεις μεταξύ τους αλλά ποτέ δεν είχαν τόση ένταση και τέτοια έκταση (υπόρξαν αιματηρά επεισόδια ακόμη και μέσα στο έδαφος της Βενεζουέλας). Θα είχε πολιτική αξία να αναζητηθούν οι αιτίες αυτής της διαμάχης, όπως και το να εκτιμηθεί η συμπεριφορά της κάθε μιας από τις δύο εμπλεκόμενες οργανώσεις. Δημοσιεύουμε τις ανακοινώσεις των FARC και του ELN, που δόθηκαν σε σχέση με τα γεγονότα. Ίσως, το πιο αποκαλυπτικό στοιχείο είναι το εμφανώς διαφορετικό ύφος των δύο ανακοινώσεων που καταγράφεται και σίγουρα αντανακλά και την πολιτική στάση, το ήθος και την ιδεολογία των οργανώσεων αυτών.

Ανακοίνωση των FARC

Είναι αξιοθρήνητος ο ρόλος του ELN στη θλιβερή του δύση σαν ξεγερσιακό κίνημα. Παρά το γεγονός ότι ποτέ του δεν χτυπήθηκε από τον κυβερνητικό σχεδιασμό, ετοιμάζεται, παρατώντας τον ένοπλο αγώνα, να ενταχθεί στο υπάρχον πολιτικό σύστημα, στον εκλογικό αγώνα μέσα στα πλαίσια του συντάγματος και, σαν τελικό χτύπημα, αφήνεται να χρησιμοποιηθεί από την Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών κατά των FARC.

Τον τελευταίο καιρό άρχισαν να επιτίθενται στην οργάνωσή μας και τώρα εμφανίζονται στον κόσμο, ολύμπιοι, σαν τα θύματα μιας απάντησης, την οποία αυτοί μας υποχρέωσαν να δώσουμε.

Όλα τα τελευταία γεγονότα μας κάνουν να σκεφτούμε πως ο ELN είναι βαθύτατα διαβρωμένος από τη Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών. Έτσι, δεν μπορούμε να τους θεωρούμε ως στρατηγικούς μας συμμάχους. Όποιοι συμπεριφέρονται έτσι δεν μπορεί παρά να είναι πράκτορες του κυβερνητικού στρατού.

Εδώ δεν υπάρχει κυβέρνηση. Η καλή θέληση της ηγεσίας του, διασταυρωμένη με την παραπληροφόρη των προβοκατόρων, μετατρέπεται σε λόγια του αέρα, γιατί κάποιοι από τα ενδιάμεσα στελέχη τους πράττουν αυτό που τους προστάζει το χρήμα. Κάνουν συμφωνίες με τις FARC, που δεν τις τηρούν, απαγάγουν και εκβιάζουν στο όνομα των FARC. Πολλοί απ' αυτούς σκανδαλωδώς μαζεύουν χρήμα μπροστά στο ενδεχόμενο αποστράτευσής τους.

Η διαστρέβλωση που γίνεται μέσω της αντι-FARC εκστρατείας μάς υποχρέωνε να αναφέρουμε αυτά τα γεγονότα για να μην προκαλούνται συγχύσεις στην κοινή γνώμη. Έχουμε την υποψία ότι, μέσω αυτών, εκδηλώνεται η προσπάθεια να διαιρέσουν, όπως στη Μέση Ανατολή, τις δυνάμεις της πατριωτικής αντίστασης στην Κολομβία.

Καλούμε τους μαχητές και τα επαναστατικά στελέχη του ELN να κρατήσουν αποστάσεις από τους υποκινούμενους πράκτορες. Δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να δουλέψουμε μ' αυτούς που είναι υπέρ της δημιουργίας μιας νέας δημοκρατικής, μπολιθαριανής και σοσιαλιστικής πατρίδας.

Γενικό Επιτελείο
Μπλοκ Καραϊβικής των FARC
Βουνά της Κολομβίας, Φλεβάρης 2007

Ανακοίνωση του ELN

Τόσο οι FARC όσο και ο ELN είμαστε κομμάτια της αντιμπεριαλιστικής αντίστασης, αγωνιζόμαστε για τον σοσιαλισμό και βρισκόμαστε στην υπηρεσία της επαναστατικής υπόθεσης του λαού.

Παίρνουμε αυτή την ευκαιρία για να διακριθούμε πως με τις FARC έχουμε περισσότερα κοινά σημεία παρά διαφορές και αυτές τις τελευταίες τις κατανοούμε ως μέρος των φυσιολογικών αμφισθητήσεων που αναπτύσσονται μέσα στο λαϊκό στρατόπεδο. Αυτή η πραγματικότητα καθιστά εμφανές πως είμαστε κομμάτια του ίδιου εθνικού και επαναστατικού αγώνα, πως είμαστε αδελφές οργανώσεις και όχι αντίπαλες.

Απέναντι στον λαό είμαστε υπόλογοι, γιατί δεν έχουμε καταφέρει μέχρι σήμερα να σταματήσουμε την αδελφοκτόνα σύγκρουση, αλλά επαναλαμβάνουμε την υπόσχεση να συνεχίσουμε την επίμονη προσπάθεια για να επιλύσουμε τις ιδεολογικές διαφορές ανάμεσα σε επαναστάτες, με την ανταλλαγή ιδεών και τη συζήτηση, όχι με τη δύναμη.

Και οι δύο οργανώσεις έχουμε την υποχρέωση να εξηγήσουμε ποιες είναι οι πραγματικές αιτίες αυτής της παράλογης σύγκρουσης. Είναι βέβαιο πως κάθε πλευρά κάνει τη δική της ανάγνωση των αιτίων, που αξίζει ωστόσο να ακουστούν και από την άλλη, ώστε να αποκτήσουμε μεγαλύτερη αντικειμενικότητα. Για μας, η πρώτη αιτία

της σύγκρουσης βρίσκεται στη διαφορετικότητα των ιδεών, η δεύτερη έχει να κάνει με συγκεκριμένες διαφορετικές πρακτικές, η τρίτη με τον τρόπο που ερμηνεύει η μία οργάνωση την άλλη και η τέταρτη με τις εκδοχές που κάθε ηγεσία δέχεται από τα μεσαία στελέχη.

Το ξεκαθάρισμα των αιτίων αυτής της σύγκρουσης είναι μια πρόκληση και για τις δύο οργανώσεις, ιδιαίτερα για τις ηγεσίες τους. Αυτό θα επιτρέψει να διεξαχθεί μια δημιουργική συζήτηση, να γεννηθούν οι χώροι και τα όργανα της ενότητας μέσα στη διαφορετικότητα, να προχωρήσουμε επίσης στη διόρθωση των λανθασμένων πρακτικών, μέσα στο πλαίσιο που οι επαναστάτες πρέπει να δίνουν στις αντιπαραθέσεις που εκδηλώνονται στο εσωτερικό του λαϊκού στρατοπέδου.

Συμμεριζόμαστε την υπόδειξη που κάνει ο κομαντάντε Μαρουλάντα, στο γράμμα του στις 5 Δεκεμβρίου του 2005, που πρόσφατα δόθηκε στη δημοσιότητα, και στο οποίο καλεί «να απέχουμε από προστριβές κάτω απ' οποιοδήποτε κόστος» και το αξιολογούμε ως τον κατάλληλο τρόπο για να συγκρατήσουμε την αδελφοκόντρα σύγκρουση.

Προτείνουμε στη Γραμματεία των FARC και στην Κεντρική Δι-

οίκηση του ELN να μετατρέψουμε αυτή την υπόδειξη σε κοινή διαταγή, για να σταματήσει αμέσως αυτή η αντιπαράθεση και, ταυτόχρονα, να επανεξετάσουμε τις τωρινές μας διαφορές για να ξαναδημιουργήσουμε σημεία συμμαχίας και ενότητας, σαν αυτά που είχαμε τα προηγούμενα χρόνια. Έχουμε τη διάθεση να αναζητήσουμε όλους τους χώρους συνάντησης που επιτρέπουν να πετύχουμε τη σύντομη λύση αυτής της διαμάχης.

Κεντρική Διοίκηση ELN,
Βουά της Κολομβίας, 19 Φλεβάρη 2007

επιλογή-μετάφραση: Στέλιος Γαβριηλίδης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ Για το καλό τους...

Πολλά προβλήματα έχουν ανακύψει στις συνομιλίες για τη διαμόρφωση μιας συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών του Συμφώνου των Άνδεων (Κολομβία, Εκουαδόρ, Περού, Βολιβία). Η κυβέρνηση της Βολιβίας αρνείται να συμπράξει και το Εκουαδόρ διατυπώνει επιφυλάξεις. Έτσι, θιασώτες της συμφωνίας παραμένουν η Κολομβία και το Περού, που ήδη έχουν υπογράψει και τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου (TLC) με τις ΗΠΑ. Αν ο διαφορετική στάση των κυβερνήσεων των τεσσάρων χωρών του Συμφώνου (η Βενεζουέλα έχει εδώ και καιρό αποχωρήσει από το Σύμφωνο) αντανακλά και το βαθμό υποταγής τους στις επιθυμίες των οικονομικά ισχυρών κρατών και των πολυεθνικών, αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι οι απαιτήσεις και οι επιδιώξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που δεν διαφέρουν από τις επιδιώξεις των ΗΠΑ, δηλαδή αποσκοπούν στην οικονομική καταλήστευση της Λατινικής Αμερικής και τη διαμόρφωση ενός πολιτικού πλαισίου που θα επιτρέπει αυτή τη λεπτασία.

Στις 3 Ιουνίου δόθηκε στη δημοσιότητα μα διακήρυξη-καταγγελία δεκάδων κοινωνικών κινημάτων της περιοχής, μέσω της οποίας αναδεικνύεται ο ληστρικός χαρακτήρας της Ε.Ε.

«Ανησυχούμε βαθύτατα από τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχει για τους λαούς μας η υπογραφή της Συμφωνίας Σύνδεσης των χωρών της Κοινότητας των Άνδεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία περιλαμβάνεται και μια συμφωνία ελεύθερου εμπορίου, αντίστοιχη με την ALCA την οποία απορρίψαμε εδώ και καιρό. Στην περιοχή μας πλατεία κοινωνικά στρώματα, ακόμη και ορισμένες κυβερνήσεις, έχουμε απορρίψει κατηγορηματικά την ALCA, τα Σύμφωνα Ελεύθερου Εμπορίου και κάθε πρόταση που εξυπορετεί τα συμφέροντα των μεγάλων πολυεθνικών.

Θλιβόμαστε γιατί η στρατηγική της Ε.Ε., που αποκαλείται «Μία Παγκόσμια Ευρώπη», αν και μιλά για σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην πράξη προτείνει να προχωρήσει

ο σχεδιασμός του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, χωρίς να πάρνει υπόψη της πως στις χώρες των Άνδεων υπάρχουν πραγματικότητες ποικίλες, διάφορες και ολοκληρωτικά διαφορετικές από αυτές των Ευρωπαίων αφεντικών. Στη λογική των ευρωπαϊκών προτάσεων, το πιο σημαντικό είναι η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και εμπορευμάτων, ενώ περιορίζεται η ελεύθερη διακίνηση των ανθρώπων.

Απορρίπτουμε τις πολιτικές που απαιτούν την ιδιωτικοποίηση της υγείας, της εκπαίδευσης, των δημόσιων υπηρεσιών, της γεωργίας, της γνώσης, του πολιτισμού και των παραδόσεων των ιθαγενικών κοινοτήτων. Η εμπειρία από χώρες όπως το Μεξικό, που υπέγραψε Σύμφωνο Σύνδεσης με την Ε.Ε. εδώ και 7 χρόνια, δείχνει πως οι συμμαχίες με την Ευρώπη ευνοούν τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, τις πολυεθνικές τράπεζες και ζημιώνουν τον λαό.

Αναζητάμε την ενοποίηση των λαών μας, αλλά μια ενοποίηση αλλοιλέγγυα που θα συντελέσει στο να αδελφοποιηθούν οι λαοί μας, με σεβασμό απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των ιθαγενών λαών, τα δικαιώματα των μεταναστών, προστατεύοντας την ισορροπία με τη φύση.

Οι χώρες μας και οι κοινότητές μας δεν είναι για πούλημα. Θέλουμε εμπόριο, αλλά ένα εμπόριο αλλοιλέγγυο και δίκαιο ανάμεσα στους λαούς.

Καλούμε όλες τις κοινωνικές οργανώσεις της πεπίρου σε μια μεγάλη κινητοποίηση κατά τη Σύνοδο των αρχηγών κρατών της Λατινικής Αμερικής, της Καραϊβικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα γίνει στη Λίμα του Περού, τον Μάιο του 2008.

Όχι στη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου! Ναι στο Δίκαιο και Αλλοιολέγγυο Εμπόριο! Για την κυριαρχία των λαών μας! Άλλη ενσωμάτωση είναι δυνατή!

Στέλιος Γαβριηλίδης

Αϊτή

λαός μαστιγωμένος, λαός λησμονημένος

της Ιμμακούλα Νερβίλ

Προέδρου του Αϊτινού Μπολιβαριανού Ιδρύματος της Βενεζουέλας.

Διάλεξη στο Καθολικό Πανεπιστήμιο του Σάο Πάουολο

Κατά την άφιξη του Χριστόφορου Κολόμβου, το έτος 1492, στη νήσο Μποϊ (ένα από τα ονόματα που της είχαν δώσει οι ιθαγενείς κάτοικοι της), την οποία ο Κολόμβος ονόμασε Νήσο Λα Εσπανιόλα, κατοικούσαν εκεί οι Τάινος, της εθνότητας Καρίμπε. Η πρωική αντίσταση που προέβαλαν στον εισβολέα είχε ως αποτέλεσμα την απάνθρωπη εξολόθρευσή τους στο όνομα ενός «Θεού» που ενεργούσε ενάντια στη φύση. Οι Ισπανοί ιμπεριαλιστές, απομένοντας έτσι χωρίς εργατικά χέρια στη διάθεσή τους, έφεραν εργατικό δυναμικό από την αφρικανική ήπειρο. Το 1503 έφτασε στο νησί το πρώτο φορτίο νέγρων σκλάβων.

Το 1804, οι σκλάβοι κάτοικοι του νησιού, μετά από σκληρούς αγώνες, κατάφεραν ν' αποτινάξουν τα δεσμά της σκλαβιάς τους, να συστήσουν το πρώτο κράτος ελεύθερων νέγρων στον κόσμο και να γίνουν ο δεύτερος λαός που κατέκτησε την ελευθερία του στην αμερικανική ήπειρο. Έκτοτε η Αϊτή (ιθαγενικό όνομα που σημαίνει Βουνίσια Γη) γίνεται ο Ναός της Αμερικανικής Ελευθερίας, στον οποίο καταφεύγουν γυναίκες και άνδρες από ολόκληρη την ήπειρο και τα γειτονικά νησιά για ν' αποφύγουν την αμελίκτη καταδίωξη των αυτοκρατοριών της εποχής, που διένεμαν μεταξύ τους εκείνα τα εδάφη που δεν τους ανήκαν. Ο λαός της Αϊτής τους καλωσόριζε και τους πρόσφερε βοήθεια, ώστε να μπορέσουν να απελευθερώσουν τους λαούς τους.

Ο Ζαν Ζακ Ντεσαλίν, πατέρας του έθνους, διακήρυξε την ελευθερία των ανθρώπων και προσέφερε αλληλέγγυα βοήθεια σε όποιον έφθανε στις ακτές της Αϊτής, διψασμένος για ελευθερία. Το πρώτο Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Αϊτής προέβλεψε ότι κάθε άνθρωπος, που κατέφευγε στο έδαφός της μαχόμενος για την απόκτηση της ελευθερίας του λαού του, θεωρούνταν πολίτης της Αϊτής και τύχαινε ανάλογης μεταχείρισης.

Υπάρχουν ντοκουμέντα που πιστοποιούν το πέρασμα πολλών πατριωτών προερχόμενων από την Κεντρική Αμερική, το Μεξικό και τη Λατινική

Αμερική από αυτά τα εδάφη, στα οποία οι νέγροι Ιακωβίνοι είχαν κατακτήσει την ελευθερία, την αδελφότητα και την ισότητα. Έτσι, γνωρίζουμε για την επίσκεψη του στρατηγού Φρανσίσκο ντε Μιράντα και για την αλληλεγγύη και βοήθεια σε πολεμιστές που του προσέφερε ο λαός της Αϊτής. Και ο Απελευθερωτής μας, ο Σιμόν Μπολιβαρ, υπήρξε αποδέκτης της αλληλέγγυας αυτής βοήθειας και γι' αυτό δεν έπαψε ποτέ να εκφράζει τη βαθιά του ευγνωμοσύνη στον επιφανή άνδρα Αλεξάντερ Πετιόν και τον λαό του για τη βοήθειά τους, η οποία αποδείχθηκε αποφασιστική για την ελευθερία των λαών της Λατινικής Αμερικής. Ο Σιμόν Μπολιβαρ, αποτίοντάς του φόρο τιμής, αναφέρει σε μήνυμά του προς τους λαούς της Βενεζουέλας και της Λατινικής Αμερικής, στις 22 Οκτωβρίου 1818: «Μετά την απώλεια της Βενεζουέλας και της Νέας Γρανάδας, η νίσος της Αϊτής με δέχθηκε φιλόξενα: ο εξέχων Πρόεδρος Αλεξάντερ Πετιόν μου προσέφερε την προστασία του και υπό την αιγίδα του κατάφερα να συγκροτήσω μια αποστολή 300 ανδρών, οι οποίοι σε ανδρεία, πατριωτισμό και ήθος μπορούν να συγκριθούν με τους συντρόφους του Λεωνίδα...»

Ας θυμηθούμε ότι το σπαθί με το οποίο ο Σιμόν Μπολιβαρ, για οκτώ ολόκληρα χρόνια, διέτρεξε τη Λατινική Αμερική κατακτώντας την ελευθερία, ήταν αυτό που του δώρισε ο Στρατηγός Πετιόν εκείνο το απόγευμα της 5ης Δεκεμβρίου του 1816, όταν έφευγε από το Πουέρτο Πρίνσπε.

Η πολιτική κατάσταση σήμερα

Από την πτώση της δικτατορίας των Ντιβαλίε (1957-1986) και μετά, η Αϊτή αντιμετωπίζει μια γενικευμένη κρίση. Τον Μάρτιο του 1987 θεσπίστηκε ένα νέο Σύνταγμα, στα μέτρα των μεγάλων δυνάμεων που το επέβαλαν, το

Ο Αλεξάντερ Πετιόν

οποίο αργότερα καταλύθηκε από ένα πραξικόπημα που διήρκεσε από τον Ιούνιο του 1988 ως τον Δεκέμβριο του 1990. Ο πρώτος πρόεδρος της Αϊτής, δημοκρατικά εκλεγμένος τον Φεβρουάριο του 1991, ήταν ο ιερέας Ζαν Μπερτράν Αριστίντ, ο οποίος ανατράπικε από ένα νέο πραξικόπημα τον Σεπτέμβρη του 1991 και επέστρεψε στο προεδρικό αξίωμα το 1994 με την υποστήξη της διεθνούς κοινότητας και ιδιαίτερα του Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Όχι όμως γιατί η βορειοαμερικανική υπερδύναμη επιθυμούσε να στηρίξει το δημοκρατικό σύστημα στην Αϊτή, αλλά γιατί ίθελε να αποτρέψει τη μαζική έξοδο των Αϊτινών προς το Μαϊάμι, απόρροια της καταπίεσης και της επιδείνωσης της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης του πληθυσμού, που ήταν προϊόν της δικτατορίας που οι ίδιες οι ΗΠΑ είχαν στηρίξει. Τον Δεκέμβριο του 1995 εκλέχθηκε πρόεδρος ο Ρενέ Πρεβάλ, με την υποστήξη του Αριστίντ, αφού το Σύνταγμα δεν επιτρέπει δύο συνεχόμενες θυτείες από το ίδιο πρόσωπο.

Ο Πρεβάλ κατέβαλε επίπονη προσπάθεια για να πρωθήσει την αγροτική μεταρρύθμιση. Οι διαδηλώσεις, οι απεργίες και οι καταλήψεις γης, αποτελούσαν ένα δείγμα της αναγκαιότητας για δικαιοσύνη, σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για ικανοποίηση του αιτήματος για ισότιμη ανακατανομή των κοινωνικών αγαθών. Πρωτοστατούσαν αγροτικοί συνεταιρισμοί, οργανώσεις σχετιζόμενες με τον κατώτερο κλήρο, κοινότητες, ανεξάρτητες εταιρείες μέσων μεταφοράς, συλλογικότητες φοιτητών και γυναικών.

Στις προεδρικές εκλογές του 2000, νικητής αναδείχτηκε και πάλι ο Αριστίντ, ο οποίος όμως ανετράπη εκ νέου το 2004 από τη CIA και τη Γαλλία, με τη συνέργεια ντόπιων μισθοφορικών στοιχείων (FRAPH), και εκδιώχθηκε πολύ μακριά από τη χώρα, στη Νότια Αφρική, συνοδευόμενος από πράκτορες της CIA. Είχε, προηγουμένως, τολμήσει να ζητήσει την επιστροφή του χρέους των 22 δις δολαρίων, που είχε καταβάλει η Αϊτή στη Γαλλία από την εποχή της αποικιοκρατίας, ως αποζημίωση για την ανεξαρτησία της. Μάταια τα κράτη-μέλη της CARICOM (Κοινότητα της Καραϊβικής) πάλεψαν να επιτύχουν την παραμονή στην εξουσία του εκλεγμένου προέδρου Αριστίντ. Η ατζέντα των ιμπεριαλιστών ήταν διαφορετική. Η επέμβαση στην Αϊτή υπήρξε μια από τις πρώτες κοινές ενέργειες Γαλλίας και ΗΠΑ μετά την κρίση στις σχέσεις τους εξαιτίας του πολέμου στο Ιράκ. Είναι, επίσης, ενδεικτικό το γεγονός ότι λίγες ώρες μετά την απαγωγή του Αριστίντ από τη CIA, φτάνει στην Αϊτή ο πολυεθνικό δύναμη υπό τη διοίκηση των ΗΠΑ και με συμμετοχή της Γαλλίας και του Καναδά. Στη συνέχεια, προστίθενται στην ιμπεριαλιστική αυτή δύναμη επέμβασης στρατεύματα από τη Βραζιλία, την Αργεντινή, τη Βολιβία, τη Χιλή, το Εκουαδόρ, το Σαλβαδόρ, την Ουρουγουάν και την Παραγουάν και ακολουθούν στρατεύματα από τις νέες «αποικίες» των ΗΠΑ στην αφρικανική ήπειρο.

Στις προεδρικές εκλογές του 2006 εκλέγεται πρόεδρος και πάλι ο Ρενέ Πρεβάλ, κληρονομώντας μια χώρα υπό κατοχή, κατακερματισμένη, με διαρρηγμένες τις κοινωνικές της δομές, οικονομική κατάρρευση και πολι-

τική βία, προϊόν 20 χρόνων ανευθυνότητας των αϊτινών ελίτ από τη μία και της διεθνούς κοινότητας από την άλλη.

Γεωπολιτικές βλέψεις των ΗΠΑ

Η στρατιωτική παρουσία των ΗΠΑ στην Αϊτή σηματοδοτεί την ιμπεριαλιστική στρατηγική τους στην περιοχή της Καραϊβικής. Ο 20ός αιώνας είχε ξεκινήσει με την πρώτη εισβολή των ΗΠΑ στην Αϊτή, το 1915, όπου παραμένουν για 19 χρόνια και κατά την αποχώρησή τους, το 1934, οικειοποιούνται το νησί Λα Ναβάς. Το 1994 επιστρέφουν μεταμφιεσμένοι σε λυτρωτές, με το πρόσχημα της επαναφοράς του Αριστίντ στην εξουσία και με στόχο την επιτήρηση της χώρας. Αυτή η προσπάθεια ελέγχου ταλάνισε την αϊτινή κοινωνία και προκάλεσε συνθήκες έντονης ακυβερνησίας, προϊόν ακριβώς της υπονόμευσης την οποία υπέστησαν σταδιακά οι κυβερνήσεις της χώρας.

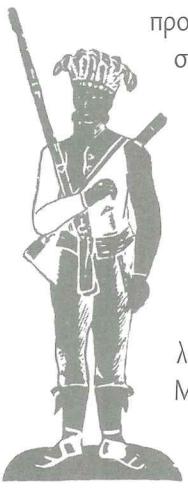
Φαίνεται, ξεκάθαρα πλέον, ότι απώτερος στόχος της κυβέρνησης των ΗΠΑ ήταν η στρατιωτικοποίηση όλης της περιοχής της Καραϊβικής, ξεκινώντας από τη νήσο Λα Εσπανιόλα (την οποία μοιράζονται η Αϊτή και η Δομινικανή Δημοκρατία), λόγω της στρατηγικής της θέσης νοτιοανατολικά της Κούβας και βόρεια της Βενεζουέλας, δύο χώρες τις οποίες οι ΗΠΑ ενδιαφέρονται ιδιαίτερα να πιέσουν σε πολιτικό επίπεδο.

Ο ρόλος του ΟΗΕ και των λατινοαμερικανικών χωρών

Η παρέμβαση των Ηνωμένων Εθνών στο ζήτημα της Αϊτής, και ιδιαίτερα σε σχέση με την ίδια την ανατροπή της κυβέρνησης, δεν έχει ακόμα ερευνηθεί και, πολύ περισσότερο, δεν έχουν επιβληθεί κυρώσεις.

Στις 29 Φεβρουαρίου του 2004, ο μόνιμος αντιπρόσωπος της Αϊτής στα Ηνωμένα Έθνη παρουσίασε μια αίτηση αρωγής του εγκάθετου προσωρινού

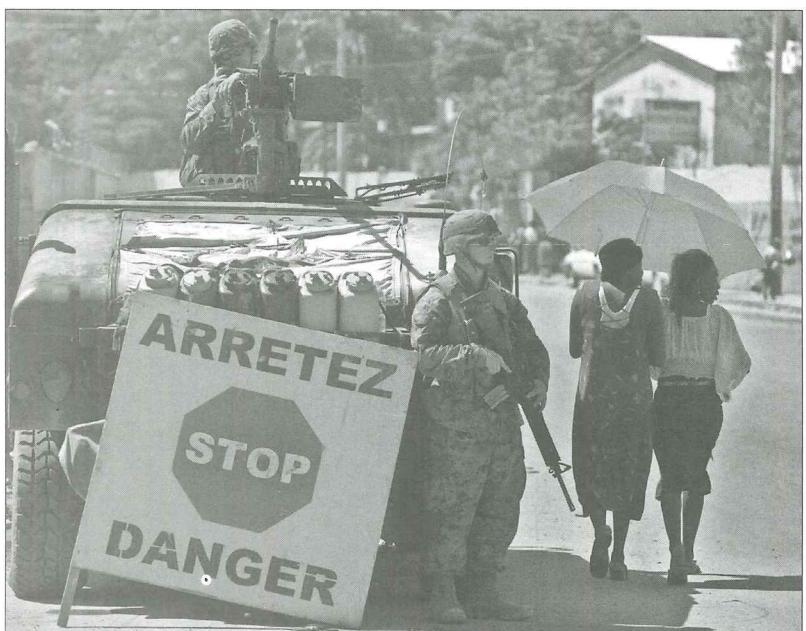
προέδρου, Μπονιφάρας Αλεξάντρ, με την οποία νομιμοποιούσε την είσοδο στρατευμάτων στην Αϊτή. Με βάση αυτή την αίτηση, το Συμβούλιο ενέκρινε την ανάπτυξη της Προσωρινής Διεθνούς Δύναμης (FMP), αποτελούμενης από 200 πεζοναύτες των ΗΠΑ, 300 στρατιώτες και μέλη της Ειδικής Κατασταλτικής Μονάδας της γαλλικής αστυνομίας καθώς και Καναδούς στρατιώτες. Το Συμβούλιο αποφάσισε να εγκαταστήσει μια δύναμη σταθεροποίησης και επιτήρησης, για να στηρίξει τη συνέχιση της «ειρηνευτικής και συνταγματικής» πολιτικής διαδικασίας και να εξασφαλίσει ένα σίγουρο και ασφαλές περιβάλλον. Στις 30 Απριλίου του 2004, το Συμβούλιο Ασφαλείας ενέκρινε την αποστολή της MINUSTAH (Αποστολή των Ηνωμένων Εθνών για τη Σταθερότητα στην Αϊτή) και ζήτησε η διοίκηση της Προσωρινής Διεθνούς Δύναμης να περάσει στην MINUSTAH την 1η Ιουνίου του 2004. Ο ιμπεριαλισμός των ΗΠΑ είχε βρει αυτούς που θα έκαναν τη βρόμικη δουλειά!!

Η παρούσα στρατιωτική δύναμη στο νησί (7.500 στρατιωτικοί και 1.897 αστυνομικοί από 22 χώρες), υπό την υποτιθέμενη διοίκηση της Βραζιλίας, είναι ίσως το πιο σοβαρό βήμα σε στρατιωτικό επίπεδο για τη διάνοιξη μιας ρωγμής στην πηγεμονία της Ουάσιγκτον στην περιοχή, στην περίπτωση που η αποστολή αποβεί επιτυχής. Παρ' όλα αυτά, πολλές φωνές κριτικής ακούγονται, κυρίως στις χώρες της Λατινικής Αμερικής που συμμετέχουν στην εν λόγω αποστολή, και πολλοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι αυτή καταλήγει να εξυπηρετεί τα πηγεμονικά συμφέροντα των ΗΠΑ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες, αποδυναμωμένες εξαιτίας της επέμβασής τους στο Ιράκ, δεν επιθυμούν να προκαλέσουν κι άλλο τη διεθνή κοινότητα με μια ξεδιάντροπη επέμβαση στην Αϊτή. Επιπλέον, η Ουάσιγκτον χρειάζεται τη συμμετοχή της Βραζιλίας για να διασφαλίσει την παρουσία της στην Αϊτή, στην οποία προσβλέπει να εγκαταστήσει τη μεγαλύτερη στρατιωτική βάση στην περιοχή της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.

Αγνοούμε πώς η βραζιλιάνικη κυβέρνηση θα μπορέσει να δικαιολογήσει τα εγκλήματα που καθημερινά διαπράττει αυτή την «ειρηνευτική δύναμη» ενάντια στον αϊτινό λαό. Είναι γνωστό «Το Δείπνο των Νεκρών», που αυτά τα στρατεύματα εισβολής προσέφεραν στις 22

Δεκεμβρίου του 2006 στις οικογένειες της Σιτέ Σολέιγ. Γι' αυτόν τον λόγο απαιτούμε την αποχώρηση των στρατευμάτων-τραμπούκων από τα πατρογονικά μας εδάφη, στρατεύματα-λακέδες του ιμπεριαλισμού, τα οποία έχουν καταγγελθεί επανειλημμένα για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σήμερα υπολογίζεται ότι ο αριθμός των νεκρών, άμεσο αποτέλεσμα των στρατευμάτων κατοχής, ανέρχεται στους 10.000.

Περιβαλλοντική και οικολογική κατάσταση

Η Αϊτή αντιμετωπίζει μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα. Το ένα τρίτο περίπου του εδάφους της είναι διαβρωμένο εξαιτίας της εξάλεψης της βλάστησης. Η δασική της έκταση, που παλαιότερα ήταν αρκετά μεγάλη και καθόρισε και το όνομά της (Αϊτή: Γη Βουνίσια), κάθε μέρα συρρικνώνεται και η αποψίλωση των δασών της συνεχίζεται με ανησυχητικούς ρυθμούς. Κάθε χρόνο παρασύρονται στη θάλασσα 33 δις κυβικών μέτρων γης. Απομένουν μόνο μερικές εστίες δέντρων στα πιο δυσπρόσιτα σημεία της χώρας. Τα υπόλοιπα εξαλείφθηκαν από έναν πληθυσμό που επιζήτησε απελπισμένα τη δημιουργία καλλιεργήσιμων εκτάσεων και βοσκότοπων ή τη χρήση των λίγων δένδρων που απέμεναν ως καύσιμα. Αυτή η περιβαλλοντική καταστροφή που έχει συντελεστεί αποτελεί μέρος του Οικολογικού Χρέους των ιμπεριαλιστικών χωρών προς την Αϊτή.

Η στάση της Βενεζουέλας

Η Βενεζουέλα έχει εκφράσει σε όλους τους τόνους την αντίθεσή της στην ξένη στρατιωτική παρουσία στην Αϊτή. Επισημαίνοντας τις αρνητικές συνέπειες που θα μπορούσε να έχει το γεγονός αυτό για τα δημοκρατικά καθεστώτα της Αμερικής, στηρίζει το αίτημα της CARICOM να εγκρίνει το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ τη διεξαγωγή μιας ανεξάρτητης έρευνας, που θα ρίξει φως στις συνθήκες που οδήγησαν στην απαγωγή και ειδίωξη του Αριστίντ από τη χώρα.

Η κυβέρνηση της Βενεζουέλας ήταν μια από τις ελάχιστες κυβερνήσεις που οποία αποφάσισε να ενισχύσει τον λαό της Αϊτής. Με την ανάληψη των καθηκόντων του εκλεγμένου προέδρου Πρεβάλ τον Μάιο του 2006, η Βενεζουέλα έστειλε 60.000 βαρέλια ντίζελ και 40.000 βαρέλια βενζίνη. Ταυτόχρονα, η Αϊτή προσχώρει στην Petrocaribe (Συμφωνία για την αλληλέγγυα συνεργασία στον ενεργειακό τομέα των χωρών της Καραϊβικής). Αυτά τα βαρέλια θα εξασφαλίσουν τη λειτουργία των μονάδων παραγωγής πλεκτρικής ενέργειας και τη λειτουργία των καυστήρων στα λίγα νοσοκομειακά κέντρα που υπάρχουν στην Αϊτή.

Σήμερα, και για διάστημα ενός χρόνου, η Βενεζουέλα δωρίζει στην Αϊτή 120 τόνους ασφάλτου των μίνα. Αυτή η δωρεά αποτελεί μέρος της ALBA (Μπολιβαριανή Εναλλακτική Πρωτοβουλία για τη Λατινοαμερικανική Ενοποίηση) και έχει στόχο τη βελτίωση του οδικού δικτύου της Αϊτής που είναι σε οικτρή κατάσταση.

Σήμερα η Βενεζουέλα παρέχει το σύνολο των καυσίμων που χρειάζεται η Αϊτή, η οποία πληρώνει σε 90 ημέρες το 60% της αξίας των καυσίμων και το υπόλοιπο 40% σε 25 χρόνια, με 1% τόκο και δύο χρόνια περίοδο κάριτος.

Πολιτισμός

Αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο η ύπαρξη μιας αυτόχθονης αϊτινής κουλτούρας που συνδυάζει αφρικανικά, γαλλικά και στοιχεία των Αντιλλών.

Το Βουντού στην Αϊτή δεν είναι μόνο θρησκεία, δεν είναι μόνο κουλτούρα, αλλά και οργάνωση πάλις, καθημερινής ζωής... ίσως και κοσμογονικής θεώρησης, ένα πέπλο που αγκαλιάζει όλη την κοινωνία. Μέσω της τελετουργίας του, που περιλαμβάνει τον χορό και την έκσταση, ωθεί σε ακραία σημεία τις πνευματικές και φυσικές λειτουργίες των πιστών. Ο όρος Βουντού προέρχεται από τη διάλεκτο των Φον του Μπενίν, στα δυτικά της Αφρικής, και σημαίνει πνεύμα. Η επιβίωση των μύθων, των τελετουργών, των θεοτήτων, των παραδόσεων και των θρησκευτικών αναπαραστάσεων των νέγρων Αφρικανών σκλάβων επιρεάστηκε και αναμείχθηκε με τη θρησκεία των Ευρωπαίων κατακτητών: τον χριστιανισμό.

Κατά την τελευταία επίσκεψη του προέδρου Τσάβες στην Αϊτή, τον Μάρτιο του 2007, υπεγράφουσαν πολλές συμφωνίες, μεταξύ των οποίων η παροχή βοήθειας ύψους 20 εκατ. δολαρίων για την ανάπτυξη της Αϊτής.

Η υποδοχή που επεφύλαξε ο λαός της Αϊτής στον Τσάβες ήταν αποθεωτική.

Η κυβέρνηση της Βενεζουέλας χρηματοδοτεί, επίσης, ορισμένα σημαντικά προγράμματα βοήθειας προς τον λαό της Αϊτής, όπως μια μαζική εκστρατεία αλφαριθμητισμού, την επιχείρηση διάσωσης των ελάχιστων δασών της χώρας, την καταπολέμηση της φτώχειας, τις οιφθαλμολογικές χειρουργικές επεμβάσεις σε χιλιάδες Αϊτινούς κ.λπ.

Εμπλοκές στη διαδικασία ενοποίησης των χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής

Η νέα ενοποίηση πρέπει να γίνει από τα κάτω, από τη βάση. Η μπολιθαριανή ενοποίηση είναι θέμα περισσό-

τερο των λαών και λιγότερο των κρατών και/ή των κυβερνήσεων.

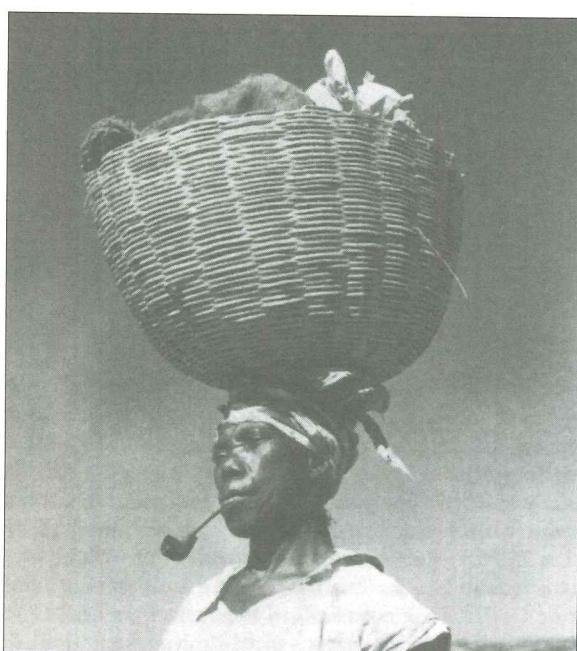
Η πολιτική αστάθεια στην Αϊτή δεν δυσκολεύει μόνο τη διαδικασία ενοποίησης των χωρών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, αλλά και την οικονομική εξέλιξη και ανάπτυξη της ίδιας της Αϊτής. Εμείς οι Λατινοαμερικανοί οφείλουμε να συμπράξουμε με αυτή τη χώρα της Καραϊβικής, μέσω της συνεργασίας και την αλληλεγγύης. Αν επιτρέψουμε στις Ηνωμένες Πολιτείες να εγκατασταθούν στο νησί αυτό της Καραϊβικής, να μετατρέψουν την Αϊτή σε χώρα υπό την εποπτεία του ΟΗΕ και να επιβάλουν κυβερνήσεις-μαριονέτες που θα ενεργούν σύμφωνα με τα συμφέροντά τους, θα απομακρυνθούμε ακόμη περισσότερο από την ένωση της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής. Οφείλουμε να είμαστε αλληλέγγυοι και να παλέψουμε μαζί με την Αϊτή (έναν αφρικανικό λαό στην Αμερική), ώστε αυτό το έθνος να μπορέσει να συμμετάσχει με όρους ισοτιμίας και ισότητας στις διαδικασίες ενοποίησης.

Το δράμα της Αϊτής είναι το δράμα των ανοιχτών πληγών της δικής μας Αμερικής. Ο λαός της Αϊτής μάς χρειάζεται. Οι απόγονοι του λαού που νίκησε τοΝαπολέοντα πριν το Βατερλό χρειάζονται την βοήθειά μας. Πρέπει να συνδράμουμε σε αυτήν την έκκληση, το οφείλουμε ως πολίτες, είναι επαναστατικό και αλληλέγγυο χρέος μας, είναι μια πρόσκληση ήθους και ηθικής στην οποία πρέπει να απαντήσουμε, εμείς οι λαοί του πλανήτη. Και ιδιαίτερα οι λαοί που αποφασίσαμε ότι ήρθε η ώρα να δείξουμε τη γενναιότητά μας, σπάζοντας τα δεσμά που μας κρατούσαν αιώνες προσκολλημένους στις μεγάλες δυνάμεις.

Πρέπει να φράξουμε τον δρόμο στον βορειοαμερικανικό ιμπεριαλισμό. Οι λαοί της Λατινικής Αμερικής και ολόκληρου του κόσμου πρέπει να σταθούν ενεργοί και αλληλέγγυοι στη μάχη του αϊτινού λαού ενάντια στους εσωτερικούς και ξένους καταπιεστές του. Η δίψα και η πείνα του λαού, για τρόφιμα αλλά και για ελευθερία και δικαιοσύνη, είναι μεγάλη και οι άνεμοι της Αϊτής μπορούν να αποτελέσουν μέρος της καταιγίδας που διατρέχει την Αμερική μας.

Κοινωνία

Η κοινωνική κατάσταση της Αϊτής δεν έχει όμοιά της στη Λατινική Αμερική. Είναι η πιο φτωχή χώρα της ηπείρου. Η τεράστια πλειοψηφία των Αϊτινών δεν έχει εργασία ούτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη. Τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, είναι καταδικασμένα να επιβιώνουν στον δρόμο καθαρίζοντας αυτοκίνητα, υποψήφια θύματα μιας ομάδας που σκορπάει τον τρόμο, τους επονομαζόμενους απαγωγείς. Το 50% των παιδιών ζει κάτω από

Οικονομική κατάσταση

Τα στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών δείχνουν ότι, από τα 8,5 εκατομμύρια των κατοίκων της, το 52% βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, το 50% υποαπασχολείται και ο μέσος όρος ζωής μόλις που αγγίζει τα 53 χρόνια. Επίσης, 3,8 εκατ. άνθρωποι δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους για τη επιβίωσή τους και από αυτούς τα 2,4 εκατομμύρια ζουν σε κατάσταση χρόνιας διατροφικής ανασφάλειας.

Σήμερα η χώρα δοκιμάζεται από την έλλειψη των προϊόντων βασικής διατροφής, των υψηλού πληθωρισμού και τα σοβαρά εμπορικά ελλείμματα, επιδεινούμενα από το χρέος που δημιουργείται γιατί η Αϊτή πληρώνει για τη συντήρηση των στρατευμάτων που σφαγίζουν τον λαό της. Χρήματα που θα μπορούσαν κάλλιστα να χρησιμοποιηθούν για την ανοικοδόμηση της χώρας. Ο ΟΗΕ δεσμεύθηκε να ανταλλάξει τα τανκ με αγροτικά μηχανήματα, αλλά κάθε μέρα που περνάει βλέπουμε περισσότερα στρατιωτικά μηχανήματα και λιγότερη ανθρωπιστική βοήθεια.

Το μεγαλύτερο μέρος της εισροής ξένων κεφαλαίων στην Αϊτή τα τελευταία πέντε χρόνια προέρχεται από τα εμβάσματα που στέλνει η εκπατρισμένη αϊτινή κοινότητα στους συγγενείς της και από τους φόρους επί των εισερχόμενων τηλεφωνικών κλήσεων.

το κρίσιμο όριο της φτώχειας και δεν πάει σχολείο. Η υψηλή θνησιμότητα στην Αϊτή είναι αποτέλεσμα της γενικευμένης ανέχειας και της επιδημίας του ιού του AIDS. Οι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών υπολογίζουν ότι το ποσοστό των ενηλίκων που πάσχουν από AIDS είναι μεγαλύτερο του 6%. Επίσης, εκτιμάται ότι ο αριθμός των παιδιών κάτω των 15 ετών, που έχουν χάσει τουλάχιστον έναν από τους δύο γονείς τους από AIDS, ανέρχεται στις 200.000.

Περισσότερο από το μισό του πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση σε καμία βαθμίδα της εκπαίδευσης. Πάνω από το μισό του πληθυσμού δεν ξέρει να διαβάζει και να γράφει. Το κράτος δεν έχει τη δυνατότητα ούτε τους πόρους για τη συντήρηση των δημόσιων σχολείων.

Προσπάθησα να μοιραστώ τον πόνο μας μαζί σας. Παρόλα αυτά, η κατάσταση είναι πολύ πιο σοβαρή από αυτή που εξέθεσα εγώ εδώ. Γ' αυτό ζητάμε την προσοχή σας, την αλληλεγγύη σας και τη συνεργασία σας για να μπορέσουμε να ζεπεράσουμε αυτή τη δραματική κατάσταση.

μετάφραση: Άννα Θεοδωρίδου

Μια πρόσκληση για βοήθεια

Η Αϊτή είναι η πιο φτωχή χώρα του δυτικού ημισφαιρίου. Ο λαός της, ζώντας σε συνθήκες απόλυτης φτώχειας και εξαθλίωσης, βρίσκεται ταυτόχρονα αντιμέτωπος και με τις ξένες δυνάμεις που βρίσκονται στη χώρα. Κάθε προσπάθεια του λαού να αναζητήσει τον δικό του δρόμο για να αντιμετωπίσει τα τρομακτικά του προβλήματα, συναντάει την αντίδραση των μεγάλων δυνάμεων και των ιμπεριαλιστικών διεθνών οργανισμών.

Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά τη στρατιωτική κατοχή της Αϊτής, έχει αναπτυχθεί ένα διεθνές κίνημα αλληλεγγύης προς τον λαό της. Ένα κίνημα που ζητά την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής και, ταυτόχρονα, συγκεντρώνει και στέλνει βοήθεια στα πιο περιθωριοποιημένα στρώματα, φροντίζοντας όμως να ενισχύσει τις συλλογικές προσπάθειες αντιμετώπισης των προβλημάτων τους. Ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι κι αυτό που προωθεί η Επιτροπή Αλληλεγγύης στην Αϊτή και γνωστοποιείθηκε και σε εμάς. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει την αγορά αγελάδων που θα τροφοδοτούν με γάλα μπτέρες που δεν καταφέρνουν να θυλάσσουν εξαιτίας της ασιτίας, μωρά και τους λιγοστούς ηλικιωμένους που καταφέρνουν να επιβιώνουν. Ακόμη το πρόγραμμα προβλέπει τη δημιουργία ενός συνεταιρισμού και ενός κέντρου επαγγελματικής κατάρτισης γυναικών (με μαθήματα κοπτικής-ραπτικής, κομμωτικής, χειροτεχνίας αλλά και γενικών γνώσεων). Το πρόγραμμα αυτό έχει πιλοτικό χαρακτήρα και θα δοκιμαστεί στην πόλη Φορτ Λιμπερτέ, πρωτεύουσα του βορειοανατολικού διαμερίσματος της χώρας. Η ομάδα «αλάνα», θέλοντας να ενισχύσει αυτό το πρόγραμμα, κυκλοφορεί ένα CD με γυναικείες φωνές από την Αϊτή και από χώρες της Λατινικής Αμερικής. Αναζητήστε το...

Βραζιλία

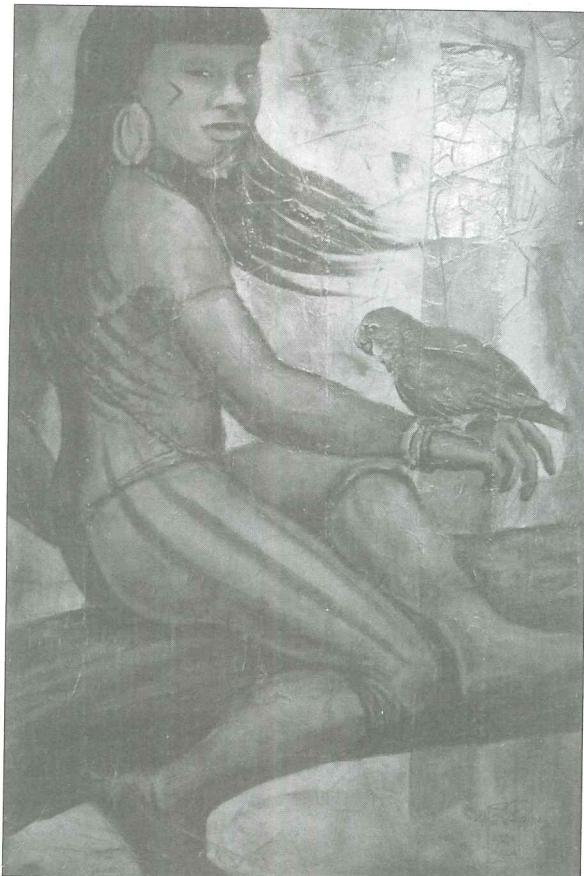
από τις αλλοτινές μνήμες υπανάπτυξης στις σημερινές εικόνες ανάπτυξης...

Τον Ιανουάριο του 2007, μόλις ανέλαβε την προεδρία για τη δεύτερη θητεία του, ο Βραζιλιάνος πρόεδρος Λούλα ανακοίνωσε το Πρόγραμμα για την Επιτάχυνση της Ανάπτυξης (PAC). Πρόκειται για ένα πακέτο έργων εκμετάλλευσης του εδάφους και του νερού για την παραγωγή εμπορευμάτων και ενέργειας. Προπάντων, όμως, για την παραγωγή κερδών. Δέντρα, ποτάμια, βουνά, υπέδαφος, καλλιεργήσιμη γη, άνθρωποι, αναλώνονται για την επιτάχυνση της Ανάπτυξης. Το ίδιο πρόγραμμα περιλαμβάνει μέτρα για την αύξηση της πλικίας συνταξιοδότησης (στη Βραζιλία υπάρχουν πολλοί που δουλεύουν από την πλικία των ιο ή 12 ετών), τον περιορισμό του δικαιώματος της απεργίας και τη... σημαντική μείωση του εργατικού κόστους.

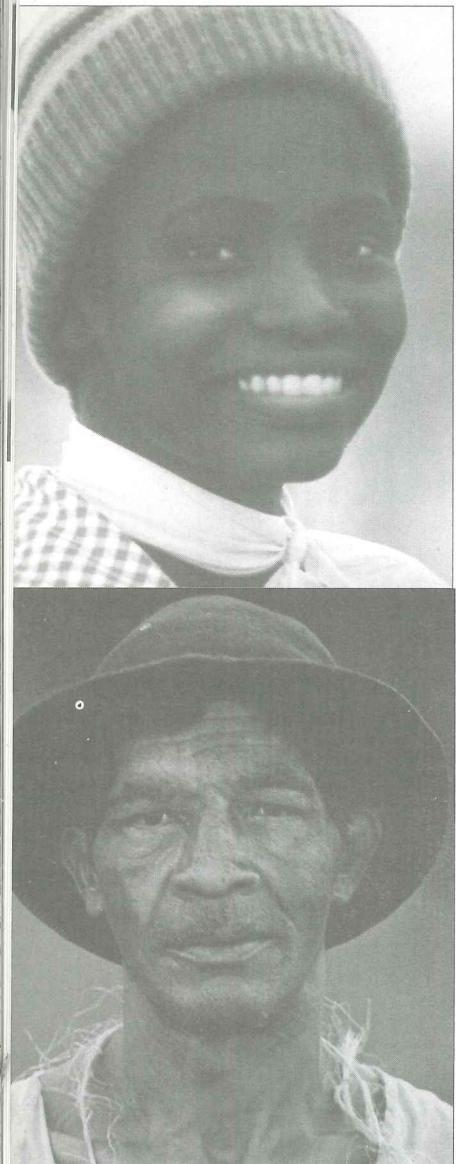
Πρέπει να ξεπεραστούν όλα τα εμπόδια που περιορίζουν την ανάπτυξη. Μεταξύ άλλων και κάποια μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος και των ανθρώπων που ζουν σ' αυτό. Δυστυχώς, υπάρχει ένα Ινστιτούτο (IBAMA) που πρέπει να δίνει άδειες, λόγου χάρη, για να κλειστεί ένα ποτάμι και να φτιαχτεί υδροπλεκτρικό εργοστάσιο. Και το Ινστιτούτο ανήκει στην ευθύνη του Υπουργείου Περιβάλλοντος, του οποίου υπουργός είναι η ιθαγενικής καταγωγής Μαρίνα Σίλβα, κόρη σερινγκέιρο (εργάτη του καουτσούκ), η οποία ήταν συντρόφισσα του Τσίκο Μέντες, του πρωτοπόρου αγωνιστή της Αμαζονίας, που έκανε διεθνώς γνωστό το πρόβλημα της καταστροφής του Αμαζονίου και δολοφονήθηκε από τους καταπατητές γης το 1988.

Παρ' όλη την απόλυτα συμβιβαστική πολιτική της, η υπουργός Περιβάλλοντος αντιστάθηκε αρκετά στην καταλήστευση του πλούτου της φύσης για την παραγωγή κέρδους. Το IBAMA έδειχνε αυστηρότητα που δεν την ανέχονται οι επιχειρηματίες, γιατί φρενάρει την ανάπτυξη. Και τώρα του αλλάζουν τα φώτα. Οι εργαζόμενοι στο Ινστιτούτο IBAMA κάρυζαν απεργία διαρκείας στις 14 Μάη. Μια πολιτική απεργία, ενάντια στην πολιτική καταστροφής του περιβάλλοντος. Μια απεργία που δεν αφορά μόνο τη Βραζιλία.

Ας δούμε μερικές εικόνες ανάπτυξης. Η εταιρεία Votorantim ήδη παράγει αλουμίνιο, στην πόλη που ονομάζεται Αλουμίνιο. Οι ρομαντικοί θα έλεγχαν ότι οι πόλεις, που άλλοτε έπαιρναν ονόματα πουλιών, τώρα πάρινουν ονόματα μετάλλων. Για να εκμεταλλεύεται τον βωξίτη η εταιρεία χρειάζεται ενέργεια. Ήδη έχει έξι δικούς της υδροπλεκτρικούς σταθμούς που παράγουν 270.000 KW. Το βραζιλιάνικο κράτος έχει χαρίσει στην εταιρεία όλα τα ποτάμια της κοιλάδας για να φτιάξει φράγματα και υδροπλεκτρικά εργοστάσια. Εδώ και χρόνια, από τη δεκαετία του '80, επιδιώκει να κάμψει τις αντιστάσεις του κόσμου και να φράξει τον ποταμό Ιγουαπέ, που είναι ο μόνος που ακόμα κυλά ελεύθερα στο Σάο Πάουλο. Η διαδικασία είναι απλή. Μόλις πάρει την άδεια, η κάθε Εταιρεία πάρινε δικό της το ποτάμι, το κλείνει, πνίγει τα χωριά, τις καλύβες και τις καλλιέργειες των ανθρώπων που ζούσαν δίπλα του, πλημμυρίζουν εκατομμύρια στρέμματα δάσους.

Υπόσχεται αποζημιώσεις που δεν δίνει ποτέ. Ύστερα οι ίδιες εταιρείες, πουλούν πανάκριβα το πλεκτρικό ρεύμα στο βραζιλιάνικο κράτος, που τους χάρισε το ποτάμι. Από τις όχθες του αναγκάζονται να φύγουν ιθαγενείς φυλές, που ζούσαν εκεί εκατοντάδες χρόνια, και να μετακομίσουν στις φαβέλες των πόλεων ή κάτω από τις γέφυρες, να τους κυνηγάει η αστυνομία γιατί «βρομίζουν» την πόλη, να γίνουν μικροπωλητές και πάλι να τους κυνηγάει η αστυνομία ή να κάνουν καταλήψεις γης, και πάλι να τους κυνηγάει η αστυνομία. Μωρά ιθαγενών πεθαίνουν δίπλα στις εθνικές οδούς από αστία και, όσα επιζήσουν, κινδυνεύουν από τις πλαστικές σφαίρες των μπάτσων που θα έρθουν να τους διώξουν κι από εκεί. Οι ξεριζωμένοι από τα φράγματα έχουν φτιάξει την οργάνωση MAB (Κίνημα Θυμάτων από Φράγματα) και

στις 23 Μάν κατέλαβαν... ολόκληρο το υδροπλεκτρικό εργοστάσιο Τουκουροΐ. Μέχρι την ώρα που γράφεται το άρθρο είναι περικυκλωμένοι από... τον Ομοσπονδιακό Στρατό που έστειλε εκεί η κυβέρνηση.

• Μέσα στις ζούγκλες της Βραζιλίας, υπάρχουν εκτάσεις γης που δεν είναι ακόμα ιδιοκτησία κανενός. Μιλάμε γι' αυτό που ονομάζεται Κιλόμπο. Πρόκειται για κοινότητες μαύρων, οι οποίοι είναι απόγονοι σκλάβων που δραπέτευσαν και κρύφτηκαν στις ζούγκλες για να οργανώσουν τη ζωή τους ελεύθερα. Φτάνει όμως κι εκεί η ανάπτυξη και απειλεί να τους πάρει τη γη τους, που άλλοι την έχουν ήδη κατοχυρώσει νομικά κι άλλοι αγωνίζονται να την κατοχυρώσουν. Αν δεν τα καταφέρουν, οι απόγονοι σκλάβων θα γίνουν πάλι σκλάβοι για ένα πιάτο φαΐ στις φυτείες ζαχαροκάλαμου, που παράγουν φτηνό καύσιμο για τα αυτοκίνητα των πόλεων. Εκεί, το αφεντικό τους ταΐζει χειρότερα απ' ό, τι τάιζαν τους προγόνους τους. Διότι, αν πέθαιναν από πείνα οι παλαιοί σκλάβοι, είχε ζημία το αφεντικό, ενώ σήμερα αν πεθάνουν εκατό από υπερκόπωση, θα έρθουν άλλοι εκατό πιο φρέσκοι.

• Η υδροφόρος λεκάνη του ποταμού Μαδείρα είναι το 23% όλης της λεκάνης του Αμαζονίου και συνεισφέρει με περίπου 15% του όγκου νερού που ο Αμαζόνιος εκβάλλει στον Ατλαντικό Ωκεανό. Οι πηγές του είναι στους πρόποδες των Άνδεων, στη Βολιβία και στο Περού, σε μια περιοχή με ιδιόμορφη μορφολογία, απ' όπου το ποτάμι αντλεί πολύτιμα

συστατικά. Εκεί θέλουν να φτιάξουν ένα μεγάλο φράγμα που θα παράγει 3.500 μεγαβάτ και, ως τώρα, το υπουργείο Περιβάλλοντος αρνούνταν να δώσει άδεια, ενώ ταυτόχρονα αντιστέκονταν οι κάτοικοι της περιοχής που ζουν και στα τρία κράτη: Περού, Βολιβία και Βραζιλία.

Για τα επόμενα 15 χρόνια προβλέπεται να κατασκευαστούν 200 φράγματα στη Βραζιλία... Η πολυπόθητη ανάπτυξη.

• Παρ' όλα αυτά, μήπως αυτό δεν είναι ανάπτυξη αλλά υπανάπτυξη; Μήπως, πάλι, «ξένοι» εκμεταλλεύονται τον πλούτο της Βραζιλίας; Οι εταιρείες που φτιάχνουν τα παραπάνω έργα, π.χ. Camargo Correa, Odebecht, CR America, Votorantim, είναι βραζιλιάνικες, οι ιδιοκτήτες τους γεννήθηκαν μέσα στα γεωγραφικά σύνορα της χώρας, δεν είναι ούτε Βορειοαμερικανοί ούτε Ευρωπαίοι (φυσικά υπάρχουν κι αυτοί). Παρ' όλο που η βραζιλιάνικη κυβέρνηση δίνει κυριολεκτικά «γη και ύδωρ» στις εταιρείες που θα φέρουν την ανάπτυξη, ντόπιες και ξένες, παρ' όλο που υπάρχουν πάμπολλες «ξένες» εταιρείες, τα κέρδη δεν φεύγουν από τη χώρα όπως άλλοτε, αφού μέσα σε τρεις μίνες τα κεφάλαια κάνουν απόσβεση.

• Πάει καιρός που η Βραζιλία και άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής δεν εξαρτώνται πια από τις εντολές του ΔΝΤ. Η περιζήτητη «εθνική ανεξαρτησία» είναι πραγματικότητα σε μεγάλο βαθμό. Τώρα δεν αποφασίζει το ΔΝΤ την οικονομική πολιτική αλλά οι εθνικές κυβερνήσεις. Τώρα τι θα γίνουμε χωρίς βαρβάρους; Για χρόνια οι «λαοί» πάλευαν ενάντια στους «ξένους», που αποφάσιζαν για τη μοίρα τους. Τώρα ποιοι θα είναι οι «ξένοι»;

• Η εταιρεία Vale do Rio Doce είναι ιδιοκτησία ανθρώπων που γεννήθηκαν στον γεωγραφικό χώρο που ορίζεται από τα σύνορα του κράτους της Βραζιλίας. Μαζί με μία Βρετανική, μία Αυστραλιανή και μία Κινέζικη εταιρεία

παράγουν το 80% της παγκόσμιας παραγωγής σιδήρου. Πρόσφατα, η Vale με την κινέζικη Baosteel έκλεισαν συμφωνία για να καθορίζουν αυτοί τις τιμές σιδήρου στον πλανήτη. Οικονομική Ανάπτυξη...

Η Vale do Rio Doce, πρώην κρατική, έγινε ιδιωτική την εποχή της προεδρίας του Φερνάντο Ενρίκε Καρδόσο, χωρίς κανένα οικονομικό όφελος για το κράτος. Τώρα υπάρχει ένα ισχυρό κίνημα για την κρατικοποίησή της.

Η Petrobras είναι μία βραζιλιάνικη εταιρεία, με το 34% των μετοχών της να ανήκουν στο κράτος (παρ' όλο που διαφοριζεται ως κρατική). Αναπτύσσεται ραγδαία ώστε να λειτουργεί σε έντεκα χώρες, σε τρεις ηπείρους, και η Βραζιλία να είναι αυτάρκης σε πετρέλαιο. Γιατί όμως η βενζίνη φτάνει στους καταναλωτές 2-3 φορές ακριβότερη από τη Βενεζουέλα, ακριβότερη κι από την Αργεντινή; Αφού δεν επεμβαίνει πια το ΔΝΤ, ποιος επεμβαίνει; Γιατί η Petrobras δεν υπολογίζει τα δάσον του Εκουαδόρ, τα οποία καταστρέφει μαζί με τους κατοίκους τους; Η Βολιβία παράγει το φυσικό αέριο που εκμεταλλεύεται (σε μεγάλο ποσοστό) η βραζιλιάνικη Petrobras. Γ' αυτό οι Βολιβιάνοι δεν μπορούν να έχουν φτηνό αέριο, θα πει κάποιος. Σωστά. Τότε όμως οι Βραζιλιάνοι (που «έχουν» την Petrobras) γιατί πληρώνουν πιο ακριβό το φυσικό αέριο;

Εξίσου βραζιλιάνικη είναι και η Aracruz Celulose, που ξηλώνει τα δάσον για να φτιέψει καταστροφικούς ευκαλύπτους που προορίζονται για την παραγωγή χαρτιού. Ήταν μάλιστα η εταιρεία-χορηγός της Εθνικής Ομάδας ποδοσφαίρου στο περασμένο Μουντιάλ και τη διαφήμιζε ο γνωστός Πελέ. Στις τελευταίες εκλογές υποστήριξε οικονομικά πάρα πολλούς βουλευτές και γερουσιαστές, με ποσά που ξεπερνούν τα δύο εκατ. ευρώ (στοιχεία του Εκλογικού Δικαστηρίου, STE).

• Για χάρη της ανάπτυξης δίνονται φοροαπαλλαγές σε εξαγωγείς σόγιας, ζάχαρης, καφέ, αιθανόλης, αυτοκινητοβιομηχανίες, φαρμακοβιομηχανίες, τσιμεντοβιομηχανίες, ναυπηγεία, αεροπορική βιομηχανία, ορυχεία. Η BNDES (Τράπεζα Ανάπτυξης) δίνει πλουσιοπάροχες επιδοτήσεις στους επιχειρηματίες. Όταν η Volkswagen απείλησε με μαζική απόλυτη 1.500 εργατών, ήταν αρκετή η απειλή της BNDES για διακοπή των επιδοτήσεων. Η μαζική απόλυτη δεν έγινε, απολύθηκαν όμως οι συνδικαλιστές...

Για την ανάπτυξη γίνονται δημόσια έργα με ανάθεση σε ιδιώτες και, στις 18 Μάη, η Ομοσπονδιακή Αστυνομία συνέλαβε 49 άτομα, ιδιοκτήτες εταιρειών και πολιτικούς, μεταξύ των οποίων κυβερνήτες πολιτειών, βουλευτές και δημάρχους, που είχαν το μεγαλύτερο κύκλωμα διανομής των δημοσίων έργων. Άραγε πόσοι θα πάνε στην ίδια φυλακή με τον μαύρο πιτσιρικά από τη φαβέλα που έκλεβε πορτοφόλια; Άραγε θα φάνε το ίδιο ξύλο από τους μπάτσους, όπως ο 46χρονος μαύρος τραγουδιστής Jeremias Pereira da Silva, που τον σκότωσαν με βασανιστήρια σε αστυνομικό τμήμα του Μαρανιάο, ενώ είχε συλληφθεί «κατά λάθος»;

Το πρόγραμμα ανάπτυξης περιλαμβάνει απόλυτη ελεύθερια για τις μπίζνες, όποιος, όμως, πουλάει καραμέλες στα φανάρια χωρίς τιμολόγια, συλλαμβάνεται, το εμπό-

ρευμα κατάσχεται και ο εγκληματίας δεν έχει να πληρώσει δικηγόρο. Επιπλέον είναι βρόμικος και δεν ξυπνά καθόλου τη συμπάθεια των δικαστών, οι οποίοι στον δρόμο για τη δουλειά τους αναγκάζονται να κλείνουν τα τζάμια των αυτοκινήτων τους, για να μη λερωθούν από το χνώτο των παιδιών στα φανάρια. Στο τέλος, ο εγκληματίας θα κλειστεί σε άθλιες φυλακές, όπου οι φύλακες θα τον βασανίζουν και, όταν βγει, η μόνη λύση που θα έχει είναι η παρανομία και το περιθώριο.

Μέσα στον Απρίλιο, η Γερουσία της Βραζιλίας ψήφισε με μεγάλη πλειοψηφία τη μείωση του κατώτερου ορίου ηλικίας που θεωρείται κάποιος ανήλικος για τη δικαιοσύνη, με στόχο να καταπολεμηθεί η εγκληματικότητα από τις μικρές ηλικίες.

• Από την ανάπτυξη της Βραζιλίας το χρηματιστήριο έχει ανέβει 20.000 μονάδες τον τελευταίο χρόνο, 12.000 μονάδες το τελευταίο τρίμηνο του Προγράμματος Επιτάχυνσης της Ανάπτυξης. Άρα, δεν χάνουν οι Βραζιλιάνοι από την ανάπτυξη, έχουν κέρδη ώστε να αγοράζουν τσάντα Luis Vuitton 3.500 ευρώ η μία και να μετακινούνται με ελικόπτερα από το σπίτι τους στη δουλειά. Στο Σάο Πάουλο υπάρχουν τουλάχιστον 270 ελικοδρόμια σε ταράτσες κτιρίων.

Τέλος, το βραζιλιάνικο κράτος ξοδεύει σε κοινωνικές παροχές συνολικά 26 δις δολάρια. Αυτές τις μέρες οι εφημερίδες έγραφαν ότι τα έσοδα των τραπεζών από υπηρεσίες (όχι από τόκους) ήταν ακριβώς 26 δις δολάρια.

Μια ουσιαστική νέα εξέλιξη στο κίνημα της Βραζιλίας

• Ο κόσμος του κινήματος στη Βραζιλία είναι πολύ αποδυναμωμένος. Θα έλεγε κανείς ότι δεν κινείται τίποτα. Στην εικόνα αυτή συμβάλλει και ο απόλυτος έλεγχος της ενημέρωσης από τέσσερις ιδιωτικές εταιρίες. Παρ' όλα αυτά, οι «μυημένοι» θα μάθουν για δίμηνη απεργία εκπαιδευτικών στη μια πολιτεία, για γενική απεργία των δημοσίων υπαλλήλων στην άλλη πολιτεία (η Βραζιλία είναι ομοσπονδιακό κράτος και η κάθε πολιτεία έχει τη δική της, αυτόνομη, πολιτειακή κυβέρνηση, πέραν της ομοσπονδιακής). Οποιοσδήποτε κάτοικος του Σάο Πάουλο θα μπλοκαριστεί από την απεργία των εργαζομένων στο Μετρό, που είναι μια πολιτική απεργία, εξαιρετικής σημασίας για όλους τους εργαζόμενους. Οι εργαζόμενοι στο Μετρό μάχονται ενάντια στον νόμο που δίνει το δικαίωμα πρόσληψης προσωπικού δίχως σύμβαση εργασίας, λες και ο υπάλληλος είναι επιχειρηματίας που παρέχει υπηρεσίες στον εργοδότη του (αυτό που στην Ελλάδα είναι γνωστό ως «δελτίο παροχής υπηρεσών») και δεν έχει δικαίωμα σε ασφάλεια, σύνταξη κ.λπ. Την εφαρμογή του νόμου έχει μπλοκάρει με βέτο ο πρόεδρος Λούλα, ωστόσο η Βουλή και η Γερουσία πιέζουν για την εφαρμογή του. Νικηφόρα απεργία των εργατών καθαριότητας, απεργίες τραπεζικών, μεταλλουργίας κ.λπ.

• Οι εργάτες γης έκαναν 18 καταλήψεις εκτάσεων, κτιρίων, μπλόκα δρόμων κ.λπ. απαιτώντας γη. Οι άστεγοι

των πόλεων επίσης κάνουν καταλήψεις και διαδηλώσεις. Φοιτητές είναι σε κινητοποιήσεις σε πολλές πόλεις και στο Σάο Πάουλο έχουν καταλάβει για μέρες την Πρυτανεία.

• Η 23η Μάη ήταν μέρα δυναμικών κινητοποιήσεων στη Βραζιλία. Απεργίες, μπλόκα σε δρόμους, διαδηλώσεις, καταλήψεις. Απεργοί στις βιομηχανίες μετάλλου και πετρελαίου, καθώς και τραπεζικοί, έκλεισαν τους δρόμους προς το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας, αγρότες έκλεισαν μεγάλες οδικές αρτηρίες, έγιναν συγκεντρώσεις στη Βουλή, σε υπουργεία, στον σύλλογο βιομηχάνων. Καθολική ήταν η απεργία στην Petrobras και την Embraer (παραγωγή πετρελαίου και αεροπλάνων, αντίστοιχα), πολλές δημόσιες υπηρεσίες παρέλυσαν και οι απεργοί εκπαιδευτικοί συγκρούστηκαν με την αστυνομία.

Νέα συσπείρωση

• Παρ' όλο όμως που υπάρχουν κινήματα και αγώνες, δεν έχουν τη δυναμική να επηρεάσουν τη συνολική κατάσταση, που γίνεται όλο και χειρότερη για τους από κάτω. Ποιο είναι το σημερινό σκηνικό; Υπάρχει το Συντονιστικό των Κοινωνικών Κινημάτων (CMS), όπου συσπειρώνονται διάφορες οργανώσεις από ολόκληρη τη Βραζιλία και κυρίως η εργατική ομοσπονδία CUT και η φοιτητική UNE, που «πρόσκεινται» στο κυβερνητικό Εργατικό Κόμμα, η Vía Campesina και η Πορεία Γυναικών.

• Τμήματα που διαφώνουν με την πολιτική γραμμή της CUT επιχειρούν να ανασυγκροτηθούν σε μαχητικό συνδικαλισμό, δημιουργώντας το συντονιστικό Intersindical. Συνδικαλιστές και αγωνιστές που πρόσκεινται πολιτικά στο PSOL, το PSTU και ανεξάρτητοι αριστεροί δημιούργησαν την ομοσπονδία CONLUTAS (βλ. «αλάνα» τ. 3), που συσπειρώνει σωματεία, κοινωνικά κινήματα και φοιτητές. Τέλος, υπάρχει η συσπείρωση Assembleia Popular, με ευρύ φάσμα λαϊκών δυνάμεων, όπως οι κοινωνικές επιτροπές της καθολικής εκκλησίας, κινήματα γυναικών, η Vía Campesina και πολλά μαχητικά συνδικάτα.

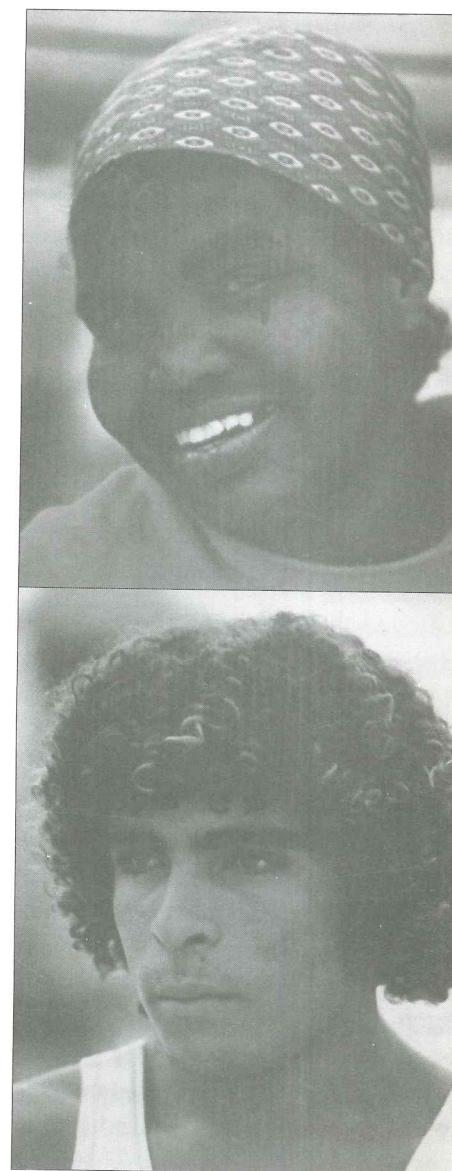
• Αυτές οι οργανώσεις αποφάσισαν να δημιουργήσουν ένα κοινό πλαίσιο πάλις, με συγκεκριμένες διεκδικήσεις που αντιπαλεύουν τις αντιδραστικές μεταρρυθμίσεις της κυβέρνησης και με χρονοδιάγραμμα αγώνων. Μετά τις πρωτομαγιάτικες διαδηλώσεις, ως σημαντικότερη ημερομηνία καθορίστηκε η Μέρα Αγώνα στις 23 Μαΐου.

• Όπως τόνισε ο Ζ.Π. Στέντιλε, εκπρόσωπος του MST (Κίνημα των Χωρίς Γη), πρόκειται για ένα συντονισμό δίχως «ηγεμονισμούς ή σεχταρισμούς».

Η γενική κατεύθυνση είναι «κούτε ένα δικαίωμα λιγότερο» αλλά και επιθετικά αιτήματα, όπως κρατικοποίησεις μεγάλων επιχειρήσεων που χαρίστηκαν στο κεφάλαιο την περίοδο του άγριου νεοφιλελευθερισμού.

Οστόσο, είναι μόνο η αρχή και δεν φαίνεται άμεσα στον ορίζοντα ένα νέο δυναμικό ρεύμα διεκδικήσεων, και ακόμα περισσότερο απέχει από τη συγκρότηση μιας εναλλακτικής πολιτικής λύσης, για τη μετά Λούλα εποχή. Είναι, όμως, ένα σημαντικό βήμα που ενθαρρύνει τον κόσμο που αγωνίζεται.

Κρίτων Ηλιόπουλος

Ποιος θυμάται τις Μαλβίνες; 25 χρόνια από τον πόλεμο των Φόκλαντ

Ήταν Απρίλης του 1982. Η στυγερή δικτατορία του Βιντέλα στην Αργεντινή είχε ξεπεράσει σε δολοφονίες και εξαφανίσεις αυτήν του Πινοτσέτ στη Χιλίδη. Αισθανόμενη πλέον ότι το μίσος του λαού δεν θα την άφηνε για πολύ καιρό ήσυχη, επιχείρησε να τονώσει το «εθνικό συναίσθημα» με μια επίθεση στα νησιά Μαλβίνες (Φόκλαντ σύμφωνα με τους Εγγλέζους). Αυτό δίνει την ευκαιρία στη «σιδηρά κυρία» Μάργκαρετ Θάτσερ να γελοιοποιήσει τον Βιντέλα. Η ανύπαρκτη στρατιωτική μποχάνη της Αργεντινής κατατροπώθηκε από την ιμπεριαλιστική υπερδύναμη της Αγγλίας.

Ο τραγικός απολογισμός: 649 νεκροί Αργεντίνοι στρατιώτες, που είναι θαμμένοι στο κοιμητήριο του Δαρβίνου, στα υπό αγγλική κατοχή νησιά. Για τους Αργεντίνους, ο πόλεμος αυτός αποτελεί μια διαφράγμα πληγή και τη μεγαλύτερη ντροπή της ιστορίας τους. Το μόνο θετικό από την υπόθεση αυτή ήταν ότι έγινε ο καταλύτης για την κατάρρευση της χούντας. (Όσο το γράφω... κάτι μου θυμίζει... κάτι μου θυμίζει...)

Η εκδίκηση από... «το χέρι του θεού»

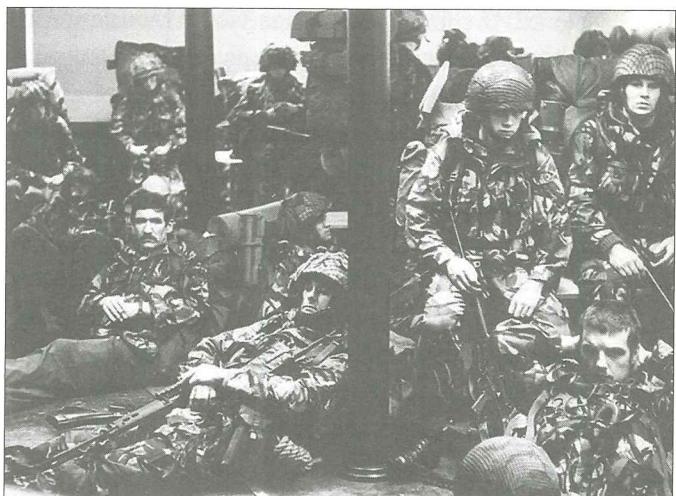
Λέγεται ότι η εκδίκηση είναι ένα πιάτο που τρώγεται κρύο, αλλά για τους Άγγλους νομίζω ότι ήταν καυτό. Στο παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου, το 1986, που έγινε στο Μεξικό, συναντιούνται στα προπιτελικά η Αργεντινή με την Αγγλία. Το παιχνίδι γίνεται στις 22 Ιουνίου στο στάδιο Αζτέκα της Πόλης του Μεξικού. Το πρώτο ημίχρονο λήγει ισόπαλο χωρίς τέρματα. Στο δεύτερο ημίχρονο, στο 51ο λεπτό, ο «πίμπο ντ' όρο» (χρυσό παιδί) της Αργεντινής Ντιέγκο Μαραντόνα, δέχεται την μπάλα κάτω από τη σέντρα. Κάνει μια στροφή προς την εστία των Άγγλων και σε χρόνο δέκα δευτερολέπτων διανύει μια απόσταση 62 μέτρων, ντριπλάροντας πέντε Άγγλους ποδοσφαιριστές και κατόπιν τον τερματοφύλακα και στέλνει την μπάλα στο άδειο τέρμα. Κατά την ξέφρενη κούρσα κτύπησε την μπάλα δώδεκα φορές και όλες με το αριστερό του πόδι. Το γκολ αυτό έχει χαρακτηριστεί ως «το γκολ του 200ύ αιώνα».

Πριν προλάβουν να συνέλθουν οι Άγγλοι, στο 55ο λεπτό, ο Ντιέγκιτο Ξαναχτυπά. Σέντρα στην περιοχή, ο Μαραντόνα σπωκώνεται για κεφαλιά και η μπάλα στα δίκτυα.

Όπως έδειξε το ριπλέι, το γκολ σημειώθηκε όχι από το κεφάλι του αλλά από το... χέρι του. Ο ίδιος, σε δηλώσεις του μετά τη λήξη του αγώνα, είπε: «για να νικήσουμε έβαλε και... ο θεός το χέρι του». Και το γκολ αυτό έμεινε στην ιστορία ως... «το χέρι του θεού». Το παιχνίδι έληξε 2-1, οι Άγγλοι πήγαν πίσω στα σπίτια τους και η Αργεντινή ολόκληρη στους... εφτά ουρανούς. Αν και κατέκτησαν τελικά το κύπελλο, νομίζω ότι ο χρόνος σταμάτησε γι' αυτούς στις 22 Ιουνίου...

Οι Μαλβίνες σήμερα

Σήμερα οι Μαλβίνες, υπό αγγλική διοίκηση, έχουν πληθυσμό 3.000 κατοίκων,

από τους οποίους οι 2.000 ζουν στην πρωτεύουσα Στάνλει, ένα χωριό με σπιτάκια που έχουν χρωματίστες στέγες. Ο πληθυσμός είναι κυρίως ιθαγενείς, με ένα 10% Χιλιανούς, οι οποίοι μάλιστα «έφεραν» την ισπανική γλώσσα στα νησιά. Οι χωμάτινοι δρόμοι, όπου κάλπαζαν τα άλογα των γκάουτσος, έχουν αντικατασταθεί από ασφάλτινους, όπου τρέχουν καμιούντες 4x4.

Κύριες πηγές εσόδων είναι η αλιεία (μουρουνέλαιο), η κτηνοτροφία και το πετρέλαιο.

Πρόσφατα ανακαλύφθηκαν στο αρχιπέλαγος των Μαλβίνων νέα πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου και αυτό έχει φέρει στα νησιά μια σειρά από τεχνικές εταιρείες, κυρίως Χιλιανικές, που ετοιμάζουν τις υποδομές για την άντλησή του. Την αλιεία εκμεταλλεύονται ισπανικές εταιρείες, ενώ τα κέρδη του μαύρου χρυσού καρπώνονται η ολλανδο-βρετανική Σελ (Shell) και η ιταλική Ατζίπ (Agip). Αεροπορική σύνδεση υπάρχει μόνο από το Λονδίνο και το Σαντιάγο. Μοναδική εφημερίδα στα νησιά είναι η αγγλόφωνη Πένγκουϊν Νιους, με Νεοζηλανδή εκδότρια.

Άγγλοι... γενίτσαροι

Η εκπαίδευση ακολουθεί το αγγλικό σύστημα και οι... προοδευτικοί Άγγλοι αναλαμβάνουν τη συνέχιση των σπουδών των νέων με δικά τους έξοδα. Από την ηλικία των δεκατεσσάρων ετών, τους στέλνουν στη... μπέρα Αγγλία για συνέχιση και ολοκλήρωση των σπουδών τους. Κατόπιν, εμποτισμένοι από ιδεώδη της γηραιάς Αλβιόνας (και ολίγη από... Μπλερ), επιστρέφουν στο αρχιπέλαγος.

Η Αργεντινή θέτει θέμα αλιείας και άντλησης πετρελαίου στα δικά της χωρικά ύδατα και καταφεύγει στα διεθνή δικαστήρια. Ο Κίρσνερ, μάλιστα, σκέφτεται να θέσει και θέμα διεκδίκησης των νησιών, αλλά ως τώρα δεν το διατυπώνει επίσημα.

Για όλα αυτά, ο Βρετανός κυβερνήτης Άλαν Χακλ απαντά: «Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι πάντα σύμφωνο με την αυτοδιάθεση των λαών. Αν ένας λαός θέλει ανεξαρτησία ή να ενωθεί με άλλη χώρα, είναι ελεύθερος να το κάνει. Αυτό δεν έχει διατυπωθεί ποτέ ως τώρα από τους κατοίκους των νησιών».

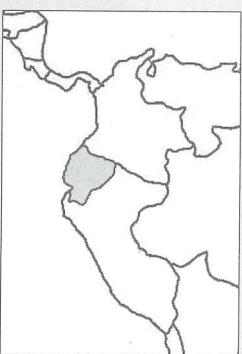
Και πώς να διατυπωθεί, άλλωστε, αφού επί ένα τέταρτο του αιώνα δημιουργούνται Άγγλοι... γενίτσαροι. Εεε... ρε... Ντιέγκο που σας χρειάζεται...

Η τραγωδία του πολέμου έχει αποτυπωθεί σε δυο ταινίες, μια από την κάθε πλευρά.

Στην Αγγλία, με τίτλο «Το παιχνίδι των Φόκλαντ», που πάιχτηκε το 2006 στο Τσανελ 4 και πήρε κακές κριτικές από τον τύπο, και στην Αργεντινή, με την ταινία «Φωτισμένοι από τη φωτιά», του Τρίσταν Μπάουερ (2005), που διακρίθηκε σε διεθνή φεστιβάλ και πήγε αρκετά καλά και στις αργεντίνικες αίθουσες.

Μιχάλης Ανιτσάκης

ΕΚΟΥΑΔΟΡ Το στοίχημα της Συντακτικής Συνέλευσης

«Η μάχη για τη Συντακτική Συνέλευση είναι η μπτέρα όλων των μαχών στο Εκουαδόρ, αν χάσουμε αυτή θα χάσουμε τον πόλεμο», δήλωσε ο Ραφαέλ Κορέα, πρόεδρος της χώρας, σε πρόσφατη ραδιοφωνική ομιλία του στη διάρκεια της τακτικής σαββατιάτικης εκπομπής του. Ο ίδιος έχει θέσει τη συνέχιση της προεδρικής του θητείας στη διάθεση αυτής της Συντακτικής Συνέλευσης. Όχι γιατί αμφισβητείται από κανέναν η νομιμότητα της εκλογής του, αλλά γιατί ευθύς εξαρχής είχε δηλώσει

ότι η Συντακτική Συνέλευση αποτελεί αφετηρία για ένα νέο ξεκίνημα στο Εκουαδόρ. Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, άλλωστε, ο Κορέα δεν παρουσίασε δικούς του υποψήφιους βουλευτές στις γενικές εκλογές του Νοεμβρίου του 2006, θεωρώντας πως δεν έπρεπε να προσφέρει κύρος σ' έναν ολοκληρωτικά ανυπόληπτο θεσμό, όπως ήταν το κοινοβούλιο. Το δημοψήφισμα για την έγκριση της προεδρικής εξαγγελίας ώστε να συσταθεί Συντακτική Συνέλευση, έδωσε ποσοστό 81,7% στην προεδρική πρόταση. Ήταν μια συντριπτική νίκη του Κορέα απέναντι σε μια συντριπτική αντιπολίτευση, που δεν έπαψε, από την πρώτη κιόλας μέρα της ορκωμοσίας του νέου προέδρου, να ορθώνει εμπόδια στο έργο του.

Η επόμενη πράξη θα παιχτεί στις εκλογές για την ανάδειξη των 130 μελών της Συνέλευσης που θα διαμορφώσουν το νέο Σύνταγμα της χώρας και τους νέους κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού. Οι εκλογές θα διεξαχθούν στις 30 Σεπτεμβρίου 2007 και όλο το φάσμα των πολιτικών δυνάμεων θα βρίσκεται στη σκηνή διεκδικώντας το μεγαλύτερο δυνατό μερίδιο αντιπροσώπων. Αυτή τη φορά έδρες θα διεκδικήσουν και οι κομματικοί υποστηρικτές του προέδρου που συσπειρώνονται στον κομματικό φορέα PAIS (ΧΩΡΑ). Συνολικά έντεκα κομματικοί σχηματισμοί θα διεκδικήσουν την εκπροσώπησή τους στη Συντακτική Συνέλευση, ενώ ήδη άρχισαν να διαμορφώνονται και οι πρώτες συμμαχίες.

Ταυτόχρονα, όμως, απέναντι στην κυβέρνηση διεξάγεται ένας πολιτικοοικονομικός πόλεμος, κυρίως από την πλευρά των τραπεζών και των μεγάλων επιχειρηματικών συμφερόντων. Ο πόλεμος αυτός έχει ενταθεί μετά την κατάθεση του Νόμου Οικονομικής Δικαιοσύνης, με τον οποίο ο Κορέα προσπαθεί να περιορίσει τα κέρδη των τραπεζών και να εμποδίσει τον έλεγχο των μέσων μαζικής επικοινωνίας από τις μεγάλες εταιρίες. Σε αντιπερισπασμό, τα ιδιωτικά κανάλια διεξάγουν τον «πόλεμο των βίντεο», καθώς καθημερινά προβάλλουν εικόνες δυσφημιστικές για την κυβερνητική παράταξη. Από τη δική τους μεριά, τα κοινωνικά κινήματα, κυρίως το ισχυρό ιθαγενικό κίνημα και πολιτικές οργανώσεις της αριστεράς, παρά το γεγονός ότι στήριξαν την εκλογή του Κορέα στον δεύτερο καθοριστικό γύρο, φροντίζουν να κρατούν αποστάσεις από την κυβερνητική πολιτική. Η εμπειρία που είχαν από τη σύμπλευση με τον προηγούμενο πρόεδρο Γκουτιέρες, τον οποίο στη συνέχεια οι ίδιοι εξανάγκασαν σε παραίτηση, έχει αφήσει τα τραύματά της.

Ο Κορέα φαίνεται να ακολουθεί τον άνεμο αλλαγής που φυσά στη Λατινική Αμερική, αν και με πιο συγκρατημένα βήματα από ότι ο Τσάβες ή ο Μοράλες. Το αδιαμόρφωτο ακόμα πολιτικό σκηνικό ασφαλώς δεν ευνοεί τη λίψη ριζοσπαστικών μέτρων μεγάλης έντασης. Η αποσαφήνιση της πολιτικής Κορέα θα γίνει ύστερα από τις εκλογές για την ανάδειξη των μελών της Συντακτικής Συνέλευσης και αφού θα έχει διαμορφωθεί ήδη ένας συσχετισμός δυνάμεων.

Στέλιος Γαβριηλίδης

ουστ!!!!

Συνεχίζουμε τη στήλη,
στην οποία παρουσιάζουμε
τους «κακούς», τους πολύ κακούς,
είτε είναι άτομα,
είτε είναι επιχειρόσεις.
Τα αισθήματά μας γι' αυτούς
ειφράζονται εύγλωττα
στο όνομα της στήλης.

Ο Πάουλ Σέφερ και η «Αποικία Αξιοπρέπεια»

Όταν έμαθα για την Colonia Dignidad («Αποικία Αξιοπρέπεια»), το Δεκέμβριο του 2004, αδυνατούσα να πιστέψω ότι μπορεί το Κακό να συμπυκνωθεί τόσο πολύ σε μια στιγμή, σε έναν άνθρωπο, σε έναν τόπο. Κι όμως, το Κακό υπήρχε και επί τέσσερις δεκαετίες στη Χιλή έκαναν πως δεν το έβλεπαν. Στην Ελλάδα, το περιοδικό «Λατινική Αμερική» είχε ήδη γράψει, από τις αρχές της δεκαετίας του '80. Στη Γερμανία και στις ΗΠΑ, ομοίως, δημοσιεύματα έθεταν ερωτήματα χωρίς να λαμβάνουν απαντήσεις.

Προσωποποίηση του Κακού, εδώ, είναι ο Paul Schöfer Schneider, που γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 1921 στη Γερμανία.

Εντάχθηκε από μικρός στη ιτιλερική νεολαία και στον πόλεμο υπηρέτησε στα SS ως νοσοκόμος. Μετά τον πόλεμο ίδρυσε ένα λουθηρανικό ευαγγελικό ορφανοτροφείο στην Βόνη και το 1959 μια ιδιωτική φιλανθρωπική οργάνωση. Την ίδια χρονιά κατηγορήθηκε για σεξουαλική κακοποίηση δύο παιδιών και λίγο μετά εξαφανίστηκε από τη Γερμανία, ακολουθούμενος από μερικούς εκ των οπαδών του. Πιθανώς να φυγαδεύτηκε από το δίκτυο Odessa, το οποίο είχαν χρησιμοποιήσει για να ξεφύγουν ουκ ολίγοι επιφανείς Ναζίδες.

Το 1961, ο Σέφερ εμφανίστηκε, μαζί με τους ακολούθους του, στη Χιλή. Μεταξύ αυτών των ακολούθων ήταν και μερικά

παιδιά με τους γονείς τους ή που τον είχαν ακολουθήσει με τη συναίνεση των γονιών τους. Αργότερα, όμως, αποδείχτηκε πως μερικά από τα παιδιά είχαν απλά απαχθεί από τη Γερμανία. Η κυβέρνηση του έδωσε την άδεια να ιδρύσει μια φιλανθρωπική κοινότητα στο Παράλ, 350 χιλιόμετρα νότια του Σαντιάγο, στους πρόποδες των Άνδεων. Ο Σέφερ αγόρασε, έναντι άγγωστου αλλά πάντως μεγάλου ποσού, μια τεράστια έκταση πολλών δεκάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων, την περιέφραξε και η Colonia Dignidad έγινε μια κλειστή αγροτική κοινότητα, βασισμένη στη σκληρή εργασία. Ο γιος τού επικεφαλής της μυστικής αστυνομίας της χούντας, του Μανουέλ Κοντρέας, λέει ότι ο πατέρας του μαζί με τον Πινοτάσετ επισκέπτηκαν τη φάρμα το 1974 και ότι ο Κοντρέας ήταν καλός φίλος του Σέφερ.

Οι περίου 250 ενήλικες κάτοικοι της Colonia Dignidad, δούλευαν όλη μέρα στα χωράφια, το βουστάσιο και τους φούρνους. Τα παιδιά έμεναν χώρια από τους γονείς τους σε κοιτώνες αρρένων και θηλέων, μάθαιναν να τους προσφωνούν «θείο» και «θεία», το σεξ μεταξύ ενηλίκων αποθαρρυνόταν και ο Σέφερ, ο «μεγάλος θείος», καλούσε τα πιτσιρίκια στο κρεβάτι του. Το χωρίο έμοιαζε με έναν βαυαρικό παράδεισο. Η είσοδος του οικισμού φυλασσόταν από ενόπλους και στην περίμετρο υπήρχαν περίπολοι αλλά το νοσοκομείο των 65 κλινών, δυσανάλογα μεγάλο για τόσο μικρή κοινότητα, δεχόταν ντόπιους για δωρεάν νοσηλεία. Μερικά ινδιανάκια κατέληγαν εσώκλειστα, αφού οι γονείς τους δεν μπορούσαν να τα θρέψουν. Και φάίνεται πως τα περιλάβαινε ο Σέφερ.

Η έξοδος απαγορευόταν για τους πάντες. Και οι ελάχιστοι που κατά καιρούς ξέφυγαν, έκαναν λόγο για σκληρές σωματικές τιμωρίες, στα όρια των βασανιστηρίων, για υποχρεωτική χορήγηση φαρμάκων που επηρέαζαν τη μνήμη και για σεξουαλικές κακοποίησεις. Το 1966, ένας 20χρονος ονόματι Βόλφγκανγκ Μίλερ, απέδρασε από την «αποικία» και κατήγγειλε ότι τον υποχρέωναν να δουλεύει με τις ώρες στα χωράφια και τον έδερναν, ότι ο Σέφερ τον κακοποιούσε σεξουαλικά όταν είχαν πρωτοέρθει στη Χιλή και πως, όταν αντιδρούσε, τον ανάγκαζε να πάρει φάρμακα, που του αλλοίωναν τη μνήμη. Την ίδια χρονιά απέδρασε και ο Βίλελμίνα Λίντεμαν, η οποία έκανε επίσης λόγο για υποχρεωτική χορήγηση φαρμάκων και μάλιστα είχε ίχνη πρόσφατων ενέσεων. Γρή-

γορα, όμως, απέσυρε την κατάθεσή της, καθώς την επισκέφθηκε ένας εκπρόσωπος της αποικίας και της ανακοίνωσε ότι είχε έρθει ο σύζυγός της από τη Δυτική Γερμανία και την περίμενε στην αποικία. Η Λίντεμαν επέστρεψε στην αποικία για να μην ξανακουστεί ποτέ.

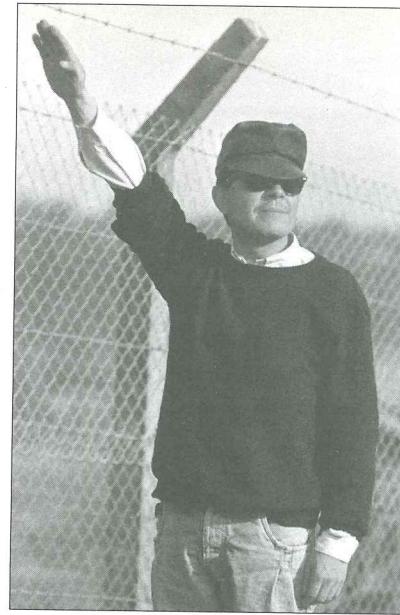
Οι φήμες που κυκλοφορούσαν στις αρχές της δεκαετίας του '70, πυροδότησαν μια δικαστική έρευνα, η οποία όμως ξεχάστηκε με την ανατροπή του Σαλβαδόρ Αλιέντε. Η χούντα του Πινοτούετ δεν άργησε να ζητήσει τις υπηρεσίες του Σέφερ. Ο φίλος του, ο Κοντρέρας, ο αρχηγός της DINA, αξιοποίησε το άβατο της Colonia Dignidad ως χώρο ανακρίσεων και εκτελέσεων. Λες και δεν του έφταναν οι στρατώνες του Σαντιάγο! Όταν, το 2004, ύστερα από καταγγελίες αριστερών που βασανίστηκαν εκεί, άνοιξαν οι πύλες αυτού του προδρομικού Γουαντάναμο, τίποτε δεν μαρτυρούσε, εκ πρώτης όψεως, τα βασανιστήρια. Κι όμως, κάτω από την επιφάνεια του εδάφους υπήρχαν κελιά και δωμάτια ανακρίσεων συνδεόμενα με στοές, οι οποίες άνοιγαν μόνο από μέσα. Όλο αυτό το υπόγειο δίκτυο είχε κατασκευαστεί από κρατούμενους. Οι είσοδοι του ήταν καλά καμουφλαρισμένες ως λοφάκια σκεπασμένα με πλούσιο γρασίδι. Πάνω από την κόλαση, έβλεπες μόνο ένα πάρκο. Κι όποιος δεν ήθελε να ξέρει, απλά δεν κοίταγε. Οι κρατούμενοι έφταναν νύχτα, ύστερα από πολύωρο ταξίδι, χωρίς φυσικά να γνωρίζουν πού βρίσκονταν και τι θα πάθαιναν. Εκεί, τους παραλάμβαναν οι Χιλιανοί βασανιστές της DINA, εκπαιδευμένοι από παλιούς SS αξιωματικούς, οι οποίοι είχαν πλέον ασπαστεί τη σέχτα του Σέφερ. Μεταξύ των πολλών που πέθαναν από τα βασανιστήρια, ήταν ο ακροαριστερός πηγέτης Αλβάρο Βαλιέχο Βιλαγκράν. Ένα από τα θύματα των βασανιστηρίων, η οποία κατάφερε όχι μόνο να επιβιώσει αλλά και να αναγνωρίσει το μέρος, ήταν η Αντριάνα Μπόρκες, η οποία αργότερα αναδείχθηκε σε μάρτυρα κλειδί της δίκης του Σέφερ. Από το 1974 έως το 1990, η υπόγεια φάρμαπρικα της φρίκης λειτουργούσε συνεχώς. Η μπέρα του Κλαούντιο Χεσούς Εσκανίγια Εσκομπάρ, ο οποίος ζούσε στο Παράλ, κοντά στην Colonia Dignidad και ξαφανίστηκε επί χούντας, είναι βέβαιο ότι ο γιος της πέθανε στα υπόγεια της.

Το πρώτο σημαντικό λάθος της «Ναζιλάνδης», η οποία κατά τ' άλλα απέφευγε να δίνει στόχο στη δημοσιότητα, ήταν η δολοφονία το 1985 ενός Αμερικανοεβραί-

ου μαθηματικού, ρωσικής καταγωγής, του Μπόρις Βαϊσφάιλερ, ο οποίος είχε εξαφανιστεί ενώ έκανε ορειβασία στην περιοχή. Το πτώμα του βρέθηκε πολύ αργότερα αλλά τον είχαν δει στην περιοχή. Απ' ότι έγινε γνωστό, όταν πια το κακό είχε αποκαλυφθεί, μια περίπολος της Colonia Dignidad τον εντόπισε να περιφέρεται «ύποπτα» γύρω από την αποικία, τον συνέλαβε, τον ανέκρινε και τον δολοφόνος ως «πράκτορα των Εβραίων», πιστεύοντας προφανώς ότι ήταν ένας από τους ερευνητές-κυνηγούς των Ναζί, οι οποίοι αναζητούσαν ιχνη των φυγάδων. Το Δεκέμβριο του 1987, η Washington Post δημοσίευσε ένα τεκμηριωμένο άρθρο σχετικά με την «αποικία», τις έρευνες της γερμανικής δικαιοσύνης, τις καταγγελίες όσων είχαν ξεφύγει από δάυτην και το πέπλο σιωπής που την περιέβαλλε. Ο εκπρόσωπος της αποικίας, ένας Γερμανός με τον τίτλο του δόκτορα, έκανε λόγο για μια κοινότητα η οποία βασίζεται στην σκληρή εργασία και την πάταξη της τρυφλότητας. Αργότερα, το όνομά του εμφανίστηκε μεταξύ των καταδικασμένων.

Το απόστημα άρχισε να σπάει το 1995, όταν ένας εισαγγελέας κατάφερε να νικήσει τη γραφειοκρατία και τις υψηλές διασυνδέσεις, οι οποίες έμεναν στα πόστα τους παρά την πτώση της χούντας, και να μπει στην αποικία. Εκεί, ένα από τα ανήλικα θύματα του Σέφερ του έδωσε κρυφά μια καταγγελία για σεξουαλική κακοποίηση. Το 1997 εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης για κακοποίηση 26 παιδιών, τα οποία είχαν παρασυρθεί στην Colonia Dignidad λόγω του δωρεάν σχολείου και της δωρεάν κλινικής. Ο Σέφερ, τον Μάιο του '97, το έσκασε για την Αργεντινή. Το 1999 τα MME άρχισαν να αναρωτιούνται, ανοιχτά πλέον, για την Colonia Dignidad. Οι κάτοικοί της αντέδρασαν στους φακούς των MME με ναζιστικούς χαιρετισμούς και με επίδειξη του οπλισμού τους. Αργότερα, ανακαλύφθηκε ότι διέθεταν μέχρι και άρμα μάχης! Επιπλέον, οργάνωσαν διαδήλωση των παιδιών τους έξω από το αστυνομικό τμήμα της περιοχής, ζητώντας πίσω το παιδί, το οποίο είχε κάνει τις καταγγελίες και κρυβόταν. Τα παιδιά κρατούσαν πικέτες που έγραφαν «Άνχελ, όλοι ξέρουν ότι η αστυνομία σε κακομεταχειρίστηκε και σε έβαλε να πεις ψέματα!» Κάτι ήξεραν κι αυτοί για τις συμπεριφορές της αστυνομίας!

Τον Μάρτιο του 2005, ο πρών πράκτορας της Michael Townley, ο οποίος τώρα ζει στις ΗΠΑ προστατευόμενος από ειδικό

πρόγραμμα προστασίας μαρτύρων, παραδέχτηκε τις σχέσεις της Colonia Dignidad όχι μόνο με την DINA αλλά και με το Εργαστήριο Βακτηριολογικού Πολέμου του χιλιάδικου στρατού. Σχέσεις, οι οποίες, προφανώς, αναπτύχθηκαν εις βάρος των κρατουμένων-πειραματόζωων. Την ίδια χρονιά, η Gisela Seewald, μια Γερμανίδα που είχε εγκατασταθεί το 1963 στην αποικία, κατέθεσε ότι είχε δώσει ψυχοφάρμακα σε παιδιά, επειδόν ο Σέφερ την είχε διαβεβαιώσει ότι ήταν... δαιμονισμένα!

Τον Μάρτιο του 2005, ο Σέφερ εντοπίστηκε και συνελήφθη σε ένα χωριό, 40 χιλιόμετρα από το Μπουένος Άιρες και εκδόθηκε στη Χιλή. Εκεί, εκτός των άλλων, κατηγορήθηκε και για την εξαφάνιση το 1976 του αγωνιστή Χουάν Μάιο. Έναν χρόνο νωρίτερα, το 2004, είχε καταδικαστεί ερήμην για την υπόθεση της παιδοφιλίας. Τον Μάιο του 2006, του επεβλήθη ποινή 20 ετών και πρόστιμο 1,5 εκατομμυρίου δολαρίων για την κακοποίηση των παιδιών. Τον Απρίλιο του 2006, πρώην μέλον της αποικίας δημοσίευσαν μια επιστολή στη μεγαλύτερη εφημερίδα της Χιλής, ζητώντας συγνώμη για τα 40 χρόνια παραβίασης κάθε δικαιώματος και ισχυρίζομενοι ότι ο χαρισματικός τους πηγέτης τούς έλεγχε ψυχή τε και σώματι!

Αλλά η υπόθεση δεν έληξε εδώ. Μεταξύ των εξαφανισθέντων ήταν και τέσσερις Γάλλοι υπόκοοι, οπότε τον λόγο πήρε και η γαλλική δικαιοσύνη. Η δε γερμανική, ακόμα τον περιμένει για όσα έπραξε στην Βόνη. Τώρα η Colonia Dignidad έχει μετανομαστεί σε Villa Baviera («Βαυαρικό Χωρίο») και ορκίζεται ότι δεν έχει καμία σχέση με το παρελθόν. Άλλαξε ρούχα ο Μανολίδης....

Αρίστος Γιαννόπουλος

Πηγές: athens.indymedia.org (άρθρο 297049), Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία (27 Μαρτίου 2005), Wikipedia, the free encyclopedia, Washington Post.

έγκλημα Κρομανιόν

Σκέψεις που συντροφεύουν τον πόνο

36

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ:
έγκλημα Κρομανιόν

38

ΜΕΞΙΚΟ:
από την κοινωνική
ασφάλιση...

39

ΜΕΞΙΚΟ:
το πρόσωπο
της δημοκρατίας

40

ΒΡΑΖΙΛΙΑ:
αγώνας δρόμου
για την αιθανόλη

43

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ:
«δεν θα σαρώσουμε
την ολιγαρχία...»

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ

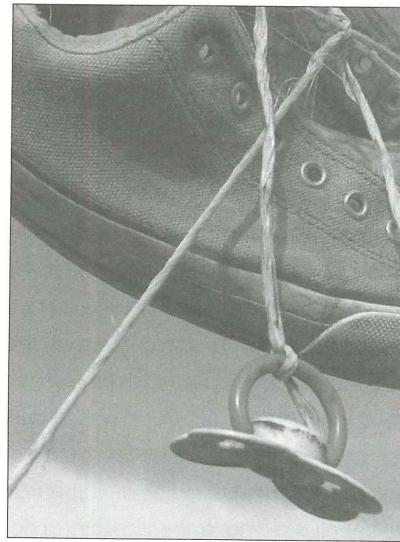
ανθρώπινος
ένδιξε

της Σίλβια Μπιγνάμι, για την «αλάνα»
μπτέρα του Χουλιάν Ρόζενγκαρτ,
μέλος της συλλογικότητας «Μνήμη και Δικαιοσύνη για τα Παιδιά μας»

*Στη μνήμη του γιου μου Χουλιάν,
ι8 χρόνια ονείρων, κομματιασμένα σε μια νύχτα.*

Στις 30 Δεκεμβρίου του 2004, έκασαν τη ζωή τους από πυρκαγιά σε ντίσκο του Μπουένος Άιρες, με το προφητικό όνομα «Δημοκρατία Κρομανιόν», τουλάχιστον 194 άτομα, στην πλειοψηφία τους νέοι και νέες. Εκτός από τους νεκρούς, πολλοί ήταν αυτοί που σημαδεύτηκαν για πάντα, αφού εκείνη τη νύχτα παρακολουθούσαν τη συναυλία των Καγιεχέρος (Callejeros) περίπου 5.000 άτομα. Δυστυχώς, αν και ακούγεται σαν ψέμα, οι συγγενείς των θυμάτων εξακολουθούμε μέχρι σήμερα να ζητάμε την επίσημη λίστα με τους τραυματίες και τους νεκρούς, χωρίς κανένα αποτέλεσμα.

Για πολλούς από μας η υπόθεση Κρομανιόν ξεγυμνώνει την ίδια τη λογική του καπιταλιστικού συστήματος, που απαξιώνει τη ζωή, σκληρή έκφραση της οποίας είναι ο άδικος θάνατος 194 νέων.

Εμείς, λοιπόν, οι συγγενείς, επιζώντες και φίλοι, που ήρθαμε σε επαφή σιγά-σιγά και αγωνιζόμαστε μαζί εδώ και δυο χρόνια απαιτώντας δικαιούντη, δεν έχουμε καμιά αμφιβολία για τους υπεύθυνους αυτού του εγκλήματος. Οι ένοχοι έχουν όνομα και επίθετο και θα έπρεπε να είχαν δικαστεί με παραδειγματικό τρόπο, εδώ και πολύ καιρό. Είναι φανερό, βέβαια, ότι η δικαστική εξουσία δεν προτίθεται να το πράξει.

Οι προφανείς ένοχοι σε αυτήν την ιστορία είναι η κυβέρνηση του Μπουένος Άιρες, με τον ψευδοπροοδευτικό πρόεδρο της Ανίβαλ Ιμπάρρα, καθώς και τον αντιπρόεδρο Χόρχε Τέλερμαν, εκείνη την εποχή σύμμαχοι, ενώ σήμερα, στην προεκλογική περίοδο που διανύουμε, δήθεν αντίπαλοι και εχθροί. Το ίδιο υπεύθυνη, αν και είναι δύσκολο να το αποδείξει κανείς, είναι και η ξένη εταιρεία, ιδιοκτήτρια της ντίσκο και του γειτονικού ξενοδοχείου, της οποίας τα μέλη-φαντάσματα έβαλαν τις επιχειρήσεις τους πάνω από την ανθρώπινη ζωή. Έτσι, τη νύχτα της πυρκαγιάς, ήταν αδύνατη η γρήγορη εκκένωση του κτιρίου, γιατί βρέθηκαν πόρτες κλειστές με λουκέτο και έξοδοι κινδύνου σε αχροστία.

Ένοχα είναι, επίσης, όλα τα υψηλά στελέχη της κυβέρνησης του Μπουένος Άιρες, καθώς και της αστυνομίας, γιατί έχει αποδειχθεί η δωροδοκία τους, καθώς και ο Ομάρ Τσαβάν, επιχειρηματίας της συγκεκριμένης ντίσκο, άλλων νυχτερινών κέντρων και μάνατζερ πολλών νεανικών συγκροτημάτων rock. Ένοχος γιατί, χωρίς κανένα ενδοιασμό και μέσα από δωροδοκίες, κατάφερε να εξασφαλίσει τη λειτουργία της ντίσκο, να κλειδώσει πόρτες, να επιτρέψει την είσοδο τριπλού και τετραπλού αριθμού ατόμων σε κλειστό χώρο και να «διακοσμήσει» το ταβάνι με εύφλεκτο και τοξικό υλικό, χωρίς κανένα αντιπυρικό σύστημα. Ο Ομάρ Τσαβάν, προσωπικός φίλος του προέδρου Ανίβαλ Ιμπάρρα, με τονίδιο

κυνικό τρόπο εξαφανίστηκε εκείνη τη νύχτα του μακελειού για να αποφύγει (προσωρινά) τη σύλληψη και τη φυλακή στην οποία βρίσκεται σήμερα.

Αλλά, αν ο επιχειρηματίας Τσαβάν μπόρεσε να κάνει όλες αυτές τις ατασθαλίες, είναι γιατί του το επέτρεψε το κλίμα της ατιμωροσίας και η παντελής απουσία ελέγχου.

Όπως ειπώθηκε στην πολιτική δίκη του Ιμπάρρα, η υπόθεση Κρομανιόν δεν ήταν ένα ατύχημα, ούτε μια τραγωδία. Οι βαθιές αιτίες, που προκάλεσαν τον θάνατο 194 νέων, σχετίζονται με την εφαρμογή εγκληματικών πολιτικών, που κατέστρεψαν το Μπουένος Άιρες και ολόκληρη τη χώρα: δωροδοκία, ατιμωροσία, πουλημένοι πολιτικοί και απαζία της ζωής του λαού.

Το έγκλημα Κρομανιόν είναι αποτέλεσμα της συνενοχής επιχειρηματιών της νύχτας και της κυβέρνησης. Είναι συνέπεια ενός συστήματος δομικής και ανεξέλεγκτης διαφθοράς, του οποίου οι διαχειριστές επέλεξαν τον Ανίβαλ Ιμπάρρα ως σύμμαχο και πολιτικό εκφραστή τους.

Θα μπορούσαμε, επίσης, όπως και πολλοί συγγενείς, να προσθέσουμε ανάμεσα στους υπεύθυνους, το συγκρότημα Καγιεχέρος, παρόλο που αναγνωρίζουμε ότι δεν δημιούργησαν οι ίδιοι τις συνθήκες του εγκλήματος, επειδή, συνειδητά ή όχι, μπήκαν σε αυτή την επιχειρηματική διεφθαρμένη λογική, πουλώντας με δική τους συνυπευθυνότητα περισσότερα εισιτήρια από τη χωρητικότητα της ντίσκο, αλλά και γιατί απέκρυψαν το γεγονός ότι στον ίδιο χώρο είχε ξεσπάσει μικρή πυρκαγιά μερικές μόλις μέρες πριν από τις 30 Δεκεμβρίου. Αναρωτιόμαστε μαζί με τα παιδιά μας: Γιατί υιοθετείται αυτός ο τρόπος λειτουργίας; Είναι δικαιολογημένο να μην προστατεύει το συγκρότημα τον κόσμο του επειδή η «κοινωνία είναι άδικη» ή γιατί «έτσι είναι το εμπόριο»; Γιατί οι Καγιεχέρος απουσιάζουν από όλες τις πορείες και τους αγώνες για δικαιοσύνη, υιοθετώντας έτσι τη θέση του θύματος;

Κατά τη διάρκεια εκείνης της νύχτας, η ανησυχία της κυβέρνησης ήταν να εκκενωθεί γρήγορα το κτίριο, όχι όμως για την προστασία των θυμάτων, αλλά για να αποφύγει τις δαντικές εικόνες που έφταναν σε όλον τον κόσμο. Προσπάθησε να αυτοπροστατευτεί και όχι να προστατεύει τη ζωή των νέων παιδιών.

Η κατάσταση που επικρατούσε εκείνες τις ώρες ήταν χαοτική. Δεν υπήρξε καμιά ορθολογική διακομιδή των θυμάτων στα κατάλληλα νοσοκομεία σύμφωνα με τη σοβαρότητα της κατάστασής τους, τα ασθενοφόρα δεν είχαν επαρκείς φιάλες οξυγόνου ή ήταν ληγμένες, και τα νοσοκομεία δεν αξιοποιήθηκαν σωστά. Είναι χαρακτηριστικό, άλλωστε, ότι ενώ η πλειοψηφία των παιδιών πέθαναν από ασφυξία λόγω τοξικών αερίων ή γιατί καταπλακώθηκαν μεταξύ τους, στην προσπάθειά τους να βγουν από το κτίριο, το νοσοκομείο της πόλης με τη μεγαλύτερη ειδίκευση σε αναπνευστικά προβλήματα δεν χρησιμοποιήθηκε σχεδόν καθόλου.

Μέσα σε όλο αυτό το χάος, η αλληλεγγύη ανάμεσα στους ίδιους τους νέους και τις νέες ήταν πολύ πιο αποτελεσματική από τη δράση της κυβέρνησης του Μπουένος Άιρες. Το αποδεικνύει, άλλωστε, το τραγικό στοιχείο ότι το 40% των παιδιών πέθαναν καθώς προσπαθούσαν να μπουν ξανά στην ντίσκο για να βοηθήσουν τους φίλους, τους συντρόφους ή αγνώστους. Πότε θα θυμηθούμε άραγε αυτούς τους ήρωες;

Έτσι έχουν σε γενικές γραμμές τα γεγονότα. Μετά ακολούθησαν οι πορείες, ο αγώνας, η οργάνωση των συγγενών, των φίλων και όσων επέζησαν. Ένας αγώνας που, παρά τα δυο χρόνια της ατιμωροσίας, συνεχίζεται ακόμα.

Τί απομένει σ' εμάς, τους συγγενείς, επιζώντες και φίλους;

Είναι αδύνατο να κάνει κανείς έναν οριστικό απολογισμό. Όλα συνεχίζονται και γίνονται όλο και πιο σύνθετα. Διαρκώς αναδεικνύονται νέοι χώροι και θέματα για να αγωνιστούμε, κάτι σαν ένα κείμενο που γράφεται ακόμα από όλους μας, μιας και κανείς μας δεν θα μπορούσε να το γράψει μόνος του. Οποιαδήποτε εκτίμηση ότι πρέπει να είναι συλλογική. Προσπαθώντας να αποστασιοποιήσουμε από το συμβάν, αν και όχι από τον πόνο, και με τη σκληρή πραγματικότητα ότι τα παιδιά μας δεν θα γυρίσουν ποτέ πίσω, ότι κι αν κάνουμε, εκτιμούμε και αποφασίζουμε συλλογικά τα επόμενα βήματά μας.

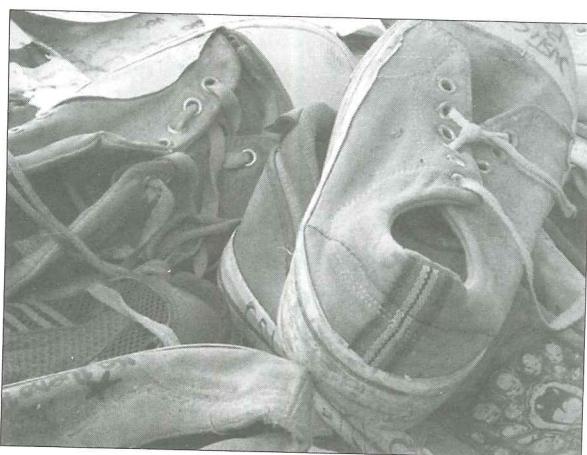

Ο αγώνας μας για δικαιοσύνη κινείται σε τρία επίπεδα

Σε πολιτικό επίπεδο, καταφέραμε να καθαιρέσουμε τον πρόεδρο της Κυβέρνησης του Μπουένος Άιρες, τον Ανίβαλ Ιμπάρρα, γεγονός που αποτέλεσε νίκη όχι μόνο της κινητοποίησης, αλλά και των ίδιων των γεγονότων. Δίκη των πολιτικών υπευθύνων και καθαίρεση ενός κυβερνήτη που δεν είχε προηγούμενο σ' αυτή τη χώρα, η οποία, όπως ήταν αναμενόμενο, προκάλεσε ένα κύμα διαφορετικών αντιδράσεων ακόμα και μέσα στον λεγόμενο προοδευτικό κόσμο.

Το 2005, η ερευνητική επιτροπή της βουλής του Μπουένος Άιρες ενέκρινε τη δίκη πολιτικών στελεχών. Στον ίδιο χώρο βρισκόμασταν και εμείς, οι συγγενείς, επιζώντες και φίλοι, διλώνοντας με την παρουσία μας ότι δεν θα επιτρέπαμε την ατιμωροσία για μιαν ακόμη φορά. Δεν το χωρούσε ο νους μας ότι, παρά τις όποιες διαπλοκές, τις δωροδοκίες, την εξαγορά ψήφων, τις απειλές και τον πειθαρχικό μηχανισμό του κράτους, η δίκη θα προχωρούσε. Δεν καταφέραμε βέβαια «να φύγουν όλοι», όπως τραγουδούσαμε τότε, το 2001, αλλά πετύχαμε, τουλάχιστον, να απομακρύνουμε από τη θέση του τον ανώτερο σε ιεραρχία υπεύθυνο για τον θάνατο 194 νέων, γεμάτων όνειρα και ζωή.

Ένα δεύτερο επίπεδο του αγώνα μας είναι το ποινικό. Δυστυχώς, μέχρι σήμερα, η δικαιοσύνη αρνείται να λειτουργήσει ως ανεξάρτητη αρχή, όπως ορίζει το Σύνταγμα της χώρας, αφού οι δικαστές υπακούουν στις

στη δουλειά...

από την κοινωνική

του Σαντιάγο Ρομάν, για την «αλάνα»

Πρώτα ήταν: «Φοξ πρέπει να καταλάβεις, το IMSS δεν πουλιέται». Έπειτα: «Καλδερόν πρέπει να καταλάβεις, το ISSSTE δεν πουλιέται». Χιλιάδες εργαζόμενοι και εργαζόμενες βγύκαν στους δρόμους του Μεξικού να διαμαρτυρηθούν για την κλοπή, που νομίμοποιεί η τροποποίηση του συστήματος συντάξεων, μέσω των δύο μεγάλων δημόσιων ασφαλιστικών οργανισμών που υπάρχουν στη χώρα. Μόλις τον περασμένο Μάρτιο έφτασε σε ώρα του Ασφαλιστικού Οργανισμού των Δημοσίων Υπαλλήλων (ISSSTE), στον οποίο ανήκουν περίπου 10,5 εκατομμύρια ασφαλισμένοι. Η τροποποίηση ήδη έχει εγκριθεί. Η κλοπή είναι επίσημη.

Έπειτα από χρόνια εργασίας, από τους όλο και λιγότερους Μεξικανούς που πλήρωσαν για την κοινωνική τους ασφάλιση, κανείς δεν θα έχει την «σιγουριά» μιας αξιοπρεπούς σύνταξης. Με την έγκριση του «Νόμου ISSSTE», αυτός ο ασφαλιστικός οργανισμός, που δημιουργήθηκε το 1959, βρίσκεται πλέον στα όρια της εξαφάνισης ως δημόσιος οργανισμός και η ιδιωτικοποίησή του είναι όλο και πιο κοντινή. Οι εργαζόμενοι στον δημόσιο τομέα (το 60% από αυτούς είναι εκπαιδευτικοί), μετατρέπονται σε πελάτες ιδιωτικών εταιρειών, που ήδη διαχειρίζονται τα χρήματά τους, τις συντάξεις τους, την ασφάλισή τους. Τις μνιαίες και ετήσιες εισφορές των εργαζόμενων δεν θα τις διαχειρίζεται πλέον ένας δημόσιος οργανισμός, αλλά ιδιωτικές επιχειρήσεις (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ.). Γεγονός που σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι δεν θα μπορούν να οργανώνονται συλλογικά για τη διεκδίκηση του μέλλοντός τους, αλλά ατομικά.

Η έγκριση του νέου νόμου δεν εξέπληξε δυστυχώς κανέναν. Μόλις το 2005 τροποποίησαν το καθεστώς συντάξεων του μεγαλύτερου Ασφαλιστικού Οργανισμού του Μεξικού (IMSS). Τότε, οι εργαζόμενες του IMSS προειδοποίησαν: «εμάς ήδη μας διέλυσαν, αλλά πρέπει να αγωνιστούμε για να μη διαλύσουν και τους υπόλοιπους, τώρα πάνε για το ISSSTE, σε λίγο θα πάνε για τους υπόλοιπους...». Και, όντως, ήρθε η ώρα. Και το έκαναν με τον ίδιο τρόπο, με τις ίδιες λέξεις, τροποποιώντας τον νόμο με τα ίδια κριτήρια, εφαρμόζοντας τις περίφημες «δομικές τροποποιήσεις». Φυσικά, πρόκειται για την εφαρμογή των «συμβουλών» της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Διαμερικανικής Τράπεζας για την Ανάπτυξη (BID). Και αυτό ήταν μόνο η αρχή. Ακόμα λείπουν οι ιδιωτικοποίησεις της Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίου (Pemex) και της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού (CFE).

Με λίγα λόγια, η τροποποίηση αυτή έχει στόχο την πραγματοποίηση περικοπών στους μισθούς των εργαζό-

εντολές τόσο της κυβέρνησης του Μπουένος Άιρες όσο και της εθνικής κυβέρνησης του Κίρσονερ. Είναι η ίδια δικαιοσύνη που δεν δίστασε να καταδικάσει συγγενείς για «αδικήματα» όπως, για παράδειγμα, το κάψιμο της φωτογραφίας του Ιμπάρρα κ.λπ. Σκεφτείτε την αναλογία: μια οικογένεια εξοργισμένη, που κατεβαίνει στους δρόμους και καίει φωτογραφίες και το ατιμώρητο έγκλημα 194 παιδιών!

Ένα τρίτο επίπεδο είναι αυτό του ήθους της κοινωνίας, που μπορεί να οδηγήσει σε ένα αποφασιστικό «ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ» άλλο έγκλημα σαν αυτό της «Δημοκρατίας Κρομανίον». Γιατί, πραγματικά, αυτό που μας κρατά όλους στον αγώνα και σε εγρήγορση, ανεξάρτητα από τα εκλογικά ή δικαιοσύνης συμπεριφοράς, που μας έχει φέρει κοντά όχι μόνο αναμεταξύ μας αλλά και με άλλους συγγενείς, όπως, για παράδειγμα, αυτούς που έχουν χάσει τα παιδιά τους από σφαίρες της αστυνομίας. Η επιθυμία μας είναι «να δώσουμε φωνή στα θύματα», κάθε φορά πιο οργανωμένα, αναλογιζόμενοι το πόσο μας δυναμώνει η κινητοποίηση ενάντια στην ατιμωρησία και η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όχι μόνο του χθες, αλλά του σήμερα και του αύριο.

Ατιμωρησία είναι η λέξη κλειδί για να καταλάβουμε αυτό που έχει συμβεί και έχει πολλές εκφράσεις. Ατιμωρησία είναι η αστυνομία που δολοφονεί εν ψυχρώ τον εκπαιδευτικό στο Νεουκέν ενώ ο πρόεδρος Κίρσονερ ξεκουράζεται στο εξοχικό του, όπως ακριβώς είχε συμβεί και εκείνη τη νύχτα του Κρομανίον. Ατιμωρησία είναι το να επιτρέπεις σύμερα στον Ιμπάρρα να συμμετέχει στις εκλογές της πόλης του Μπουένος Άιρες και να κτίζει τις πολιτικές του συμμαχίες.

Η υπόθεση Κρομανίον είχε και έχει αντίκτυπο σε όλη την κοινωνία της Αργεντινής, γιατί καθιστά φανερή την αναντιστοιχία λόγου και πράξης μιας κυβέρνησης που αυτοαποκαλείται προοδευτική, ενώ, την ίδια στιγμή, περιχαρακώνεται στο προεδρικό μέγαρο μένοντας κάθε φορά όλο και πιο μακριά από τον λαό. Μιας κυβέρνησης που καταστέλλει τις κοινωνικές συγκρούσεις διαψεύδοντας, στη συνέχεια, την ύπαρξη οποιασδήποτε καταστολής. Μιας κυβέρνησης που έχει στρατιωτικοποιήσει τα σχολεία του νότου ως απάντηση στην πολύμηνη απεργία των εκπαιδευτικών και που επέτρεψε την απαγωγή και εξαφάνιση του Χόρχε Χούλιο Λόπες, βασικού μάρτυρα κατηγορίας στη δίκη ενός βασανιστή δικτατορίας (2006).

Σ' αυτό το πολιτικό σκηνικό, οι επιζώντες, οι συγγενείς και οι φίλοι, μέλη αυτού που λέγεται «κίνημα Κρομανίον», βρισκόμαστε διαρκώς σε έναν αγώνα αυτοπροσδιορισμού. Παρ' ότι πενθούμε τον χαμό των παιδιών μας, ένα πένθος που δεν θα τελειώσει ποτέ, δεν κατεβάζουμε τα χέρια, συνεχίζουμε κτίζοντας συλλογικούς χώρους, προσπαθούμε να γνωρίστούμε και να συνυπάρξουμε, να σκεφτούμε νέους και δημιουργικούς τρόπους καταγγελίας, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στο ήθος του αγώνα μας αλλά, επίσης, στην αποδοχή της διαφορετικότητάς μας. Είναι αυτό που μας κρατά ενωμένους σε τούτη τη δύσκολη διαδρομή.

μετάφραση: Τασούλα Χεπάκη

ασφάλιση στην ιδιωτική ανασφάλεια...

μενων, αύξηση των χρόνων εργασίας και του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση και τη σημαντική μείωση του ποσού των συντάξεων. Σε τελική ανάλυση, έχει να κάνει με την καταπάτηση εργασιακών κατακτήσεων δεκαετιών για αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας.

Έτσι το περιγράφει ο Λουίς Ερνάντες Ναβάρρο, στο άρθρο του «Νόμος ISSSTE, κλοπή μετά ψηφοφορία», που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα La Jornada: «Μετατρέποντας τις συντάξεις των δημόσιων υπαλλήλων σε ατομικές εισφορές, διαλύεται το πνεύμα της κοινωνικής ασφάλισης ως μηχανισμός επαναδιανομής του εισοδήματος και αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών». Και προσθέτει ότι, αν και συγκαλυμμένα, διαλύεται το καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης σε όλα τα επίπεδα. Πραγματοποιούνται συμβάσεις με ιδιωτικές επιχειρήσεις, που πέρα από το θέμα των συντάξεων αναλαμβάνουν το ζήτημα της υγείας γενικότερα, διαλύοντας τελικά το πνεύμα της δημόσιας υγείας.

Αυτές οι τροποποιήσεις, λοιπόν, είναι μέρος της διάλυσης του δημοσίου προς όφελος της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Όπως συνέβη και με άλλους παρόμοιους νόμους, η έγκριση στο κοινοβούλιο ήρθε με τη στήριξη πάντοτε της πολυέξοδης επικοινωνιακής προπαγάνδας στο ραδιόφωνο, την τηλεόραση και τις εφημερίδες. Οι επικοινωνιακές αυτές καμπάνιες προσπαθούν να πείσουν την κοινή γνώμη ότι τέτοιου είδους τροποποιήσεις είναι απαραίτητες, λόγω των ανεπαρκών υπηρεσιών που προσφέρουν οι δημόσιοι ασφαλιστικοί οργανισμοί.

Είναι αλήθεια ότι αυτοί οι οργανισμοί δουλεύουν κάθε φορά και χειρότερα: δεν υπάρχουν φάρμακα στα νοσοκομεία, αν κάποια χρειάζεται να κάνει εγχείρηση στην καρδιά πρέπει να περιμένει έναν χρόνο, γιατροί και νοσοκόμοι δουλεύουν άπειρες ώρες χωρίς ξεκουράση. Παρ' όλα αυτά, αυτό που δεν λένε είναι ότι και οι δύο οργανισμοί έχουν χροσιμοποιηθεί σαν το κουτί για τα ψιλά, από κυβερνήτες που επανειλημμένα έχουν κατακλέψει τα ταμεία των συντάξεων και, ενώ άλλα υψηλόβαθμα στελέχη της εξουσίας λαμβάνουν υψηλότατους μισθούς, οι μισθοί των εργαζόμενων φτάνουν μόλις και μετά βίας για να καλύψουν τις διατροφικές τους ανάγκες.

Το ξενάνε και δεν κάνουν τίποτα για να καλυτερεύσουν τις υπηρεσίες. Το ίδιο συνέβη όταν συζητιόταν η ανάγκη ιδιωτικοποίησης της δημόσιας επιχείρησης πλεκτρισμού και τότε, εντελώς κατά τύχη, έπεφτε η τάση και η Πόλη του Μεξικού παρέμενε στο σκοτάδι. Έτσι και τώρα, τα φάρμακα «εξαφανίζονται», αν και όλοι οσοι δουλεύουν στον IMSS γνωρίζουν ότι τα φάρμακα βρίσκονται κλειδωμένα στις αποθήκες.

Οι εργαζόμενοι, οι εργαζόμενοι, δεν ξενάνε. Η κυβερνητική προπαγάνδα λέει ότι είναι προνομιούχοι γιατί έχουν υψηλές συντάξεις. Εκείνες απαντάνε ότι ναι, είναι προνομιούχες, αλλά γιατί έχουν ακόμα δουλειά με συμβόλαιο και κοινωνική ασφάλιση, γεγονός που είναι κάθε μέρα όλο και λιγότερο συνηθισμένο στο Μεξικό.

μετάφραση: Ελπίδα Νίκου

μηδενική ανοχή

ΜΕΞΙΚΟ

... το πρόσωπο της δημοκρατίας

Τους τελευταίους μίνες άρχισε στο Μεξικό μια σταυροφορία ενάντια στο εμπόριο ναρκωτικών. Διάφορα σώματα στρατού έχουν εισβάλλει σε ολόκληρες πολιτείες. Με τον τρόπο αυτό, ο Καλντερόν, ο νέος παράνομος πρόεδρος της χώρας, κρατάει την υπόσχεση να χρησιμοποιήσει στη διάρκεια όλης της εξαετίας τον στρατό ενάντια στο έγκλημα. «Θα ξοδέψουμε πολλά χρήματα και θα χαθούν πολλές ζωές. Ήδη το έχουμε πει, η κυβέρνηση του Καλδερόν δεν θα κάνει βήμα πίσω», ανακοινώνει ο γραμματέας της κυβέρνησης.

Μεταξύ αστυνομικών, στρατιωτών, πληρωμένων δολοφόνων των εμπόρων ναρκωτικών και απλούς πολίτες, το νούμερο των θυμάτων σε διάστημα τριών μηνών ξεπερνά τους χίλιους. Σε δρόμους χωρίς άσφαλτο, σε χωριά απομακρυσμένα, κάθε μέρα εμφανίζονται κομάντο των Ειδικών Δυνάμεων. Στρατιώτες ντυμένοι στα πράσινα, με αλεξίσφαιρα γιλέκα, τα πρόσωπα καλυμμένα. Αυτές οι Ειδικές Δυνάμεις (Gafes τα αρχικά τους στα ισπανικά), δημιουργήθηκαν το 1994 για την καταστολή της ζαπατιστικής εξέ-

γερσης και έχουν εκπαιδευτεί στον τομέα της αντιτρομοκρατίας. Πολλοί από αυτούς τους στρατιώτες συμμετέχουν σήμερα στις παραστρατιωτικές ομάδες και είναι αναμεμειγμένοι στο οργανωμένο έγκλημα και πιο συγκεκριμένα στο εμπόριο ναρκωτικών.

Μία από τις πιο βίαιες οπλισμένες ομάδες του εμπορίου ναρκωτικών είναι οι «Ζέτας», που βρίσκεται σε ολόκληρη τη χώρα και η πλειοψηφία των μελών της είναι πρώην στρατιωτικοί των επίσημων Ειδικών Δυνάμεων Gafes. Σήμερα είναι ένας δυνατός στρατός των ναρκεμπόρων με νέα μέλη και ισχυρά όπλα. Οι καταγγελίες δεν έχουν τελειωμό. Καθημερινά καταγράφονται παράνομες συλλήψεις, εισβολές σε σπίτια, βασανισμοί, μέχρι και κλεψίες. Η κυβέρνηση χάνει τον έλεγχο και πολλές περιοχές στην χώρα ελέγχονται από τους εμπόρους ναρκωτικών.

Το Μάιν μίνα, ο Φελίπε Καλντερόν, δημιούργησε ένα καινούριο στρατιωτικό σώμα με 3.500 στρατιώτες. Είναι ένα ειδικό σώμα που ονομάζεται Σώμα Δυνάμεων Ομοσπονδιακής Υποστή-

ριξης (Cuerpo de Fuerzas de Apoyo Federal). Αυτό το σώμα θα εκπαιδευτεί για τη διαχείριση κριτικών καταστάσεων κοινωνικής αναταραχής, με στόχο την αποκατάσταση της δημόσιας αρχής και του κράτους δικαίου. Θα παρεμβαίνει μετά από ειδικές οδηγίες αποκλειστικά του προέδρου της χώρας και η λειτουργία του είναι τόσο ευρεία που προκαλεί τρόμο. Η αποκατάσταση της τάξης σε καταστάσεις κοινωνικής αποσταθεροποίησης, όπως οι ίδιοι το ονομάζουν, θα πραγματοποιείται με στρατιωτικές επεμβάσεις.

Ταυτόχρονα, ένας αντιτρομοκρατικός νόμος είναι ήδη έτοιμος και έχει εγκριθεί από το κοινοβούλιο της χώρας. Με λίγα λόγια, με τον νόμο αυτό, θα επιβάλλεται φυλάκιση από 6 μέχρι 40 χρόνια σε άτομα που χρησιμοποιούν τοξικές ουσίες, χημικά όπλα, εκρικτικά και όπλα. Σε άτομα που μέσω πυρκαγιάς ή άλλων βίαιων τρόπων πραγματοποιούν ενέργειες σε βάρος ατόμων και της υλικής περιουσίας των δημόσιων υπηρεσιών. Σε άτομα που προκαλούν τρόμο και φόβο στον πληθυσμό, ή σε ένα μέρος αυτού, και πραγματοποιούν επιθέσεις ενάντια στη δημόσια ασφάλεια ως μέσο πίεσης ώστε οι αρχές να λάβουν αποφάσεις.

Όμως φόβο και τρόμο προκαλεί ήδη η παρουσία του στρατού σε ολόκληρη την χώρα με πρόφαση τον πόλεμο ενάντια στο εμπόριο ναρκωτικών. Επίσης αυτοί που «πιέζουν τις αρχές για να

λάβουν αποφάσεις» είναι οι οικονομικές ελίτ της χώρας και του κόσμου που με τίποτα δεν θεωρούνται τρομοκράτες.

Όπως ήδη έχουν αναφέρει πολλοί, η τρομοκρατία είναι μια κατασκευή της παγκόσμιας εξουσίας για την αποδυνάμωση κοινωνικών ομάδων και για την εξάλειψη της αναγκαιότητας επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων. Ο αντιτρομοκρατικός νόμος στο Μεξικό ανοίγει τις πόρτες σε μια καταστολή χωρίς προηγούμενο σε βάρος κοινωνικών διαδικασιών που δεν έχουν να κάνουν με την τρομοκρατία.

Ο Φελίπε Καλντερόν βαδίζει προς ένα αυταρχικό κράτος βασισμένο στη δύναμη των όπλων και τα σημεία πρακτικής εφαρμογής ποικίλουν. Από τον πόλεμο ενάντια στο εμπόριο ναρκωτικών μέχρι τις εξεγερμένες ζαπατιστικές κοινότητες στην Τσιάπας, την ζαπατιστική αντιπροσωπεία που βρίσκεται στη χώρα, τους πολιτικούς κρατούμενους του Ατένκο και της Οαχάκα, τους οργανωμένους αγρότες σε ολόκληρη την χώρα και όλες τις υπόλοιπες κοινωνικές αντιστάσεις. Το καθεστώς στο Μεξικό χρησιμοποιεί σαν μάσκα τη δημοκρατία και κρατάει καλά κρυμμένο το άλλο πρόσωπο, το φασιστικό, το πρόσωπο της κρατικής τρομοκρατίας.

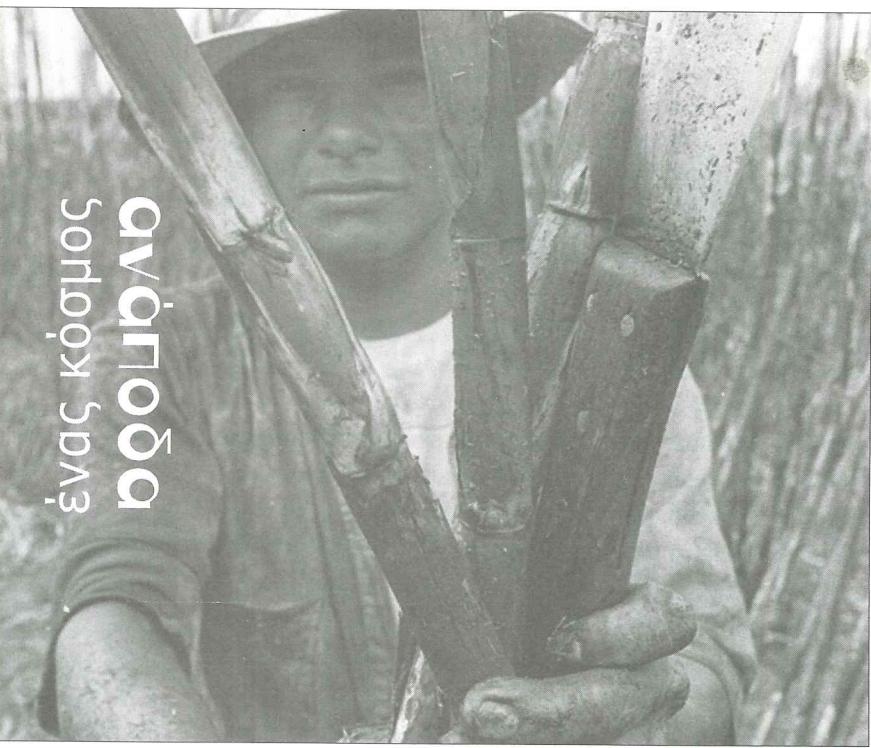
Ελπίδα Νίκου

Πληροφορίες: revista Proceso, <http://www.proceso.com.mx>, La Jornada, <http://www.jornada.unam.mx>

Βορράς vs νότου

αγώνας δρόμου για την αιθανόλη

Ανάδας κόδους
ανάδας

Η πρόταση του Λευκού Οίκου για την αύξηση των καλλιεργειών ζαχαροκάλαμου και καλαμποκιού σε ορισμένες χώρες της Αμερικής, με στόχο την παραγωγή καύσιμου αλκοόλ (αιθανόλης), σε ποσότητα ικανή να καλύψει σημαντικό μέρος των ενεργειακών αναγκών αντικαθιστώντας το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, προκαλεί τρόμο στην Αμερική. Έχουμε μια βεβαιότητα, παρόλο που

δεν την εκφράζουμε ακόμα ανοιχτά, ότι στο μέλλον θα αναπνέουμε αιθανόλη. Και μέσα μας αναρωτιόμαστε: «Μήπως θα πρέπει να τρώμε και αιθανόλη;»

• Οι κίνδυνοι για το περιβάλλον και την παραγωγή τροφίμων είναι μεγάλοι. Ο στόχος για 500 εκατ. τόνους ζαχαροκάλαμου και καλαμποκιού για αλκοόλ θα έχει συνέπειες. Και δεν θα είναι οι καλύτερες, αν λάβουμε υπόψη ότι περιοχές όπου θα γίνουν οι καλλιέργειες που απαιτεί η αγορά -βλ. Ηνωμένες Πολιτείες- θα παραδοθούν στη μονοκαλλιέργεια. Επίσης, οι υπάρχουσες καλλιέργειες δημητριακών θα στραφούν προς την αγορά του βιοκαυσίμου αντί για την αγορά τροφίμων, καθώς θα ανεβαίνει η ζήτηση καυσίμου και θα ανεβαίνουν οι τιμές.

• Τα στοιχεία της Διεθνούς Τράπεζας τρομάζουν: «περίπου 2,7 δισεκατομμύρια άνθρωποι ζούσαν το 2001 με εισόδημα κάτω από 2 διολάρια την ημέρα» και κάθε αύξηση τιμής των τροφίμων έχει καταστροφικές συνέπειες. Με άλλα λόγια, πρόκειται για νέα μορφή γενοκτονίας, εφόσον η γη δεν θα τρέφει τον πληθυσμό αλλά τα αυτοκίνητα του Βορρά και των ΗΠΑ. Είναι απολύτως δικαιολογημένη η διατύπωση του Φιντέλ Κάστρο, ότι επίκειται παγκόσμια γενοκτονία. Ο Φιντέλ δεν είναι ο μόνος που σημαίνει συναγερμό. Περιβαλλοντολόγοι, οικονομολόγοι και όσοι έχουν κριτική σκέψη συμφωνούν.

Η αιθανόλη στη Λατινική Αμερική

Η επιταγή για αυξημένη παραγωγή αιθανόλης στη Λατινική Αμερική έρχεται έξω από τη Λατινική Αμερική. Για άλλη μια φορά, ο λαχανόκηπος της αυτοκρατορίας πρέπει να παράγει για να καταναλώνουν άλλοι. Οι επιλεγμένες χώρες είναι όσες ακόμα εξαρτώνται οικονομικά από τις ΗΠΑ και όσες ακολουθούν τη νεοφιλελεύθερη πολιτική τους.

Γιατί η Βραζιλία; Επειδή είναι μεγάλος παραγωγός ζάχαρης και διαθέτει την τεχνολογία του αλκοόλ; Όχι μόνο. Η Βραζιλία προηγείται σε βιομηχανική και οικονομική ανάπτυξη, έχει μεγάλη ισχύ στην περιοχή και μπορεί να λειτουργήσει ως μοντέλο για άλλες χώρες της περιόρου. Ποιος δεν θα ήθελε μια τέτοια χώρα ως συνεταίρο; Και συνεταίρο που αποσιωπά τους κινδύνους και συνά παίζει τον ρόλο του επιστάτη της Αυτοκρατορίας. Όπως, λόγου χάρη, στην Αϊτή. Δεν είναι τυχαίο ότι η Βραζιλία πρότεινε να δημιουργηθεί εργοστάσιο αιθανόλης σ' αυτή τη μικρή-μεγάλη χώρα. Φυσικά, η Αϊτή είναι σε πλεονεκτική τοποθεσία ως προς τις ΗΠΑ, βρίσκεται ακριβώς στις πόλεις της Αμερικής, γειτονεύει με την Κούβα και με τη Βενεζουέλα του Τσάβες, ενώ, επιπλέον, είναι υπό την επιτήρηση των «ειρηνευτικών δυνάμεων» του ΟΗΕ, οι οποίες διοικούνται από τη Βραζιλία.

Η βραζιλιάνικη κυβέρνηση προσπαθεί να πείσει το Εκουαδόρ και τη Βενεζουέλα για τα πλεονεκτήματα της αιθανόλης. Δεν βρίσκει αντίκτυπο, μολαταύτα εξακολουθεί να ψιθυρίζει στ' αφτιά όλης της Αμερικής ότι το αλκοόλ είναι καθαρό καύσιμο και θα «διώξει» ένα από τα μεγαλύτερα φαντάσματα, την ανεργία. Δηλαδή, προσβλέπει στη δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας. Ο σύμβουλος διεθνών σχέσεων του Λούλα υποστήριξε πρόσφατα πως η άποψη του Φιντέλ Κάστρο, ότι η στροφή προς την παραγωγή αλκοόλ απειλεί τη διατροφή, δεν ισχύει στην περίπτωση της Βραζιλίας. Λέει ότι στη Βραζιλία και όπου αλλού εφαρμόστηκε, δεν συνέβη κάτι τέτοιο και το πρόβλημα δεν είναι η έλλειψη τροφίμων, αλλά το εισόδημα. Επίσης, ότι η γη για την παραγωγή αλκοόλης δεν είναι κατάλληλη για παραγωγή τροφίμων.

Μπορεί να συμφωνήσουμε ότι το μεγάλο πρόβλημα είναι η άνιση διανομή του πλούτου, όμως ξεχάσει η κυβέρνηση ότι στο κοντινό μέλλον θα υπάρξει και έλλειψη τροφίμων και το νερό του πλανήτη θα τελειώσει, αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση. Ο πυρετός του αλκοόλ μόλις τώρα αρχίζει και ζηλεύει τη δόξα του αγώνα για το χρυσό, κάποτε στην Καλιφόρνια. Στις ΗΠΑ, αγρότες που καλλιεργούσαν σιτάρι και ρύζι τώρα καλλιεργούν καλαμπόκι, μαγεμένοι από την άνοδο των τιμών που έφερε το αλκοόλ. Στη Βραζιλία, μεγάλα βιοσκοτόπια και καλλιέργειες δημητριακών έγιναν ήδη φυτείες ζάχαρης.

Σχέσεις κεφαλαίου-εργασίας στις φυτείες ζαχαροκάλαμου

Ακόμα δεν έχει ξεκινήσει αυτός ο αγώνας δρόμου και φαίνονται τα θύματα των βιομηχάνων ζάχαρης-αιθανόλης. Ήδη, στην πολιτεία του Σάο Πάουλο, στις

παραδοσιακές φυτείες ζάχαρης, αυξήθηκε η πρόσληψη φτηνών εργατικών χεριών που έρχονται από μακρινές πολιτείες του Βορρά. Η αύξηση της παραγωγής συμβαδίζει με τη συγκέντρωσή της σε χέρια λίγων, ενώ εξοντώνει τους μικρούς παραγωγούς του κλάδου και τις άλλες καλλιέργειες. Πολλοί σημερινοί εργάτες στην κοπή του ζαχαροκάλαμου ήταν πριν μικροί παραγωγοί στις περιοχές τους, καλλιεργούσαν τον φοίνικα μπαμπασού, λόγου χάρη, ένα φυτό που έτρεφε τις οικογένειές τους. Ταυτόχρονα, αυξάνει η αξία της γης στις περιοχές του Νότου και η κτηνοτροφία φεύγει γρηγορότερα προς τον Βορρά.

Ο νέος κύκλος του ζαχαροκάλαμου στην Αμερική αναπαράγει φαινόμενα που δεν θέλουμε να ξαναζήσουμε. Τη βαρβαρότητα της εργασίας στην κοπή ζαχαροκάλαμου, την εποχή της δουλειάς. Πρόκειται για σκληρή και βαριά εργασία. Οι εργάτες πιέζονται να κόψουν μέχρι και 15 τόνους ζαχαροκάλαμου την ημέρα. Ο χρόνος ζωής τους σ' αυτούς τους ρυθμούς δεν ξεπερνάει τα 12 χρόνια. Το νέο μεταναστευτικό ρεύμα αποτελείται από εργάτες πλικίας μεταξύ 25 και 40 ετών, όμως η κόπωση και οι συνέπειες στην υγεία οδηγούν σε μεγαλύτερη μετανάστευση. Μικρότερης πλικίας εργάτες από τον Βορρά έρχονται στον βιομηχανικό Νότο. Οι αντιφάσεις μόλις αρχίζουν να φαίνονται.

Οι βιομήχανοι ζάχαρης, που φοβούνται κινητοποιήσεις των εργατών, βιάστηκαν να υπογράψουν ότι υποστηρίζουν αλλαγές, ευνοϊκές για τους εργάτες. Ανάμεσα σ' αυτές είναι η κατάργηση των μεσαζόντων, η δυνατότητα συνταξιοδότησης, ιατρική περίθαλψη, φροντίδα για τη μετακίνηση από και προς τους τόπους καταγωγής τους.

Τίποτα απ' αυτά δεν έγινε. Με την πρόσληψη μέσω τρίτων, πολλοί εργάτες τελειώνουν τη σύντομη επαγγελματική τους ζωή δίχως δικαίωμα σε σύνταξη. Για να εξασφαλιστούν από μελλοντικά προβλήματα, οι βιομήχανοι προωθούν την άμεση πρόσληψη στα εργοστάσια. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς τους, είναι 170 χιλιάδες εργάτες στον κλάδο, με κατώτερο εισόδημα περίπου 200 δολάρια το μήνα. Οι εργοδότες προβάλλουν ότι η αμοιβή είναι 2,3 δολάρια τον τόνο, όμως φτάνει και τα διπλά, αν υπολογιστούν οι αργίες και τα έξοδα διατροφής και ο εργάτης με μέση παραγωγή 8 τόνους εξασφαλίζει μέσο μισθό 400 δολ. τον μήνα.

Ωστόσο, απαντούντα εργατικά σωματεία, ο εργάτης του ζαχαροκάλαμου μπορεί να φτάσει ένα εισόδημα 400 δολαρίων τον μήνα μόνο τους λίγους

μήνες της συγκομιδής. Και αμφισβητούν την αξία της παροχής ενός πιάτου φαγητού τη μέρα, λέγοντας ότι και οι σκλάβοι έτρωγαν καλύτερα, γιατί ο αφέντης τους ήθελε να ζήσουν για να δουλεύουν. Οι εργάτες δουλεύουν 44 ώρες την εβδομάδα. Οι

περισσότεροι έχουν συμβάσεις προσωρινές. Τον φετινό Μάιο, στη αγροτική έκθεση του Ριμπεράο

Πρέτου, περισσότεροι από 400 εργάτες διαδίλωσαν για καλύτερους όρους εργασίας. Ζητούν 30

ώρες δουλειά, αύξηση του κατώτερου μισθού στα 800 δολάρια, μέτρα προστασίας και υγείας, εξαφάνιση του «Γάτου», του μεσάζοντα που προμηθεύει εργατικό προσωπικό. Απαιτούν να καταργηθούν τα πλάνα παραγωγής και ο έλεγχος της εργασίας να γίνεται από τους ίδιους τους εργάτες, γιατί πολλοί πεθαίνουν από υπερκόπωση.

Το εργοδοτικό σωματείο αποφεύγει τις ευθύνες με τον ισχυρισμό ότι δεν αποδεικνύεται ότι οι θάνατοι οφείλονται σε κόπωση των εργατών. Ταυτόχρονα, η παραγωγικότητα μεγαλώνει με νέες μεθόδους, όπως η καύση του ζαχαροκάλαμου. Επειδή στη Βραζιλία το μεγαλύτερο μέρος της συγκομιδής γίνεται με τα χέρια, δεν λείπουν κι άλλες απειλές. Οι εργάτες θα αντικατασταθούν από μηχανές κι αυτό σημαίνει μαζική ανεργία. Και ακολουθεί τρομοκρατία για κρίση, για πείνα. Δεν κοροϊδεύουν κανέναν. Στα μάτια των γαιοκτημόνων λάμπουν ζαχαροκάλαμα και καλαμπόκια που σκηματίζουν το σύμβολο του δολαρίου και τίποτα άλλο...

Χαναάν ή Αποκάλυψη;

Ενώ η βραζιλιάνικη κυβέρνηση ονειρεύεται μια νέα εποχή, όπου η αιθανόλη θα ανοίξει τις πύλες για την ανάπτυξη και τη μείωση της φτώχειας στις χώρες της Λατινικής Αμερικής που θαυμάζει η κυβέρνηση Μπους, η αριστερά σιγοψιθυρίζει χωρίς ακόμα να φωνάζει προς τις μεγάλες μάζες. Υπάρχει μια σιωπή, ενώ τα γεγονότα καλπάζουν. Δεν πρέπει να περιμένουμε. Ωστόσο, υπάρχουν καθαρές φωνές, από τη Βολιβία, τη Βενεζουέλα, την Κούβα, από επιστήμονες στις ΗΠΑ, που παρομοιάζουν αυτό το κύμα μάλλον με την Αποκάλυψη... Τα αποτελέσματα μέχρι στιγμής ήταν η μεγαλύτερη συγκέντρωση κερδών, ενώ η μείωση της προσφοράς τροφίμων προκαλεί αύξηση τιμής και συνεπώς μεγαλύτερη φτώχεια, χωρίς να ξενάμε τις δεδομένες σχέσεις εργασίας στον κλάδο. Όσο για το αν το αλκοόλ είναι καύσιμο φιλικό προς το περιβάλλον, επιστήμονες απαντούν ότι οι καλλιέργειες καλαμποκιού και σόγιας προκαλούν διάβρωση των εδαφών και καταστροφή του νερού. Όλοι γνωρίζουν την καταστροφή που προκαλεί στη γη το ζαχαροκάλαμο, όταν καλλιεργείται αλόγιστα, με μόνη λογική την ηδονή του κέρδους. Το δείχνει η Αϊτή. Επιστήμονες υποστηρίζουν ότι αυτή η ενέργεια δεν αναπαράγεται μακροπρόθεσμα, απαιτεί συνεχώς περισσότερη γη. Η διέξοδος δεν είναι η αιθανόλη. Η φύση και η ανθρωπότητα θα ευγνωμονούσαν τον περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και τη στροφή προς την αιολική ή την πλιακή.

Αιθανόλη, ένα ιδεολογικό καύσιμο

Η συσπείρωση ορισμένων χωρών ενάντια στην πυγμονία της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ προκαλεί εμφανή δυσφορία στις ΗΠΑ. Η παλιά εικόνα των χωρών που εξωθούνται σε υπερχρέωση άλλαξε. Βλέπουμε την πρώην αποπληρωμή των χρεών. Βενεζουέλα, Αργεντινή, Βραζιλία και τώρα το Εκουαδόρ κλείνουν άλλο ένα κεφάλαιο στην ιστορία της εξάρτησης. Από την Κούβα και τη Βενεζουέλα οι ΗΠΑ δέχονται από καιρό επιθέσεις, όμως τώρα και οι άλλες χώρες κάνουν κριτική. Ως στόχος των επιθέσεων, οι ΗΠΑ φοβούνται την αποδυνάμωσή τους στην περιοχή και τον αντίκτυπο στον υπόλοιπο κόσμο, αν δεν βρουν άλλη επιλογή και εξακολουθήσουν να εξαρτώνται από το πετρέλαιο της Βενεζουέλας. Επιδιώκουν διμερείς συμφωνίες και πολιτικά παιχνίδια απειλητικά για τον πλανήτη και την ανθρωπότητα.

μετάφραση: Κρίτων Ηλιόπουλος

Ο γνωστός κύριος Σόρος ανήγγειλε επενδύσεις 900 εκατ. δολαρίων για τη δημιουργία τριών εργοστασίων παραγωγής αιθανόλης στην πολιτεία Μάτο Γκρόσο ντο Σουλ. Ας σημειωθεί πως ο Σόρος, μέσω της εταιρίας Adeco που δημιούργησε στην Αργεντινή, έχει ήδη αγοράσει 150.000 εκτάρια, όπου θα καλλιεργούνται ζαχαροκάλαμα για την παραγωγή αιθανόλης. Η Adeco στη Βραζιλία έχει ήδη στην κατοχή της φυτείες σόγιας, καφέ και βαμβακιού. Ο ίδιος ο Σόρος πήρε μέρος στην Παγκόσμια Σύνοδο για την Αιθανόλη, που οργάνωσε η Ένωση Παραγωγών Ζαχαροκάλαμου του Σάο Πάολο. Στην ίδια σύνοδο πήρε μέρος και ο Φελίπε Γκονσάλες, πρώην πρωθυπουργός και πηγέτης του Σοσιαλιστικού Κόμματος της Ισπανίας, ο οποίος δραστηριοποιείται τον τελευταίο καιρό οικονομικά και πολιτικά στη Λατινική Αμερική...

«δεν θα σαρώσουμε την ολιγαρχία, απλά της παίρνουμε τα οχυρά»

μέσα ενημέρωσης

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Τα μέτρα και τα σχέδια που ανακοινώνει ο Τσάβες διαδέχονται το ένα το άλλο. Κρατικός έλεγχος στα πετρέλαια, στρατιωτικές δυνάμεις αναλαμβάνουν τον έλεγχο της λεκάνης του ποταμού Ορινόκο, όπου βρίσκονται τεράστια αποθέματα πετρελαίου, ξεαγγέλεται η δημιουργία σ' αυτήν την περιοχή μιας καινούργιας πόλης, όπου θα εφαρμοστεί ένα πιλοτικό πρόγραμμα πλήρους αυτοδιαχείρισης από τους κατοίκους της, προτείνεται να εισαχθεί το τρουέκε (ανταλλαγή προϊόντων και υπηρεσιών) στις κοινότητες της χώρας. Τελευταία εξαγγελία η δημιουργία 200 «σοσιαλιστικών εργοστασίων» που θα καλύπτουν τους τομείς τροφίμων, ρούχων, οικοδομικών υλικών, χημικών, ανταλλακτικών αυτοκινήτων, υπολογιστών. Τα εργοστάσια αυτά υλοποιούν «το πρόγραμμα εθνικής ανάπτυξης της μπολιβαριανής επανάστασης» το οποίο θα ενισχύσει την εθνική κυριαρχία και ανεξαρτησία της Βενεζουέλας.

Βέβαια τίποτα απ' αυτά δεν απασχολεί τα παγκόσμιας εμβέλειας πρακτορεία ειδήσεων και τα μεγάλα ΜΜΕ. Αντίθετα, το τελευταίο διάστημα έχει κορυφωθεί μία άνευ προηγουμένου εκστρατεία παραπληροφόρησης γύρω από την υπόθεση της μη ανανέωσης της άδειας του ιδιωτικού τηλεοπτικού καναλιού RCTV.

Στις 26 Μάη έληξε η εικοσαετής άδεια λειτουργίας που είχε παραχωρήσει το δημόσιο στο Radio Caracas Televisión (RCTV). Η κυβέρνηση του Τσάβες είχε ανακοινώσει από τις 28 Δεκέμβρη του 2006 πως δεν θα ανανέωνε την άδεια λειτουργίας του καναλιού. Στη θέση του RCTV άρχισε να εκπέμπει το κανάλι TEVES (Βενεζουελανικό Κοινωνικό Κανάλι), το οποίο χρηματοδοτείται από την κυβέρνηση αλλά διευθύνεται από ανεξάρτητη ομάδα στην οποία συμμετέχουν παραγωγοί από το εξωτερικό και τη Βενεζουέλα, εναλλακτικά μέσα πληροφόρησης, κοινωνικές οργανώσεις. Στη Βενεζουέλα λειτουργούν σήμερα 99 κανάλια, από τα οποία το 80% βρίσκεται στα χέρια ιδιωτών που αντιπολιτεύονται τον Τσάβες.

Η μη ανανέωση της άδειας λειτουργίας του RCTV, το οποίο όμως μπορεί να λειτουργεί ως καλωδιακό κανάλι, ξεσήκωσε μια ενορχηστρωμένη εκστρατεία μέσα κι έξω από τη χώρα. Διαδηλώσεις της αντιπολίτευσης με μεγάλη συμμετοχή φοιτητών, από τα ιδιωτικά κυρίως πανεπιστήμια, δηλώσεις του Μπους και των λατινοαμερικάνων υποστηρικτών του, όπως ο πρόεδρος Γκαρσία του Περού και ο Ουρίμπε της Κολομβίας («στην Κολομβία δεν θα έκλεινα ποτέ ένα κανάλι της αντιπολίτευσης» -μόνο που στην Κολομβία δεν λειτουργεί κανένα αντιπολιτευτικό προς το καθεστώς κανάλι). Ωστόσο, η πλειοψηφία των κυβερνήσεων της Λατινικής Αμερικής δεν αμφισβήτησε το νόμιμο δικαίωμα που είχε η κυβέρνηση Τσάβες να μην ανανεώσει την άδεια λειτουργίας του καναλιού. Επίσης, η στήριξη από τα κοινωνικά κινήματα και τις αριστερές πολιτικές οργανώσεις της πεπίρου σ' αυτήν την απόφαση ήταν καθολική. Στην ίδια τη Βενεζουέλα, ο λαϊκός παράγοντας της επανάστασης έκανε μια εντυπωσιακή διαδήλωση στο κέντρο του Καράκας και έδειξε για άλλη μια φορά ποιος έχει το πάνω χέρι στις πολιτικές εξελίξεις.

Τα οργισμένα άρθρα μεγάλων εφημερίδων της Ευρώπης (της Ισπανίας κατά κύριο λόγο) και οι δηλώσεις κοινοβουλευτικών και δημοσιογραφικών κύκλων που αντιπολιτεύονται συστηματικά την κυβέρνηση Τσάβες, παρακάμπτουν το στοιχειώδες ερώτημα: σε ποια χώρα του κόσμου ένα κανάλι που πρωτοστάτησε στο στρατιωτικό πραξικόπεμπα που ανέτρεψε για τρεις μέρες τον νόμιμο πρόεδρο της χώρας, θα εξακολουθούσε να εκπέμπει ανενόχλητο για πέντε ακόμη χρόνια μέχρι να λήξει η άδεια λειτουργίας του; Είναι απόλυτα κατανοούτο αυτό που είπε ο διάσημος Αργεντινός σκηνοθέτης, ο Πίνο

Σολάνας: «η μη ανανέωση είναι μια γιορτή για τους Βενεζουελάνους. Μια δεύτερη γιορτή είναι το ξεκίνημα ενός άλλου καναλιού».

Ο ίδιος ο Τσάβες, απευθυνόμενος σε περισσότερους από ένα εκατομμύριο συγκεντρωμένους στη διαδήλωση της 2 Ιούνη, ήταν σαφής: «Δεν έχουμε κανένα σχέδιο να σαρώσουμε την ολιγαρχία. Τώρα, εάν η ολιγαρχία, εάν η αστική τάξη της Βενεζουέλας δεν αποδέχεται το κάλεσμά μας για ειρήνη και τη συνύπαρξη μαζί μας, αυτό θα το επιβάλλουν οι επαναστατικές πλειοψηφίες. Εάν η αστική τάξη συνεχίσει να επιτίθεται απελπισμένα, χρησιμοποιώντας τα οχυρά που τους έχουν απομείνει, θα συνεχίσει να τα ξαναπάρουν ποτέ». Τα πιο ριζοσπαστικά κινήματα της μπολιβαριανής επανάστασης, όπως το Μέτωπο Σαμόρα των αγροτών, επικρότησαν την κυβερνητική στάση, καλώντας την μάλιστα να βαθύνει το περιεχόμενο της επανάστασης.

Υπήρχαν όμως και ορισμένοι σκεπτικιστές, όχι τόσο ως προς την ουσία του μέτρου, δηλαδή αν αποτελεί ένα βήμα προς τον αυταρχισμό, αλλά αν αυτή τη στιγμή αυτό το μέτρο μπορεί να δραστηριοποιήσει ξανά μια πολιτικά πτητημένη αντιπολίτευσην.

Ένα σημαντικό γεγονός που δεν καταγράφηκε από τα διεθνή ΜΜΕ, ήταν η προκαταρτική εγγραφή 5.400.000 Βενεζουελάνων ως μέλη του PSUV (Ενωμένου Σοσιαλιστικού Κόμματος της Βενεζουέλας), που φιλοδοξεί να συνενώσει όλες τις δυνάμεις που στηρίζουν την μπολιβαριανή επανάσταση. Η ίδρυση αυτού του κόμματος αφήνει διάφορα ερωτήματα, όπως αν θα συμμετάσχουν όλοι οι πολιτικοί σχηματισμοί του επαναστατικού στρατοπέδου (ήδη το KK έχει κρατήσει αποστάσεις), ποιοι θα είναι οι μηχανισμοί λειτουργίας του, αν πηγαίνουμε προς ένα μονοκομματικό σύστημα διακυβέρνησης, κ.λπ. Ο τεράστιος αριθμός των εγγραφών (αν αναλογιστεί κανείς πως το Τσάβες ψήφισαν στις τελευταίες εκλογές 7.200.000 ψηφοφόροι), δείχνει κατ' αρχάς πως το κόμμα αυτό μάλλον ταιριάζει προς ένα κίνημα παρά σε ένα κόμμα πρωτοπορίας. Συνολικότερη εικόνα όμως θα μπορέσει να διαμορφώσει κανείς στο προσεχές

ιδρυτικό συνέδριο του κόμματος.

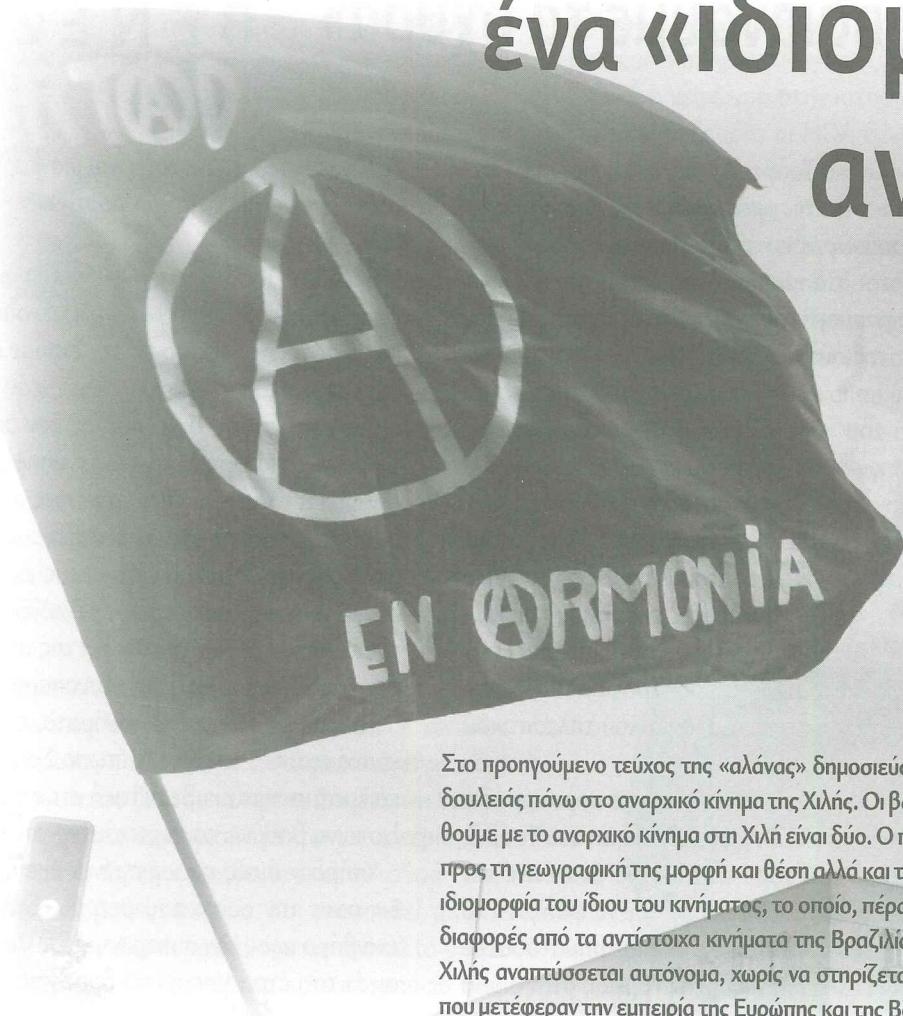
Στέλιος Γαβριηλίδης

Ανόποδα
δοκίμα

το αναρχικό κίνημα στη Χιλή - μέρος δεύτερο

ένα «ιδιόμορφο» αναρχικό κίνημα

Στο προηγούμενο τεύχος της «αλάνας» δημοσιεύσαμε το πρώτο μέρος της εκτεταμένης δουλειάς πάνω στο αναρχικό κίνημα της Χιλής. Οι βασικοί λόγοι που μας κάνουν να ασχοληθούμε με το αναρχικό κίνημα στη Χιλή είναι δύο. Ο πρώτος είναι η ιδιομορφία της χώρας ως προς τη γεωγραφική της μορφή και θέση αλλά και τον ορυκτό της πλούτο και ο δεύτερος η ιδιομορφία του ίδιου του κινήματος, το οποίο, πέρα από τη δυναμική του, παρουσιάζει και διαφορές από τα αντίστοιχα κινήματα της Βραζιλίας και της Αργεντινής, καθώς αυτό της Χιλής αναπτύσσεται αυτόνομα, χωρίς να στηρίζεται σε ηγέτες οικονομικούς μετανάστες, που μετέφεραν την εμπειρία της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής.

Το κραχ των λιπασμάτων

Το 1930 η οικονομία της Χιλής, που κλυδωνίζεται ήδη από το κραχ του 1929, δέχεται ένα σημαντικό πλήγμα: Γερμανοί επιστήμονες ανακαλύπτουν τα χημικά λιπασμάτα και η Γερμανία τα πρωθεί στην αγορά σε πολύ χαμπλότερες τιμές από τα αντίστοιχα φυσικά της Χιλής. Τα ορυχεία λιπασμάτων κλείνουν το ένα μετά το άλλο και οι χιλιάδες εργαζόμενοι με τις οικογένειές τους παίρνουν τον δρόμο της εσωτερικής μετανάστευσης. Προς τον νότο αυτή τη φορά, που οι πόλεις του παρουσιάζουν ήδη φαινόμενα υπερπληθυσμού και ανεργίας.

Την ίδια χρονιά εμφανίζεται στο προσκήνιο μια σημαντική φιγούρα του αναρχικού κινήματος: ο Πέδρο Νολάσκο Αράτια.

Κατά την περίοδο 1931-34, τα συνδικάτα της CGT διοργανώνουν απεργίες και κτίζουν ένα νέο δυναμικό εργατικό κίνημα. Την περίοδο αυτή ιδρύεται και το συνδικάτο των δασκάλων.

Στις 27 Απρίλη 1934, τα γραφεία της Εργατικής Ένωσης της Χιλής (FOCH) στο Σαντιάγκο δέχονται επίθεση από την αστυνομία και τους «λευκούς φρουρούς» των αφεντικών. Εφτά εργάτες και ένα παιδί δολοφονούνται ενώ άλλοι 200 τραυματίζονται σοβαρά. Τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς δολοφονούνται 477 χωρικοί

στις περιοχές Άλτο Μπίο-Μπίο, Ρανκίλ και Λονκιμάι (όλες στην χώρα των ιθαγενών Μαπούτες).

Το Δεκέμβρη του 1936, μετά από πρωτοβουλία της IWW και της Αντιστασιακής Εργατικής Ένωσης της Χιλής (FORCH), ιδρύεται η Γενική Συνομοσπονδία των Εργατών CGT. Υπενθυμίζουμε μερικές από τις κατακτήσεις της IWW:

- i) η εργάσιμη ημέρα των 8 ωρών,
- ii) η κυριακάτικη αργία,
- iii) η αποζημίωση για εργατικά ατυχήματα,
- iv) η αναγνώριση ως συντάξιμων των χρόνων εργασίας,
- v) το δικαίωμα στη σύνταξη και
- vi) το δικαίωμα να συνταξιοδοτούνται οι εργαζόμενοι μεγάλης πλικίας.

Την ίδια χρονιά, η Χιλιανή Αναρχική Ομοσπονδία (FACH) στέλνει μερικές διεθνιστικές μπριγάδες στο πλευρό των Ισπανών αναρχικών στον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο.

Νέες επιθέσεις του κράτους και στρατόπεδο συγκέντρωσης

Στις 28 Γενάρη του 1946, οι αστυνομικές δυνάμεις επιτίθενται με σκυλιά και σφαίρες σε μια μεγάλη εργατική

συγκέντρωση, στην πλατεία Μπούλμες του Σαντιάγο. Απολογισμός: οχτώ νεκροί και πολλοί τραυματίες από τα δαγκώματα των σκυλιών.

Έναν χρόνο αργότερα, ανοίγει το στρατόπεδο συγκέντρωσης της Πισάγουα, όπου εκτοπίζονται και βασανίζονται εκατοντάδες αναρχικοί. Το αναρχικό κίνημα συνεχίζει τον αγώνα του σε συνθήκες παρανομίας. Έτσι, ιδρύεται το πολιτιστικό κέντρο «Λουίσα Μίτσελ», που είχε στόχο την επιμόρφωση των εργατριών. Σημαντική φιγούρα του κέντρου, το οποίο είχε 70 σπουδάστριες, ήταν η αναρχική Φλόρα Σανχουέσα P. Το 1953 μετονομάστηκε σε «ελευθεριακό σχολείο Λουίσα Μίτσελ». Λειτούργησε μέχρι το 1957 και απ' αυτό αποφοίτησαν αρκετές αναρχικές αγωνίστριες.

Το 1950 ο Ερνέστο Μιράντα συνενώνει 12 εργατικές ομοσπονδίες και αρκετά συνδικάτα στο Ενωτικό Εθνικό κίνημα των Εργατών (MUNT). Σκοπός του είναι να ενώσει τα ανεξάρτητα εργατικά συνδικάτα. Ο στόχος αυτός πραγματοποιείται το 1953 με την ίδρυση της Κεντρικής Ένωσης των Εργατών (CUT).

Βασικά ιδρυτικά μέλη, εκτός από τον Μιράντα, ήταν και τρεις αναρχικοί από την CGT: οι Παμόν Ντομίνγκες, Έκτορ Ντουράν και Κέλσο Πομπλέτε.

Μια δυναμική απεργία προδίδεται από τους εργατοπατέρες

Τον Ιούλιο του 1956, η CUT κηρύσσει γενική απεργία στη Χιλή. Για 48 ώρες παραλύει η χώρα. Ο πρόεδρος Ιμπάνες (σε δεύτερη θητεία, αυτή τη φορά με εκλογική διαδικασία) λέει ότι θα παραιτηθεί και θα παραχωρήσει την εξουσία στην CUT. Φυσικά μπλοφάρει και καλεί τους αριστερούς μαρξιστές νηγέτες της CUT για διαπραγματεύσεις. Για να βγει η χώρα από την κρίση, τους ζητά να διακόψουν την απεργία. Οι κομουνιστές και οι ριζοσπάστες συμφωνούν, οι αναρχικοί, με επικεφαλής τον πρόεδρο της CUT Κλοτάριο Μπλεστ, διαφωνούν και επιμένουν στη συνέχιση της απεργίας, αλλά αποφασίζεται η διακοπή της. Οι εργάτες δεν καταλαβαίνουν γιατί να επιστρέψουν στη δουλειά, μετά από μια δυναμική απεργία που δεν πέτυχε τίποτα.

Το 1957 διοργανώνεται νέα γενική απεργία με τα αιτήματα του 1956, αλλά λόγω της προηγούμενης εμπειρίας δεν έχει απίχτηση στους εργαζόμενους.

Πάντως, το 1957, ή ένωση διασπάται, καθώς οι αναρχουνδικαλιστές αποχωρούν γιατί διαφωνούν στην εκλογική υποστήριξη του FRAP (Ευρύ Λαϊκό Μέτωπο) για τις προεδρικές εκλογές του 1958. Το FRAP ήταν μια συσπείρωση των ριζοσπαστικών δυνάμεων της Αριστεράς και η εμπλοκή της CUT στο εκλογικό παιχνίδι θεωρήθηκε προδοσία της ανεξαρτησίας του εργατικού κινήματος.

Ο Μιράντα ονομάζεται «επιφανής γιος» από τον ίδιο τον Φιντέλ Κάστρο και ιδρύει την «Επιτροπή Υπεράσπισης της Κουβανέζικης Επανάστασης». Το 1960, η αναρχική ομοσπονδία FACH ανακοινώνει ότι η κουβανέζικη επανάσταση παντρεύτηκε με τους Ρώσους.

Από το MIR στη σφαγή του Πουέρτο Μοντ

Τον Αύγουστο του 1965, στο Ελευθεριακό Κέντρο, ιδρύεται το Κίνημα της Επαναστατικής Αριστεράς (MIR). Πρώτος του γραμματέας ήταν ο τροτσιστής Ενρίκε Σεπούλβεδα, αλλά οι αναρχουνδικαλιστές Μιράντα και Μπλεστ ήταν στην κεντρική επιτροπή. Αρχικά το MIR προσπάθησε να γίνει ένα δυνατό αναρχουνδικαλιστικό κίνημα, αλλά από το 1967 ο Μιγκέλ Ενρίκες και ο Λουτσιάνο Κρους πήραν νηγετικές θέσεις και το εμπότισαν με μαρξιστικές-λενινιστικές αρχές. Οι Μιράντα, Μπλεστ και οι αναρχικοί σύντροφοί τους αποχώρησαν από το MIR.

Το 1968 ιδρύεται η Πρωτοπορία Οργάνωσης του Λαού (VOP) από τους αναρχικούς που αποχώρησαν από το MIR. Το MIR και η VOP ασκούν μεγάλη επιρροή στην εργατική τάξη και το 1969 διοργανώνουν απεργίες στους εργασιακούς χώρους, που υποχρέωνται να αφεντικά να δεχτούν τα αιτήματα των εργατών και να υπογράψουν πιο ανθρώπινα συμβόλαια εργασίας. Και οι δυο οργανώσεις ακολουθούν τον ίδιο δρόμο για να καλύψουν τις οικονομικές τους ανάγκες: ληστεύουν τράπεζες.

Τον ίδιο χρόνο, η Επιτροπή Αστέγων του Πουέρτο Μοντ καταλαμβάνει μια έκταση στην πάμπα Ιριγκόγιεν για να κτίσει κατοικίες. Ο υπουργός Πέρες Βούγιοβιτς δίνει εντολή να ανοίξουν πυρ εναντίον τους, με αποτέλεσμα ενιά νεκρούς. Δύο από τα θύματα ήταν έγκυες γυναίκες.

Η περίοδος της Λαϊκής Ενότητας

Το 1970 ο νέος σοσιαλιστής πρόεδρος Σαλβαδόρ Αλιέντε δίνει αμνηστία στους πολιτικούς κρατούμενους. Η VOP είναι από τους κερδισμένους αυτής της αμνηστίας και ανταποκρίνεται στο κάλεσμα του προέδρου να συνιδρύσει την προσωπική του φρουρά, την GAP (Ομάδα Προσωπικών Φίλων). Το Μάρτιο του 1971, τα μέλη της VOP στη φρουρά προειδοποιούν τον πρόεδρο για ένα σχέδιο ανατροπής της κυβέρνησης. Ο πιο σημαντικός από τους συνωμότες ήταν ο Πέρες Βούγιοβιτς, σφαγέας του Πουέρτο Μοντ. Ο Αλιέντε δεν έλαβε υπόψη του την προειδοποίηση, αλλά η VOP αποφάσισε να δράσει άμεσα και στις 8 Ιουνίου του 1971 εκτέλεσε τον Βούγιοβιτς. Στην ανακοίνωσή της για την εκτέλεση πρόσθεσε ότι τον καταδίκασε και για την σφαγή στο Πουέρτο Μοντ. Πάντως, η VOP πλήρωσε πολύ βαρύ τίμημα για την απόφασή της να προστατεύσει τον Αλιέντε, όταν αυτός άρχισε να χάνει τον έλεγχο της διακυβέρνησης της χώρας. Τα μέλη της μπήκαν στο στόχαστρο του κράτους αλλά και της άκρας δεξιάς και της άκρας αριστεράς. Οι αδελφοί Ριβέρα Καλντερόν δολοφονήθηκαν από τη μυστική αστυνομία, ενώ ήταν άοπλοι και κρατούσαν λευκή σημαία. Μια καθαρή περίπτωση εκδίκησης για την εκτέλεση του Βούγιοβιτς.

Το 1972, και ενώ η Χιλή της Λαϊκής Ενότητας δοκιμάζόταν από την τεχνητή έλλειψη τροφίμων, που προκάλεσαν οι Βορειοαμερικάνοι εξαγοράζοντας τους οδηγούς φορτηγών και οι πλούσιοι έμποροι τροφίμων, που έκρυψαν τα αγαθά στις αποθήκες τους, οι εργάτες αποθήκες τους, οι εργάτες άρχισαν

να καταλαμβάνουν εργοστάσια και να τα αυτοδιαχειρίζονται. Οι επιτροπές γειτονιάς παραλάμβαναν τα προϊόντα απευθείας από την παραγωγή, χωρίς τη μεσολάβηση των μεσαζόντων. Στις γειτονιές και τα εργοστάσια, με τον ενεργό πόλο του Μετώπου των Επαναστατών Εργατών (FTR), η αυτοδιαχείριση και η αλληλεγγύη είχαν φτάσει στον ψηλότερο δείκτη που είχε ποτέ σημειωθεί στη Χιλή. Όλα αυτά δεν ανησυχούσαν μόνο τα αφεντικά αλλά και τον ίδιο τον Αλιέντε, που τοποθέτησε σ' αυτά τα εργοστάσια «παρατηρητές», οι οποίοι έπαιξαν τον ίδιο ρόλο με τα αφεντικά: έδιναν διαταγές. Την ίδια ώρα, το Κίνημα των Επαναστατών (MCR) προχώρησε σε εκτεταμένες καταλήψεις, την οποία διένειμαν στους ακτίμονες αγρότες.

Η πίεση των Βορειοαμερικάνων προς τη λαϊκή κυβέρνηση αυξανόταν και στις 27 Ιούνη του 1973 γίνεται απόπειρα πραξικοπήματος που αποτυγχάνει. Ο Αλιέντε δεν καταλαβαίνει ότι αυτό ήταν μια δοκιμή για να δουν τις λαϊκές αντιδράσεις και να διαπιστώσουν αν ο λαός είχε όπλα για να υπερασπιστεί τις κατακτήσεις του. Ο στρατός αρχίζει να ψάχνει για την ύπαρξη όπλων στα αυτοδιαχειρίζομενα εργοστάσια και τις λαϊκές συνοικίες, αλλά οι εργάτες και ο λαός στήνουν οδοφράγματα και εμποδίζουν τις έρευνες.

Το πραγματικό πραξικόπημα, όμως, δεν άργησε να έλθει. Τα τανκς διέσχισαν τους δρόμους του Σαντιάγο και κύκλωσαν τη Μονέδα, το προεδρικό μέγαρο. Ο βιομβαρδισμός ήταν καταιγιστικός από στεριά και αέρα και την τραγική κατάληξη τη γνωρίζουμε όλοι.

Τα μαύρα χρόνια του Πινοτσέτ

Η Χιλή περνά στο πιο σκοτεινό κεφάλαιο της ιστορίας της. Χιλιάδες αγωνιστές και αγωνίστριες συλλαμβάνονται, βασανίζονται, βιάζονται και δολοφονούνται. Τις πρώτες μέρες γεμίζουν τα στάδια και τα κλειστά γυμναστήρια και όσους επιβιώνουν από αυτά τους μεταφέρουν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, που από μια ειρωνική συγκυρία είναι τα εγκαταλειμμένα για 40 χρόνια εργοστάσια φυσικών λιπασμάτων. Το Κατσαμπούκο, τη Καλάμα, τη Τοκοπίγια, τη Πισάγουα, το Κοπιάπο. Άλλα και οι αστυνομικοί σταθμοί της Σερένα και Κιγύότα στο Βαλπαραΐσο, καθώς και η Στρατιωτική Σχολή Μηχανικού και η φρεγάτα Εσμεράλδα.

Στο Σαντιάγο οι επαναστάτες φυλακίζονται σε κατοικίες που έμειναν στην ιστορία για τα φρικτά βασανιστήρια που εφαρμόζονταν εκεί. Η Βίλα Γκριμάλντη, η Χοσέ Ντομίνικο Κάνιας, το Τρες Άλαμος, το Κουάτρο Άλαμος, το Λόντρες 38, κ.ά.

Οι δολοφονημένοι στα κολαστήρια χαρακτηρίζονται από το καθεστώς «εξαφανισμένοι» (ντεσαπαρεσίδος) και κάθε αναφορά σ' αυτούς επιφέρει νέες συλλήψεις και εξαφανίσεις... Οι δολοφονημένοι είτε θάβονται σε

ομαδικούς τάφους, είτε ρίχνονται από ελικόπτερα στη θάλασσα.

Φυσικά, από την πρώτη μέρα της δικτατορίας διαλύονται τα πολιτικά κόμματα και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και απαγορεύεται η κυκλοφορία μετά τις οκτώ το βράδυ.

Καταργούνται τμήματα και μαθήματα στα πανεπιστήμια γιατί θεωρούνται επαναστατικά. Όλοι ζουν με τον φόβο της Μυστικής Στρατιωτικής Αστυνομίας, της περιβόπτης DINA.

Στους πρώτους μήνες του 1980 αρχίζει η οργάνωση της αντίστασης με σαμποτάζ στην ηλεκτροδότηση. Το 1982 το MIR εκτελεί τον αρχηγό της DINA Ρότζερ Βεργκάρα. Την ίδια χρονιά οι εργάτες κλωστοϋφαντουργίας πραγματοποιούν την πρώτη απεργία στη διάρκεια της χούντας. Παρά την τρομοκρατία, η απεργία διαρκεί αρκετές μέρες και στις 11 Μαΐου οργανώνεται μια γενική απεργία συμπαράστασης. Οι εργαζόμενοι εγκαταλείπουν στις δύο το μεσημέρι τις δουλειές τους και επιστρέφουν στα σπίτια τους, τα παιδιά δεν πηγαίνουν στο σχολείο, οι δάσκαλοι δεν παραδίδουν μαθήματα, ο λαός δεν αγοράζει τίποτα και τα αυτοκίνητα κινούνται με πολύ μικρή ταχύτητα στους δρόμους.

Το βράδυ σεβίνουν τα φώτα και στις οκτώ το πρωί οι κάτοικοι βγαίνουν στους δρόμους χτυπώντας άδειες κατσαρόλες. Η αστυνομία απαντά με ρίψη δακρυγόνων. Στις συγκρούσεις που ακολούθησαν ο απολογισμός ήταν δυο νεκροί, ένας στη συνοικία Λα Βικτόρια και ένας στη Λα Πλάσα. Τα χρόνια 1983-84 οι μαζικές διαμαρτυρίες έγιναν πιο συχνές και οι διαδηλωτές αμύνονταν στις αστυνομικές επιθέσεις με οδοφράγματα, πέτρες και κοκτέιλ μολότοφ.

Στις δραστηριότητες αυτές οι αναρχικοί είχαν συμμετοχή αλλά δεν προπαγάνδιζαν τις ιδέες τους. Όπως και οι άλλοι επαναστάτες, αντιλαμβάνονταν ότι άμεση προτεραιότητα είχε το χτύπημα της χούντας και ο χρόνος για ιδεολογική πάλη θα έλθει αργότερα.

Το 1984 κυκλοφορεί στη Τάλκα το ελευθεριακό περιοδικό «Η φωνή της φυσικής ζωής» και το 1987 ξαναεμφανίζονται μαύρες σημάδιες στο Σαντιάγο, την Κονσεπσιόν και το Οσόρβο. Ανοίγουν κοινωνικά κέντρα όπως το «Ελ Ντουέντε» (Ο Καλικάντζαρος) στο Σαντιάγο και το KAL (Αναρχική Κολεκτίβα Απελευθέρωση) στην Κονσεπσιόν. Και τα δύο ανοίγουν με τον παραπλανητικό τίτλο TASYS (εργαστήρι συνδικαλιστικής και κοινωνικής ανάλυσης). Στην Κονσεπσιόν εμφανίζονται και δυο αναρχικά έντυπα: το «Άκρατα» και το «Απελευθέρωση», ενώ στο Σαντιάγο εκδίδεται το «Αξιόν Ντιρέκτα». Το 1989, μετά το «όχι» του λαού στο δημοψήφισμα, ο Πινοτσέτ αναγκάζεται να παραδώσει την εξουσία στους πολιτικούς.

Τα χρόνια της Μεταπολίτευσης

Στα χρόνια μετά τη δικτατορία το αναρχικό κίνημα αναδιοργανώνεται και ψάχνει νέους δρόμους αγωνιστικής δράσης. Το 1990, στο Ελ Ντουέντε, δημιουργείται το Συντονιστικό των Αναρχικών Φοιτητών και στις 2 Γενάρη του 1991, στην Κονσεπσιόν, ιδρύεται

η Αναρχική Ομοσπονδία των Πόλεων. Παράλληλα, δημιουργούνται στην Κονσεπσιόν η JAM (Νεολαία κατά της Στρατιωτικής Θητείας) και στο Σαντιάγο η COSMO (Οργάνωση Ενάντια στην Υποχρέωτική Στράτευση). Στη συνέχεια, εμφανίζονται και άλλες οργανώσεις, όπως η MALO (Αναρχικό Κίνημα Λουίς Ολέα), η FAI και η «Πολιτιστική Ελευθεριακή Κολεκτίβα Μαλατέστα» στην Κονσεπσιόν, ο «Κόκκινος Αναρχικός» στη Βίγια Αλεμάνα, το Οσόρνο, το Τεμούκο, το Βαλπαραΐσο και το Σαντιάγο. Εμφανίζονται νέα περιοδικά, όπως η «Μαύρη Πανούκλα», η «Μαύρος Καλικάντζαρος», η «Ελευθεριακή Δράση» και οι «Νέοι Καιροί».

Οι Χιλιάνοι αναρχικοί είχαν σημαντική παρουσία πέρσι στο «κίνημα των πιγκουίνων», που αναστάτωσε τη χώρα για τρεις μήνες. Κλείνοντας, θα αναφέρουμε μερικές παραδοσιακές δράσεις των αναρχικών στη σημερινή Χιλή.

Μια παραδοσιακή βραδιά των αναρχικών είναι η 1ο^η Σεπτεμβρίου, παραμονή της θλιβερής επετείου του πραξικοπήματος. Το βράδυ αυτό φτιάχνουν οδιοφράγματα στην είσοδο της γειτονιάς Βίλα Φράνσια, δίπλα στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό του Σαντιάγο. Οι μπάτοι παρατάσσονται πάνοπλοι απέναντι τους και, μόλις νυχτώνει, ξεκινάει το πανηγύρι... Οι πέτρες, τα καδρόνια και οι μολότοφ αποκρούουν τα δακρυγόνα και τους πίδακες νερού από τις αύρες. Η μάχη κρατά όλο το βράδυ και το πρωί η συνοικία θυμίζει κανονικό πεδίο μάχης. Το ίδιο συμβαίνει και το βράδυ της 28^{ης} Μαρτίου, προς τιμή των δυο νεαρών αγωνιστών του MIR Ραφαέλ και Βεργκάρα Τολέδο, οι οποίοι, μαζί με την Πλαουλίνα Αγκίρε, δολοφονήθηκαν στις 29 Μαρτίου του 1985 από αστυνομικούς της χούντας.

Στις 11 του Σεπτέμβρη, γίνεται πορεία προς το νεκροταφείο της Ρεκολέτα, όπου υπάρχει το μνημείο για τα θύματα της Χούντας. Εκεί, οι αστυνομικοί «τη στήνουν» στους αναρχικούς, για να πάρουν την εκδίκησή τους για την προηγούμενη βραδιά στη Βίλα Φράνσια. Στην πορεία αυτή παραβρέθηκα το 2003 και είδα κάτι που δεν μπορεί να εξηγηθεί με τα δικά μας δεδομένα. Για τον λόγο αυτό διαβάστε το προσεκτικά, γιατί όσες

φορές το αφηγούμαι ο καθένας στην αρχή το καταλαβαίνει διαφορετικά.

Στο νεκροταφείο οι αστυνομικοί ορμούν να κυκλώσουν τους αναρχικούς. Τότε, ξαφνικά, σπάει τις αλυσίδες της η κομουνιστική νεολαία και μπαίνει ανθρώπινη ασπίδα μπροστά από τους αναρχικούς, για να τους προστατεύσει από τους μπάτσους!

Γωνία «Μακούλ κον Γκρέσια»

Και τώρα μια εικόνα του αναρχικού κινήματος στη σημερινή Χιλή. Στη συνοικία της Νιουνιόα, στο νότιο Σαντιάγο, βρίσκονται και οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου της Χιλής, ενός από τα ελάχιστα δημόσια πανεπιστήμια της χώρας. Η πιο σημαντική σχολή του είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Μια σχολή με πλούσια παράδοση σε αγώνες και καταλήψεις και με απόφοιτους που έχουν συνεισφέρει στο κίνημα και τα γράμματα της Χιλής. Βρίσκεται στη διασταύρωση των λεωφόρων Μακούλ και Γκρέσια. Δεν περνάει εβδομάδα ότι ακόμη και μέρα που στη γωνία αυτή να μην γίνονται οδομαχίες μεταξύ φοιτητών και αναρχικών, από τη μια μεριά, και των δυνάμεων καταστολής, από την άλλη. Οι πέτρες και οι μολότοφ από τη μια, τα δακρυγόνα και οι αύρες από την άλλη. Ακριβώς απέναντι βρίσκεται ένα χαμπουργκεράδικο της αλυσίδας Μακντόναλντς, το οποίο καταστρέφεται μια με δυο φορές την εβδομάδα. Τον Νοέμβριο του 2003, ο Γιωργάκης ο Παπανδρέου είχε επισκεφτεί τη Χιλή ως υπουργός εξωτερικών. Στο πλαίσιο της επίσκεψής του, πήγε και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που διαθέτει τμήμα Ελληνικών Σπουδών. Ξαφνικά, άρχισε το συνηθισμένο σκηνικό απ' έξω και ο δικός μας ρωτούσε απορημένος: «τι συμβαίνει ρε παιδιά;» Μέχρι να καταλάβει τι γίνεται, τον φυγάδευσαν στα γρήγορα από άλλο πόρτα. Στη Χιλή, η φράση «Μακούλ κον Γκρέσια» είναι συνώνυμη με χαβαλέ, επεισόδια ή τζερτζελέ, ανάλογα από ποια σκοπιά το βλέπει ο καθένας. Η φήμη της φράσης έχει ξεπεράσει τα σύνορα της χώρας. Το Φλεβάρη του 2004, στο αεροδρόμιο του Σάο Πάολο, ο μπάτσος που μου έκανε έλεγχο διαβατηρίου, διαβάζοντας τη χώρα έκδοσής του και γνωρίζοντας ότι πηγαίνω στη Χιλή μου λέει: «Γκρέσια, όπως λέμε δηλαδή Μακούλ κον Γκρέσια!»

Τον περασμένο Οκτώβρη ρώτησα δυο κυρίες από τη Χιλή τι σημαίνει για κείνες η φράση «Μακούλ κον Γκρέσια». Η πρώτη, δεξιών πεποιθήσεων, μου απάντησε: «το απόλυτο χάος!» Η δεύτερη, της παραδοσιακής αριστεράς, μου είπε: «αγώνας, ελπίδα, έρωτας!»

Επίλογος

Κλείνω την εξιστόρηση για το αναρχικό κίνημα της Χιλής με μια ακόμη προσωπική εμπειρία. Τον Μάρτη του 2004, κυκλοφορώντας στα όμορφα στενά του Βαλπαραΐσο, βλέπω σε ένα τοίχο γραμμένο στα ελληνικά το σύνθημα «αναρχία». Το φωτογραφίζω, ενώ ένα σκυλί μου γαβγίζει χαρούμενα. Λίγο πιο κάτω, βλέπω στον δρόμο δυο παλιές τηλεοράσεις, που η μια έγραφε «κλείσε την τηλεόραση» και η άλλη «ζήσε τη ζωήν». Δεν τις φωτογραφίζω και φεύγοντας από τη Χιλή μετανιώνω που δεν τράβηξα αυτή τη φωτογραφία.

Πέρυσι τη βρήκα σε ένα αναρχικό σάιτ του Βαλπαραΐσο!

Μιχάλης Αντσάκης

Δείτε: «Ματσούκα», ταινία του Αντρέας Γουντ, με αναφορά στις πομπλασίones στα χρόνια της Λαϊκής Ενότητας και τις πρώτες μέρες του πραξικοπήματος. «Σαλβαδόρ Αλιέντε», ταινία του Πατρίσιο Γκουσμάν, με αναφορές στις καταλήψεις εργοστασίων και γης.

Ακούστε: «Preguntas por Puerto Montt», τραγούδι από τον Βίκτορ Χάρα, που αναφέρεται στη σφαγή του Πουέρτο Μοντ.

Πηγές: τα σάιτ «Arbol Negro», «Solidaridad Obrera» και βιωματικές εμπειρίες.

μύθοι από τη λατινική αμερική

Το 1492 πολιτικοί και κοινωνικοί παράγοντες της εποχής, οδήγησαν τον Χριστόφορο Κολόμβο να ανακαλύψει, ή μάλλον να «σκοντάψει» πάνω σε μια καινούργια ήπειρο. Αν και η ιστορία δεν αντέμειψε τον γενοβέζο ναυτικό δίνοντας το όνομά του σε εκείνα τα εδάφη, η συμβολή του σίγουρα έδωσε «σάρκα και οστά» σε αυτό που σήμερα αποκαλούμε Λατινική Αμερική.

Συνέχισαν άλλοι Ευρωπαίοι το ίδιο ταξίδι, την ίδια διαδρομή, λούζοντας με το αίμα των ιθαγενών τα εδάφη εκείνα. Πολλοί ιθαγενείς σώθηκαν ευτυχώς, λόγω της έλλειψης εργατικών χεριών που είχαν ανάγκη οι κατακτητές.

Η Λατινική Αμερική εκείνη την εποχή δεν ήταν -όπως πολλοί πιστεύουν- ένας κόσμος βαρβάρων, ένας κόσμος απολίτιστων. Στα εδάφη της την περίοδο εκείνη υπήρχε η Αυτοκρατορία των Ίνκας και η Αυτοκρατορία των Αζτέκων, με μια περίπλοκη κοινωνική, πολιτική και οικονομική οργάνωση.

Αυτές οι Αυτοκρατορίες κάλυπταν πολλές ζώνες στην Κεντρική και Νότια Αμερική και διατηρούσαν ένα περίπλοκο δίκτυο κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων. Ο πολιτισμικός και θρησκευτικός κόσμος τους επίσης ήταν πλούσιος. Από τον έκτο μέχρι τον δέκατο πέμπτο αιώνα, οι πολιτισμοί των Μάγιας, των Ταϊρόνας, των Ολμέκας και των Τσιμού, ανάμεσα σε άλλους, είχαν εξαπλωθεί στο Μεξικό, την Καραϊβική και το Περού. Πάνω τους οι κοδόμησαν οι δυο άλλοι πολιτισμοί που αναφέραμε προηγουμένως.

Οι κατακτητές ποδοπάτησαν τα μνημεία

Στο Γιουκατάν, στη Γουατεμάλα, το Μπελίσε, την Ονδούρα, το Ελ Σαλβαδόρ και σε μέρος των μεξικανικών εδαφών Ταμπάσκο και Τσιάπας, άνθισαν οι Μάγιας, ένας πολιτισμός που πάντα μάγευε και εντυπωσίαζε τους αρχαιολόγους. Πολλά από τα μυστήρια εκείνου του πολιτισμού τα κρύβει ακόμη η ζούγκλα αλλά ένα μεγάλο μέρος τους έχει αποκαλυφθεί. Μπορεί κάποιος να θαυμάσει τη μεγαλοπρέπεια των πυραμίδων, των ναών, την τεράστια τεχνική ικανότητα των κατοίκων πάνω στα αγάλματα, καθώς επίσης αντικείμενα και φιγούρες που φανερώνουν εντυπωσιακές γνώσεις πάνω στην αστρονομία.

Στο Εκουαδόρ και το Περού, οι πολιτισμοί Τσαβίν, Νάσκα, Μότσε, Τσιμού, κ.ά., άφησαν επίσης ίχνη στο πέρασμά τους, γνωρίζοντας σήμερα πως και εκείνοι είχαν αναπτύξει έναν προηγμένο και πολύ σημαντικό πολιτισμό.

Οι Ευρωπαίοι έκαψαν τους ναούς, άρπαξαν το χρυσάφι, διέλυσαν τα είδωλα και τα αγάλματα, ποδοπάτησαν τα μνημεία, σβήνοντας ακόμη περισσότερο τα ίχνη των ήδη εξαφανισμένων -την περίοδο της κατάκτησης- πολιτισμών.

Γιατί κατασκεύαζαν μύθους οι ιθαγενείς;

Οι ιθαγενείς κατάφερναν για αιώνες να κατανοήσουν τον κόσμο στον οποίον ζούσαν, κατασκευάζοντας γύρω του μύθους και διηγήματα ικανά

να τους φέρουν ηρεμία και πίστη, απέναντι σε μια φύση ακατανόητη πολλές φορές, μαγική και πανίσχυρη. Η γη είναι η μπτέρα με τα χίλια στόματα, οι καρποί δίνουν τη δύναμή τους, τους χυμούς τους για να ζήσει ο άνθρωπος, τα ππηνά και τα ερπετά ενώνονται και δίνουν καταγωγή σε θεούς φανταστικούς.

Διαβάζοντας κανείς τους μύθους αυτούς, είναι σαν να ζωντανεύει κατά κάποιον τρόπο αυτούς τους χαμένους πολιτισμούς. Είναι σα να απαλύνει τις πληγές της ιστορίας, σα να εντάσσει τις ανησυχίες και τις ερμηνείες εξαφανισμένων λαών, σε έναν κόσμο στον οποίον και αυτοί ανήκουν.

Έχουν περάσει αιώνες από τη δημιουργία αυτών των μύθων. Κάποιοι ξάθηκαν, άλλοι παραμένουν ζωντανοί.

Η Δημιουργία (Μύθος των Ίνκας για την καταγωγή του Κόσμου)

Όταν δεν υπήρχε ο κόσμος, ο Θεός χωρίς όνομα αντιλήφθηκε πως με τη γη, το νερό και τη φωτιά μπορούσε να δώσει ζωή, σε αυτά που έβλεπε γύρω του και άρχισε να δουλεύει. Είχε σκεφθεί έναν κόσμο ενωμένο, μοναδικό, όπου τα υλικά και οι άνθρωποι θα ζούσαν αρμονικά. Για τον λόγο αυτό έπρεπε κάθε πράγμα να πάει στην θέση του. Κανόνισε έτσι ώστε ο κόσμος να χωριστεί σε τρία μέρη.

Επάνω θα πήγαινε ό,τι λάμπει. Οι θεοί, ο Ήλιος και το Φεγγάρι. Τα αστέρια και οι κομήτες. Επίσης, εκεί, αλλά πιο κοντά στη γη, θα ζούσαν ο θεός της ακτίνας, του ουράνιου τόξου και του ανέμου. Στη Γη θα ήταν το δεύτερο μέρος. Εκεί θα κατοικούσαν όλα όσα έχουν ζωή. Ό,τι γεννιέται και μεγαλώνει. Οι καρποί, τα ζώα, οι άνθρωποι και

τα πνεύματα. Όλα θα μοιράζονταν το ίδιο μέρος και θα συμπεριφέρονταν σαν αδέρφια κάτω από το φως του Ήλιου. Ένα μέρος σκοτεινό και βαθύ στο εσωτερικό της Γης θα ήταν για εκείνους που έχουν πεθάνει.

Αυτά τα τρία μέρη θα ήταν χωρισμένα μεταξύ τους, αλλά θα υπήρχαν μυστικά μονοπάτια, ειδικές διαδρομές που μόνο πολύ λίγοι θα μπορούσαν να γνωρίζουν για να ταξιδέψουν από το ένα μέρος στο άλλο. Από τη Γη μόνο ο Ίντι, ο γιος του Ήλιου θα μπορούσε να πάει επάνω, στο μέρος με τα αστέρια για να επικοινωνήσει με τους θεούς που φωτίζουν τον κόσμο με το φως τους. Από το σπίτι των νεκρών θα μπορούσε να φθάσει στο μέρος όπου κατοικούν οι ζωντανοί μέσα από τις ρωγμές των βράχων που περνούν στο υπέδαφος, ή από τις πηγές των υδάτων, ή από τους κρατήρες των πηφιστείων.

Έτσι δημιουργήθηκε ο κόσμος. Για αυτό στον ουρανό λάμπουν ο ήλιος, το φεγγάρι και τα αστέρια. Ο Ίντι που καταλαβαίνει την γλώσσα τους, τα κοιτάζει από τη Γη και μπορεί να εξηγήσει στους ανθρώπους ποιες είναι οι προθέσεις και τα σχέδια των θεών.

Ο ιαγουάρος και η φωτιά Μύθος των Πεμόν (πολιτισμός που άνθησε στα νοτιοδυτικά της Βενεζουέλας)

Οι ανθρώποι που εγκατέλειψαν το στρατόπεδο άφοσαν τη φωτιά να τρεμοσβήνει μέσα στις στάχτες. Ο ιαγουάρος που περπατούσε να βρει φαγητό στο άδειο στρατόπεδο πέρασε από εκεί και χωρίς να το καταλάβει φύσης και έσβησε τη φωτιά. Τότε οι δυο τους άρχισαν να συζητούν. Ο ιαγουάρος που το μόνο που σκεπτόταν ήταν να γεμίσει το άδειο του στομάχι, ρώτησε τη φωτιά με τι τρέφεται.

-Με κλαδάκια και φύλλα ξερά, είπε η φωτιά. Άλλα δεν μπορώ να τραφώ γιατί είμαι μόνη μου και οι ανθρώποι έχουν φύγει και με άφησαν να πεθάνω εδώ της πείνας.

-Λοιπόν, εγώ δεν είμαι σαν και εσένα, απάντησε υπερήφανος ο ιαγουάρος. Τρέφομαι με σάρκες από τα ζωντανά που εγώ ο ίδιος πιάνω. Είμαι γρήγορος σαν τον άνεμο. Μπορώ να πάω μέχρι όποιο σημείο θέλω για να βρω την τροφή μου.

-Αν τρέφεσαι μόνο με ανθρώπους και ζώα, τότε αυτό σημαίνει πως εγώ τρώω περισσότερο από εσένα, του είπε η φωτιά. Γιατί εκτός από κλαδάκια και ξερά φύλλα όταν ξυπνάει η όρεξή μου είμαι ικανή να φάω δέντρα ολόκληρα. Ο ιαγουάρος τότε ζήτησε να αποδείξει ότι λέει την αλήθεια, και να φάει ένα δέντρο ολόκληρο.

-Εξαρτάται από εσένα, απάντησε η φωτιά. Πρέπει να με φυστήσεις για να μπορέσω να φάω το δέντρο. Στο είπα πως μόνη μου δεν μπορώ να τραφώ. Τότε ο ιαγουάρος άρχισε να φυσά και κάποιες μικρές φλόγες που πετάχτηκαν έκαψαν λίγο το δέρμα του. Του άφησαν σημάδια που μέχρι σήμερα τα έχει.

-Πρόσεχε, της είπε γεμάτος πόνο ο ιαγουάρος.

-Σου είπα πως είμαι όπως είμαι. Και πως όταν ξυπνήσει η όρεξή μου είμαι ικανός να φάω τα πάντα.

-Μου είπες πως μπορείς να φας ένα δέντρο και μέχρι

τώρα σε έχω δει να τρως μόνο φύλλα και ξυλαράκια, επέμεινε ο ιαγουάρος. Απόδειξέ μου τώρα πως είσαι ικανή για να σε πιστέψω.

-Πλησίασε και φύσησέ με. Θα δεις πως θα τελειώσω με όλα αυτά που υπάρχουν εδώ γύρω.

Ο ιαγουάρος πλησίασε και φύσηξε με δύναμη. Η φωτιά σηκώθηκε και προχώρησε στο έδαφος. Ένας άνεμος την έκανε να εξαπλωθεί ακόμη περισσότερο. Οι γλώσσες της έγλυφαν τα δέντρα μέχρι που τα άφησαν σκέπη στάχτη. Σε λίγα λεπτά όλη η γη έκαιγε. Ο ιαγουάρος τρέμοντας από φόβο και βλέποντας να τον αγγίζουν οι φλόγες άρχισε να τρέχει. Τρέχοντας άκουγε πίσω του κάθε φορά πιο δυνατά τη φωτιά να φωνάζει από μακριά πως μπορούσε επιπλέον να φάει και ιαγουάρους. Για αυτό οι άνθρωποι αφήνουν εστίες φωτιάς στα στρατόπεδα τους. Εκείνοι ξέρουν πως η φωτιά διώχνει τους ιαγουάρους.

Ο μύθος της Κόσκο Ίνα

(Μύθος των Ίνκας για την κατάκτηση από τους Ισπανούς, στην περιοχή Κοσκίνη, στη σημερινή Αργεντινή)

Στην πόλη Κοσκίνη εδώ και καιρό ακούγονταν φωνές για την άφιξη ανθρώπων ζένων που έρχονταν από πολύ μακριά, πιο μακριά από τη θάλασσα. Έλεγαν πως είχαν γένια και ρούχα από μέταλλο, ότι ήταν ικανοί πολεμιστές, και κατακτούσαν ότι έβρισκαν στο διάβα τους. Για ενέα χρόνια οι κάτοικοι της Κοσκίνη διατηρούσαν σκοπιές για να προστατεύσουν τη γη τους από τους ζένους. Μέχρι που μια μέρα οι κατακτητές έφθασαν.

Οι κάτοικοι της Κοσκίνη ειρηνικοί από την φύση τους, πολύ σύντομα υποδουλώθηκαν και αναγκάστηκαν να υποφέρουν τον βιασμό τους οι γυναίκες, να κακοποιηθούν οι άντρες, οι γέροι και τα παιδιά. Να δεχθούν να τους κατακλέψουν τις περιουσίες. Σιγά σιγά έβλεπαν να χάνουν ότι αγαπούσαν. Ο Καμίν ήταν ο αρχηγός της πόλης. Αρχηγός μέχρι που έφθασαν οι κατακτητές. Υπέφερε αρκετά. Έκασε την υπομονή του όμως όταν είδε να κακοποιούν την πανέμορφη γυναίκα του, την Κόσκο Ίνα. Ήρθε αντιμέτωπος με έναν λευκό κατακτητή και τον σκότωσε. Οι άνδρες του λευκού διοικητή κατεδίωξαν τον Καμίν μέχρι που τον βρήκαν στη βουνά. Στόχος τους ήταν να τον πνίξουν. Ο Καμίν πολέμησε μέχρι τέλους, ρίκνοντάς τους πέτρες, αλλά η μάχη ήταν άνιση. Ο Καμίν άνοιξε τα χέρια του σαν κόνδορας και πήδηξε στο κενό, γιατί ήταν καλύτερα να πεθάνει πετώντας στον άνεμο σαν ένα πουλί, παρά να πεθάνει στα χέρια των κατακτητών.

Η Κόσκο Ίνα που ακολουθούσε από πίσω και δεν είχε δει τι είχε συμβεί, είδε πως όλοι ήταν σιωπηλοί. Άκουσε έναν θόρυβο, πλησίασε με την ελπίδα να βρει τον Καμίν ζωντανό. Όμως ήταν τέτοιο το ύψος που ούτε καν φαινόταν το σώμα του. Η Κόσκο Ίνα πέρασε μέρες ψάχνοντας το σώμα του Καμίν. Φώναζε με όλη τη δύναμη το όνομα του Καμίν, όμως το μόνο που άκουγε ήταν η βούτη του ανέμου και των υδάτων που έτρεχαν κάτω στο ποτάμι. Ένα απόγευμα είδε αρπακτικά να πηγαίνουν προς το σημείο που είχε πέσει ο Καμίν. Κατάλαβε πως ήταν κακό σημάδι. Ήξερε πως δεν θα έβλεπε ξανά τον Καμίν ζωντανό. Σηκώθηκε όρθια, άπλωσε τα χέρια και έπεσε στο κενό για να πεθάνει με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο πέθανε ο αγαπημένος της. Είχε την ελπίδα να ενωθεί ξανά με αυτόν και όσο έπεφτε επαναλάμβανε με κραυγές το όνομα του Καμίν.

mafalda

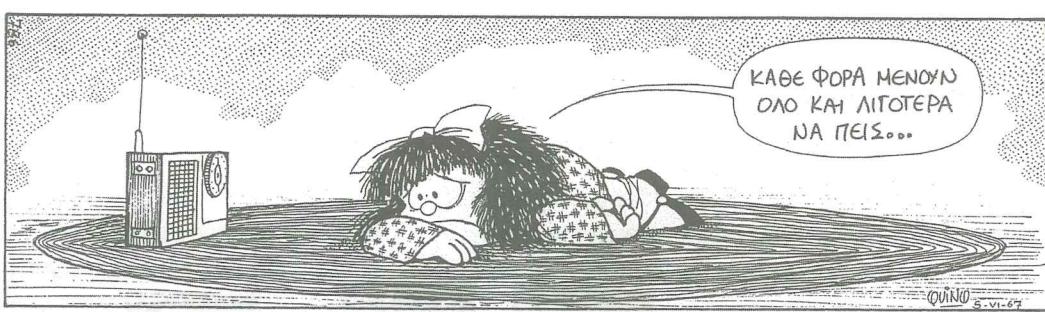
QUÍNTO

«Σημασία δεν έχει τι πιστεύω εγώ για τη Μαφάλντα,
αλλά τι πιστευει αυτή για μένα»
Χούλιο Κορτάσαρ

H Μαφάλντα ζει σε έναν συνεχί διάλογο με τον ενήλικο κόσμο, κόσμο που δεν εκτιμά, δεν σέβεται και απορρίπτει, διεκδικώντας το δικαίωμα να συνεχίσει να είναι ένα παιδί που δεν θέλει να αναλάβει την ευθύνη ενός πλανήτη παραμορφωμένου από τους γονείς». Έτσι περιγράφει ο Ουμπέρτο Έκο την αξιαγάπητη και τρομερή πιτσιρίκα με το στρογγυλό πρόσωπο, τον φιόγκο και τα πυκνά μαύρα μαλλιά, που δημιούργησε ο Αργεντίνος σκιτσογράφος, γελοιογράφος και δημιουργός κόμικς Κίνο. Σήμερα, πάνω από σαράντα χρόνια από τη γέννησή της, η «οξύθυμη πρωίδα που δεν εννοεί να δεχτεί τον κόσμο όπως είναι» διαβάζεται ακόμη από γενιές που δεν έχουν καμιά σχέση με τη δική της.

Τα σκίτσα που δημοσιεύονται σε αυτό το τεύχος είναι επιλογή από το βιβλίο «Mafalda Inédita» (Ανέκδοτη Μαφάλντα, εκδό-

σεις La Flor, Μπουένος Άιρες) που εκδόθηκε το 1988 και δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά. Το βιβλίο ακολουθεί τη διαδρομή της Μαφάλντα από το 1964 έως το 1973 και περιέχει ιστορίες που είχαν παραλειφθεί από τα βιβλία που είχαν εκδοθεί έως τότε, είτε για πολιτικούς λόγους, είτε επειδή απορρίφθηκαν ως «κακές» από τον συγγραφέα τους, είτε γιατί θεωρήθηκε ότι αναφέρονται σε εφήμερες καταστάσεις. Η έκδοση αυτή, όπως λέει η εισαγωγή της, «αποτελεί φόρο τιμής στην ιστορική αλήθεια της Μαφάλντα και έκκληση για στοχασμό πάνω σε μια δεκαετία τοπικής και παγκόσμιας ιστορίας. Είναι η εποχή της αμφισβήτησης, του φεμινισμού και του Τσε Γκεβάρα. Οι αναφορές στην Κίνα, την Αφρική, τη Λατινική Αμερική και τη θέση της γυναίκας, οφείλονται στην πεποίθηση της εποχής ότι ο «Τρίτος» Κόσμος και οι γυναίκες θα ξεπεράσουν την κατάσταση υποταγής τους».

6 Ιουνίου 1967

Πόλεμος των Έξι Ημερών μεταξύ Ιαραπί και Αιγύπτου.

25 Ιουλίου 1967

- Η πρωταγωνίστρια της σειράς είναι γυναίκα γιατί «εκείνη την εποχή το φεμινιστικό κίνημα ήταν πολύ δυνατό. Παρατίροσα μάλιστα ότι τα κοριτσάκια, τουλάχιστον στην Αργεντινή, είναι πιο ανήσυχα. Τα αγόρια σκέφτονται πιο καθημερινά πράγματα...».
- Οι αγαπημένοι του ήρωες είναι η Λιμπερτάδ και ο Μανολίτο. Αυτός μοιάζει με τον Φελίπε: «καταστρέφω το παρόν σκεφτό μενος τι με περιμένει στο μέλλον».
- Ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες έγραψε για τον Κίνο: «Μας αποδεικνύει ότι τα παιδιά είναι κάτοχοι σοφίας. Το κακό για τον κόσμο είναι ότι όσο μεγαλώνουν χάνουν τη λογική, ξεχνάνε στο σχολείο ότι ήξεραν όταν γεννήθηκαν, παντρεύονται χωρίς

αγάπη, δουλεύουν για τα λεφτά, πλένουν τα δόντια τους, κόβουν τα νύχια τους και τελικά, μεταμορφωμένα σε μίζερους ενήλικες, δεν πνίγονται σε μια κουταλιά νερό αλλά σε ένα πιάτο σούπα».

- «Εμένα μου αρέσει η σούπα. Δεν μου άρεσε όταν ήμουν μικρός και η μπέρα μου με υποχρέωνε να τη φάω. Ό,τι επιβάλλει σταθερούς κανόνες και το κάνουμε από υποχρέωση μας αφαιρεί ελευθερία. Η σούπα ήταν μια αλληγορία για τα στρατιωτικά καθεστώτα της Νότιας Αμερικής και αντιπροσωπεύει τον αυταρχισμό που υποφέρουμε», λέει ο Κίνο.
- Στην Ελλάδα το πρώτο βιβλίο του Κίνο εκδόθηκε το 1983.

«Μερικές φορές μου συμπεριφέρονται σα νά ήμουν δολοφόνος»

Ο Χοακίν Σαλβαδόρ Λαβάδο γεννήθηκε στη Μεντόσα της Αργεντινής το 1932. Τον φωνάζουν Κίνο από τότε που γεννήθηκε και ακόμη και σήμερα τον επιπλήττουν επειδή σταμάτησε να σχεδιάζει ιστορίες με τη Μαφάλντα, «σα νά ήμουν εγκληματίας πολέμου που σκότωσα εννέα άτομα, τους ήρωες της σειράς».

Γιος Ισπανών μεταναστών, μεγάλωσε σε έντονα πολιτικοποιημένη οικογένεια και παρακολούθησε από πολύ κοντά τον ισπανικό εμφύλιο. «Για τους γονείς μου ήταν ένας γεγονός πολύ σημαντικό, πόσο μάλλον από τη στιγμή που ήταν με τους πτητημένους».

Μετακόμισε στο Μπουένος Άιρες και χτύπησε την πόρτα πολλών εκδοτικών οίκων μέχρι να καταφέρει να δημοσιεύσει το πρώτο του σκίτσο. Πριν τη Μαφάλντα δούλευε ήδη έντεκα χρόνια φτιάχνοντας βωβά κόμικς. Η Μαφάλντα είναι η μοναδική ιστορία του με σταθερούς ήρωες. Σήμερα συνεχίζει να κάνει κόμικς και γελοιογραφίες.

Δεν πιστεύει ότι το χιούμορ μπορεί να αλλάξει κάτι αλλά ότι είναι ο μικρός κόκκος άμμου που μπορεί να συνεισφέρει κανείς για να αλλάξει τα πράγματα. Προτιμάει τα σκίτσα χωρίς λόγια, όμως, όπως λέει, μερικές ιδέες χρειάζονται λόγο για να γίνουν κατανοτές. Δεν θεωρεί ότι τα σκίτσα του προκαλούν δυνατά γέλια. «Περισσότερο βάζουν νυστέρι και λιγότερο γαργαλούν».

Το χιούμορ του είναι καυστικό, συχνά κυνικό και απαισιόδοξο, ανατρεπτικό, βυθισμένο στη μιζέρια και τον παραλογισμό της ανθρώπινης κατάστασης, πικρό αλλά και καθαρτικό, όπως ο χυμός του συνονόματου δέντρου κίνο με τα πορφυρά λουλούδια

που συναντάται κυρίως στις Άνδεις. Τα αστεία του αναζητούν ένα χαμόγελο απέναντι στη σκληρή πραγματικότητα. Οι ιστορίες του είναι τρυφερές, με συμπάθεια για τους ήρωές του, που είναι απλοί άνθρωποι (υπάλληλοι, παιδιά, νοικοκυρές, συνταξιούχοι), αθώα θύματα της ζωής. Ενίστε χρησιμοποιεί και σουρεαλιστικές ή αλληγορικές σκηνές. Θέματά του η γραφειοκρατία, η εξουσία, οι θεσμοί, οι σχέσεις εξουσίας (ένας πολίτης μπροστά σε έναν δημόσιο υπάλληλο ή έναν γιατρό), η κοινωνική ανισότητα, η καταστροφή του πλανήτη, η ζωή και ο θάνατος, με δυο λόγια «θέματα καθόλου αστεία». Από τη δικτατορία και μετά, δεν μπορεί να αστειεύεται με τη φυλακή ή τα βασανιστήρια.

Η Μαφάλντα που ζει σε μια γειτονιά του Μπουένος Άιρες και μιλάει την αργκό της περιοχής, αποτελεί ένα σχολαστικό αρχείο των «τικ» της μεσαίας τάξης της Αργεντινής της δεκαετίας του '60. Έναν κόσμο στον οποίο παρελαύνουν στρατιωτικοί, ο ΟΗΕ, οι Μπιτλς, ο Ψυχρός Πόλεμος, τα οικονομικά προβλήματα της Αργεντινής, όμως οι ανησυχίες της συνεχίζουν να είναι στις μέρες μας απόλυτα κατανοτές.

«Μάλλον γιατί το μήνυμά της δεν έχει χάσει ισχύ. Η ανθρωπότητα συνεχίζει να έχει εκκρεμότητες. Ο κόσμος του 1973, όταν άφοσα τη Μαφάλντα, είναι ίδιος, αν όχι χειρότερος. Είναι απογοητευτικό να σκέφτεσαι ότι η κοινωνική αδικία που κατήγγελλε συνεχίζει να υπάρχει...», λέει ο «πατέρας» της. «Υπάρχει ελπίδα;» τον ρωτά αμέσως ο δημοσιογράφος: «Για μένα η ελπίδα βρίσκεται στο να καλλιεργείς μια ιστορική αισιοδοξία».

Με τη συμπλήρωση ενός έτους διακυβέρνησης του Ουμπέρτο Ίλια, τον Οκτώβριο του '64, σύμφωνα με μια έρευνα το 98% των ερωτηθέντων χαρακτήριζε τον πρόεδρο «καλοπροαίρετο, ήρεμο και πατρικό» και όχι πολιτικό «με ηγετικές και εκτελεστικές ικανότητες».

Τον Αύγουστο του 1967, δημιουργείται η Λατινοαμερικανή Οργάνωση Αλληλεγγύης (OLAS) στην Αβάνα, με στόχο να βρει μια νέα στρατηγική ενάντια στον βορειοαμερικανικό ιμπεριαλισμό, ακολουθώντας τις θέσεις του Τσε.

1 Δεκεμβρίου 1964

15 Αυγούστου 1967

Μαφάλντα

Ανησυχεί για την παγκόσμια πολιτική σκονή, την ειρήνη, την υγεία του πλανήτη, τον ψυχρό πόλεμο, γι' αυτό ενημερώνεται συνεχώς από το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και τις εφημερίδες. Περίεργη, αντικομφορμίστρια, ασεβής, διεκδικητική, ονειροπόλα, απαισιόδοξη, τολμηρή, ορκισμένη εχθρός της σούπας. Μισεί την αδικία, τα πυρπυρικά όπλα, τον ρατσισμό, τις παράλογες συμβάσεις των ενηλίκων. Λατρεύει τους Μπιτλς, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία.

Διάσημες φράσεις: «Να ονειρευόμαστε παιδιά! Γιατί, αν δεν βιαστείς να αλάξεις τον κόσμο, θα σε αλλάξει αυτός».

«Ο κόσμος δεν αισθάνεται καλά, τον πονάει η Ασία».

«Το χειρότερο είναι ότι η χειροτέρευση αρχίζει να χειροτερεύει».

«Μήπως σε αυτόν τον κόσμο υπάρχει όλο και περισσότερος κόσμος και όλο και λιγότεροι άνθρωποι;»

Μπαμπάς

Αγνώστου ονόματος, υπάλληλος σε ασφαλιστική εταιρεία, μετράει τα λεφτά για να βγάλει τον μίνα. Λατρεύει τα φυτά εσωτερικού χώρου.

Μαμά

Τυπική νοικοκυρά μεσοαστικής οικογένειας της δεκαετίας του '60. Πλένει, μαγειρεύει, σιδερώνει, ψωνίζει. Εγκατέλειψε το Πανεπιστήμιο γιατί παντρεύτηκε.

ΦΩΝΟ
10 Νοεμβρίου 1964

ΦΩΝΟ
5 Ιανουαρίου 1965

ΦΩΝΟ
17 Νοεμβρίου 1964

Φελίπε

Ντροπαλός, ρομαντικός, τεμπέλης, αφηρημένος, καλοπροαιρέτος, βλέπει τη ζωή πιο απλά από ό,τι η Μαφάλντα. Μισεί το σχολείο και τις ασκήσεις για το σπίτι. Δεν φαίνεται να τα έχει βρει με την προσωπικότητά του.

Διάσημες φράσεις: «Αποφάσισα να αντιμετωπίσω την πραγματικότητα, οπότε μόλις φτιάξει, ειδοποιείστε με». «Μην αφήνεις για αύριο αυτό που μπορείς να κάνεις σήμερα... Αύριο κιόλας αρχίζω!» «Γιατί σε μένα τον ίδιο έπρεπε να τύχει να είμαι εγώ;»

Μανολίτο

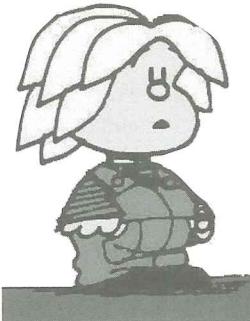
Γιος του μπακάλη της γειτονιάς. Έχει πάθος για το χρήμα, είναι φιλόδοξος, συντηρητικός και τραχύς αλλά στο βάθος έχει καρδιά. Μόνο αυτός και η Σουζανίτα ξέρουν τι θέλουν στη ζωή. Αυτός θέλει μια μεγάλη αλυσίδα σούπερ μάρκετ και να γνωρίσει τον Ροκφέλερ. Μισεί τους χίπις και τη Σουζανίτα.

Διάσημες φράσεις: «Πολλοί μιλάνε για κατάθεση εμπιστοσύνης αλλά κανείς δεν λέει τι τόκο σου βάζει».

Μιγκελίτο

Νάρκισσος, λίγο ντροπαλός, αθώος, με πολλή φαντασία. Είναι το κέντρο του κόσμου και κανείς δεν μπορεί να αποδείξει το αντίθετο. Αναπαράγει τις φασιστικές ιδέες του παππού του, που λατρεύει τον Μουσολίνι.

Διάσημες φράσεις: «Η ζωή δεν θα έπρεπε να βγάζει κάποιον από την παιδική πλικία, χωρίς να του έχει εξασφαλίσει μια καλή θέση στη νεότητα».

Σουζανίτα

Φιλόδοξη, κακεντρεχής, κουτσομπόλα, ζηλιάρα, εγώιστρια μέχρι θανάτου. Θέλει να παντρευτεί έναν όμορφο και προπάντων πλούσιο άντρα και να γίνει μαμά πολλών παιδιών. Μισεί τους φτωχούς (νομίζει ότι η φτώχεια θα λυθεί με το που κρύψουμε τους φτωχούς), τις σκέψεις της Μαφάλντα και τον Μανολίτο. Για τη μοίρα του κόσμου δεν της καίγεται καρφί.

Διάσημες φράσεις: «Ο συντελεσμένος μέλλον τας του ρήματος αγαπώ είναι παιδάκια». «Αγαπάω την ανθρωπότητα, αυτό που με ενοχλεί είναι οι άνθρωποι».

Λιμπερτάδ

Κοντή και μικροσκοπική, γιατί «η ελευθερία είναι πάντα μικρή».

Αγαπάει την καθαριότητα και τους απλούς ανθρώπους αλλά έχει ένα περίεργο και πολύπλοκο τρόπο να μιλάει γι' αυτούς. Διανοούμενη, κριτική και δικτική, μια ριζοσπαστική εκδοχή της Μαφάλντα.

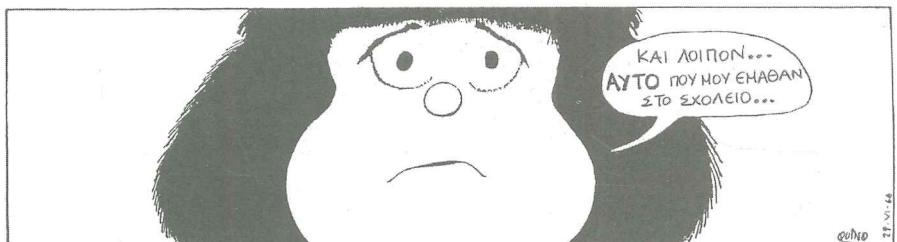
Διάσημες φράσεις: «Και λέω εγώ: μήπως να εθνικοποιήσουμε το έθνος; Η ζητάω πολλά»; «Γιατί να δυσκολεύεις τη ζωή σου με

6 Απριλίου 1966

Το καλοκαίρι του 1966 πληθαίνουν οι φήμες για στρατιωτικό πραξικόπεμπα στην Αργεντινή.

QUIÑO

29 Ιουνίου 1966

Τα ξημερώματα της 29ης Ιουνίου 1966, μια ομάδα στρατιωτικών απαιτεί από τον πρόεδρο Ίλια να παραιτηθεί κι αυτός εγκαταλείπει το προεδρικό μέγαρο με ταξί.

τα προβλήματα της χώρας, όταν ο πιο απλή λύση είναι να τα λύσεις;»

«Σήμερα πρέπει να σκεφτόμαστε την κοινωνική επανάσταση και όχι να τρώμε παγωτά!»

Γκίγιε

Μικρός αδερφός της Μαφάλντα, αντιπρόσωπος της παιδικής αθωότητας. Αγαπάει τις μουτζούρες στους τοίχους, την πιπίλα on the rocks και τη Μπριζίτ Μπαρντό. Πολύ τρυφερός, είναι ο μοναδικός ήρωας που μεγαλώνει με τον καιρό.

Διάσημες φράσεις: «Μαφάλντα όταν μια χώρα εξαντλείται, που την πετάνε;»

Ο Κίνο στο μελάνι του

Πώς του έρχονται οι ιδέες; «Αν ήξερα, θαήμουν ο πιο ευτυχισμένος άνθρωπος στον κόσμο. Η δημιουργία, όπως και τα όνειρα, δεν προγραμματίζεται. Μερικές φορές διαβάζω μια είδηση που με εκνευρίζει και τότε σχεδιάζω κάτι για να διώξω τον θυμό».»

Γιατί έγινε σκιτσογράφος; «Την απόφαση την πήρα στα τρία μου χρόνια όταν έμεινα με τον θείο μου στο σπίτι και αυτός για να με διασκεδάσει άρχισε να σχεδιάζει. Τότε κατάλαβα τι μπορεί να βγει από ένα μολύβι. Ακόμη και σήμερα εκπλήσσομαι...».

Γιατί δεν χρησιμοποιεί χρώμα; «Σχεδιάζω πάντα σε ασπρόμαυρο, εκτός αν το χρώμα προσθέτει κάτι, όπως στις ταινίες του Κουροσάβα. Το χρησιμοποιώ πολύ λίγο, όταν υπάρχει αίμα ή όταν δικαιολογείται».

Ματούλα Παπαδημητρίου

(ένα μεγάλο ευχαριστώ στην Άννα και την Αθηνά για τη βοήθειά τους στις μεταφραστικές σπαζοκεφαλίες)

Η επίσημη ιστοσελίδα του Κίνο: www.clubcultura.com/clubhumor/quino.html

Συνεντεύξεις του Κίνο: http://news.bbc.co.uk/hi/spanish/misc/newsid_3541000/3541928.stm • www.unesco.org/courier/2000_07/sp/dires.htm • www.elarcadigital.com.ar/elarca/numerosanteriores/ARCA45/arca45oi/Quino.htm • www.nacion.com/dominical/1999/mayo/30/dominicalo.html

Τα πάντα για τη Μαφάλντα και τον Κίνο: <http://mafalda.dreamers.com/> • www.turning-pages.com/mafalda/mafalda_es.htm • <http://es.wikipedia.org/wiki/Kino> • <http://es.wikipedia.org/wiki/Mafalda> • <http://elmundodemafalda.com.ar/> • <http://mafalda.net/> • www.todohistorietas.com.ar/mafalda.htm • www.tebeosfera.com/Obra/Libro/Antologia/Mafalda.htm • www.zonalatina.com/zldatao2.htm

Σύντομο βιογραφικό σημείωμα

1962: Ο Κίνο προσλαμβάνεται για να φτιάξει μια σειρά κόμικ που θα πρωθύσαν τις πλεκτρικές οικιακές συσκευές «Μάνσφιλντ», με την συμφωνία τα ονόματα των πρώων να αρχίζουν από «μ». Σκαρφίζεται μια τυπική μεσοαστική οικογένεια, θυμάται ότι σε μια ταινία υπήρχε μια μπέμπα με το χαρούμενο όνομα Μαφάλντα και το υιοθετεί για την πρωταγωνίστριά του. Όμως, η εφημερίδα στην οποία θα δημοσιεύονταν τα σκίτσα αντιλαμβάνεται την γκρίζα διαφήμιση και η καμπάνια αναβάλλεται. Ευτυχώς για εμάς, γιατί τότε ξεκινά η διαδρομή της Μαφάλντα όπως την ξέρουμε.

1964: Τα σκίτσα βγαίνουν από το ντουλάπι για να δημοσιευτούν στις 29 Σεπτεμβρίου 1964 στο ενημερωτικό περιοδικό «Πριμέρα Πλάνα», αρχισυντάκτης του οποίου είναι ο Χουλιάν Ντελγάδο, φίλος του Κίνο, που «εξαφανίστηκε» αργότερα από τη δικτατορία. Είναι η εποχή που οι Μπιτλς σαρώνουν και ξεκινά η επέμβαση των ΗΠΑ στο Βιετνάμ.

1965 - 1968: εμφανίζεται ο Φελίπε, εμπνευσμένος από τον φίλο του Κίνο Χόρχε Τιμόσσι, ο οποίος είχε δύο αστεία δόντια κουνελιού. Η Μαφάλντα μετακομίζει στην πημέρσια εφημερίδα «Ελ Μούντο» και αναδημοσιεύεται σε πολλές τοπικές εφημερίδες της χώρας. Ο Κίνο χρειάζεται κι άλλους χαρακτήρες για να εμπλουτίσει τη σειρά και δημιουργεί τον Μανολίτο, εμπνευσμένος από τον πατέρα του Χουλιάν Ντελγάδο, ιδιοκτήτη φούρνου στην ιστορική γειτονιά Σαν Τέλμο του Μπουένος Άιρες, τη Σουζανίτα και τον Μιγκελίτο. Ο αδερφός της Μαφάλντα Γκίγιε είναι ακόμη στην κοιλά της μαμάς του όταν, στα τέλη του 1967, η εφημερίδα κλείνει ξαφνικά. Είναι η χρονιά της δολοφονίας του Τσε, του Πολέμου των Έξι Ημερών και του πραξικοπίματος στην Ελλάδα. Μετά από έξι μήνες απουσίας, η Μαφάλντα επανεμφανίζεται στην εφημερίδα «Σιέτε Δίας Ιλουστράρδος» και ταυτόχρονα αποβιβάζεται στην Ευρώπη.

1969-1970: Το 1969 εκδίδεται για πρώτη φορά στο εξωτερικό στα ιταλικά, με πρόλογο του Ουμπέρτο Έκο. Το 1970, χρονία που ο Φράνκο λογοκρίνει την ισπανική έκδοση και ο Αλιέντε εκλέγεται πρόεδρος της Χιλής, μπαίνει στην παρέα η μικροσκοπική Λιμπερτάδ (Ελευθερία).

25 Ιουνίου 1973: Οι ήρωες αποχαιρετούν επίσημα τους αναγνώστες. Πολύ πριν, ο Κίνο είχε καταλάβει ότι δεν μπορούσε να συνεχίσει χωρίς να επαναλαμβάνεται. «Υπέφερα σε κάθε παράδοση. Όταν κρύβεται την τελευταία βινιέτα της ιστορίας και ξέρεις ποιο θα είναι το τέλος, σημαίνει ότι δεν πάει άλλο».

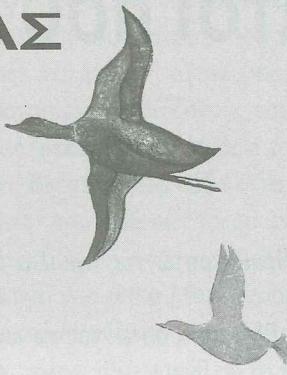
1973 έως σήμερα: Η Μαφάλντα εμφανίζεται μόνο σε συγκεκριμένες περιστάσεις, π.χ. σε εκστρατείες υπεράσπισης των παιδιών ή σε καμπάνιες για τη δημόσια υγεία. Επίσης, όταν ο δημιουργός της θέλει να διαμαρτυρηθεί για κάτι, «είναι ο εκφραστής του θυμού μου», όπως λέει. Ποτέ δεν έχει δεχθεί να παίξει σε διαφημίσεις. Έχει γίνει πλατεία στο Μπουένος Άιρες, ενώ παραλίγο να γίνει και Επιφανής Πολίτης της πόλης (το σχέδιο ναυάγησε τελευταία στηγμή με το επικείρημα των αρμοδίων ότι ο τίτλος τημής είναι μόνο για ανθρώπους). Επιλέχθηκε ανάμεσα στις δέκα Αργεντίνες με τη μεγαλύτερη επιρροή στον 20ό αιώνα. Ο εκδότης της δεν μπορεί να υπολογίσει πόσα βιβλία έχουν πουληθεί στην Αργεντινή και τον υπόλοιπο κόσμο. Διαβάζεται από παπούδες, παιδιά και εγγόνια, έχει μεταφραστεί σε τουλάχιστον 20 γλώσσες και συνεχίζεται να επανεκδίδεται, έχει γίνει κινούμενο σκέδιο, αφίσα, μέχρι και αντικείμενο επιστημονικής έρευνας για τη σκέση των αναγνωστών της με τη σούπα!

ΟΚΤΑΒΙΟ ΠΑΣ

Κοίτη

Άκου τον παλμό του διαστέματος
Είναι τα ταμπούρλα του καλοκαιριού
Τα βήματα της ξαναμμένης εποχής
Πάνω στις στάχτες της χρονιάς
Ήχος φτερών και κρόταλων
Το τρίξιμο της γης
Κάτω απ' το ένδυμά-της από έντομα και ρίζες
Η δίψα ξυπνάει και οικοδομεί
Τα μεγάλα γυάλινα κλουβιά-της
Εκεί τραγουδάς το παράφορο τραγούδι-σου
Το χαρούμενο τραγούδι-σου
Νερού αλυσοδεμένου

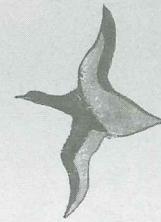

Εκεί τραγουδάς γυμνή
Με την κοιλιά και τα στήθια αλειμμένα
Με το πρόσωπο αλειμμένο γύρη
Πάνω στο αφανισμένο τοπίο
Ο ίσκιος-σου μια χώρα πουλιών
Που ο ήλιος με μια χειρονομία διασκορπίζει.

Νυχτερινό νερό

Η νύχτα ματιών αλόγου που τρέμουν μες στη νύχτα,
η νύχτα ματιών νερού στον κοιμισμένο κάμπο,
είναι μέσα στα μάτια-σου, μάτια αλόγου που τρέμει,
μέσα στα μάτια-σου, μάτια νερού μυστικού.

Μάτια από νερό ίσκιου,
μάτια από νερό πηγαδιού,
μάτια από νερό ονείρου.

Η σιωπή κι η μοναξιά,
σα δυο ζωάκια οδηγημένα απ' τη σελήνη,
πίνουν απ' αυτά τα μάτια,
πίνουν απ' αυτά τα νερά.

Αν ανοίξεις τα μάτια,
ανοίγει η νύχτα, μουσκλιασμένες πόρτες,
ανοίγει το μυστικό βασίλειο του νερού
που αναβρύζει απ' το κέντρο της νύχτας.

Κι αν κλείσεις τα μάτια,
ένα ποτάμι σε πλημμυρίζει από μέσα,
προχωράει, σε σκοτεινιάζει:
η νύχτα μουσκεύει τις μέσα-σου όχθες.

Τα ποίηματα του Πας, σε μετάφραση του Αργύρη Χώνη, επελέγησαν από το βιβλίο Οκταβίο Πας, Ποίηση, εκδόσεις Σπηλιώτη, 1981.

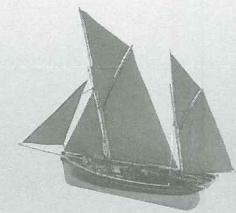
ΠΑΜΠΛΟ ANTONIO KOYADRA (Νικαράγουα)

Χειρόγραφο σε μια μπουκάλα

Είχα κιόλας κοιτάξει τους κοκκοφοίνικες και τους ταμάριθμους
και τα μάνγκος
τα λευκά πανιά που στέγνωναν στον ήλιο
τον καπνό του κολατσιού στον πρωινό
ουρανό
και τα ψάρια που πηδούσαν στα παραγάδια
κι ένα κορίτσι ντυμένο στα κόκκινα
που κατέβαινε στην ακρογιαλιά κι επέστρεψε με τον κουβά
και περνούσε πίσω από τη δενδροφυτεία
εμφανίζόταν κι εξαφανίζόταν
και για ώρα πολλή
δεν μπορούσα να οδηγήσω το καΐκι χωρίς την εικόνα
της κοπέλας ντυμένης στα κόκκινα
και οι κοκκοφοίνικες και οι ταμάρινθοι και τα μάνγκος
μου φαινόταν πως υπήρχαν μόνο
επειδή υπήρχε εκείνη
και τα λευκά πανιά ήταν λευκά μόνο
όταν εκείνη μισοξάπλωνε
με το κόκκινο φόρεμά της κι ο καπνός ήταν γαλάζιος
και τα ψάρια ευτυχισμένα και οι ανταύγειες των ψαριών
και για πολλή ώρα προσπαθούσα να γράψω ένα ποίημα
για το κορίτσι που ήταν ντυμένο στα κόκκινα
και δεν έβρισκα τον τρόπο να περιγράψω
εκείνο το παράξενο πράμα που με μάγευε
κι ήταν το αφηγήθηκα στους φίλους μου εκείνοι γελούσαν

αλλά όταν ταξίδευα στη λίμνη κι επέστρεψα
πάντα περνούσα από το νησί με την κοπέλα με το κόκκινο
φόρεμα
ώσπου μια μέρα μπήκα στον κολπίσκο του νησιού της
έδεσα το καΐκι μου και βγήκα στη στεριά
και τώρα γράφω αυτούς τους στίχους και τους ρίχνω στα
κύματα μέσα σε μια μπουκάλα
γιατί αυτή είναι η ιστορία μου
γιατί κοιτάζω τους κοκκοφοίνικες και τους ταμάρινθους
και τα μάνγκος
τα λευκά πανιά που στεγνώνουν στον ήλιο
τον καπνό του κολατσιού στον πρωινό ουρανό
και περνάει ο καιρός
και περιμένουμε και περιμένουμε
και γρυλίζουμε
και δεν έρχεται με τα τυλιγάδια της
η κοπέλα ντυμένη στα κόκκινα.

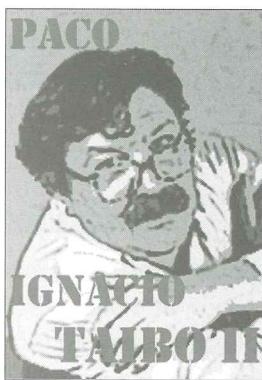
I. Για χρόνια ο Π.Α. Κουάδρα εργάστηκε ως ναυτικός στη λίμνη της Νικαράγουας. Πολλά από τα ποιήματά του, καθώς και μια ολόκληρη συλλογή, τα «Ποιήματα του Σιφάρ», είναι εμπνευσμένα από αυτή την εμπειρία, φέρνοντας απόνους από την ελληνική μυθολογία. Σ' αυτό το ποίημα έχουμε έναν υπαινιγμό στην Κίρκη.

Μετάφραση Ρήγας Καππάτος,
από το βιβλίο Τα εκατό ωραιότερα ερωτικά ποιήματα της ισπανικής γλώσσας,
εκδόσεις Εκάπι, 2000.

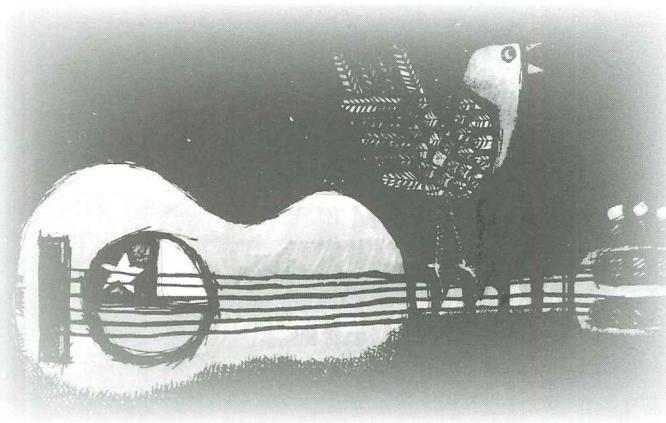

νεκροί μαριάτσι που χαμογελούν

ΠΑΚΟ ΙΓΝΑΣΙΟ ΤΑΪΒΟ II

Ο Πάκο Ιγνάσιο Τάιμπο II γεννήθηκε στην πόλη Χιχόν της Ισπανίας το 1949. Λίγα χρόνια μετά οι γονείς του μετανάστευσαν στο Μεξικό, κυνηγημένοι από τη δικτατορία του Φράνκο. Ο Τάιμπο συμμετείχε στο φοιτητικό κίνημα του 1968, που κατέληξε στη σφαγή του Τλατελόλκο, και στο συνδικαλιστικό κίνημα της δεκαετίας του 1970. Διαθέτει ένα πλούσιο συγγραφικό έργο ως δημοσιογράφος, ιστορικός και πεζογράφος και θεωρείται ο ιδρυτής του νέου αστυνομικού μυθιστορήματος της Λατινικής Αμερικής. Το διήγημα Νεκροί μαριάτσι που χαμογελούν δημοσιεύτηκε το 1994 στη συλλογή *Nomás los muertos están bien contentos*.

Για τον Χίρι, επειδή είχε δίκιο

Οι μουσικοί είχαν πεθάνει κρατώντας αγκαλιά τα όργανά τους, κι αυτό έκανε την κάθε φωτογραφία ένα ποίημα.

«Θαυμάσιες», έλεγε ο Ελ Τσάτο πατώντας το κουμπί της μηχανής σα να ’ταν πολυβόλο. Δυστυχώς, δεν ήταν δυνατό να βγουν όλες καλές, έπρεπε να βρει τη γωνία απ’ όπου δεν θα φαίνονται τα ξερατά, τα πρόσωπα με τα πεταγμένα μάτια.

- Καργιόλιδες νεκροί, τι γαμάτοι που ’ναι, είπε ο φωτογράφος.

- Έπαθαν δηλητηρίαση, σχολίασε ένας τραυματιοφορέας του Ερυθρού Σταυρού καθώς στεκόταν ανάμεσα στο φακό του φωτογράφου και τους τέσσερις νεκρούς μουσικούς.

- Στ’ αρχίδια μου, δεν με νοιάζει καθόλου, καλύτερα. «Συμφωνία αυτοκτονίας. Τέσσερις πούστιδες μουσικοί δηλητηριάζονται για ανομολόγητους έρωτες», είπε ο Ελ Τσάτο χωρίς να διακόπτει τη δουλειά του.

- Μνη ξηγιέσαι, ρε καργιόλη, ούτε στους νεκρούς δεν χαρίζεσαι. Δηλητηριάστηκαν από το φαγητό.

- Και γρήγορα, είπε ο γιατρός καθώς σπικωνόταν από τη βάση του αγάλματος του Λεάντρο Βάγιε, όπου είχε γονατίσει δίπλα σε έναν από τους νεκρούς. Πέθαναν γρήγορα. Μάλλον τροφική δηλητηρίαση, κάποια χαλασμένη κονσέρβα.

- Θα περίμεναν ταξί. Εδώ δεν έχει πολλούς μαριάτσι, στέκονται πιο πέρα, στην πλατεία Γκαριμπάλντι, έδειξε ένας αστυνομικός με μπλε στολή που προσπαθούσε να αποτρέψει πέντε έξι περίεργους απ’ το να κλείσουν τον δρόμο ή να κλέψουν μια κιθάρα για σουβενίρ.

- Με σκατά σαν κι αυτά ο εφημερίδα μου κάνει μαγικά πράγματα, είπε ο Ελ Τσάτο βγάζοντας μια τελευταία φωτογραφία, μόνο και μόνο για να μην αφήσει το δάκτυλό του σε πουσία.

Κι έφυγε αργά αργά βάζοντας τη μηχανή στην πάνινη τσάντα. Ένας από τους μαριάτσι συνέχιζε να τον κοιτάζει, λυπημένος, γεμάτος ξερατά, με τα μάτια ορθάνοικα.

Φτάνοντας στη γωνία, ο Ελ Τσάτο εντόπισε έναν τηλεφωνικό θάλαμο, όμως πλοισιάζοντας ανακάλυψε ότι είχαν ξιλώσει τη συσκευή, το καλώδιο κρεμόταν στον αέρα αφήνοντας να φανούν τα εξαρτήματα.

Εκείνη τη στιγμή σταμάτησα να γράφω.

Σε ποιον θα τηλεφωνούσε ο Ελ Τσάτο; Σ’ εμένα; Θα μου τηλεφωνούσε για να μου πει ότι η ιστορία δεν έβγαζε πουθενά; Ότι δεν γίνονται διηγήματα με τα ψέματα;

Είχε περάσει μια εβδομάδα που γυρόφερνα το διήγημα δίχως να βολεύεται τελικά στην οθόνη του υπολογιστή. Η παλιά ιστορία των αποτυχιών. Ειδικότερά μου δεν ήταν τα διηγήματα, εγώ είχα ανάγκη σελίδες, ανοικτό πεδίο για να αναπτύξω την στημόσφαιρα, μισό χιλιόμετρο χαρτί για να δημιουργήσω ήρωες που πολλές φορές δεν έχαν προορισμό. Δικιά μου ειδικότητα ήταν τα μυθιστορήματα, τουλάχιστον μικρά, και αν ήταν δυνατό μεγάλα, με πλοκή και κόντρα πλοκή, μεγάλους χώρους ώστε να διηγηθώ για την πόλη, που τελευταία δεν αφίνεται να την εξιστορίσεις.

Πάνω στο τραπέζι ήταν η αλληλογραφία τριών μνηών που περίμενε απάντηση, και ο πειρασμός να ξεφύγω από το αποτυχημένο διήγημα με τους μαριάτσι και να μπω να παίξω στον λαβύρινθο της ρουτίνας ερχόταν και πάλι πολύ στα σοβαρά. Πήγα μέχρι το ντουλάπι για να

βεβαιωθώ ότι υπήρχαν προμήθειες από κόκα κόλες και χυμούς μπλου και ροδάκινου, είχα την καβάντζα γεμάτη τσιγάρα που έφερα από την Ισπανία, δεν υπήρχε καν το πρόσχημα για να πεταχτώ μέχρι την τράπεζα ή ν’ αγοράσω εφημερίδα. Σήμερα δεν ήθελα να διαβάσω εφημερίδα, διαισθανόμουν ότι δεν θα υπήρχαν καλά νέα. Κάθισα, κάθομαι, γράφω.

Ανακεφαλαίωνω: Ένα διήγημα για την Πόλη του Μεξικού, ένα μαύρο διήγημα, πολύ μαύρο, αστυνομικό.

Μια φορά ο Χίρι Προτσάσκα, ο Τσέχος φίλος μου που πέθανε πρόσφατα, μου είπε ότι γι’ αυτόν ήταν πολύ εύκολο, ότι στο Μεξικό ήταν σπουδαίο πράγμα ν’ ανοίξεις την εφημερίδα, ενώ αυτός στην Πράγα... Δεν είχε άδικο. Ζάχω στο συρτάρι με τις ιστορίες που μου έχουν διηγηθεί τους τελευταίους μή-

νες: ο καρδινάλιος γαζωμένος από τις σφαίρες εμπόρων ναρκωτικών που «τον μπέρδεψαν» στο αεροδρόμιο της Γκουαδαλαχάρα, η ιστορία του Μανουέλ που του ζήτησαν το φορτηγάκι του για μια παράδοση ρούχων και κατέληξε στη φυλακή κατηγορούμενος για ένοπλη ληστεία, οι αστυνομικοί που πήγαιναν σε κοσμηματοπώλες εκβιάζοντάς τους για να αποκτήσουν ένα δώρο για τη μάνα του αρχηγού της ομάδας (ήταν εντυπωσιακός ο τρόπος τους: «Δηλαδή, δεν έχετε καμιά πετρούλα που να περισσεύει; Βλέπετε, πλησιάζουν τα γενέθλια της αφεντικίνας του αφεντικού μας και...»). Οι αστυνομικοί που έκλεψαν το αυτοκίνητο της Πιλάρ και του Χόρχε κι ύστερα εισέπραξαν τα εύρετρα...

Ο Ελ Τσάτο βρήκε τηλέφωνο να λειτουργεί στο μπαρ Μαραβίγιας και κατάφερε να επικοινωνήσει, παρά τη φασαρία που έκαναν οι κούμπια και τα μερένγκε.

- Έχω τους γαμιόληδες τους νεκρούς μαριάτσι, αφεντικό, τίποτ' άλλο;

- Τί σκατά φασαρία ακούγεται. Σίγουρα δεν τα τσούζεις;

- Είναι το μόνο μέρος όπου υπήρχε τηλέφωνο. Ούτε είναι τέτοιο το χάος, αφεντικό, ψιλοβαριούνται εδώ, κάνουν φασαρία και προσποιούνται ότι δεν είναι έτσι. Πέντε πουτάνες, δυο γέροι πνιγμένοι στην τεκίλα κι αυτός που βάζει μουσική μάλλον γιορτάζει την επέτειο θανάτου της γριάς του.

- Οδός Ντοκτόρ Κάνο 157, ένας τύπος μ' ένα μαχαίρι σε μια ταράτσα και δεν λέει να κατέβει. Πήγαινε, είπε ο υπεύθυνος σύνταξης.

Ξημέρων στη συνοικία Ντοκτόρες. Γκρίζα διόροφα κτίρια, φούρνοι και πολλά γραφεία κηδειών. Ένα κρύο και υγρό ξημέρωμα. Ο τύπος με το μαχαίρι δεν φαινόταν καλά από τον δρόμο, όμως δυο περιπολικά μπροστά από το κτίριο, όπου υπήρχε ένα υποκατάστημα τράπεζας, κι ένα σωρό παιδιά που κοιτούσαν με περιέργεια καθώς πήγαιναν στο σχολείο, μαρτυρούσαν ότι κάτι γίνεται.

Ο Ελ Τσάτο έδειξε τη δημοσιογραφική του ταυτότητα σ' έναν από τους αστυνομικούς με τα μπλε που κρατούσε στο χέρι το πιστόλι του, ύστερα σ' έναν άντρα που φαινόταν να είναι ο διευθυντής της τράπεζας, μετά σε κάποιον άλλον δημοσιογράφο, όμως κανείς απ' αυτούς δεν φάνηκε να νοιάζεται, ούτε καν έριξαν μια δεύτερη ματιά στην ταυτότητα. Κοιτούσαν προς τα πάνω, πήγαιναν πέρα δώθε. Ο ασύρματος του πιο κοντινού περιπολικού έβγαζε ένα έντονο βουτό.

Ο Ελ Τσάτο ανέβηκε στην ταράτσα του κοντινού κτιρίου. Μια παρέα οικοδόμων στέκονταν με γυρισμένη την πλάτη προς αυτόν ενώ φώναζαν κάτι προς τον τόπο του συμβάντος. Ο Ελ Τσάτο άνοιξε δρόμο με αγκωνιές, μουρμουρίζοντας «Τύπος, Τύπος».

Στην ταράτσα της τράπεζας, καμιά διακοσμία μέτρα και δυο ορόφους πιο κάτω, ένας άντρας που φορούσε πράσινο κασκέτο του μπεζίμπολ χειρονομούσε στους αστυνομικούς που ήταν στον δρόμο. Κρατούσε στο χέρι ένα μαχαίρι. Ο Ελ Τσάτο έβαλε έναν φακό κι άρχισε να βγάζει φωτογραφίες.

- Για φαντάσου να του φύτευαν τώρα μια σφαίρα, μουρμούρισε.

- Ρε συ, είσαι πολύ κακός, του ανταπάντησε ένας οικοδόμος.

- Τι κάνει εκεί πέρα;

- Ο Μακάριο δουλεύει εδώ, μαζί μας, αλλά χθες τα 'πιε, τον έδιωξαν και του κόλλησε να ληστέψει την τράπεζα.

- Με μαχαίρι;

Οι οικοδόμοι συγκατένευσαν με το κεφάλι.

- Μπαίνοντας από την ταράτσα;

- Πήγε μέχρι εκεί χρησιμοποιώντας μια σκάλα. Είναι εκεί όλη νύχτα, ο μαλάκας, κάνοντας μια τρύπα στο γαμημένο το ταβάνι, αλλά φαίνεται ότι κτύπησε ο συναγερμός της κωλοτράπεζας.

- Έκανε καμιά τρύπα;;, ρώτησε ο Ελ Τσάτο, καθώς συνέχιζε να πατάει το κουμπί της μπχανής.

- Τι τα θες, τα ίδια σκατά είναι. Μόνο η απελπισία γέμισε τρύπες.

- Δεν μου λέτε, αυτός ο κύριος είναι φίλος σας;

Οι οικοδόμοι συγκατένευσαν. Έφτασε κι άλλο περιπολικό, με τη σειρήνα αναμμένη. Ο Ελ Τσάτο προσπάθησε να το καδράρει με τον οικοδόμο στην πάνω δεξιά γωνία της φωτογραφίας.

- Πείτε του να κοιτάξει κατά δω.

- Μακάριο! Είναι εδώ ένας φωτογράφος!

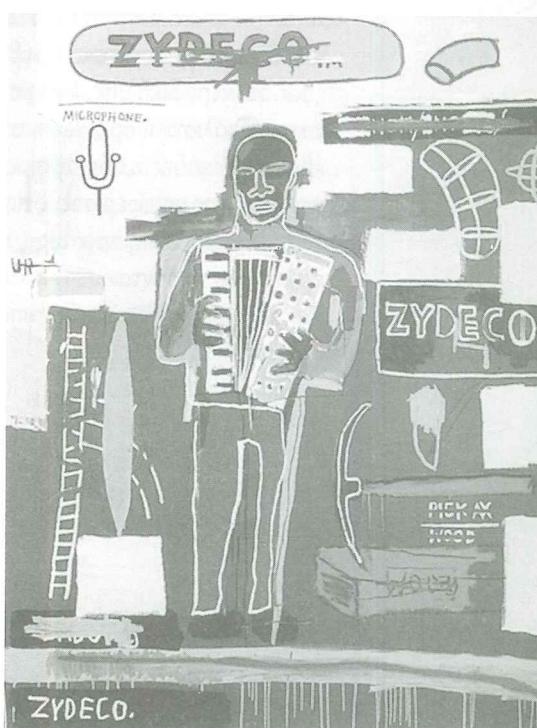
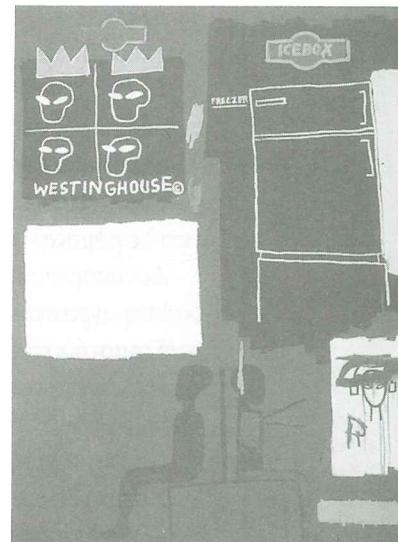
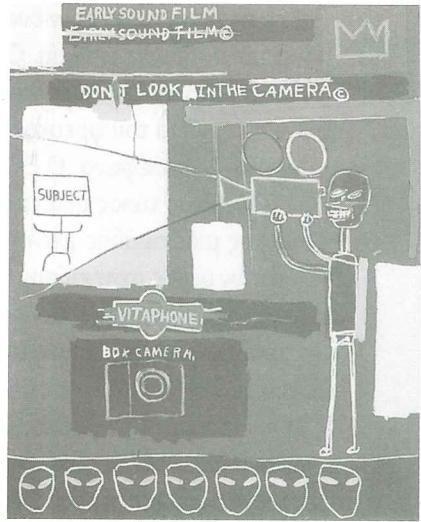
- Να μου δείξει καλά το μαχαίρι.

- Δείξε του το μαχαίρι!

- Τώρα, να πάρει άγρια φάτσα.

- Κάνε γκριμάτσες, φίλε!

Όχι, δεν υπάρχει καμιά ιστορία, όσο κι αν τη γυροφέρνω. Σταματάω να γράφω και κάνω βόλτες στο σπίτι σαν σε κλουβί. Θυμάμαι ότι έχω αγοράσει έναν καινούργιο δίσκο με τις αναμνήσεις της Τζόαν Μπαέζ. Έχω ένα πιάτο με ζωμό από κοτόπουλο στον φούρνο μικροκυμάτων.

Τι θα συνέβαινε τώρα στον οικοδόμο; Ο Βίκτορ Ρονκίγιο μου διηγήθηκε πριν μερικούς μήνες μια παρόμοια ιστορία. Ο τύπος, ένας οικοδόμος 18 χρονών, βρισκόταν τώρα στη φυλακή. Κάτω απ' το παράθυρο στίνουν μια πρόχειρη αγορά, όπως κάθε Τρίτη. Ανέβαινε η μυρωδιά του φρεσκοκομμένου ανανά και μουσική από ανύπαρκτες μαρίμπες.

Χτυπάει το τηλέφωνο. Ο Ελ Τσάτο, μήπως; Πολύ περίεργα πράγματα έχουν συμβεί εδώ. Όχι. Ένας τύπος από τη δημοσιογραφική σχολή ENEP/Aragón, αν θέλω να γίνω ανάδοχος μιας ομάδας μελλοντικών περιθωριακών δημοσιογράφων, που δεν θέλουν να πάρουν μέρος στην επίσημη τελετή αποφοίτησης, αν θέλω να γίνω νονός στην αντιτελετή, στη μέση του αίθριου, με πικεία. Αν υπάρχουν σερπαντίνες και κάποιος μαριάτσι, δέχομαι. Δεν τους φτάνουν τα λεφτά για τον μαριάτσι. Μισό μαριάτσι, τότε. Σύμφωνοι.

Ο Ελ Τσάτο, εν τω μεταξύ, ανέβηκε στην οροφή ενός αστικού λεωφορείου για να φωτογραφίσει ένα λυσσασμένο σκυλί. Με όλ' αυτά, θα έχανε μια πιο ζουμερή αποστολή: να φωτογραφήσει στο Βόρειο Σωφρονιστήριο έναν αστυνομικό που ομολόγησε ότι είχε δολοφονήσει τις δυο του ερωμένες. Θα πει ότι το έκανε μετά από πιέσεις της γυναίκας του, της νόμιμης συζύγου του, της αληθινής συζύγου. Ο Ελ Τσάτο δεν θα βρίσκεται εκεί για να του ζητήσει να ποζάρει με το άσφαιρο ρεβόλθερ με το οποίο παραδοσιακά φωτογραφίζονται οι καταδίκασμένοι. Το σκυλί ορμά σε μια μεταλλική πόρτα, σιγά σιγά οι μπόγιες, με κοντάρια από τα οποία κρέμεται ένα σκοινί, το κυκλώνουν. Η σκόνη, το χώμα του Τσάλκο, σπκώνεται καταστρέφοντας τη διαύγεια της λήψης στον φωτογράφο.

– Κοίτα πάνω, αδερφέ, σήκωσε τον γαμιόλη τον σκύλο, φωνάζει ο Ελ Τσάτο σ' έναν απ' τους μπόγιες, που δεν του δίνει την παραμικρή σημασία.

Το ζώο ξερνάει σάλια γεμάτα αίμα. Δεν ήταν αφροί; Ο Ελ Τσάτο σκέφτεται αν θα τον αφήσουν να ρίξει στο σκυλί μια δόση απορρυπαντικού, σαπουνιού, από εκείνα με άρωμα λεμόνι, ώστε να φαίνονται πολλοί αφροί.

Όταν φτάνει στο αυτοκίνητό του, εξοργισμένος αφού οι μπόγιες δεν είχαν διάθεση για πειράματα, βλέπει ότι έχει σκάσει ένα λάστιχο.

Δεν υπάρχουν σύννεφα βροχής πουθενά, παρότι λένε ότι το απόγευμα θα βρέξει.

Η πραγματικότητα δεν είναι η πραγματικότητα.

Σταματώ να γράφω και θυμάμαι ότι μια μέρα ένας ταξιτζής μου έλεγε ότι, ενώ κάνεις μια διαδρομή, κάπου αλλού στην Πόλη του Μεξικού μια νέα γειτονιά ξεπετάγεται. Μια ολόκληρη συνοικία, στην οποία δεν θα πάω ποτέ.

Ενώ την κοιτάζεις, η πόλη πίσω σου αλλάζει.

Βλέποντάς την από ψηλά, η Πόλη του Μεξικού απλώνεται. Έτσι είναι, έτσι είναι στ' αλήθεια, μπορώ να πω δεν πάνεται, δεν χωράει. Δεν φτάνουν ούτε τα χέρια ούτε οι ιστορίες για να πιάσεις το τέρας. Είκοσι εκατομμύρια κάτοικοι μια κακή μέρα. Οι ροζ γραμμές από τα φώτα μαγνησίου, το πράσινο, σήμα κατατεθέν της λεωφόρου Ινσουρχέντες, η λευκή γραμμή της λεωφόρου Τλάλπαν. Αυτή η πόλη που δεν την καταλαβαίνω πια. Είναι το βασανιστικό πρόβλημα όσων την είχαμε και δεν την έχουμε πια. Το '71 νομίζαμε ότι ήταν δική μας, λίγο μετά το φοιτητικό κίνημα, όταν πηγαίναμε στις συνοικίες με τη συνδικαλιστική οργάνωση στα εργοστάσια, όταν σπάσαμε τα σύνορα και η νύχτα μάς έβρισκε δεκάδες χιλιόμετρα μακριά απ' τα σπίτια μας, από τα οικεία μας μέρη, στην περιφέρεια της περιφέρειας, στις βιομηχανικές περιοχές με το χώμα να μυρίζει χημεία. Και το ένιωσα και πάλι, αργότερα, όταν άρχισα να γράφω αστυνομικά μυθιστορίματα και οι ήρωές μου κινούνταν στην πόλη με φτερά αγγέλων και ήταν δική τους απ' άκρο σ' άκρο. Και τώρα εκείνη η πόλη δεν υπάρχει πια ή δεν τη γνωρίζω ή δεν την επινοώ σωστά...

Χτυπάει το τηλέφωνο.

– Μιλάω με τη σύνταξη; Σύνδεσέ με με τον Μαρίλες, αδερφέ, είμαι ο Ελ Τσάτο.

– Δεν είναι η σύνταξη εδώ, του λέω. Είναι ιδιωτική κατοικία.

– Άσε ρε φίλε, πες στον Μαρίλες ότι είμαι στον δρόμο, τα 'χω όλα. Και να ετοιμαστεί, τι νόμιζε, εμφάνισα τις φωτογραφίες με τους μαριάτσι, ένας τους έχει τη στοματάρια του ανοιχτή, λες και χαμογελάει, πες του ότι θα του αρέσει πολύ.

– Περίμενε...

΄Όμως έκλεισαν. Ο Ελ Τσάτο έκλεισε.

Επιστρέφω στο τραπέζι και γράφω. Δεν έχει και πολύ νόημα, υπάρχουν ιστορίες που δεν οδηγούν πουθενά, υπάρχουν διηγήματα που ποτέ δεν θα πάψουν να αφηγούνται. Υπάρχει μια πόλη εκεί έξω που μου διαφεύγει.

μετάφραση: Νίκος Κοκκάλας

Γκαμπριέλα Μιστράλ ΦΟΒΟΣ

Δεν θέλω τη μικρή μου κόρη να μου την κάνουν χελιδόνα, να πετά στον ουρανό και να μνη κατεβαίνει στην αυλή μου να φτιάξει φωλιά στη μαρκίζα και τα χέρια μου να μνη τη χτενίζουν. Δεν θέλω τη μικρή μου κόρη να μου την κάνουν χελιδόνα. Δεν θέλω τη μικρή μου κόρη να μου την κάνουν πριγκίπισσα, με χρυσά παπούτσακια και πώς θα παίζει στα λιβάδια; Και όταν θα πέφτει η νύχτα δεν θα κοιμάται στο πλευρό μου... Δεν θέλω τη μικρή μου κόρη να μου την κάνουν πριγκίπισσα.

Και προ πάντων, δεν θέλω μια μέρα να μένουν βασίλισσα... Να με βάλουν σ' έναν θρόνο όπου τα πόδια μου δεν φτάνουν και όταν θα έλθει η νύχτα δεν θα μπορώ να τα λικνίζω... Και προ πάντων, δεν θέλω μια μέρα να μένουν βασίλισσα!

μετάφραση: Μιχάλης Ανιτσάκης

η ερώτηση

ΧΟΥΣΤΟ ΑΡΟΓΙΟ

Ο Χούστο Αρόγιο γεννήθηκε στον Παναμά το 1936. Διδάσκει ισπανική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο του Παναμά και έχει χρηματίσει πρέσβης της χώρας του στην Κολομβία και απεσταλμένος του Παναμά σε πολιτιστικά συνέδρια σε όλο τον κόσμο. Το συγγραφικό του έργο, μυθιστορήματα και συλλογές διηγημάτων, είναι πλούσιο και έχει τιμηθεί με το Κεντροαμερικανικό Βραβείο Λογοτεχνίας το 1998, για τη συλλογή διηγημάτων Héroes a medio tempo. Το διήγημα «Η ερώτηση» είναι το πρώτο αυτής της συλλογής.

Το πρώτο είναι τα μάτια του.

Με κόρες τόσο καυτερές που η πρώτη αντίδραση είναι να γυρίσεις αλλού το βλέμμα. Ο γέρος όμως το ξέρει και σε κοιτάζει μέχρι που να μην μπορείς να κάνεις αλλιώς παρά να τον κοιτάξεις κι εσύ, μέχρι που η φωτιά των ματιών του να σε αναγκάσει να παραδεχτείς την ύπαρξή του, κάτι που ήταν εξαρχής το ζητούμενο.

Πριν ακόμα μπει στο εστιατόριο, ο γέρος αρχίζει να κυνηγάει βλέμματα. Πρώτα των πελατών, στα δεξιά του, που αρχικά δεν τον αντιλαμβάνονται, προσολωμένοι καθώς είναι στο φαγητό τους ή στη συζήτηση. Κατόπιν των μαγείρων, στα αριστερά, που ντυμένοι στα λευκά σερβίρουν και εύχονται χαμογελαστά καλή όρεξη, ρωτώντας με τι το θέλετε το φιλέτο σας ή το κοτόπουλο ή το χοιρινό σας, αν το θέλετε με ρύζι ή με πατάτες ή με μακαρόνια, σερβίροντας τις μικρούλες μερίδες και επιδεικνύοντας την απάτη σε κάθε πιάτο, τονίζοντας τη ματαιότητα κάθε διαμαρτυρίας, γιατί τους βλέπεις κιόλας να τραβάνε στο σπίτι τους με βιαστικό βήμα, ώστε να προλάβουν να γυρίσουν στην ώρα τους για τη βραδινή βάρδια.

Κι έτσι πληρώνεις ακριβά, τρως λίγο και κάνεις το κορόιδο. Με τι το θέλετε το φιλέτο σας;

Ο γέρος όχι.

Μόλις εμφανίζεται στην πόρτα, οι μάγειροι κάνουν το κέφι τους, ανταλλάσσουν βλέμματα απελπισίας και ο καθένας παρακαλάει να μην του τύχει να τον σερβίρει. Τα ρούχα του γέρου είναι φτωχά αλλά καθαρά, και υπάρχει κάτι στον τρόπο που κινέται, κάτι ανησυχητικό στην τόση του σβελτάδα, που δείχνει πως είναι έτοιμος για κάθε αναμέτρηση, ότι, επιπλέον, την αποζητάει.

Ο γέρος καταλαβαίνει πως οι μάγειροι παραδέχονται την ύπαρξή του από τον τρόπο που σκληραίνουν οι ώμοι τους και την αιφνίδια απώλεια του ρυθμού τους, στον αποσυντονισμό πιάτων, πιρουνιών και φαγητού. Ο γέρος τότε παίρνει τον δίσκο του και στέκεται στην ουρά. Στέκεται ευθυτενής, κυρίαρχος της περιοχής του ενόσω περιφέρει το βλέμμα του στο εστιατόριο, τους μαγείρους, στον πίνακα με το μενού και τη λίστα των τιμών.

Τίποτα απ' αυτά, όμως, δεν έχει σημασία: εκείνο που μετράει είναι πως οι μάγειροι ήδη αναγνώρισαν την ύπαρξή του. Εκείνος, σε τούτη την ουρά, με τον δίσκο στο χέρι, έπαψε να είναι ο γέρος που όλοι αποστρέφονται, που περνούν από δίπλα του σάμπως να είναι μια ενόχληση, διεκδικώντας ακόμα και τον αέρα που αναπνέει και τον χώρο που πιάνει, προτρέποντάς τον σχεδόν να πεθάνει επιτέλους και να κάνει τόπο στους νέους.

Με αργό βήμα, λοιπόν, ο γέρος στέκεται μπροστά σε έναν από τους μαγείρους. Το βλέμμα του καίει πιο πολύ και η εντολή είναι ξερή, με τον δεξιό δείκτη να δείχνει το φιλέτο. Αιχμάλωτος του βλέμματος, ο ατυχής μάγειρος σπεύδει να τον σερβίρει, κρατώντας στο αριστερό χέρι το πιάτο και στο δεξιό ένα κουτάλι. Στην ουρά επικρατεί μεγάλη πουχία, καθώς οι άλλοι μάγειροι σερβίρουν ανακουφισμένοι. Ο μάγει-

ρος που εξυπηρετεί τον γέρο ψάχνει με το κουτάλι του στην πιατέλα με τα φιλέτα.

Από κει, με πολλή προσοχή, βγάζει δυο φετούλες φιλέτο: μία... δύο.

Ούτε μια παραπάνω.

Δύο: λεπτές, διάφανες.

Διακόσιες φετούλες βγαίνουν από κάθε κιλό φιλέτου και, με οκτώ δολάρια το κιλό και τέσσερα δολάρια το πιάτο, το κέρδος του εστιατορίου είναι ένα εκατομμύριο τοις εκατό σε τούτο το υπέροχο παράδειγμα άγριου καπιταλισμού.

Όταν όμως ο μάγειρος πάει να λούσει τις φετούλες με σάλτσα, το χέρι του τρέμει, γιατί ξέρει πως έχει έρθει η ώρα.

Η σιωπή είναι απόλυτη. Το εστιατόριο είναι γεμάτο: πελάτες, σερβιτόροι και ταμίες ανταποκρίνονται στην ποσυχία που έρχεται από την ουρά, σταματάει ο θόρυβος από τα πιάτα και τα μαχαιροπίρουνα, από τις συζητήσεις, τις παραγγελίες για φιλέτο, κοτόπουλο ή χοιρινό. Κάθε πιρούνι, κάθε κουτάλι και κάθε μαχαίρι μένει μετέωρο, καθώς όλοι στρέφουν το βλέμμα προς τον γέρο και την ουρά που μένει ακίνητη.

Όλοι τώρα αναγνωρίζουν την ύπαρξη του γέρου και κανένας δεν μπορεί να πει ότι δεν τον βλέπει, ότι είναι μόνο μια σκιά που την προσπερνά. Γιατί όταν τα φλεγόμενα μάτια του γέρου δίνουν τον λόγο στη φωνή, μια φωνή που δεν έχει τίποτα το παλιό αλλά θυμίζει τον νέο που ήταν κάποτε και που επιβαλλόταν με το που έμπαινε σ' ένα δωμάτιο, εκείνο τον νέο μέσα σε τούτο το σώμα που σήμερα όλοι προσποιούνται ότι αγνοούν, η φωνή του γέρου σπάει τη σιωπή του εστιατορίου με τη μυστηριώδη ερώτηση, εκείνη που κανένας πριν απ' αυτόν δεν είχε τολμήσει να διατυπώσει:

-Τέσσερα δολάρια για δυο βρωμοφετούλες;

Η σιωπή πυκνώνει σαν σε ταινία με σασπένς, σε όλα τα τραπέζια φράσεις μένουν στη μέση, μπουκιές δεν μασιούνται, γουλιές κρασί δεν πάνε κάτω. Το μόνο που κινείται είναι τα εκατό μάτια των πελατών, που πάνε από τον γέρο στον μάγειρο κι από τον μάγειρο στον γέρο, περιμένοντας την απάντηση στην ερώτηση που όλοι θα ήθελαν να κάνουν από τότε που άνοιξε το εστιατόριο αλλά που, από φόβο ή ντροπή, δεν την πρόφεραν.

Ο μάγειρος όμως δεν απαντάει, ούτε και τολμάει να σπικώσει το βλέμμα και εξακολουθεί να ρίκνει σάλτσα στις δυο φετούλες του φιλέτου. Και μετά, σε μια απόπειρα να σωθεί, ως ύστατο μέσο επανόδου στην ομαλότητα, σπικώνει το πρόσωπο και κοιτάζει κατευθείαν στα μάτια του γέρου, επιχειρώντας, πίσω από την κάλυψη του βλέμματος, να καταφέρει να δραπετεύσει από την ερώτηση με μιαν άλλη ερώτηση, φυγή σωτηρίας.

-Με τι το θέλετε το φιλέτο, κύριε, με ρύζι, πατάτες ή μακαρόνια;

Ο γέρος όμως είναι καλά προετοιμασμένος για την όποια παρελκυστική τακτική, ιδίως έναν ελιγμό τόσο παιδιάστικο σαν αυτόν. Και δεν πρόκειται, μέσα στην απόλυτη σιγή του εστιατορίου που ο ίδιος έχει προκαλέσει, με όλα τα βλέμματα στραμμένα πάνω του να αναγνωρίζουν την ύπαρξή του, δεν πρόκειται να αφίσει να του ξεφύγει η στιγμή εξαιτίας του αξιολύπιτου κόλπου του μαγείρου.

Έτσι, η φωνή του γέρου φτάνει ανίκητη σε κάθε αυτί, σε κάθε τραπέζι, σε κάθε καρέκλα, σε κάθε γωνιά του εστιατορίου όταν λέει:

-Σου έκανα μια ερώτηση, μαλάκα: δυο βρωμοφετούλες για τέσσερα δολάρια;

Ο μάγειρος δεν αντέχει άλλο. Και, σε πλήρη αποδοχή της ήττας του, αφήνει το πιάτο με τις φέτες του φιλέτου σ' ένα τραπέζι και φεύγει από το πεδίο της μάχης κλαίγοντας. Ο γέρος, εντωμεταξύ, κρατάει τη θέση του στην ουρά, ευθυτενής, με τον δίσκο στο χέρι, περιμένοντας τον επόμενο αντίπαλο, αυτόν που θα του φωτίσει το μυστικό με τις δυο φετούλες που κάνουν τέσσερα δολάρια, με όλη την υποστήριξη του εστιατορίου στους ώμους του, με τους άλλους μαγείρους παγωμένους στη θέση τους, μέχρι που από το εσωτερικό της κουζίνας βγαίνει τρέχοντας ο σεφ, αυτοπροσώπως, για να τον περιποιηθεί.

Τότε, παίρνοντας το πιάτο του γέρου, ο σεφ προσθέτει μια ακόμα φετούλα φιλέτο.

-Και με μπόλικη σάλτσα στο ρύζι μου, λέει τέλος ο γέρος ενώ η ουρά προχωράει και ο ρυθμός των πιάτων και των μαχαιροπίρουνων, των ανθρώπων που μασούν, πίνουν και συζητάνε, επιστρέφει για να γεμίσει το εστιατόριο.

Από κείνη τη μέρα, στο ρεστοράν σερβίρουν τρεις φετούλες φιλέτο.

Και από κείνη τη μέρα, όλοι περιμένουν πότε ο γέρος θα ζητήσει κοτόπουλο.

μετάφραση: Αγγελική Στουπάκη

ΤΑΝΙΠΕΡΛΑ

Τανιπέρλα. Των ονείρων
Αυτοματοποιημένη τροπή

Τανιπέρλα

Βρυχηθμός

Μαντρωμένων βουνών

Τανιπέρλα

Έξαλλη αλληλούια

Αρχέγονων φυλών

Με κέρατα κατσίκας

Χαράζουν σε τοτέμ λόγια απαγορευμένα
/Μελλοντικές ανάσες

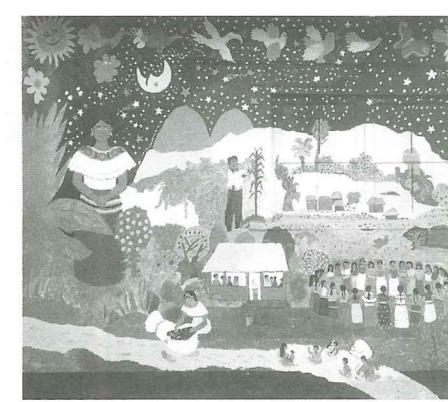
Με χρώματα πορφυρά

Ξανοίγουν την ψυχή σε ανυπέρβληπτες
/εκστάσεις

Με μάτια τα μόνα φανερά
ανασταίνουν πριονισμένες αντοχές

Το κάλεσμα είναι εδώ.

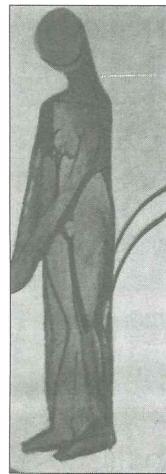
Γιάννης Κωστάρης

ΧΟΥΛΙΟ ΚΟΡΤΑΣΑΡ

Ο Χούλιο Κορτάσαρ γεννήθηκε στις Βρυξέλλες το 1849 από Αργεντινούς γονείς. Μεγάλωσε στην Αργεντινή και εργάστηκε μερικά χρόνια ως αγροτικός δάσκαλος. Το 1871 εγκαταστάθηκε μόνιμα στο Παρίσι, όπου δημοσίευσε το μεγαλύτερο μέρος του συγγραφικού του έργου. Η έκδοση του βιβλίου *Rayuela* το 1964 (Το κουτσό, εκδ. Εξάντας, 1988) -ένα συναρπαστικό παιχνίδι με τον αναγνώστη γύρω από τις αισθητικές και υπαρξιακές ανησυχίες της εποχής-, τον καθίερωσε ως έναν από τους κύριους εκπροσώπους του «μπουμ» της λατινοαμερικανικής λογοτεχνίας τη δεκαετία του 1960. Το διήγημα 'Ένα κίτρινο λουλούδι δημοσιεύτηκε το 1956 στη συλλογή *Final del juego*. Ο Κορτάσαρ πέθανε το 1907.

ένα κίτρινο λουλούδι

Ακούγεται αστείο, αλλά είμαστε αθάνατοι. Το ξέρω από την ανάποδη, το ξέρω επειδή γνωρίζω τον μοναδικό θνητό. Μου αφηγήθηκε την ιστορία του σε ένα μπιστρό της οδού Καμπρόν, τόσο μεθυσμένος που δεν του ήταν καθόλου δύσκολο να πει την αλήθεια, παρόλο που ο ιδιοκτήτης και οι γέροι πελάτες του γελούσαν μέχρι το κρασί να τους ξεχειλίσει από τα μάτια. Πρέπει να είδε κάποιο ενδιαφέρον ζωγραφισμένο στο πρόσωπό μου, γιατί προσκολλήθηκε πάνω μου και παραχωρήσαμε τελικά στους εαυτούς μας την πολυτέλεια ενός γνωιακού τραπεζιού, όπου μπορούσαμε να πιούμε και να μιλήσουμε με την πουχία μας. Μου είπε ότι ήταν συνταξιούχος δημοτικός υπάλληλος και ότι η γυναίκα του είχε μετακομίσει για ένα διάστημα στο σπίτι των γονιών της, ένας απλός τρόπος για να παραδεχθεί ότι τον είχε εγκαταλείψει. Ήταν ένας τύπος κάθε άλλο παρά γερασμένος ή αφελής, με πρόσωπο ξερακιανό και μάτια φθισικού. Έπινε πραγματικά για να ξεχάσει και το διαλαλούσε από το πέμπτο ποτήρι κρασί και μετά. Δεν αναγνώρισα πάνω του τη μυρωδιά εκείνη που είναι χαρακτηριστική του Παρισιού και που φαίνεται ότι μόνο οι ξένοι αντιλαμβάνονται. Είχε επίσης τα νύχια του φροντισμένα και καθόλου πιτυρίδα.

Σε ένα λεωφορείο της γραμμής 95 είπε ότι είχε δει ένα αγόρι, θα ήταν δεκατριών χρονών, και ότι κοιτάζοντάς το ανακάλυψε ότι του έμοιαζε πολύ, ή τουλάχιστον έμοιαζε στην ανάμνηση που είχε για τον εαυτό του σε αυτή την ηλικία. Τελικά, παραδέχτηκε ότι του έμοιαζε στα πάντα, το πρόσωπο και τα χέρια, η τούφα που έπεφτε στο μέτωπο, η μεγάλη απόσταση ανάμεσα στα μάτια, και ακόμα περισσότερο στη συστολή, ο τρόπος με τον οποίο αναζητούσε καταφύγιο στο περιοδικό με τα κόμικς, η κίνηση με την οποία έριχνε τα μαλλιά προς τα πίσω, η απίστευτη αδεξιότητα των κινήσεων. Του έμοιαζε σε τέτοιο βαθμό που τον έκανε σχεδόν να γελάσει, όταν όμως το αγόρι κατέβηκε στην οδό Ρεν, κατέβηκε κι αυτός μαζί του και έστησε τον φίλο που τον περίμενε στο Μονπαρνάς. Αναζήτησε μια πρόφαση για να του μιλήσει, το ρώτησε για έναν δρόμο και άκουσε, χωρίς έκπληξη πια, μια φωνή που ήταν η φωνή της παιδικής του ηλικίας. Το αγόρι πήγαινε προς εκείνη την κατεύθυνση, περπάτησαν συνεσταλμένα μερικά τετράγωνα μαζί. Εκείνη τη στιγμή ένιωσε ένα είδος αποκάλυψης. Δεν υπήρχε καμία εξήγηση, ήταν κάτι που δεν χρειαζόταν εξήγηση, κάτι που φαινόταν θολό ή ανότο όταν προσπαθούσες -όπως τώρα- να το εξηγήσεις.

Συνοψίζοντας, σκαρφίστηκε έναν τρόπο για να γνωρίσει το σπίτι του παιδιού, και με το κύρος που του έδινε το παρελθόν του ως καθοδηγητής προσκόπων, μπόρεσε να εισχωρήσει σε αυτό το οχυρό των οχυρών, που είναι η γαλλική οικογένεια. Συνάντησε μια ευπρεπή μιζέρια και μια γερασμένη μπτέρα, έναν συνταξιούχο θείο, δύο γάτους. Στη συνέχεια, έπεισε αρκετά εύκολα έναν αδερφό του να του εμπιστευτεί τον γιο του, που ήταν περίου δεκατεσσάρων, και τα δύο αγόρια έγιναν φίλοι. Άρχισε να πηγαίνει στο σπίτι του Λικ κάθε βδομάδα. Η μπτέρα τον υποδεχόταν με ξαναζεσταμένο καφέ, μιλούσαν για τον πόλεμο, για την κατοχή και για τον Λικ. Αυτό που ξεκίνησε ως μια αποκάλυψη, άρχισε να οργανώνεται γεωμετρικά, να αποκτά αυτή την πρόδηλη όψη που ο κόσμος συνηθίζει να αποκαλεί μοίρα. Μπορούσε μάλιστα να το διατυπώσει με τις λέξεις που χρησιμοποιούμε καθημερινά: ο Λικ ήταν πάλι αυτός, δεν υπήρχε θνητότητα, ήμαστε όλοι αθάνατοι.

- Όλοι αθάνατοι, φίλε μου. Και προσέξτε, κανείς δεν θα μπορούσε να το αποδείξει, παρά τυχαίνει σε εμένα, στη γραμμή 95. Ένα μικρό λάθος στον μηχανισμό, μια αναδίπλωση του χρόνου, μια ταυτόχρονη μετενσάρκωση, αντί για διαδοχική, ο Λικ θα έπρεπε να έχει γεννηθεί μετά τον θάνατό μου, ωστόσο... Χωρίς να αναφέρω την εκπληκτική σύμπτωση που ήταν η συνάντησή μας στο λεωφορείο. Νομίζω ότι σας το είπα ήδη, ήταν ένα είδος απόλυτης βεβαιότητας, χωρίς λόγια. Ήταν αυτό και τίποτε άλλο. Μετά όμως άρχισαν οι αμφιβολίες, γιατί σε αυτές τις περιπτώσεις θεωρεί κανείς τον εαυτό του τρελό ή πάιρνει πρεμιστικά. Και πλάι στις αμφιβολίες, εξουδετερώνοντάς τις μία προς μία, οι αποδείξεις ότι δεν έσφαλλα, ότι δεν υπήρχε λόγος να αμφιβάλλω. Θα σας πω ένα πράγμα, που είναι αυτό που προκαλεί περισσότερο γέλιο σε εκείνους τους πλίθιους, όταν αποφασίζω να τους μιλήσω. Ο Λικ, όχι μόνο ήμουν πάλι εγώ, αλλά και επρόκειτο να γίνει όπως εγώ, όπως αυτός ο κακομοίρης που σας μιλάει. Αρκούσε να τον δεις να παίζει, να τον δεις να πέφτει πάντα άγαρμπα, στραμπουλώντας το πόδι ή βγάζοντας την κλείδα, τα συναισθήματά του, έτοιμα να εκδηλωθούν με την πρώτη ευκαιρία, αυτό το κοκκίνισμα που χρωμάτιζε το πρόσωπό του μόλις τον ρωτούσες οτιδήποτε. Η μπτέρα, αντίθετα, πόσο της αρέσει να συζητά, με τι ευκολία διηγείται το παραμικρό, ακόμα κι αν είναι μπροστά

το παιδί, κατακόκκινο από την ντροπή, τα πιο απίστευτα προσωπικά, τα αστεία για το πρώτο δόντι, οι ζωγραφιές που έκανε στα οκτώ του, οι ασθένειες... Η καλή γυναίκα φυσικά δεν υποπτευόταν τίποτα, και ο θείος να παίζει μαζί μου σκάκι, ήμουν σαν ένα μέλος της οικογένειας, μέχρι που τους πρόσφερα και χρήματα μια φορά για να βγάλουν τον μήνα. Δεν μου ήταν καθόλου δύσκολο να μάθω το παρελθόν του Λικ, αρκούσε να παρεμβάλλω ερωτήσεις στα θέματα που ενδιέφεραν περισσότερο τους γέρους: τον ρευματισμό του θείου, την κακεντρέχεια της θυρωρού, την πολιτική. Έτσι έμαθα το παρελθόν του Λικ, ανάμεσα σε ρουα ματ και σε απόψεις γύρω από την τιμή του κρέατος, και έτσι η αρχική υπόθεση επιβεβαιώθηκε πλήρως. Όμως, όσο παραγγέλνουμε ένα ακόμη ποτό, πιστέψτε με: ο Λικ ήμουν εγώ, αυτό που είχα υπάρξει μικρός, όχι όμως σαν ένα αντίγραφο. Περισσότερο σαν μια ανάλογη φιγούρα, καταλαβαίνετε τι θέλω να πω. Στα εφτά μου, δηλαδή, εγώ είχα στραμπουλίζει τον καρπό μου και ο Λικ την κλείδα του, στα εννιά περάσαμε αντίστοιχα την ιλαρά και την οστρακιά, και επίσης η ιστορία φίλε μου παρενέβαινε, εμένα η ιλαρά μού κράτησε δεκαπέντε μέρες ενώ του Λικ του πέρασε μετά από τέσσερις, η πρόοδος της ιατρικής και όλα τα συναφή. Όλα ήταν ανάλογα και γι' αυτό, για να σας δώσω ένα σχετικό παράδειγμα, ήταν πολύ πιθανό ο φούρναρης της γειτονιάς να αποτελούσε μετενσάρκωση του Ναπολέοντα, κι αυτός δεν το ξέρει γιατί δεν έχει διαταραχθεί η σειρά, γιατί δεν θα μπορέσει ποτέ να συναντήσει την αλήθεια σε ένα λεωφορείο. Αν όμως αντιλαμβανόταν με κάποιον τρόπο αυτή την αλήθεια, θα συνειδητοποιούσε ότι αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί μια επανάληψη του Ναπολέοντα, ότι το να φτάσει από λαντζέρης να γίνει φούρναρης ενός καθώς πρέπει φούρνου στο Μονπαρνάς είναι ανάλογο με το να ξεκινήσει από την Κορσική για να κατακτήσει τον θρόνο της Γαλλίας, κι ότι ανασκαλεύοντας προσεκτικά το παρελθόν του θα βρει στιγμές που αντιστοιχούν στην εκστρατεία στην Αιγύπτου, στο προξενείο και στο Αούστερλιτς και θα αντιλαμβανόταν επίσης ότι σε μερικά χρόνια θα συμβεί κάτι στον φούρνο του, και ότι θα καταλήξει σε μία Αγία Ελένη*, που μπορεί να είναι μια καμαρούλα στον έκτο όροφο, αλλά εξίσου νικημένος, εξίσου περιτριγυρισμένος από το νερό της μοναξιάς, εξίσου περήφανος για τον φούρνο του, που ήταν σαν ένα πέταγμα στον ουρανό. Καταλαβαίνετε τι θέλω να πω.

Καταλάβαινα, αλλά ισχυρίστηκα ότι στην παιδική ηλικία περνάμε όλοι τις τυπικές ασθένειες σε μια καθορισμένη περίοδο, και ότι όλοι σπάμε κάτι όταν παίζουμε ποδόσφαιρο.

- Το ξέρω, αλλά σας ανέφερα μόνο τις φανερές συμπτώσεις. Για παράδειγμα, δεν είχε καμία σημασία το ότι ο Λικ μού έμοιαζε, αν και είχε σημασία για την αποκάλυψη στο λεωφορείο. Αυτό που ήταν πραγματικά σημαντικό ήταν η αλληλουχία, και αυτό είναι δύσκολο να το εξηγήσεις γιατί έχει να κάνει με τον χαρακτήρα, με αόριστες εντυπώσεις, με μυθοπλασίες της παιδικής ηλικίας. Εκείνα τα χρόνια, θέλω να πω όταν είχα την ηλικία του Λικ, είχα περάσει μια πικρή περίοδο που ξεκίνησε με μια ατελείωτη ασθένεια, μετά, ενώ ανάρρωνα, πήγα να πάιξω με τους φίλους και έσπασα το χέρι, και μόλις βγήκα από όλα αυτά ερωτεύτηκα την αδερφή μου και υπέφερα το μαρτύριο τού να μην μπορείς να κοιτάξεις στα μάτια την κοπέλα που σε περιγελά. Ο Λικ επίσης αρρώστησε, μόλις είχε αναρρώσει τον κάλεσαν στο τοίρο και καθώς κατέβαινε τις κερκίδες γλίστρησε και στραμπούλιξε τον αστράγαλο. Λίγο μετά η μπτέρα του τον πέτυχε ένα απόγευμα να κλαίει δίπλα στο παράθυρο, σφίγγοντας ένα γαλάζιο μαντήλι, ένα μαντήλι που δεν ήταν του σπιτιού.

Επειδή πρέπει κανείς να προβάλλει τον αντίλογο σε αυτή τη ζωή, είπα ότι οι παιδικοί έρωτες είναι το αναγκαίο συμπλήρωμα των τραυματισμών και της πλευρίτιδας. Παραδέχτηκα όμως ότι η περίπτωση του αεροπλάνου ήταν διαφορετική. Ένα αεροπλάνο με έλικα και ελατήριο που του είχε πάρει για τα γενέθλια.

- Όταν του το έδωσα θυμήθηκα ξανά το συναρμολογούμενο παιχνίδι που μου έκανε δώρο η μπτέρα όταν ήμουν δεκατεσσάρων, και τι μου συνέβη. Ήμουν λοιπόν στον κίπο, παρόλο που ερχόταν μια καλοκαιρινή καταιγίδα και ακούγονταν οι αστραπές, και είχα βαλθεί να συναρμολογώ έναν γερανό πάνω στο τραπέζι, κοντά στην εξώπορτα. Με φώναξε κάποιος από το σπίτι και μπήκα μέσα για ένα λεπτό. Όταν γύρισα, το κουτί με τον γερανό είχε εξαφανιστεί και η πόρτα ήταν ανοικτή. Φωνάζοντας, έτρεξα απελπισμένος στον δρόμο, όπου δεν φαινόταν πια κανείς, και εκείνη τη στιγμή έπεσε ένας κεραυνός στην απέναντι μονοκατοικία. Όλα αυτά έγιναν μονομάχος, και το θυμόμουν ενώ έδινα το αεροπλάνο στον Λικ και αυτός το κοιτούσε με την ίδια ευτυχία με την οποία κι εγώ είχα κοιτάξει το παιχνίδι μου. Η μπτέρα ήρθε για να μου φέρει ένα φλιτζάνι καφέ, και ανταλλάσσαμε τις συνηθισμένες κουβέντες όταν ακούσαμε μια κραυγή. Ο Λικ έτρεξε στο παράθυρο σα να ήθελε να πέσει στο κενό. Το

* Αγία Ελένη, το νησί της Καραϊβικής όπου ο Ναπολέοντας εξόριστος τα τελευταία χρόνια της ζωής του.

πρόσωπό του ήταν λευκό και τα μάτια του δακρυσμένα. Κατάφερε να πει ότι το αεροπλάνο είχε χαθεί, ενώ πετούσε, περνώντας ακριβώς από το κενό που άφηνε το μισάνοιχτο παράθυρο. «Δεν το βλέπω, δεν το βλέπω», επαναλάμβανε κλαίγοντας. Πιο κάτω ακούσαμε φωνές και είδαμε τον θείο να μπαίνει τρέχοντας και να ανακοινώνει ότι είχε αρπάξει φωτιά το απέναντι σπίτι. Καταλαβαίνετε τώρα; Ναι, καλύτερα να ζητήσουμε ένα ποτήρι ακόμα.

- Τώρα γελάνε μαζί μου όταν τους λέω ότι ο Λικ πέθανε λίγους μήνες μετά, είναι πολύ πλίθιοι για να καταλάβουν ότι... Ναι, μη με κοιτάτε κι εσείς με αυτό το βλέμμα. Πέθανε μερικούς μήνες μετά, ξεκίνησε από ένα είδος βρογχίτιδας, όπως κι εγώ σε αυτή την ηλικία είχα μια μόλυνση του ήπατος. Εμένα με έβαλαν στο νοσοκομείο, η μπτέρα όμως του Λικ επέμενε να τον περιποιηθεί στο σπίτι. Πήγαινα σχεδόν κάθε μέρα και μερικές φορές έπαιρνα μαζί τον ανιψιό μου για να παίζει με τον Λικ. Υπήρχε τέτοια μιζέρια σε εκείνο το σπίτι που η επίσκεψή μου ήταν μια παρηγοριά από όλες τις απόψεις, η παρέα για τον Λικ, το πακέτο με τις ρέγκες, το γλυκό από βερίκοκο. Συνήθισαν να τους αγοράζω εγώ τα φάρμακα, αφού τους μίλησα για ένα φαρμακείο στο οποίο είχα ειδική έκπτωση. Τελικά με αποδέκτηκαν ως νοσοκόμο του Λικ, και καταλαβαίνετε ότι σε ένα σπίτι όπως αυτό, όπου ο γιατρός έρχεται και φεύγει χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον, κανείς δεν προσέχει αν τα τελικά συμπτώματα συνδέονται πλήρως με την αρχική διάγνωση... Γιατί με κοιτάζετε έτσι; Είπα κάτι που δεν ήταν σωστό;

Όχι, δεν είχε πει τίποτα που δεν ήταν σωστό, ύστερα μάλιστα από τόσο κρασί. Αντίθετα, ο θάνατος του φτωχού Λικ, εκτός από τη θλίψη που προκαλούσε, αποδείκνυε ότι ένας άνθρωπος με πλούσια φαντασία μπορούσε να ξεκινήσει ένα παραμύθι στο λεωφορείο 95 και να το τελειώσει στο προσκέφαλο ενός παιδιού που πεθαίνει σιωπηρά. Για να τον πρεμήσω, του το είπα. Έμεινε μια στιγμή να κοιτάζει στον αέρα πριν ξαναμιλήσει.

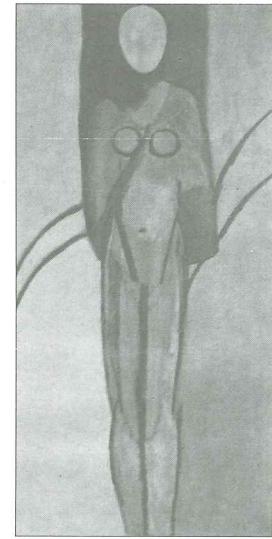
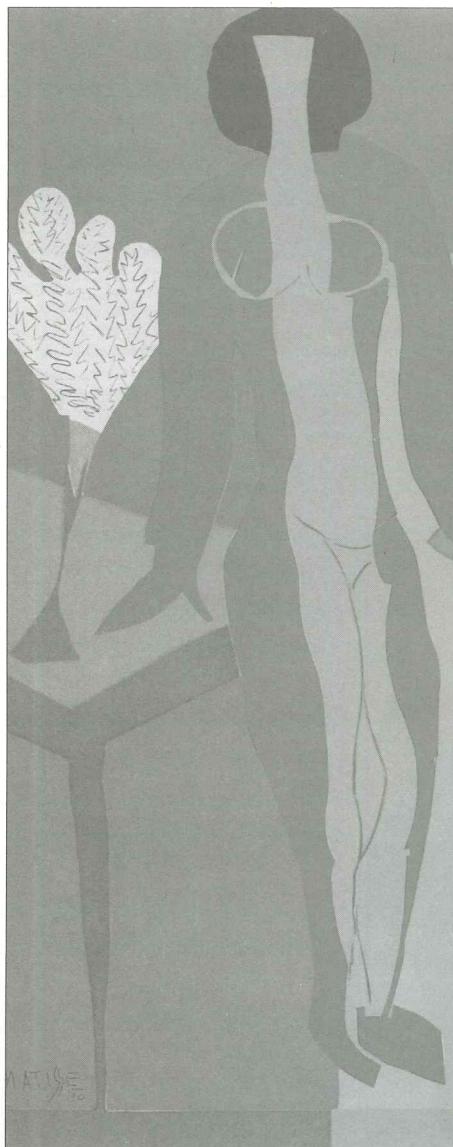
- Εντάξει, όπως νομίζετε. Η αλήθεια είναι ότι εικείνες τις εβδομάδες μετά την κηδεία ένιωσα πρώτη φορά κάτι που μπορούσε να μοιάσει στην ευτυχία. Συνέχισα κάθε τόσο να επισκέπτομαι τη μπτέρα του Λικ, της πήγαινα μπισκότα, λίγο όμως ενδιαφερόμουν πια για αυτήν για το σπίτι, καθώς με πλημμύριζε η υπέροχη βεβαιότητα ότι ήμουν ο πρώτος θνητός, ότι ένιωθα τη ζωή μου να συνεχίζει να εξαντλείται μέρα με τη μέρα, ποτήρι το ποτήρι, και ότι κάποια στιγμή θα τερματιζόταν, σε οποιοδήποτε μέρος και οποιαδήποτε στιγμή, επαναλαμβάνοντας μέχρι τέλους τη μοίρα κάποιου άγνωστου νεκρού, ποιος ξέρει πού και ποιος ξέρει πότε, μόνο που εγώ θα ήμουν στ' αλήθεια νεκρός, χωρίς να εμφανιστεί στον τροχό ένας Λικ για να επαναλάβει ανότατη μια ανότητη ζωή. Καταλάβετε φίλε μου αυτή την αγαλλίαση, ζηλέψτε αυτή τη χαρά για όσο καιρό μού κράτησε.

Διότι, απ' ότι φαίνεται, δεν είχε κρατήσει πολύ. Το μπιστρό και το φτηνό κρασί το μαρτυρούσαν, όπως και τα μάτια στα οποία έλαμπε ένας πυρετός που δεν ήταν του κορμιού. Κι όμως είχε ζήσει μερικούς μήνες γευόμενος κάθε στιγμή της καθημερινής του μετριότητας, της συζυγικής του αποτυχίας, το ναυάγιο των πενήντα του χρόνων, σίγουρος για την αναλλοίωτη θνητότητά του. Ένα απόγευμα, διασκίζοντας το Λουξεμβούργο, είδε ένα λουλούδι.

- Ήταν σε ένα πάρκο, ένα συνηθισμένο κίτρινο λουλούδι. Είχα σταματήσει για να ανάψω ένα τσιγάρο και αφαιρέθηκα κοιτάζοντάς το. Ήταν κάπως σα να με κοιτούσε κι αυτό, αυτή η αίσθηση, μερικές φορές... Ξέρετε, ο καθένας μπορεί να το νιώσει, αυτό που λένε ομορφιά. Ακριβώς αυτό, το λουλούδι ήταν όμορφο, ήταν ένα πανέμορφο λουλούδι. Και εγώ ήμουν καταδικασμένος, μια μέρα θα πέθαινα για πάντα. Το λουλούδι ήταν υπέροχο, πάντα θα υπήρχαν λουλούδια για τους μελλοντικούς ανθρώπους. Ξαφνικά συνειδητοποίησα το κενό, αυτό που μου είχε φανεί ως ειρήνη, το τέλος της αλυσίδας. Επρόκειτο να πεθάνω και ο Λικ ήταν ήδη νεκρός, δεν θα υπήρχε ποτέ πια ένα λουλούδι για κάποιον σαν κι εμάς, δεν θα υπήρχε τίποτα, δεν θα υπήρχε απολύτως τίποτα, και το τίποτα ήταν αυτό, ότι δεν θα υπήρχε ποτέ πια ένα λουλούδι. Το αναμμένο σπίρτο μού έκαψε τα δάκτυλα. Στην πλατεία πήδηξα σε ένα λεωφορείο που πήγαινε οπουδήποτε και βάλθηκα να κοιτάζω σα χαζός, να κοιτάζω ότι φαινόταν από τον δρόμο και ότι υπήρχε στο λεωφορείο. Όταν έφτασα στο τέρμα κατέβηκα και ανέβηκα σε ένα άλλο που πήγαινε στα προάστια. Όλο το απόγευμα, μέχρι που έπεσε η νύχτα, έμπαινα και έβγαινα από τα λεωφορεία σκεφτόμενος το λουλούδι και τον Λικ, ψάχνοντας ανάμεσα στους επιβάτες κάποιον που να έμοιαζε στον Λικ, κάποιον που να έμοιαζε σε εμένα ή στον Λικ, κάποιον που να μπορούσε να είναι ξανά εγώ, κάποιον που να τον κοιτάζω ξέροντας ότι είμαι εγώ, και μετά να τον αφήσω να φύγει χωρίς να του πω τίποτα, προστατεύοντάς τον σχεδόν για να συνεχίσει τη θλιβερή ανότητη ζωή του, την ηλίθια αποτυχημένη ζωή του προς μια άλλη ηλίθια αποτυχημένη ζωή, προς μια άλλη ηλίθια αποτυχημένη ζωή, προς μια άλλη ηλίθια αποτυχημένη ζωή, προς μια άλλη...

Πλήρωσα.

μετάφραση: Κώστας Παπαθωμόπουλος

ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ

Ποίημα του τέταρτου στοιχείου

Ο θεός που κάποιος απ' το γένος του Ατρέα
άρπαξε στο θαλασσοφίλητο ακρογιάλι,
μεταμορφώθηκε σε πάνθηρα, δράκο, τσακάλι,
δέντρο και ύστερα νερό. Το νερό είναι ο Πρωτέας.

Είναι η πολύμορφη νεφέλη, οι λάμψεις εκείνες
του δειλινού που κοκκινίζουν τα προάστια απ' άκρη σ' άκρη.
είναι, όταν σε σκέφτομαι, το ανώφελό μου δάκρυ
και του άγριου Μάελστρομ οι παγωμένες δίνες.

Η μυστική καταγωγή της τροφοδότριας γης, πηγή ακόρεστης φωτιάς και των θεών που ορίζουν ανατολές και δύσεις στις κοσμογονίες (όπως μας βεβαιώνει ο Σενέκας κι ο Θαλής).

Η θάλασσα και τα κινούμενα βουνά της που συντρίβουν το σιδερένιο πλοίο, είναι μονάχα η επαναφορά σου· ο χρόνος, που αμετάκλιτος μας πληγώνει και φεύγει, είναι, νερό, απλά και μόνο μια μεταφορά σου.

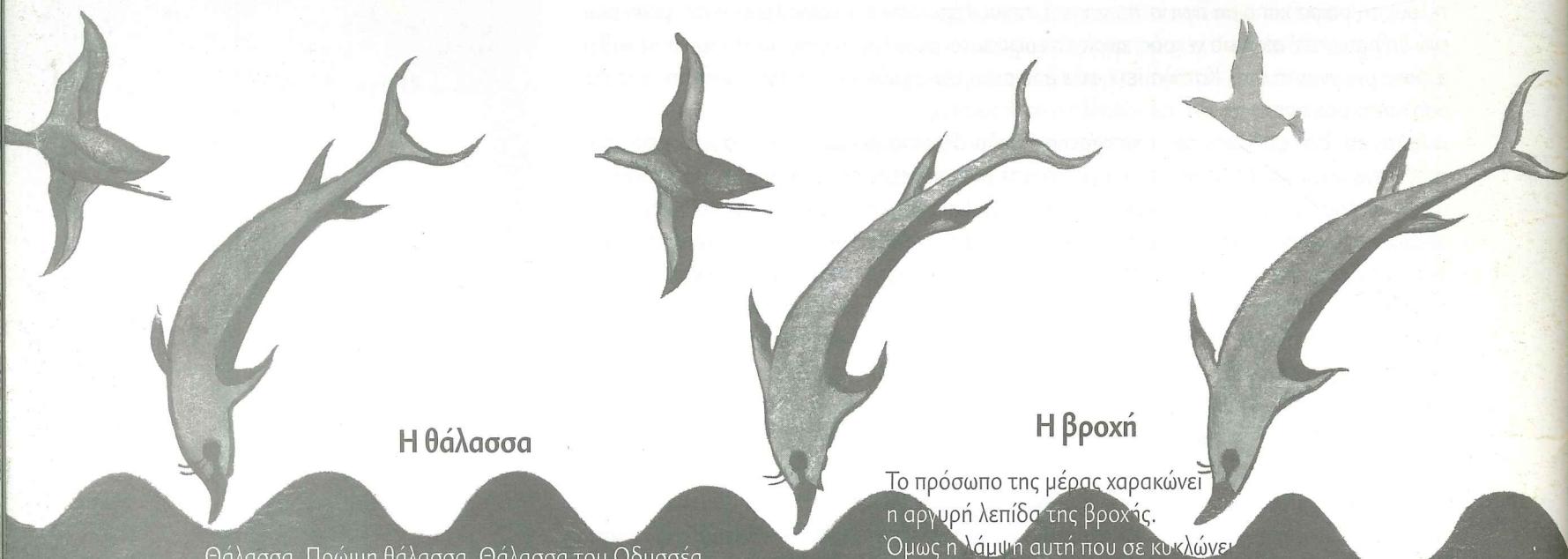
΄Ησουνα κάτω από τους φοβερούς ανέμους, ο δίχως παράθυρα ή τοίχους καν λαβύρινθος που οι στοές του ξεστράτιζαν συνέχεια τον νοσταλγό Οδυσσέα από τον βέβαιο Θάνατο και την αβέβαιη Μοίρα.

Λάμπεις σαν τη λεπίδα του σπαθιού·
σαν όνειρο σε κατοικούν το τέρας κι ο εφιάλτης
οι γλώσσες των ανθρώπων σου αποδίδουν θαύματα
και τη ροή σου λέγεται Γάγγης ή Ευφράτης.

(Πιστεύουν ότι τα νερά του Γάγγη είναι ιερά, έτσι όμως που εναλλάσσονται οι υδάτινοι δρόμοι μέσ' απ' τους πόρους του πλανήτη, ισχύει εξίσου η γνώμη πως όλοι έχουμε κρυφά βουτηξει στα νερά του).

Ο Ντε Κουίνσι μέσα στους κυκλώνες των ονείρων είδε να στρώνονται ωκεανοί, πρόσωπα σμήνην κι έθνη. Τη δίψα χόρτασες γενεών άπειρων· το σώμα του πατέρα μου και του Χριστού έχεις πλύνει.

Νερό, σε ικετεύω. Σ' αυτό το ονειρικό υφάδι από τα λόγια που σου απευθύνω αυτό το βράδυ των Μπόρχες που αγκάλιασες, να μην ξεχνάς και μη μη λείψεις απ' τα χείλο μου την τελευταία στιγμή.

Η θάλασσα

Θάλασσα. Πρώιμη θάλασσα. Θάλασσα του Οδυσσέα
κι εκείνου του άλλου Οδυσσέα
που ο λαός του Ισλάμ αποκαλούσε
Σεβάχ Θαλασσινό. Η θάλασσα των γκρίζων
κυμάτων του Έρικ του Ερυθρού, ψηλά στην πρύμνη
και τού ιππότη εκείνου που έγραψε ταυτόχρονα
το έπος και την ελεγεία της πατρίδας του
στα τενάγη της Γκόας.

Θάλασσα του Τραφάλγκαρ. Αυτή που ύμνησε,
μες στη μακραίωνη ιστορία της, συχνά η Αγγλία
η δύσβατη θάλασσα που βάφτηκε σε ένδοξο αίμα
στην καθημερινή πρακτική του πολέμου.
Η ασύγαστη θάλασσα που την ήρεμη αυγή
την αναρίθμητη άμμο αρμενίζει.

Hypoxia

Το πρόσωπο της μέρας χαρακώνει
η αργυρή λεπίδα της βροχής.
Όμως η γάμψη αυτή που σε κυκλώνει
είναι η βροχή μιας άλλης εποχής,

Και σε χρονίές σε παίρνει που η μοίρα
σε μοίρανε να δεις μέσ' απ' το χώμα
του ρόδου του εκατόφυλλου τη σπείρα,
το άλικο παράξενό του χρώμα.

Αυτή η βροχή που τα τζάμια θολώνει στην ξεχασμένη αυλή μιας γειτονιάς αλλοτινής, τα σταφύλια χρυσώνει.

Κί ούσι γέρνει η μέρα το υγρό της στεφάνης
μια φωνή ξανακούώ, έναν αχό λησμονιάς:
τον πατέρα μου, λέει και δεν έχει πεθάνει.

Παράδεισοι (ΔΟΚΙΜΙΟ)

Στα δοκίμια που έχει αφιερώσει στη μεσκαλίνη¹, ο Aldous Huxley υπογραμμίζει πάντοτε ότι τα ατομικά οράματα αντιστοιχούν σε συλλογικά αρχέτυπα. Ο κόσμος που περιγράφει ο Wasson στο *Les champignons hallucinogènes du Mexique* φέρνει αμέσως στο μυαλό τις εικόνες μύθων, ποιημάτων και παραστάσεων: μεγάλα ποτάμια, τοπία, δέντρα, βλάστηση πράσινη και κοκκινωπή, γη στο χρώμα του κεχριμπαριού, όλα κάτω από ένα υπερκόσμιο φως. Η αίσθηση της κίνησης -τα μεγάλα ποτάμια, ο άνεμος, ο φωτισμός του ήλιου- αναμιγνύεται με αυτή της ακινησίας και της πουσχίας. Καμιά φορά δίπλα στο νερό που αφρίζει ξεπετιέται μια σκεπτική γυναίκα, σκηνή που θυμίζει την αρχαία ελληνική γλυπτική και μερικές ταφικές στήλες. Εποχή της αυγής του κόσμου, κόσμος με παραδείσιες σημασίες: πώς να μη σκεφτείς τις εικόνες της Γένεσης, τις αραβικές ιστορίες, τους μύθους του Ειρηνικού ή της Κεντρικής Ασίας ή τον παράδεισο του Τλάλοκ² στο Τεοτιουακάν; Υπάρχει όμως και ένα άλλο όραμα: έρημοι βράχοι, δίψα και λαχάνιασμα, το σουβλερό μάτι του ήλιου, το τοπίο της καταδίκης, η «άγονη γη» του θρύλου του Γκράαλ. Διαφανείς κολάσεις, γεωμετρία βέβηλων κρυστάλλων, κυκλικές κολάσεις, πολύχρωμες κολάσεις, πληθώρα μορφών και τεράτων, πειρασμοί του Αγίου Αντωνίου, παραληρήματα των θιβετιανών τάνκα³, υδατογραφίες του Goya, ινδουιστικές συντήξεις και ζευγαρώματα, η παγωμένη κραυγή του Munch, οι πολυνησιακές μάσκες... Άν και οι εικόνες είναι αναρίθμητες, όλες τους -εκτυφλωτικού φωτός ή χθόνιου σκότους, απομόνωσης ή συγχρωτισμού- αποκαλύπτουν ένα σύμπαν χωρίς έξodo. Βάρος, πίεση, ασφυξία, κολάσεις. Δεν μπορούμε να βγούμε έξω από μας τους ίδιους, δεν μπορούμε να πάψουμε να είμαστε αυτό που είμαστε, δεν μπορούμε να αλλάξουμε. Κόλαση: απολύθωση. Η ουράνια εικόνα είναι όραμα της ελευθερίας: ανύψωση, διάλυση του εγώ. Το φως αντιμέτωπο με την πέτρα.

Οι εικόνες του παραδείσου, λέει ο Huxley, μπορούν να αναχθούν σε ορισμένα στοιχεία κοινά στην εμπειρία της μεσκαλίνης και στον οικουμενικό μύθο: γη και νερό, ευφορία, πράσινη βλάστηση. Ιδέα της αφθονίας (σε αντίθεση με τον κόσμο της εργασίας), ιδέα του θαυμάσιου κήπου: «το καθετί διαθέτει ευαισθησία» και πουλιά, φυτά και ζώα μιλούν το ίδιο ιδίωμα. Στο κέντρο το πρωταρχικό ζευγάρι. Ο Huxley σημειώνει πως το φως έχει έναν ξεχωριστό τόνο, είναι ένα φως που δεν βγαίνει από καμιά μεριά νί, για να χρησιμοποιήσουμε μια παλιά και ακριβή έκφραση, είναι ένα αυθύπαρκτο φως. Κι ακόμη είναι ένα φως-δημιουργός (το τοπίο γεννιέται και αναπτύσσεται κάτω από μια εκθαμβωτική βροχή) και ένα φως-τροφός (ο κήπος, καθετί το ορατό, αναπαύονται στην αόρατη αγκάλη του). Εγώ θα πρόσθετα μια άλλη, όχι λιγότερο σημαντική παρουσία: το νερό, αρχέτυπο του παραδείσου πριν από τη γέννηση, εικόνα επιστροφής στην πρώτη πλοκή, σύμβολο της γυναίκας και των δυνάμεων της. Το νερό: πρεμία, γονιμότητα, αυτοσυνείδηση κι ακόμη απώλεια, πτώση και ύποπτη διαφάνεια. Κυρίως, όταν διαβάζει κανείς τον Baudelaire, σταματά μπροστά σε τέτοια οράματα:

«αποσυρόμενα νερά, παιχνίδια των νερών, αρμονικοί καταρράκτες, η γαλάζια απεραντοσύνη της θάλασσας κυματίζουν, τραγουδούν, κοιμούνται με μια χάρη ανεξήγητη... δεν εγγυώμαι ότι η θέα ενός διάφανου βάραθρου είναι εντελώς ακίνδυνη για ένα πνεύμα ερωτευμένο με την έκτασην και το κρύσταλλο...»⁴.

Εκπληκτικό απόσπασμα αν σκεφτεί κανείς πως το νερό σχετίζεται με τη Μεγάλη Θεά των λαών της Μεσογείου: τη χλομή μάγισσα, τη σελήνη, την Άρτεμη. Το νερό: το λουτρό της Άρτεμης, η μοιραία πηγή για τον Ακταίωνα⁵ και τον Ζίγκφριντ⁶.

Απόσπασμα από το *Καθένας έχει τον παράδεισο που αξίζει*,
μετάφραση Νίκος Πρατσίνης, εκδόσεις Απόπειρα 1989

1. Μεσκαλίνη: παραισθησιογόνο αλκαλοειδές του μεξικανικού κάκτου πεγιότλ.
2. Τλάλοκ: ο θεός της βροχής των Αζτέκων.
3. Τάνκα: μορφή Ιαπωνικής ποίησης (πεντάστιχη).
4. Σαρλ Μπωντλέιρ, Τεχνποί Παράδεισοι.
5. Ακταίων: Πρόσωπο της ελληνικής μυθολογίας, που είνε την Άρτεμη να λούζεται γυμνή και η θεά τον μεταμόρφωσε σε ελάφι, ραντίζοντάς τον με νερό.
6. Ζίγκφριντ: ο πόρως του «Έπους των Νιμπελούνγκεν».

ΧΟΡΧΕΛΟΥΓΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ

Ύμνος στη θάλασσα (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Έναν ύμνο λαχτάρισα στη θάλασσα σε ρυθμούς απλωμένους σαν τις κραυγές των κυμάτων·

στη θάλασσα όταν ο Ήλιος στα νερά της σαν κατακόκκινη απμαία κυματίζει·
στη θάλασσα όταν φιλά τα χρυσαφένια στήθη των παρθένων ακτών που καρτερούν διψασμένες·

στη θάλασσα καθώς ουρλιάζουν οι ορδές της κι εξακοντίζουν οι ανέμοι τις βλαστήμιες τους·

όταν αστράφτει μέσα στ' ατσάλινο νερό η λαμπερή και αιμόφυρτη σελήνη·
στη θάλασσα όταν πάνω της διαχέει την απροσμέτρητη πίκρα του το Κύπελλο των Άστρων.

Σήμερα κατηφόρισα απ' το βουνό στην κοιλάδα
κι απ' την κοιλάδα στη θάλασσα.

Ο δρόμος τράβαγε μακρύς όσο κρατάει ένα φιλί.

Οι μυγδαλιές σκορπούσαν τις γαλανες σκιες των κορυφών τους πάνω στο μονοπάτι

και στην κορφή της κοιλάδας, ο ήλιος τινάζει τις ολόχρυσες Γολκόνδες του στο γλαυκό σου δάσος: Θάλασσα!
Μπτέρα, Αδελφή, Ερωμένη...!

Μπαίνω μες στους απέραντους κόπους των νερών σου και κολυμπώ μακριά από τη στεριά.

Τα κύματα έρχονται, με τους εύθραυστους θυσάνους των αφρών και χάνονται μες στη βουνή. Προς την ακτή.

Με τις κοκκινωπές βουνοκορφές της με τα γεωμετρικά της σπίτια με τις φοινικιές της, έρμαια του ανέμου